

Slobodan Praljak

**Razvoj političkih i vojnih
priprema napada ABiH na
HVO u središnjoj Bosni i
Dolini Neretve 1992.-1994**

Mostar

**Ofanziva ABiH na HVO
“Neretva 93”**

**Dragovoljci iz Hrvatske
(HV) u ABiH i HVO-u**

I ine istine.

Činjenice

www.slobodanpraljak.com

besplatni primjerak

Slobodan Praljak

**Razvoj političkih i vojnih
priprema napada ABiH na
HVO u središnjoj Bosni i
Dolini Neretve 1992-1994**

Mostar

**Ofanziva ABiH na HVO
“Neretva 93”**

**Dragovoljci iz Hrvatske
(HV) u ABiH i HVO-u**

I ine istine.

Činjenice

www.slobodanpraljak.com

Zagreb, prosinac 2010.

besplatni primjerak

01.
KAKO JE SRUŠEN STARI MOST
 02.
ZLOČINI KOJE SU POČINILI NEKI PRIPADNICI
JNA/VRS NAD HRVATIMA U BiH 1991.-1995.
 03.
ZLOČINI KOJE SU POČINILI NEKI PRIPADNICI
ABIH NAD HRVATIMA U BiH 1991.-1995.
 04.
SRUŠENE I OŠTEĆENE KATOLIČKE CRKVE I
VJERSKI OBJEKTI U BiH U RATU 1991.-1995.
SRUŠENO I DEVASTIRANO OD NEKIH POSTROJBI
JNA I VRS
 05.
SRUŠENE I OŠTEĆENE KATOLIČKE CRKVE I
VJERSKI OBJEKTI U BiH U RATU 1991.-1995.
SRUŠENO I DEVASTIRANO OD NEKIH POSTROJBI
A-BiH
 06.
URBICID KOJI SU POČINILE POSTROJBE JA
POD VODSTVOM MOMČILA PERIŠIĆA NAD
MOSTAROM U LJETO '92.
 07.
POMOĆ REPUBLIKE HRVATSKE MUSLIMANSKO-
BOŠNJAČKOM NARODU I ARMiji BOSNE I
HERCEGOVINE TIJEKOM 1991.-1995. GODINE
 08.
PROCJENA RATNIH ŠTETA U HRVATSKOJ
NASTALIH ZBOG AGRESIJE NA PODRUČJU ILI S
PODRUČJA BiH
 09.
PROCJENA RATNIH ŠTETA U HRVATSKOJ
 10.
PAD BOSANSKE POSAVINE 1992. GODINE
 11.
AGRESIJA BOSNE I HERCEGOVINE NA REPUBLIKU
HRVATSKU
 12.
RATNO ZDRAVSTVO HVO
 13.
IZBJEGLICE I PROGNETANICI (HRVATI I BOŠNJACI)
U BOSNI I HERCEGOVINI TIJEKOM 1991.-1995.
 14.
FINANCIRANJE HVO-a
 15.
LOGORI-ZATVORI-SABIRNI CENTRI U KOJIMA SU
NEKE POSTROJBE A BiH I DRUGE STRUKTURE
MUSLIMANSKE VLASTI DRŽALE ZATOČENE
HRVATE
 16.
POLITIČKI I VOJNI HRVATSKO-MUSLIMANSKI
(BOŠNJAČKI) ODNOSI 1991.-1995. (I i II)
 17.
STUPNI DO
 18.
RAZVOJ POLITIČKIH I VOJNIH PRIPREMA
NAPADA ABIH NA HVO U SREDIŠNJOJ BOSNI I
DOLINI NERETVE 1992.-1994
MOSTAR
OFANZIVA ABIH NA HVO "NERETVA 93"
DRAGOVOLJCI IZ HRVATSKE (HV) U ABIH I
HVO-U
I INE ISTINE.
-

Nakladnik:
Oktavijan d.o.o.
Nikola Babić Praljak

Urednik:
Ured obrane Slobodana Praljka

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 749569.

ISBN: 978-953-7597-08-5

Napomena

Ova knjiga, u dva međusobno povezana dijela, predstavlja činjenice rata između ABiH i HVO.

U prvom dijelu su komentari generala Slobodana Praljka, koje u drugom dijelu knjige neposredno potkrepljuju dokumenti, zemljovidi, grafički prikazi i drugi materijali.

Obim materijala u ovoj knjizi mogao je biti daleko veći, ali je skraćen iz razumljivih tehničkih razloga, a i zbog toga što su već objavljeni u znatno većem obimu na www.slobodanpraljak.com

U svakom slučaju gdje je bilo moguće zbog čitljivosti objavljene su preslike dokumenata, a kod dokumenata gdje nije bila zadovoljavajuća čitljivost načinjen je prijepis uz koji su zadržan neki dijelovi autentičnih dokumenta (zaglavlje, žig, potpis ...).

Prijepisi su načinjeni doslovno, dakle, sadrže i greške koje se nalaze u originalnom dokumentu.

Ranija izdanja	4	D-31	128	D-59	325
Napomena	5	D-31 a	179	D-60	327
Dokumenti, pitanja i komentari (autor)	9	D-31 b	181	D-61	329
D-1	36	D-31 c	182	D-62	332
D-2	38	D-31 d	184	D-63	333
D-3	39	D-31 e	187	Karte XXI. i XXII.	335
D-4	40	D-31 f	199	D-64	338
D-5	41	D-31 g	201	D-65	339
D-6	44	D-32	208	D-66	341
D-7	44	D-33	210	D-67	346
D-8	45	D-34	212	D-68	347
D-9	45	D-35	213	D-69	350
D-10	47	D-36	220	D-70	351
D-11	49	D-37	221	D-71	352
D-12	50	D-38	223	D-72	354
D-13a	51	D-39	227	D-73	358
D-13b	55	D-40	228	D-74	359
D-14	56	D-41	229	D-75	360
D-15	57	D-42	231	D-76	360
D-16	58	D-43	232	Karte od 1. do 20.	362
D-17	60	D-44	235	D-77	386
D-18	63	D-45	242	D-78	387
D-19	64	D-46	244	D-79	388
D-20	65	D-47	253	D-80	389
D-21	65	D-48	254	D-81	390
D-22	66	D-49	255	D-82	399
D-23	68	Karta XV.	256	D-83	401
D-24	70	D-50	257	D-84	404
D-25	76	Karte XVI. i XX.	290	D-85	408
D-26	93	D-51	300	D-86	420
Karte od I. do XIV. a	98	D-52	309	D-87	423
D-27	112	D-53	311	D-88	424
D-28	113	D-54	316	D-89	424
D-28a	117	D-55	318	D-90	429
D-29	119	D-56	319	D-91	430
D-30	127	D-57	320	D-92	431
		D-58	321	D-93	432

D-94	433	D-125	568
D-95	434	D-126	569
D-96	435	D-127	589
D-97	436	D-128	614
D-98	438	D-129	629
D-99	444	D-130	630
D-100	447	D-131	635
D-101	449	D-132	637
D-102	450	D-133	652
D-103	469	D-134	654
D-104	471	D-135	657
D-105	484	D-136	680
Karte A i A 1	484	D-137	681
D-106	488	D-138	684
D-107	501	D-139	687
D-108	503	D-140	695
D-109	506	Karta X	696
D-110	508	Karta Y	698
D-111	510	Karta Z	700
D-112	512			
D-113	514			
D-114	516			
D-115	522			
D-116	524			
D-117	527			
D-118	527			
D-119	528			
D-120	532			
Karte B i C	534			
D-121	538			
Karta D	544			
D-122 a	546			
D-122 b	547			
D-122 c	547			
Karta 21. i 22.	548			
D-123	552			
D-124	560			

Očevlje opijedvale vojne formacije A BiH
o selo te civili iz susjednih muslimanskih
linovići, Solun i Musići.

Neuspjivo da doste sigurnosnih p
asunović načelnik bezbjednosti 3. operativ
a koji je jedno vrijeme bio i smješten u s

Postoji osnovana sumnja da su ubije
jevine i skrnavljenja vjerskih objekata i
ornja i Donja Borovica i Lopjari u najveće
ripadnici 7. muslimanske brigade A BiH (iz
osebno sela Drujić i Našbilj, te Muslimani
ići i Dragovići.

Za potrebe nadležnog suda koji bud
ne slučajeve krivičnih djela sa područja o
vako da se sastrale i podaci od SJB Vareš
a su pripadnici ove stanice oduzimali, je
tvari i predmeta od građana pa su neke od
leancima. U slučaju potrebe mogu se sastr
beni podaci kojima raspolaže Osnovni sud V
je obavljao svoju ustavnu funkciju, mora
adnicima SJB preduzeti određene mjere pre
vih djela na svom području.

D-1

SEFER HALILOVIĆ: „LUKAVA STRATEGIJA“ – SARAJEVO

Na tim stranicama piše Sefer Halilović, načelnik GŠ ABiH, bivši radnik i suradnik KOS-a, kada i gdje Alija Izetbegović i Ejub Ganić govore o svojim pregovorima i planovima zamjene teritorija i naroda Sandžaka za teritorij i narod Istočne Hercegovine.

Komad Srbije za komad BiH.

A Sefer je tada već imenovan u „Predsjedništvo BiH“, kao da je to „Predsjedništvo BiH“ institucija DVD-a u Prnjavoru a ne skup ljudi koji su izabrani na slobodnim izborima.

Na pregovorima u Genevi, mjestu gdje su se vodili razgovori o tome kako UREDITI POLITIČKI USTROJ BiH, za Sefera je Halilovića delegacija koju vodi Izetbegović BOSANSKA, a ne BOSANSKOHERCEGOVAČKA, delegacije Hrvata i Srba su ustaške i četničke delegacije pa je situacija zastrašujuća jer je „palata UN puna četnika i ustaša“.

Pravu, izvornu i demokratsku delegaciju BiH čine samo on, Sefer Halilović i njegovo društvo iz TEMELJNOG NARODA BiH prostora.

S tim čovjekom, s njegovim mišljenjem i stavovima formiranim u učionicama KOS-a mi iz HVO-a trebali smo formirati zajedničko zapovjedništvo i napraviti efikasnu i zajedničku vojsku. Koliko truda i uzaludnih pokušaja je propalo? Koliko je štete nanoseno hrvatskom narodu?

U dokumentu broj jedan piše i što je, na povratku iz Švicarske, u zrakoplovu, Izetbegović govorio o savjetima Arafatovim, kako treba uzeti svoj komad i praviti svoju državu.

Halilović se ne slaže sa stavovima svog vrhovnog zapovjednika jer Sefer „ne uskraćuje nikom ko poštuje bosansku državu nikakvo pravo“.

A tko što poštuje i koliko poštuje a posebno koji narodi ili pojedinci poštuju BOSANSKU DRŽAVU procjenjivat će um i veleum Sefera Halilovića.

A ako Halilović procijeni da neki ne poštuju njegovu Bosnu onda će ih poraziti svojom PATRIOTSKOM LIGOM, i svojom A-BiH, i oni će morati otići ili u Hrvatsku (ustaše) ili u Srbiju (četnici).

Zar se u svemu tome, čitatelju, ne prepoznaje UTEMELJENJE AGRESIJE A-BiH na HVO?

D-2

Zar sve nije jasno u tom govoru gospodina Okuna?

I tko se prvi organizirao u BiH (Hrvati – HVO) i tko je

obranio BiH (Hrvati i HVO) i tko je spasio BiH (Tuđman – referendum, priznanje, izbjeglice, naoružanje, obučavanje policajaca koje šalje SDA, vojske, pilota, škole, ranjenici...). Kako je to Izetbegović mislio „zamoliti“ JNA da napusti BiH kad već nije željela postati njegova državna vojska, kako je nudio i predlagao, znaju samo hrvatski analitičari.

D-3

Gospodinu generalu Kleinu Tuđman je rekao da mu je Izetbegović nudio Zapadnu Hercegovinu, a Klein je tu tvrdnju provjerio pitajući Izetbegovića da li je točna.

Alija mu je odgovorio da je to točno, jer su mu (Aliji) Hrvati u BiH „veliki problem“, pa ih se želi riješiti.

Sa Srbima se već bio dogovorio kako podijeliti ono što ostane kada se riješi Zapadne Hercegovine.

Srbi su se Hrvata već bili riješili, a A-BiH željela je očistiti i očistila je i ono što je od Hrvata ostalo u Središnjoj Bosni, Sarajevu i dolini Neretve.

Do Neuma pa i Ploča.

A Tuđman i Hrvati su smetnja.

I, dragi čitatelju, u ovom prijedlogu ne radi se o unutarnjem teritorijalnom ustroju BiH, nikako NE. Alija gospodin Izetbegović nudi Franji gospodinu Tuđmanu Zapadnu Hercegovinu; neka je priključi Hrvatskoj.

D-4

Gospodin Galbraith ovdje govori o humanitarnoj pomoći.

A potpisi na svaki prijedlog međunarodne zajednice pa i onaj u Daytonu, štetan i nepravedan i za Hrvate u BiH neprihvatljiv, a izbjeglice, a oružje, a vojska za A-BiH, jedinice, ranjenici, škole na bošnjačkom jeziku,...

D-5

Percepcija „ISLAMSKJE DEKLARACIJE“ u hrvatskim „intelektualnim“ krugovima zadivljujući je primjer moralnog i misaonog kukavičluka i zakrivljene komunističke svijesti.

Ta je društvena i religijska programatska ideja sazrijevala na prostorima Jugoslavije još od prije II svjetskog rata, posebno na relaciji Sarajevo – Zagreb; za tu su ideju robijali mnogi i dugotrajno a dovršena je osamdesetih godina prošlog stoljeća kada je Alija Izetbegović i drugi istomišljenici, zreli, umni, ozbiljni ljudi na robiji uobličuju a potom i objavljuju u 200.000 besplatnih primjeraka kao svojevrsni KOMUNISTIČKI MANIFEST.

I to uoči PRVIH slobodnih, demokratskih izbora u BiH. Ti ljudi, buduće vodstvo SDA, stranke koja bitno oblikuje

političke i narodne težnje MUSLIMANA, kažu javno i razgovjetno i glasno, urbi et orbi da:

„nema mira i koegzistencije između islamske vjere i neislamskih društvenih i političkih institucija“;

„da je prvi i najvažniji zaključak jest – zaključak o nespojivosti islama i neislamskih sistema“;

„islamski pokret treba i može prići preuzimanju vlasti čim je moralno i brojno toliko snažan da može ne samo srušiti postojeću neislamsku nego i izgraditi novu islamsku vlast“.

PUNKTUM.

E pa gospodo mislitelji svih oblika, ovi stavovi su čisti fašizam, sublimirani nacizam, komunizam, nepatvoreni fundamentalizam, religijski, u ovom slučaju talibanski.

Memorandum SANU šipkova je vodica prema ovom djelu.

Islamska deklaracija Alije Izetbegovića i društva koje je vodilo muslimansku politiku u BiH jest isto što i „MEIN KAMPF“, fundamentalno radikalna, netolerantna, opasna i militantna misao i program.

Nakon citata trebali bi slijediti moji pasusi isprika i objašnjenje kako sve to „nije upereno protiv ISLAMA i BOŠNJAKA“, a sve to u ime nečega što bi trebala biti krivnja nepostojeća, i na tragu lažnih ljubavi i pomirenja.

Ništa od toga.

„ISLAMSKA DEKLARACIJA“ JEST TO ŠTO JEST.

A ISLAM jest velika religija a Bošnjaci su narod kao i svi ostali narodi.

Razvoj ideja iz „Islamske deklaracije“ osjetili smo u agresiji A-BiH na HVO u ratu u BiH, a kako će to ići dalje ovisi između ostalog o veličini šutnje, o količini magle i opsjene u glavama onih koji pišu i govore o idejama na teritoriju BiH.

Razvoj svake pogubne ideje, nacističke, komunističke, islamskofundamentalističke upravno je srazmjeran šutnji i kukavičluku koji prati njen razvoj.

Pogledati Bergmanovo „Zmijsko jaje“

D-6, D-7

A zašto taj ultimatum „građanska država ili građanski rat“ gospodina Alije Izetbegovića. Imali smo mi bolju situaciju u SFRJ pa nitko nije bio zadovoljan i sve se završilo agresijom i krvavo.

A taj gospodin ponovo nudi „bratstvo i jedinstvo“, i majoritet većinskog, ovaj put njegovog naroda.

A Švicarska, a Kanada, a Belgija...?

Ništa.

Biti će ili građanska ili ćemo se potučiti. A u pozadini stoje ideje iz „Islamske deklaracije“ i procjene Sefera Halilovića tko je dobar bosanac.

Da li ste kada čuli da se netko odrekao stavova iz tog programa?, da li se netko ispričao?

Ako tome dodamo teritorijalne pretenzije Srbije svi preduvjeti rata su ispunjeni.

Hrvati su se branili i ostaje nejasno zašto napad, agresiju A-BiH na HVO nazivate „nesretni sukob“ kada je taj napad utemeljen u razmišljanju čelnih ljudi muslimanskog vodstva, „ustaše“, „građanska država“, „svoj teritorij“, nadoknaditi ono što su im Srbi vojskom osvojili,...

D-8

Kakvo je to „prvo zasjedanje“ Skupštine BiH tek osmog oktobra 1992. ne znam, ali čitam što govori prvi vojnik ABiH. Kaže da su PATRIOTSKA LIGA i MUP zaustavili neprijatelja i „spasili opstojnost i postojanje muslimanskog naroda na ovim prostorima“. Hrvata nema, HVO-a nema ako ga ne uračunamo u „organizirane i neorganizirane grupe“.

I opet je BiH „demokratska država građana“. Neće to biti istina jer je nesrazmjernost pameti i riječi tog gospodina grandiozna. HVO je zaustavio prodor JNA preko Neretve ka Zapadu i Hrvatskoj i oslobodio Stolac i MOSTAR, HVO je zaustavio prodor tenkovske brigade JNA (VRS) kod Livna, HVO se borio u Kupresu, HVO se bori u Posavini, Jajcu, Rami, Bugojnu.

S mnogo Muslimana u svojim postrojbama. Mi nismo imali onakve nacionalno obojene programe. A Sefer sjedi u opkoljenom Sarajevu, 73% BiH kontrolira VRS a on govori da je „prešao u strategijsku ofanzivu“.

Blagi Bože.

D-9

Alija Izetbegović ovlastio jest, opunomoćio jest, odredio jest, Adila Zulfikarpašića i Muhameda Filipovića da sačine u ime Muslimana „Historijski sporazum“ sa Srbima.

A Hrvati u BiH?

Njih se poziva da ostanu u Jugoslaviji „u punoj ravnopravnosti“.

U isto vrijeme vojska te države napada Hrvatsku i sa teritorija BiH.

Ako je BiH država a jest – ima demokratski izabranu vladu – i ona je agresor.

Stvar je jednostavna, ostanite u Jugoslaviji i rata biti neće, a u toj Jugoslaviji biti ćete ravnopravni, sa zajedničkom

jedinstvenom vojskom, jedinstvenom monetarnom politikom, inozemnim poslovima.

Na stranu to što je Izetbegović KASNIJE izigrao Filipovića i Zulfikarpašića (M. Filipović: „Bio sam Alijin diplomata“) ovo je bio bijedan pokušaj trgovanja sudbinom jednog naroda – Hrvata u BiH.

Poslije su Hrvati bili krivi što se nisu potpuno i jedinstveno podredili Muslimanskoj ekipi iz Sarajeva kada ih je JNA napala, krivi što su htjeli biti ravnopravni, krivi što su se organizirali i borili, krivi što nisu ostali u Jugoslaviji.

A nikada nisu negirali BiH kao cjelovitu državu.

Ne jedinstvenu nego cjelovitu.

D-10

Tko je „otac Patriotske lige“.

Da li je „Patriotska liga“ tajna vojna organizacija?

Da li je P. LIGA formirana u okviru SDA, političke stranke Muslimana BiH?

Kada je formirana?

Koga će braniti ti borci?

Komu se zaklinju borci „Patriotske lige“?

Sve je to u redu, Muslimani se organiziraju, branit će sebe, zaklinju se Allahu dž. š., jedino je nezgodno što u BiH žive tri naroda, što u pozadini cijele priče „stoje“ „Islamska deklaracija“ i „Memorandum SANU“.

Znatno kasnije, kada osnuju HVO, HZ-HB, Hrvati postati će KRIVCI, trajni krivci. Za ni više, ni manje nego „PODJELU BiH“. Mogli su se ti Hrvati staviti „pod kapu“ jedne ili druge ideje i sve bi bilo u redu, ne bi bili krivi, ne bi se predsjednici RH morali ispričavati oko decenijama.

Jadnije logike ne može biti.

D-11

Ovakvu je papazijaniju teško razumjeti.

Elem!

Snage SDS – 80.–120.000 ljudi – neprijatelj.

Ekstremne snage HDZ – 1–2 brigade – neprijatelj.

Patriotska liga 120.000 boraca – prava i jedina snaga BiH. → snage Muslimana izvan BiH 30.000 boraca.

Taj dokument „ručni rad Sefera Halilovića“, službeni je dokument iz Mehurića (kasnije stalnog mjesta mudžahedina).

Sefer će dakle sa svojom armadom zaštititi muslimanski narod, poraziti oba neprijatelja, osloboditi Hrvate i Srbe i

omogućiti im miran život u BiH.

Pomoći će tu hrvatski narod bez HDZ-ovih ekstremista i njihovih brigada.

Što mu to znači „u sadejstvu sa susjedima“?

Kojim susjedima, gdje, kako?

A treba pozvati i „progresivnu svjetsku javnost“, kako bi ova ujdurma sačinjena od malih komunističko KOS-ovskih ideoloških floskula bila potpuna.

D-12

Samo jedan od stotina dokumenata o promišljanjima i stavovima Hrvata iz BiH. Kako je to na kraju završilo znamo, a i dokumenti koji slijede sve će jasnije pokazati što, tko i kako je igrao u BiH loncu.

Ali pouka ostaje:

NIKADA, NIKOME I NI POD NIŠTA NEMOJTE
POPUSTITI U PITANJU OSNOVNIH PRAVA
NARODA.

Ako niste poraženi, a mi nismo bili poraženi.

Referendum je trebalo podržati, referendumsko pitanje je prevara.

D-13a, D-13b

Izetbegović priča kako je i zašto lagao i varao u Lisabonu.

A to što je tamo potpisao – ustavno uređenje BiH – bio je uvjet za priznanje BiH i jedini razlog zašto su Hrvati izišli na referendum o neovisnosti BiH.

Uz ogromnu pomoć Franje Tuđmana koji je na taj način želio još jednom zaštititi i osigurati i definirati granice RH.

Alija kaže: „Nevoljko, ali smo se usaglasili“.

A zašto je pristao?

Odgovor: „Ako hrvatska zajednica (ne kaže „hrvatski narod“?) ne izađe na referendum, referendum je propao. Imajte tu stvar u vidu. Nemojte se nipošto s tim kockati. Mi na referendumu moramo proći, ako ne prođemo ostali smo u bunaru, i nema načina da se izvadimo za daljnjih trideset godina.“

Izetbegović dalje govori nešto o kamenu i brijegu ali se Sizifa ne može sjetiti i zaključuje: „Referendum se ne smije izgubiti!“ Tako će dobiti priznanje a onda „unutra nek se burka što hoće, šta ja mogu“.

8. 10. 1992. već je „debelo“ rat i Izetbegović govori malo drugačije. Popustljivije.

Situacija je teška valja nam opet mijenjati obrazinu.

HVO ima vojne uspjehe, na svakom dokumentu HZ-HB stoji da smo u državi BiH, stoji da su svi propisi privremeni, ne pravimo svoju skupštinu, svoj ustav, nemamo ministre nego predstojnike odjela, nemamo predsjednika vlade nego...

Sami se financiramo (dobrim dijelom nametima Hrvatima koji rade u inozemstvu a takvih je s tog područja mnogo), sami kupujemo oružje, prevozimo i smještamo izbjegle i prognane i Muslimane i Hrvate, naftom koju smo valjda negdje „zdupili“, prevozimo 10.000 ranjenih boraca A-BiH u automobilima koje smo (a to je „sigurno“/“ukrali“), pomaže nam i Hrvatska s novcima koje su u zajedničku kesu obrane uplatili i Hrvati iz BiH, naoružavamo i logistički pomažemo A-BiH i Muslimane u HVO,... (poslije će veleizdajnički okrenuti oružje na svoju vojsku).

Od onih svih milijardi dolara koji su dati kao pomoć BiH iz islamskih zemalja dobili smo kurac.

Itđ. i tome slično.

Za sve to Hrvat treba se ispričati, jer je sluga i posilni uvijek KRIV, treba se ispričati jer se tako „šika“, to je tako humanistička gesta, povijesno pomirbena gesta.

Ispričaj se gospodinu i ako ti je na nogu stao, mora da si KRIV jer što je tvoja noga radila u to vrijeme na tom mjestu.

D-14

Bilo je to 1992. u proljeće kada je general Kukanjac „zarobio“, „zadržao“, kako tko već to interpretira, Aliju Izetbegovića, na aerodromu u Sarajevu, kako bi izvukao JNA iz grada. I tada gospodin Izetbegović telefonom kaže Kljuiću i Ganiću, članovima Predsjedništva BiH: „Ako mi se šta dogodi Ganiću ti preuzmi“.

Preuzmi vlast, mjesto predsjedavajućeg u Predsjedništvu.

Kao da nema pravilnika, kao da poslovnik o rotaciji predsjedavajućeg ne postoji, kao da Ustav ne postoji, sine Ejube ostavljam ti Pašaluk, tvoj je, a ti Kljuiću čekaj bolja vremena iako je tvoj red došao, ako se Aliji šta dogodi.

Klasični državni udar, jasno kršenje Ustava BiH.

Nitko se na to nije ni osvrnuo.

Koncem 1992. kada mu je, Izetbegoviću, istekao drugi mandat predsjedavajućeg Predsjedništva BiH, produžio je Alija sam sebi trajanje te uloge i bacio u koš sve odredbe Ustava;

NITKO se na to nije ni osvrnuo.

Dokument D-14 pokazuje vam kako se biraju članovi Predsjedništva Rep. BiH.

Carskim dekretom, partijskom direktivom, sultanovom miloću?

S ulice po volji i procjeni Predsjedavajućeg.

Gdje se, kada se, na kojim se izborima, u ime koga se kandidirala dr. Tatjana LJUJIĆ-MIJATOVIĆ?

Tko je za nju glasovao?

Nitko se nikad nije ozbiljno osvrnuo na tu šprdnju od prava i ustavnih odredbi.

Jer znamo KRIVCA.

Uz JNA i Srbe postati će to oni koji su uvijek bili KRIVI, „ustaše“, Hrvati, HVO, HZ-HB, Franjo Tuđman.

Dosoliti po volji.

D-15

U ovom dokumentu možete pročitati kakvi su odnosi zapovjednika A-BiH (Izetbegović) i njegovog prvog vojnika (Halilovića).

Sefer tvrdi:

- a) Izetbegović tvrdi da rata u BiH neće biti
- b) Izetbegović je neutralan kada se s teritorija njegove države razara Dubrovnik i drugi dijelovi Hrvatske
- c) „Ovo nije naš rat“ govori Izetbegović kada je razoreno Ravno u BiH; (tamo su Hrvati i logično je da piscu „Islamske deklaracije“ to nije „njegov rat“).
- d) 10. marta 1992. za Izetbegovića je agresija na Hrvatsku „priljavi rat koji je harao Hrvatskom“, a nakon takvog rata „jugoslavenski se narod budi iz košmara“.

Kada se taj i takav jugoslavenski narod po Aliji probudi iz košmara on u BiH neće ratovati. Zatim 17. marta u „Danasu“ novinarima istog intelektualnog dometa objašnjava da je JNA danas drugačija „po kvalitetu, po kvantitetu, po psihologiji pa i po namjerama i ciljevima. Armija neće okupirati BOSNU (opet nema Hercegovine u nazivu te države), neće izvršiti državni udar“.

Kratko i jasno, „promišljeno“ i „pametno“, „on se zalaže za mir“, „on ne širi ideje rata“, „njegova je politika politika pomirenja“ i kada mi netko kaže da je povijest učiteljica života ja idem povraćati.

- e) 5. marta 1992. „Situacija je pod kontrolom i mirno šetaje gradom (Sarajevom)“.

A Mostarom Izetbegoviću, a Širokim Brijegom i Ljubuškim, a Čapljinom, a Ravnim...?

- f) Sefer konstatira da je „BiH praktično, pored Vojvodine, postala osnovica za izvođenje operacije na Hrvatsku“.

Vidjet ćemo kasnije što kaže PRAVO o uporabi vojske spram napadača, što je vojište a što ratište i čija se vojska mogla i gdje je mogla i smjela ratovati.

g) I na kraju; 26. aprila iliti travnja kada u Sarajevu ima već 1000 mrtvih (po Haliloviću), Izetbegović vjeruje da će se JNA „pretvoriti u bosansku armiju“!!

(Opet BOSNA, valjda zato što se u Hercegovačku armiju sigurno neće pretvoriti.)

Komentirajte molim, čitatelji moji nadasve umni.

D-16

Kao sunčani ljetni dan u podne jasno, Jevrem Cokić piše što je zadatak JNA i njenih trupa. Šta trebaju zauzeti, kojim snagama i političkim ciljem.

Zbog toga je razloga 10. 4. 1991. Četvrta bojna Četvrte gardijske brigade (a ta bojna u brojkama jest 160 mladića), popunila „rupu“, posjela položaje Tepčići – Slipčići kod Čitluka.

Ostali su tu i sudjelovali u oslobađanju lijeve obale Neretve a potom i Bune i Blagaja – desna obala Neretve.

Sjajni momci, sjajni zapovjednik Krstičević.

Isti cilj agresora, zajednička obrana napadnutih.

Pogledajte karte I.- XIVa.

D-17

Svatko je u Hercegovini znao da tenkovska brigada JNA ide prema Hrvatskoj i zaustavili su tenkovsku brigadu JNA.

Samo tako, ti „opančarski dinaroidi!“.

Izetbegović, čija smo promišljanja o mogućnosti rata već upoznali, došao i molio Hrvate da puste tenkove da idu svojim putom, jer...

Zbog mira u kući, poslušali njega i Kljuića, mirotvorce blažene.

Poslije su, 1992. u travnju, ti isti tenkovi nanijeli težak poraz HVO-u u Kupresu, ali su zaustavljeni u Livnu i iz pravca Glamoča. I iz pravca – Livanjskim poljem.

A sve to nakon što su se, prema proizvođačima magle iz poduzeća za proizvodnju „ROGOVA i KOPITA“, Mate Boban i Radovan Karadžić u Grazu dogovorili o svemu.

Kako je izgledao napad (dva snažna napada) pitajte Livnjake i Duvnjake i Kuprešake, ostale iz HVO-a, pitajte Antu Gotovinu.

Ako me sjećanje i pamet ne vara on je bio tamo. I Glasnovića i sve druge!

A i one borbe za Stolac i one za Mostar, i one za Jajce, Bugojno, Posavinu,...

Sve to je nakon „SPORAZUMA“ u Grazu.

D-18

Ravno nije Sarajevo, gdje je uostalom to Ravno i tko uopće živi u tom Ravnom da bi ubijanje ljudi u Ravnom bio nečiji rat.

Tamo nije ubijen nijedan „intelektualac“, značajan za daljnje uredno odvijanje svjetske povijesti.

Ali, ali, ali, ako Vam ijedan od tih preostalih komunističkih intelektualnih porotnika može izračunati koliko je 3,2% od 17,8% od 560 KUNA, ili riješiti nepoznanicu u prostom pravilu trajnom dođite po moju desnu ruku. U realnom društvu kruha bi bili gladni, zbog toga je kreiranje društva kaosa, kaosa smisla i istine jedina njihova sinekura.

D-19

JNA “brani” Mostar.

D-20, D-21, D-22, D-23, D-24

D-25

Treba čitati poštene kroničare događaja kako bi se smanjila mogućnost da svaka polupismena šuša misli da je svijet i povijest moguć samo kao njegova „volja i predodžba“, pa u tu svrhu reducira i događaje i ljude na mjeru vlastite bijede.

A onda je lako umisliti kako na nekom sastanku, u fotelji, u sobi ugodno rashlađenoj upravljajući svijetom.

A bol majke iz npr. Širokog Brijega kojoj je bomba iz MIG-a ubila dijete, boli i očaj i mržnja i strah i prkos, što ćemo s takvim «banalnostima»?

Ljudi kojima se to događa, sve su to za te velikane uma kojih u postkomunističkoj Hrvatskoj ima više nego dovoljno, sve su to zanemarljive matematičke veličine, peto, šesto mjesto iza decimalnog zareza njihovih velikih ideja. Reducirati, derivirati, zanemariti i eto Nas, velikih i moćnih i humanih i neshvaćenih, a kad Nas nisu poslušali – KRIVI SU! Jedini je problem što ti i takvi MISLITELJI nikad nisu sudionici u događaju. Oni su uvijek samo promatrači, prilagođeni svakom sustavu do potrebne granice ugodnog življenja, oni su najgora sorta – PROFITERA MIRA.

Preporučam pročitati cijelu knjigu gospodina Radoslava Zovka, svećenika, „MOSTARSKI DNEVNIK 1991–1996“.

D-26

Zamislite da vam neki arhitekti i građevinari grade kuće i gradove i mostove i to 45 godina i da im se to što su gradili sruši u krvi i vatri, a oni vam odmah poslije toga kažu da će vam projektirati ponovo, da oni to najbolje znaju, zamislite doktore čiji su pacijenti ili bolesni ili mrtvi nakon njihovog višegodišnjeg liječenja, a kažu vam da će oni

ponovo liječiti i da oni to najbolje znaju, a pravnici, doktori samoupravnog socijalizma, ekonomisti bankrotiranih privreda,... Reciklirana društvena pamet u obrani pozicija iz komunizma.

Pogledajte genijalan Dragičev crtani film „Zid“.

KARTE I. - XIVa.

- I. ORUŽANE SNAGE SFRJ 1985.
- II. OPERACIONALIZACIJA JNA 1987.
- III. OPERATIVNI RAZVOJ OS SFRJ 1992.
- IV. VOJNE OBLASTI 1992.
- V. RASPORED SNAGA JNA U BiH 20. OŽUJKA 1992.
- VI. AGRESIJA SRBIJE, CRNE GORE I BiH NA b HRVATSKU
- VII. UKUPNA JAČINA SNAGA JNA I VRS 1992. I 1993.
- VIII. SASTAV 10. I 4. KORPUSA VRS
- IX. SASTAV 5. I 9. KORPUSA VRS
- X. SASTAV 17. KORPUSA VRS
- XI. PLAN NAPADNE OPERACIJE NA HRVATSKU 1991.
- XII. PLAN NAPADA JNA NA BiH I HRVATSKU PREMA KNJIZI ADMIRALA COKIĆA
- XIII. PLAN NAPADA I NAPAD JNA I VRS NA JUŽNI DIO REPUBLIKE HRVATSKE S TERITORIJA BiH (1991-1992, PRVA POLOVINA)
- XIII. OPĆA POČETNA ZAMISAO AGRESIJE NA HRVATSKU I SLOVENIJU – IZ KNJIGE MARTINA ŠPEGELJA
- XIV. PLAN NAPADA NA HRVATSKU POSLIJE POVLAČENJA JNA IZ SLOVENIJE (SRPANJ 1991.)-IZ KNJIGE MARTINA ŠPEGELJA
- XIVA. JUG HRVATSKE (1992.-1993.)

D-27

Točno je definirano u međunarodnom ratnom pravu što jest ratište a što jest agresija, bila objavljena ili neobjavljena. Nadam se da ćete pročitati ovaj dokument i shvatiti da je Hrvatska, da je mogla, imala pravo napasti sve vojne potencijale JNA ma gdje se oni nalazili – u Srbiji, Makedoniji, Crnoj gori, BiH...

JNA napada Hrvatsku iz BiH od Slavenskog Broda do Dubrovnika i ta je država agresor na RH.

RH ima pravo uzvratiti.

Ali nova tumačenja ratnog prava iz glava nekih hrvatskih političkih nezalica kažu „ta ne napada BiH Hrvatsku nego JNA s teritorija BiH“ a kada par stotina hrvatskih vojnika pređe granicu BiH pri oslobađanju Stoca i Dubrovnika kažu „hrvatska vojska ne smije preći granicu jer je to agresija na drugu zemlju“.

Što o tome govore grobovi mrtve djece i civila od Slavenskog Broda do Dubrovnika koje je pobilo topništvo JNA – koga briga.

I ta podla igra gospodina Izetbegovića, koji ne kontrolira 73% svoje zemlje, a napada se Hrvatsku – on ne želi potpisati vojni sporazum s Franjom Tuđmanom, a ne kontrolira agresora – sve to da bi se ipak umilio Srbima iz šićara za vlastiti narod.

Zašto je uopće Tuđman trebao vojni sporazum kada mu ratno pravo daje pravo poslati trupe na agresora ma gdje on bio.

Lupetanje domaćih nezalica i pritisak kreatora rata – bjelosvjetskih.

Usput, vojni sporazum s Hrvatskom Alija je potpisao kada je njegova vojska bila pred potpunim krahom – Srebrenica, Bihać.

Ofanziva na Hrvate u Središnjoj Bosni i dolini Neretve do Neuma i Ploča nije uspjela, deblokirati Sarajevo ne može, u Srebrenici pobili mu ljude a Bihać čeka ista sudbina.

Tek tada

Ali tko je za sve to kriv, čitatelju?

Hrvati, po prirodi kmetskoj i podvorničkoj, Hrvati.

Ispričajte se, molim.

D-28, D-28a

Zašto Izetbegović onu silnu vojsku „Patriotske lige“ ne pretvori u A-BiH ili nešto slično? Zašto pokušava reanimirati TO, mrtvi, bankrotirani priljepak JNA, razoružan i u rukama umirovljenih oficira JNA?

Zašto to radi tek 27. 5. 1992., a za tako nešto suviše je kasno?

Zašto među svim tim imenovanim komandantima nema ama baš nijednog Hrvata? Kako to objasniti?

Kakva je to zajednička borba?

Kako vjerovati takvoj politici i takvom čovjeku?

Kako je moguće da hrvatsku pukovnicu, pukovnicu HV “KRALJ TOMISLAV“ sa zapovjednikom generalom MATOM ŠARLIJOM DAIDŽOM preimenuje u jedinicu TO BiH?

Da li je to zato jer je Mate Šarlija zapravo NIJAZ BATLAK

Hrvat islamske vjere pa ga Alija prisvaja po vjerskom načelu?

Koga je on to pitao?

A potom zapovijeda DAIDŽI (MATI ŠARLIJI, NIJAZU BATLAKU), ne obazirući se na uniformu koju nosi on i jedinica kojom zapovijeda i na plaću koju tim ljudima daje HV, ni na vrhovnog zapovjednika Franju Tuđmana.

Eto odgovora o angažiranju HV u BiH. A o tome će biti još rečeno.

D-29

Nakon što je konzistentnim nizom pogrešnih odluka doveo svoj narod u katastrofalnu situaciju Alija Izetbegović pozvao je u pomoć borce iz islamskih zemalja. I kako kaže M. Frisch u jednoj knjizi, govoreći o „gastarbajterima“: „Mi smo pozvali radnike a došli su ljudi“, tako je bilo i s mudžahedinima.

Oni su se došli boriti za islam a ne za BiH, bilo ona građanska ili drugačije uređena. Dolazili su s ispravama humanitarnih organizacija.

Kada smo pokušali zaustaviti njihov konvoj pun boraca s bezvrijednom robom koju usput voze, polovicu „humanog“ svijeta skočilo bi nam za vrat.

Posljedice znate.

D-30

Ovakvim i sličnim porukama, lecima, bili smo u BiH u proljeće 1993. godine dobro zasuti.

Vidjet ćete, čitatelji, da su takve namjere trebale biti ostvarene napadnom operacijom A-BiH „Neretva 93“.

Dokumenti koje sve vodimo pod D-31

Svi dokumenti označeni D-31 govore o tome koliko je vojnika dragovoljaca iz RH otišlo u A-BiH a koliko u HVO.

Ako tome pridodamo mudžahedine, 20x (dvadeset puta) više otišlo je dragovoljaca IZ HRVATSKE u A-BiH nego u HVO.

Dakle, ponavljam, najmanje 20 puta više Hrvatska je opremila i poslala dragovoljaca u A-BiH nego u HVO.

D-31a

Najavljena posbrojba iz Broda nije stigla, a Milićević i Mandić doveli su nešto manje dragovoljaca od navedenog broja.

D-31b

Dragovoljaca iz 5. gr. brigade – 230. „Pješaka“ – 160. To je stanje „na terenu“, vjerojatno je krenulo nešto više, ali, ali, nešto se ljudi uvijek putom predomisli.

Ovim koji su došli, zahvala, svaka čast i dika.

D-31c

One koji su dragovoljno došli, neorganizirano, iz raznih pobuda udaljili smo s teritorija HZ-HB.

D-31d

Kad se Rommel iskrcao u Afriku, Englezi i Amerikanci poslali su svoje trupe za njim, kad se Wehrmacht iskrcao u Norvešku, Britanci su tamo poslali svoje jedinice, kada su Nijemci pregazili Nizozemsku, Britanci su poslali nekoliko stotina tisuća vojnika u pomoć Francuzima, itd., itd.

To je ratna logika i tako to tumači ratno pravo.

Svi oni koji su u ime ne znam koje pameti i logike galamili da HV vojnik ne smije prijeći granicu Hrvatske da se suprotstavi agresoru neka pogledaju u lica ubijene djece i civila u Sl. Brodu i neka odgovor na pitanje, da li je bilo bolje zaustaviti JNA i VRS dalje od granica Hrvatske, i njihovo topništvo držati na udaljenosti koju nazivamo taktička dubina?

Zar nije bolje poslati 160 momaka da pomognu HVO kod Tepčića, Slipčića (općina Čitluk) nego se kasnije boriti u predgrađima Splita a s djecom bježati u Italiju?

Zar ne, Horacije moj dobri?

D-31e

Pita gospodin Tihić, sebe ili se, zašto je i kako je mogla „pasti Posavina“.

Bezrazložna i pretjerana euforija nakon početnih uspjeha, ne vojske nego mnogih lokalnih političara čija je pamet u kratkom vremenu narasla od bukvara i Crvenkapice do Kanta i Hegela, Plancka, Webera i opće završne spoznaje o biti povijesti; Arogancije, svađe, kapitaliziranja vlastite pozicije u valutnim iznosima, bijeg onih koji se grade „kao da nešto znaju“ u zbiljnost; objašnjivači „kako bi to trebalo uraditi“ a ne sudionici borbe, preslikavanje zapovjednih formalizama iz JNA na dobrovoljačku vojsku u nastajanju, čitanje „preciznih“ vojnih karata i pomicanje olovnih vojnika daleko od bojišnice, kao igra bez uvida u suštinu stanja „na terenu“, nerazumijevanje, neodlučnost kao posljedica nerazumijevanja i neznanja, nesposobnost da se problemi poslože po važnosti i značenju i mnogo toga još gospodine Tihić.

Ne treba podcijeniti ni snagu i organiziranost VRS i značaj tog koridora za Banja Luku ostale dijelove BiH koje je ta vojska već stavila pod svoje, ne treba podcijeniti ni Martićevu brigadu koja je došla pomoći „svojoj braći“ (a za Unprofor u UNPA zonama u HRVATSKOJ TO JE BILO NORMALNO), ne treba zanemariti ni odsutnost „PRAVA“ da HV, po zapovijedi, bez pogovora, prijeđe granicu BiH jer to ne dopušta Alija Izetbegović (nema vojnog sporazuma), itd.

Na kraju, oni koji su se borili na pravi način sačuvali su ORAŠJE, ĐURO MATUZOVIĆ i ostali HVO-ovci.

Sve to, i više od nabrojanog, samo ne one nebuloze o izdaji Bosanske Posavine ili o zamjeni Bosanske Posavine za JUG HRVATSKE ili o oružju koje je otišlo u Hercegovinu ili o nekoj krivnji nekog Praljka.

Vika i galama, naknadna vika i galama nesposobnih i gore od toga, neodgovornih sudionika. Nije bilo dobrog vođenja izvrsnih boraca kao i bijedna trabunjanja, naknadna pamet kao opravdanje.

D-31f

Dokument kaže da molim naslov da mi pomogne s dvije bojne HV-a.

Pomoć nisam dobio.

A A-BiH nakon Konjica i Bugojna i Mostara i Središnje Bosne, nakon napada na HVO i Hrvate, kreće prema moru i „zapadnim granicama BiH“ i situacija za HVO i zapovjednika GS HVO-a zbilja nije dobra.

Prevelika je razlika u broju „vojnih efekativa“ između A-BiH i HVO-a, a ja se stalno pitam zašto su navalili na nas, zašto ne idu u pravcu Banja Luke, zašto ne deblokiraju Sarajevo, zašto ne idu prema Srebrenici, zašto ovo i ono. Retoričko pitanje, stvarni razlozi su jasni – udari na slabijeg, osvoji teritorij i idi na neku međunarodnu konferenciju gdje će svjetski djelatnici pravde priznati zatečeno stanje i tako zaustaviti rat. Radili su to i do tada pa je odluka vrha A-BiH da se napadne HVO „sasvim logična“.

Samo nemojmo lagati o činjenicama.

D-31g

Kada sam u Splitu govorio o situaciji u BiH (5. 11. 1993.), a ofanziva A-BiH ipak je slomljena uz mrtve i ranjene na obje strane (tako to već u ratu biva), opet sam tražio dvije bojne HV-a.

Nisam ih dobio.

Tri dana kasnije razriješen sam dužnosti zapovjednika GS HVO (na osobni zahtjev).

Samo neka mi nitko ne govori da je taj dugo pripremani, politički i misaono, napad na HVO i Hrvate „nesretni rat s

Muslimanima“.

HVO nije napadao, HVO je napadnut, HVO se branio.

I kao da je rat sa Srbima „sretan rat“? Onaj tko me napada jest agresor na mene.

Točka!

Objašnjenje uz kartu – položaji HVO „TG-2“ južno od Stoca.

Natezali smo se s HV – dali oni trebaju braniti taj prostor obzirom na Metković i Ploče od VRS ili HVO treba braniti taj prostor obzirom na Čapljinu.

Nekoliko puta smo se mijenjali uz prigovore nekih stranih sila zašto HV na teritoriju BiH i prigovore nas iz HVO-a da se Hrvatska može braniti u dubini ili na samoj granici, a potonje bome nije, vojno gledano, najpametnije rješenje.

D-32

Seđmog juna 1993. HVO je već napadnut od strane A-BiH i u Travniku, i u Konjicu, i u Kaknju i u Mostaru i Petković ide na dogovoreni sastanak u Kiseljak, a može u Kiseljak doći samo ako ga doveze Unprofor, a Haliloviću se „nekako ne da“. A i Izetbegović mu kaže „taj sastanak ionako nije toliko važan“, kaže mu zapravo pusti Petkovića, pusti HVO, pusti primirje, pusti dogovoreno zajedničko zapovjedništvo, sve je to nevažno, i taj W-O plan koji smo potpisali. Najprije ćemo mi njih slistiti a onda ćemo pregovarati.

A u toj knjizi piše kako je Sefer odbrusio Morillonu i toj skalameriji od Unprofora, jer da on Sefer ima oružje brzo bi se on i sa ustašama i sa četnicima „dogovorio“.

Pa zatim piše o toj svojoj vojsci koja bi ustaše i četnike smazala samo tako, piše i da je Juka Prazina, „poznati sarajevski kriminalac“, u toj vojsci „komandant rezervnog sastava specijalne policije“, a zatim je „Juka unaprijeđen: Predsjedništvo države imenovalo ga je za komandanta specijalnih jedinica ARMIJE“.

I opet piše da je Sarajevo opljačkano a „nijedan četnik nije ušao u grad“.

Pitanje – gdje su „četnici“ i šta se njima dogodilo?

Mogući zaključak – valjda su ga „ustaše“ opljačkale jer jedinice A-BiH to nisu, njih vodi Izetbegović i Halilović i oni bi slistili itd., itd., osim toga nisu oni razbojnici „ustaške“ i „četničke“ sorte.

Pa opet piše o raboti Alije Delimustafića i Aleksandra Vasiljevića i kaže da Alija sve zna o tome;

Pa piše o KOS-u (za koga je radio – ne zna se dokad – i Halilović) i piše da je u „Patriotskoj LIGI bio gori naš MUP nego KOS, jer ovdje nikad ne znaš na koga ćeš da naletiš“.

Pa s kojom tom vojskom on želi pobijediti VRS kada mu Mladić zna šta doručkuje? Pa opet piše o Fikretu

Muslimoviću načelniku KOS-a u 4 K. JNA, a taj je Muslimović kasnije postao glavni sigurnjak u A-BiH. Poslije ćemo vidjeti što Muslimović misli o Seferu, ali da su im obojici Hrvati ustaše to im je KOS-ovska genetska struktura, i nažalost ne samo njima.

Nastavi čitati taj dokument, poštovani čitatelju, pa ćeš saznati da „ustaške“ i „četničke“ jedinice „nigdje nisu međusobno ratovala“ i nastavlja priču o Stocu i Mostaru.

„Ustaše“ su se povukle iz grada, naravno „prema dogovoru“ i „četnici“ su ušli bez ispaljenog metka.

A šta je bilo nakon toga?

„Nakon toga“ piše Halilović naprežući one tri ćelije sive moždane mase, „su se ponovo dogovorili. Onda su se četnici povukli iz Stoca, a ustaše u njega umarširale. I DANAS SU TAMO.“

„USTAŠE“ NARAVNO.

A i prije tog igrokaza „mi izlazimo vi ulazite“ u Mostar i Stolac, sve je bilo dogovoreno, zna to Sefer Halilović kome je KRATKI KURS Skapeba bilo preteško štivo. Molim Vas strpljenje, pročitajte do kraja, pa se nadam da ćete razumjeti s kakvim ljudima smo trebali i htjeli zajedno voditi obranu u BiH.

D-33

U ovom dokumentu piše što gospodin Muhamed Filipović misli tko je KRIV za takvu politiku Muslimana i što je Franjo Tuđman (i Slovensko rukovodstvo) nudilo Aliji Izetbegoviću ješ 8. 4. 1990. godine.

Ali Franjo Tuđman koji se visoko uzdiže iznad te ekipe pričuvnih provincijalnih političkih igrača, koji se uzdiže dubokim razumjevanjem društvenih i političkih silnica ne samo u bivšoj YU nego „u tom i takvom svijetu“, Franjo Tuđman zna da je „Izetbegović suviše impresioniran i da je u neku ruku, prepariran od strane JNA“.

Ocijenio je gospodin Tuđman, a i znao je da je Alija „okružen agentima KOS-a i DBJ-e,... te da on (Izetbegović) neće imati snage da se otrgne od toga i uđe u rizik sukoba s tom silom“.

Zar nije bilo tako.

A u nastavku dokumenta piše da jest Alija i kako je Alija poslao M. Filipovića da sa Srbima dogovori „historijski sporazum“.

Bez Hrvata.

A onda je prevario i Muhameda Filipovića – Alija Izetbegović.

D-34

Na osnovu čega je Izetbegović uvjeren (baba vračara?) da će ON (MILOŠEVIĆ) predložiti Tuđmanu neka „parcijalna rješenja, koja bi dijelom bila ostvarena na račun Muslimana u BiH?“

I koje su to „izvjesne informacije“ i tko mu ih je dao?

KOS?, kojim je okružen, DBJ?, kojom je okružen ili netko treći, četvrti od mnogih koji su modelirali sukob?

Cilj je više nego jasan i zbog uštede papira neću analizirati.

Uvijek iznova je zanimljivo samo to kako laž može postati „prihvaćeni događaj“ i koliko se „muha govvara“ sakupi oko takve laži?

Proizvođači takvih storija vrhunski su stručnjaci i više nego dobro znaju kako funkcionira ono što tako uzvišeno nazivamo „ČOVJEK“.

D-35

O susretu u Karađorđevu i o priči, sagi, mitu koji je nastao poslije, o prenositeljima priče, s koljena na koljeno, i o smislu i svrsi iscrpno piše Miroslav Tuđman.

Molim, pročitajte, molim osporite.

D-36

24. siječnja 1991. piše Tuđman VS UN-a, on Tuđman zna što će se dogoditi, on traži pomoć kojom bi se izbjegle kasnije žrtve, on nabraja republike kao države,...

I kakvu je izjavu poslije toga u Beogradu dao BAKER?

Amerika želi sačuvati Jugoslaviju!

I JNA je krenula izvršiti zadatak! Bezuspješno. Posljedice poznate!

D-37

11. 12. 1992. piše Tuđman Vijeću sigurnosti i između ostalog, u točki 2.

2. da Unprofor, prema Rezoluciji vijeća sigurnosti 769 (1992) hitno uvede strogi režim kontrole međunarodnih granica RH prema Srbiji i BiH radi sprječavanja, a posebno prijelazu oružanih postrojbi ili dopreme oružja i ratne opreme.

Kakva podjela BiH, kakva Banovina i priključenje Hrvatskoj, kakvi bakrači, kakvi „historijski sporazumi“.

Stanite gospodo na granice Hrvatske i zaštitite državu, koju ste priznali, od agresije:

a) Srbije

b) BiH

Igre su se nastavile još dugo, koga briga za Peruću, za Maslenicu, za autoput, za 600 ubijenih u UNI Hrvata u UNP-a zonama?

„Oluja“ je riješila problem!

HVO se ipak uspio obraniti.

D-38

A što piše Fikret Muslimović, bivši GLAVNI ŠEF KOS-a u 4 K. JNA a poslije to isto u A-BiH.

Kaže Fikret da je ona tenkovska brigada koju su Hrvati zaustavili kod Pologa – „Pokret ove brigade je bio u funkciji zaštite četničke paravojske na teritoriji RH, posebno u regiji KNIN – ZADAR – SPLIT“.

Dobro, on to zna, bio je u JNA dok je rušila Hrvatsku, a u to vrijeme on naravno nije bio „četnik“.

A kako mu mali mozak oficira KOS-a teško dopušta imenicu „HRVAT“ to je narod koji je zaustavio tenkove „HERCEGOVAČKI NAROD“.

A onda piše da je tenkovska brigada JNA propuštena jer su „VRHOVI HDZ iz Zagreba, Sarajeva i Mostara inzistirali da se narod ukloni i da kolona prođe“.

Lažeš „brate“ Fikrete, lažeš kao pas, Izetbegović je molio i kumio i zaklinjao se da „on ne umije izdati“, pa je narod (koji ga je dočekao aplauzom) popustio. Radio je to Alija zbog svojih interesa i one politike koju ste u dokumentima do sada već dobro upoznali, vrlo čitatelji. Istina, nešto je zborio i Ključić.

A zatim piše Fikret tko je otjerao Srbe i Hrvate iz redova A-BiH.

A onda konstatira: „Sasvim je realan zaključak da u Sarajevu nema objekta koji nije manje ili više opljačkan i da nema građanina koji nije manje ili više oštećen ovakvim djelovanjem kriminalaca“.

Nije mi jasno kako će oni ratovati kada ni u Sarajevu ne mogu uvesti niti najminimalniji red i zakon.

A šta Sefer Halilović, načelnik GŠ A-BiH, misli i govori o Aliji Izetbegoviću, svom nadređenom kolektivnom zapovjedniku?

„Eto budale. Neznam šta da radim s ovim matorim. Ja mu govorim jedno, a on radi drugo“.

„On je izdajnik BiH i bošnjačkog naroda“; (Sefer o Aliji. ON jest ALIJA).

„On je grobar BiH“;

„Eto notornog budale. Pa sad sam s njim bio i govorio mu drugačije a on opet govori gluposti...“

E moj rahmetli Alija, kakva vojska?, kakva država?

Molim, za sve to su Hrvati krivi. Kažem Vam.

A onda Muslimović piše o Delaliću – Čeli i Topaloviću – Caci i ORIČU ????? i „pucanju u meso“ i uzimanju talaca 3. 7. 93. i ucjeni Izetbegovića, koji i pregovara s tim kriminalcima i popušta ucjenama.

Jedino se nadam da će oni koji žele govoriti i koji su do sada govorili o problematici rata u BiH sve to na miru i pozorno pročitati.

D-39

Šta je Alagić radio do 13. januara 1993. godine kada se javio personalcu u vojarni u Travniku, samo Bog zna, ali da se javio kasno i da je sve to mutno više je nego sigurno.

Ali kad je već došao Alagić je jasan:

„Tada me je posjetio ambasador Tibo, bio je aktualan Vance-Owenov plan“, a potom Alagić citira sam sebe: „Ovdje će pasti taj plan, gospodine Tibo, ovdje će pasti Herceg-Bosna“.

I još jasnije nastavlja: „Kasarnu u Travniku još smo dijelili sa HVO-om“ i opet citira Alagić sebe: „Dvije vojske ne mogu biti u jednoj kasarni, niti dvije zastave“ – rekao sam Gaši, tj. Alagić, general A-BiH; rekao je Gaši komandantu HVO-a.

„TI ČEŠ IĆI IZ KASARNE!“, tako zapovjedno vojnički, kratko i jasno uređuje Alagić.

Kakva Ženeva, kakvi pregovori, kakav Alija Izetbegović, kakav Vance i kakav lord Owen, sve je to za Alagića mačja pišalina.

On određuje, nakon što se smucao po JNA i ostalim srpskim postrojbama i agenturama sve do 13. 1. 93. godine, kada je došao po zadatku valjda Tolimira ili Mladića.

On, Alagić isto tako piše da:

„Stvaranje Operativne grupe Bosanske krajine smatram embrionom uvojničavanja naše Armije“.

U PROLJEĆE 93.

Eto.

Kakva Patriotska liga, kakav Sefer i sve ostalo u Tuzli, Sarajevu,... kada odnekud dođe Alagić došao je embrion, kao kad dopliva malo oveći spermatozoid i eto začeca naše Armije.

Nakon što je istjerao HVO iz vojarni u Travniku, u očekivanju napada „neprijatelja“ (tj. HVO-a) „mi smo već u tajnosti planski rasporedili snage, i na Vilenici smo imali snage, iza leđa HVO-a, a da oni to nisu znali“.

A piše Alagić i slijedeće:

„Nakon jednog sastanka u Visokom svojom rukom napisao sam naredbu za operaciju za Vareš“ i nastavlja objašnjavati tko je i kojim jedincima trebao osloboditi VAREŠ.

Kakva VRS, kakav Mladić, kakva Srebrenica, Sarajevo, Bihać,... Alagić i njegovi oslobađaju Vareš, nakon što su oslobodili Travnik, Konjic, Kakanj, Bugojno,...

I da završimo s citatima iz Alagićeve knjige.

Prilikom prvog susreta sa Izetbegovićem, rekao sam – gospodine Predsjedniče, moramo preći u ofanzivni rat

Vrijeme u međuvremenu prolazi, vodite bitku za bitkom. Kada ste prvi put ušli u Sarajevo?

Krajem ljeta 1993. godine. Tada sam i upoznao predsjednika Aliju Izetbegovića.

Kako ste gledali na vrh Armije, na visoke oficire?

Nisam znao ko su ljudi u vrhu, nisam znao interne relacije, nisam znao ništa o tome šta se dešava među oficirima u Sarajevu. Od njih do tada nisam dobivao nikakve naredbe, upute, direktive, pomoć, ništa... Razgovarao sam sa predsjednikom Izetbegovićem. Bio je to ljudski razgovor. Rekao sam mu da imam kontakte sa Bošnjacima u Zagrebu, baš sam mu prenio selam od Hasana Čengića. Objasnjavao sam mu kako Krajišnici imaju tradicionalno dobre borce i da moramo preći u ofanzivni rat.

Prešli su naravno u ofanzivni rat, naime nastavili su ofanzivni rat protiv Hrvata i HVO jer je Alagić i društvo radilo i do tada prema svojim idejama i zamislima jer „do sada (KRAJ LJETA 93.) od njih (iz Sarajeva, od GŠ A-BiH) nisam dobivao nikakve naredbe, upute, direktive, pomoć, ništa...“

Zbog svega što piše, zbog činjenica koje su jasne nemojte promijeniti svoje mišljenje o tome kakva je A-BiH, koga je branila, što je htjela, kakve je političke ideje zastupala, kakvi su im visoki oficiri i kakvi su odnosi među njima, kakva je disciplina i red, protiv koga se ta Armija bori... Ako želite biti dosljedan „intelektualac“ sorte „a la Kroatia“ nedajte činjenicama da vam utiču na stav:

Hrvati su KRIVI, oni su dijelili BiH, oni HVO, napali su Muslimane, jadne i nezaštićene,...

Činjenice su ionako vulgarne same po sebi nedostojne bilo kojeg uzvišenog komunističko-skolastičkog uma.

D-41, 42, 43

Ako Vam se čitatelju, dok sjedite u lijepoj sobi, toploj i ugodnoj, učini slučajno da to baš i nije jednostavno, prevesti 15.000 (petnaest tisuća) ljudi i 3.000 (tri tisuće) automobila preko Neretve, na splavi, i smjestiti ih u Čitluku i Međugorje a uz to neke budale stalno pucaju iz nekih oruđa, nemojte u to povjerovati, u to što vam je tako brzopleto palo napamet. A ako biste slučajno bili član neke humane ekipe, i ako biste vidjeli neku grupicu u noći, na ledini kako čeka jutro jer nisu smješteni, a noći i nisu baš hladne, a i ranije je već došlo u to područje puno izbjeglica, onda u tom slučaju

napišite oštro, protestno pismo o nehumanom postupku lokalnih vlasti i zapovjednika jer su zločesti i nehumani i krše ratna prava i obveze, itd.

Dosolite po volji vašeg humanog nagnuća.

D-44

Tako je to nekako bilo u Mostaru i oko njega 1992. godine.

D-45

Dokument, izvod iz knjige Franje Borasa, legalno izabranog člana Predsjedništva BiH iz korpusa hrvatskog naroda, o još jednom crimenom hrvatske politike – razgovorima Boban – Karadžić u Grazu.

Kod tih se sastanaka sa suprotnom stranom primjenjivala metoda dokazivanja KRIVNJE VJEŠTICA.

Ako osoba optužena da je u njoj vrag, sotona, đavo, ne priznaje onda joj se dio tijela gurne u vrelo ulje, npr. ruka.

Ako osoba čvrsta u svojoj vjeri otrpi bol, šuti mukom, onda je KRIVA jer se ta bol bez pomoći đavola izdržati ne može – zaključuju suci, prosuditelji.

Ako osoba krikne bolom i slabošću čovjeka, onda je KRIVA jer se đavo oglasio krikom boli, jer da đavo nije obuzeo osobu ona bi izdržala kušnju – zaključuju suci, prosuditelji.

Isto tako je bilo i kod tih sastanaka, ako ne odeš na razgovor – e onda nisi za mirno rješenje, ne radiš na miru, želiš samo ratnu opciju i slična sranja; a ako odeš na razgovor još je gore, razgovaraš s neprijateljem, sigurno nešto mućkaš, trguješ, mutiš, sve je to ista ujdurma, ista sorta i slična sranja, zaključuju prosuditelji.

Na sastanak u Graz moralo se otići!

Na sastanku u Grazu ništa nije dogovoreno i nije potpisan nikakav dogovor i ni u čemu se strane nisu složile.

Zadovoljena je želja i naputak i zahtjev moćnog igrača lorda Carringtona pa je u točki 5 priopćenja sa sastanka konstatirano „Ovim dogovorom prestaju razlozi za prekid konferencije Europske zajednice o BiH, te obje strane traže hitan nastavak konferencije“.

A onda je nastala orkestrirana vika i galama i laži i lupetanja i izmišljotine.

A rat se među stranama „koje su se dogovorile“ nastavio u Stocu, u Mostaru, u Livnu, u Jajcu, u Bosanskoj Posavini, u Bugojnu, u Rami, ... a sve to možete provjeriti u slijedećim dokumentima i kartama; i mnogim drugim dokumentima u WEB-u, a sve na istu temu – UTVRDITI ČINJENIČNU ISTINU.

D-46

Tko brani Mostar? Tko je u Kriznom štabu Mostara?

Kad je i pod kakvim okolnostima napuštena lijeva strana Mostara – lijeva obala Neretve.

A Ubolak, a Sutina?

A što je sve porušeno i od koga?

Kako se naoružavala „Patriotska liga“ i koliko su oružja dobili od Daidže, generala HV i otkud je on dobio oružje?

O akciji oslobađanja Mostara, lijeve i desne obale?

O pripremama za oslobađanje Sarajeva i ulozi Niazza Batlaka iliti Mate Šarlije iliti Daidže generala HV.

Zašto je odbijen moj prijedlog Izetbegoviću u Mostaru, a dugo smo razgovarali u jednom stanu da HVO i A-BiH zajedničkom akcijom deblokiraju Sarajevo?

Neće velikog generala i ratnika Safeta Halilovića „ustaše oslobađati“.

Da gospodo, mi smo tom trabantu kontraobavještajne službe JNA-e bili ustaše od početka do kraja te Odiseje („Ilijade“).

Svi, TUTTI COMPLETI.

A za tu akciju posebno smo im dali jedan top T-130 (poslije poznat kao „Sultan“), jedan tenk, nekoliko stotina pušaka, sve što su tražili, naravno i municiju.

A sama akcija kakav amaterski fijasko.

Nikada to oružje nisu vratili, a poslije su nas tim oruđima tukli.

Sve za bratstvo i jedinstvo i ljubav vječnu među narodima.

U tom „nesretnom sukobu Hrvata i Muslimana“.

Zvuči glupo.

D-47, 48, 49, XV., 50

Ma kakve akcije, kakav rat, kakvi mrtvi, sve je to dogovor „ustaša i četnika“ tvrdi Sefer Halilović ispijajući kafe u svom brlogu u Sarajevu jer kako tvrdi Muslimović „on ne obilazi jedinice“, a kako tvrdi Alagić „Alagiću ne šalje ni zapovijedi ni, ni, ni“.

KARTE XVI. - XX.

D-51

Pogledajte te zahtjeve.

D-52

Proučite taj tahtjev!

Ratno predsjedništvo općine Gacko traži da mu regionanlni odbor SDA riješi problem potrebe za 1707 stanova, a te stanove žele u Mostaru.

U „normalna“ bivšejugoslavenska vremena podjela tri stana bio je problem, a ove izbjeglice i prognanici traže od svoje stranke da im u njihovoj državi riješi problem ni više ni manje nego potrebu za tisućsedamstotina i sedam stanova.

D-53

Da li su stanovi napušteni od oficira JNA i Srba pravilno raspoređeni i tko je dobio najviše?

D-54

Što piše list 4 K. A-BiH, iz Mostara, u veljači 93.

Da li VRS granatira Mostar, Stolac, Konjic? Ima li pješačkih borbi.

Što govori gospodin Mirsad Zuhrić, njegova jedinica sastavljena je od Muslimana a u HVO-u je formacijski

Nose li, kao svoje oznake ljiljane od početka rata?

Smeta li to kome u HVO-u.

A u tom listu piše (ne mogu sve tiskati) da je prve ljiljane donio i podijelio zapovjednik u Čapljini Luburić.

Preskočit ćemo ime čovjeka koji je to odlučio i dao šivati, ime nekog generala.

A otkud oni poginuli Muslimani, kada su se, kako tvrdi Sefer Halilović, „ustaše“ i „četnici“ dogovorili o podjeli BiH a potom odigrali igrokaz ti izađi ja ću ući i obratno.

D-55

A za cijelo to vrijeme, vrijeme događanja o kojima govore i dosad navedene činjenice Ustavni sud BiH, u pitaj Boga kojem sastavu pokreće postupak ocjene ustavnosti HZ-HB i to na papirima s petokrakom zvijezdom u zaglavlju.

Samo s jednim političkim ciljem – BiH mora biti jedinstvena država.

Unitarna država.

D-56

Tko je zapovijedao HOS-om.

D-57

Da li Oružane snage BiH čine A-BiH i HVO?

Što kaže predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović.

D-58

Oružane snage BiH imaju vrhovnog zapovjednika a to je kolektivno tijelo – Predsjedništvo BiH a ne Sefer Halilović, ali ostavimo to postrani i pogledajmo DIREKTIVU od 10. 9. 92.

Osim A-BiH koja je agresoru pružila snažan otpor tu su „i druge naoružane snage“. Spomenuti HVO Sefer ne može; kako njega u BiH mogu braniti „ustaše“.

A protiv Sefera su i ruski, grčki i izraelski lobi.

On ne navodi tko brani BiH u mostarskoj regiji i na Tomislavgradsko-livanjskom prostoru, ako to nisu naše snage, a mi ne znamo koje su to naše snage.

Kaže Halilović da: „Oružane snage Rrepublike Hrvatske, izvedeci ofanzivna dejstva za oslobođenje teritorija Hrvatske, dijelom svojih snaga angažovanim u rejonu Dubrovnika, najneposrednije sadejstvuju našium snagama u oslobađanju Istočne Hercegovine, a posebno gradova Trebinje i Stolac.

Dejstvima u Posavini, posebno na prostoru Derventa i Odžak, te Brčko i Orašje, dio ovih snaga sadejstvuje našim snagama u razbijanju agresora i sprečavanju njihovog prodora na pravcu Brčko – Derventa – Banja Luka.» (Iz Direktive Sefera Halilovića od 10. 9. 1992. godine; vidi cijeli dokument D-58.)

Autor ovog teksta i sam sudionik ne zna baš da je bilo HV bilo HVO želio osloboditi Trebinje ali ako Sefer kaže drugačije...

Potom se na papiru razvijaju veliki planovi, strateški udari po raznim pravcima i slične bla-bla vojne zamisli.

A Sefer za IV K. A-BiH i za snage RH određuje ofanzivu na pravcu Mostar-Nevesinje, Trebinje-Bileće, Tomislavgrad-Kupres-Šipovo, Livno-Glamoč, (ovo zadnje učiniti s pomoćnim snagama) a zatim Glamoč-Drvar, Livno-Grahovo.

Razmahao se čovjek van svake pameti, bunca, lupeta, somnambulira, laže, petlja, melje gluposti.

A tako nešto opasno je raditi u miru, u ratu to vodi katastrofi...

D-59

U isto vrijeme Jadranko Prlić smireno i jasno objašnjava što jest privremeno izvršno i upravno tijelo vlasti HZ-HB, zašto su bili primorani donijeti propise u nekim oblastima društvene zajednice, „uz napomenu da su svi propisi donijeti kao propisi privremenog karaktera, da su ograničeni na

vrijeme trajanja ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti.

Nadam se da ćete dokument (i stotine drugih) pročitati pozorno i do kraja.

D-60

Opet samo Muslimani, opet su samo Muslimani žrtve, opet je samo Patriotska liga pružila otpor i narasla na silu od 150.000 boraca.

A 50.000 boraca 1. K. A-BiH samo u Sarajevu ne može deblokirati grad ne znam koliko godina, ili neće deblokirati grad, ne mogu obraniti Srebrenicu, Bihać spašava HV, ali zato oslobađaju Kakanj (od Hrvata), Konjic (od Hrvata), Travnik, Bugojno,... (sve od Hrvata) i kreću ka Adrijanskom moru.

D-61

Jedinicu od oko 260 ljudi, vojnika, doveo je Prkačin iz Hrvatske (HOS), 70% sastava bili su Muslimani, obučeni su u uniforme i naoružani i opremljeni u HVO vojarni u Čapljini (Grobovine) i krenuli su pomoći Jajcu.

Prkačinovo izvješće treba pročitati da bi se shvatilo i razumjelo kada je i kako utemeljen sukob u Središnjoj Bosni.

I Hercegovci su išli pomoći Jajcu.

Jesen je 1992. godine a muslimanska vojska zaustavlja pomoć Jajcu!??

D-62

Ovaj će zapis Stjepana Šibera još bolje pomoći da shvatite prethodni dokument.

Napomena: Nije mi jasno zašto Šiber govori o hercegovačkom HVO-u kao posebnoj i zasebnoj cjelini i nije mi jasno zašto nije napisao da se u Sarajevu nije moglo ući „samo tako se ušetati“, trebalo je tražiti i moliti Unprofor da vas prebace ili helikopterom ili u transporteru. A osim toga koliko se sjećam bilo je tamo dolje u toj Hercegovini žestokih borbi; mjesecima, a o tome piše i Šiber na prethodnim stranicama svoje knjige.

Elem, nebitno, Petković i ostali (Blaškić, Koštroman, Keža, Bandić) su stigli.

Ali Sefer neće na razgovore s „ustašama“ jer „svi su oni ustaše, osim tebe“ moj Stjepane.

I Petković, kolega mu iz JNA je „ustaša“, a što tek reći o onima koji nisu bili u JNA?

DAKLE – SVI SU HRVATI USTAŠE za SEFERA HALILOVIĆA.

I za mnoge druge njegove oficire bilo je isto. I za mnoge

političare Muslimane.

Elem Stjepan Šiber nije tom dripcu od zapovjednika drmnuo šamarčinu, nije skinuo uniformu vojske čiji zapovjednik govori kao klasični komunistički fašist.

Ništa.

Amoralna, oportunistička ujdurma!, moj Stjepane Šiberu!

I zar mislite da se klima takovih misli nije osjećala, da je borci HVO-a nisu bili svjesni.

Takvo je mišljenje UTEMELJENJE agresije A-BiH na Hrvate od kraja 1992. pa nadalje, sve jače i sve očitije agresije.

D-63

Operacija „Bura“ još je jedan primjer „suradnje“ HVO-a i VRS, a sve poslije „dogovora“ u Grazu i „u skladu“ sa stavovima Sefera Halilovića.

Karte XXI. - XXII.

D-64

Nakon dogovora o zajedničkoj akciji osobno sam dva puta išao u izviđanje prije planiranja akcije.

A kad je sve bilo spremno i kad sam došao u Konjic da dogovorenu operaciju sprovedemo (tako se to valjda kaže), na nečiju uputu „odozgo“ A-BiH je odustala.

D-65

Dokument koji govori o tome što je HVO želio i radio, i kako je radio, i zašto su ti naponi na kraju bili bezuspješni, a slabili su, obzirom na stavove „partnerske“ strane, naše i vojne i političke pozicije.

Svakako je već tada a i znatno ranije trebalo jasno precizirati sve stavove i povući konkretne poteze u skladu s interesima suverenog i konstitutivnog naroda u BiH – Hrvata.

Popuštanje u načelima uvijek vodi lošem.

D-66

Ako ste sudjelovali u tim događanjima ili ako ste barem iskren i nepristran promatrač moralo Vam je biti jasno da su pozicije onih koji su potpisali W-O plan još uvijek nepromijenjene, da osim Hrvata svi potpisuju s figom u džepu i da će poradi toga plan propasti a rat se nastaviti.

Ni danas ne bih ništa promijenio u analizi situacije u BiH koju sam izložio visokoj francuskoj delegaciji (zajedno s generalom Tusom) 13. 1. 1992.

D-67

Svima onima koji su znali za rečenicu komandanta III K. A-BiH koju je napisao komandi štaba obrane Bugojna i 307. br. A-BiH, 20. 1. 93.

Savršeno je jasna i dobro je i pažljivo treba pročitati.

„Izvjestaje pišite tako da odražavaju borbenu situaciju, a ne da budu političke lekcije.

ZA SUKOB U SVIM GRADOVIMA HZ HERCEG BOSNA još je PREURANJENO, MADA JE I TA OPCIJA PREDVIĐENA“.

A 20. 1. 1993. godine jest datum kada je opcija NAPADA NA HRVATE (HVO) već debelo predviđena.

Molim, nastavite se ispričavati za „pogrešnu“ hrvatsku politiku u BiH, koja je „sigurno“ pripremala sukobe s A-BiH.

Za takvu rabotu ne nedostaje Vam ni pameti, ni znanja, ni snishodljive podaničke pokornosti.

„Dostojanstveno“ i europski se ispričavajte i dalje ali, molim, ne u moje ime.

D-68

Da ne bi bilo zabune:

a) 12. 2. 1993. kada piše ovo pismo Jasmin Jaganjac vojni savjetnik Alije Izetbegovića

b) Za Hrvate u BiH nije bilo ni najmanja dilema da su potpisom W-O plana prestali razlozi postojanja HZ-HB, da treba početi primjenjivati potpisani plan i da je potrebno prijelazno razdoblje.

c) da Praljak moli Izetbegovića da odredi jednog, dvojicu viđenijih političara Muslimana koji bi zajedno s tim Praljkom otišli u Srednju Bosnu i radili, uticali na daljnje smirivanje stanja.

Da li je Praljak otišao? Da.

Da li mu se itko od Muslimana pridružio?

Ne.

Jedino je Jaganjac zdušno i pošteno radio na tom projektu.

Ali smo naoružavati A-BiH nastavili i dalje.

D-69, 70

Mile Akmadžić je predsjednik vlade Republike Bosne i Hercegovine.

On nije, eto čuda, nikakav „nelegalni“ Hrvat iz HZ-BH ili HVO-a, bilo vojnog dijela bilo političkog dijela.

Što piše Akmadžić, komu piše, kad piše i zašto piše.

Molim, pročitati!

D-71

Kako u praksi izgleda razgradnja svakog dogovora i potpisanog prijedloga međunarodne zajednice o unutarnjem uređenju BiH pokazuje ovaj dokument.

Armija BiH bavi se politikom, točnije Ministarstvo obrane BiH stavlja u funkciju neke okruge a taman je potpisan W-O plan i treba ga realizirati.

Kakvi okruzi, otkud sad okruzi, gdje se i kad razgovaralo o okruzima, kakva republička povjerenstva za te okruge i kakve veze s tim okruzima ima Ministarstvo obrane?!!

Čovjek mora biti pristojan i zbog te pristojnosti ne smije pitati: „Tko tu koga zajebava i s kojom svrhom?“

A trebala bi tako pitati tog Muniba Bisića i njemu slične individue.

D-72

U ovom dokumentu na takve i slične dokumente odgovara HVO HZ-HB – to je politički dio HVO-a.

D-73

A tko će „hitno provesti radnje radi stavljanja u funkciju okruga Mostar i Livno“?

Arif Pašalić zapovjednik 4. K. A-BiH, u suradnji s još nekim.

Toliko od Lagumdžije.

Gdje je predsjednik Vlade BiH?

On piše pisma po svijetu, bratija ga ne šljivi, igra svoju igru, prave od nas Hrvata budale.

Treba se ispričati.

D-74

A kako to izgleda u toj Armiji BiH, vladi, centrali SDA u Zagrebu, novcu i ostalom pročitajte.

D-75

Kakav je to vojni dokument potpisan u New Yorku, između koga?

A 10. mart 1993.

Važno je što Sefer misli o već potpisanom dokumentu, a Sefer o dokumentu ne misli dobro.

I tako stalno, potpiši dokument a onda se razmisli o potpisanom pa se od potpisanog odustane.

Sefer predlaže točke 2., 4., 5. i 6.

4. RH – mora se konačno riješiti s tom „ustaškom“ državom logistika za potrebe A-BiH.

5. RH – sve prijateljske zemlje (koje?) moraju izvršiti pritisak na tu zemlju da „odustane od podrške Herceg-Bosni i raditi aktivno na njenom dokidanju.

Već je počelo Seferu u Konjicu agresijom na Hrvate i nastavljeno sve žešće jer

6. Obezbjediti da LUKA PLOČE i put PLOČE MOSTAR – SARAJEVO – ZENICA bude u neprekidnoj funkciji za potrebe države BiH.

I nastavlja sadržajem i stilom nad kojim se u Zagrebu zamislio malen broj ljudi. Niti ih je bilo briga, niti su znali, niti su razumjeli. Većina vergla svoje samoupravne referate dozlaboga dosadno i ustrajno.

Tako do dana današnjeg.

A SEFE NASTAVLJA:

„Ako je nužno, za ovo angažovati međunarodne snage, a po potrebi i našim snagama taj prostor osigurati“.

AKO STE ZABORAVILI PLOČE SU U HRVATSKOJ.

I tako je Armija BiH krenula prema Pločama i Neumu jer osim mudžahedina nije Seferu Haliloviću uspjelo angažirati druge međunarodne snage, američku ili francusku vojsku na primjer.

A svaka je šuša polupismena optuživala Hrvate i podižući zadnju nogu zapišavala vlastitim neznanjem po cijelom jednom narodu, imperijalnom nadmoći ideološkog prosuđivanja.

Jadno.

D-76

Najbolje je pročitati cijelu knjigu, ali evo malo nešto o problemima koji se javljaju kada rat poremeti osjetljivu nacionalnu ravnotežu u nekom mjestu ili području.

O istom piše i M. Thatcher na način na koji veliki um razumije problem.

KARTE 1. - 20.

1. STANJE U BiH – TRAVANJ-SVIBANJ 1992.
2. SITUACIJA U HERCEGOVINI DO I OKO 10. IV 1992.
3. ZAJEDNIČKO DJELOVANJE HVO I A-BiH, STANJE 10.IV 1992. – 7. VI 1992.
4. ZAJEDNIČKO DJELOVANJE HVO I A-BiH OD VI 1992. – 29. X 1992.
5. ZAJEDNIČKO DJELOVANJE HVO I A-BiH 29.X 1992. ,VRS ZAUZIMA JAJCE

6. ODNOSI HVO I A-BiH - SIJEČANJ 1993.
7. NAPAD A-BiH NA HVO - TRAVANJ 1993.
8. NAPAD A-BiH NA HVO – SVIBANJ 1993.
9. NAPAD A-BiH NA HVO – LIPANJ 1993.
10. ODNOSI HVO – A-BiH 30.VI 1993.
11. NAPADI A-BiH NA HVO – SRPANJ 1993.
12. STANJE NA PROSTORU POD KONTROLOM A-BiH I HVO 30.VII 1993.
13. ODNOSI HVO - A-BiH – 8.XI 1993.
14. ODNOS SNAGA A-BiH I HVO ,OŽUJAK 1993. TE USTROJ I RAZMJJEŠTAJ OZ SB , TRAVANJ 1993.
15. ŠEMA DODIRA SA SNAGAMA AGRESORA I RASPORED SNAGA HVO U CENTRALNOJ BOSNI – 01.IV 1993.
16. SREDIŠNJA BOSNA – LINIJE FRONTOVA I RASPORED VOJNIH SNAGA
17. OBRANA VITEZA NAKON 20. IV 1993.
18. POLOŽAJI HVO-a U VITEZU , SVIBANJ 1993
19. POLOŽAJI HVO-a U VITEZU OD SRPNJA 1993.
20. RASPORED SNAGA I NAPAD A-BiH NA VAREŠ, 05.XI 1993.

D-77

ZAPOVIJED SEFERA HALILOVIĆA KOJOM SE ODUSTAJE OD SURADNJE A-BiH I HVO

Vidjeli smo u dokumentu D-67 kojeg potpisuje Enver Hadžihasanović zap. III. K. A-BiH da je u ovo vrijeme (siječanj 93.) još rano za napad na HVO u gradovima.

Trebalo je napraviti pretpostavke za napad a to znači očistiti sve one Muslimane koji surađuju s Hrvatima, s političkim i vojnim dijelom HVO-a.

Ti Muslimani, legalno, demokratski izabrani predstavnici naroda, a koji su u mnogim mjestima (Mostar, Konjic, Jablanica, Rama, Bugojno,...) zajedno s Hrvatima sastavili vlast, postali su smetnja ostvarenju već sačinjenih planova o „oslobađanju“ tih prostora od Hrvata.

Plan i A-BiH i politike SDA; tako Alije Izetbegovića u proljeće 1993., bez zakonskog uporišta, oktroyanom voljom, smjenjuje izabrane Muslimane u Jablanici, Konjicu i Rami i postavlja dr. Safeta Ćibu.

D-78, 79

A-BiH u Konjicu je počela opći obračun s „ustašama“ kako

to postojano govori Sefer Halilović.

Političko vodstvo SDA pripremio je teren a propaganda će učiniti svoje – HVO uvijek napada.

Muslimani su žrtve u Sarajevu, a kada su već jedanput postali žrtve – žrtva ne može biti kriva.

Kako će i zašto će 20% Hrvata u Konjicu, s vojnom silom od jedne bojne HVO u gradu (na linijama prema VRS) i jednoj bojni iz Kostajnice (ukupno 600–700 vojnika) napasti 4 puta jače snage A-BiH?

Ali tko šljivi logiku i činjenice!?

Nastavimo čitati dokumente.

D-80

16. 4. 1993., Esad Ramić piše borbeni izvještaj:

a) objekt Zlatar je u okruženju a HVO traži pomoć „na izmaku su snaga“

b) Babin Nos je blokiran

c) „Interesantno je da HVO Konjic putem veze vapi za pomoć...“

Eto „interesantno“ je da HVO traži pomoć.

I na kraju jasna poruka do kada će to A-BiH raditi:

„DO KONAČNE POBJEDE“!

Ali ne u Sarajevu, ili Srebrenici ili Bihaću...,treba probati slomiti slabijeg a cjelokupno naoružanje dobili su iz Hrvatske i od HVO-a.

Molim da se ne zaboravi, ta se agresija sakrila pod floskulom „Nesretni muslimansko-hrvatski sukob u BiH“.

Ma koga vi, izgovaratelji te laži, gluposti, prevare, koga vi zajebavate i do kada ćete to raditi.

Kome vi muda pod bubrege prodajete?

D-81/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Kakvi potpisani sporazumi u Genevi, kakav W–Owen, kakvi dogovori o prekidu borbi, kad Araf Pašalić 17. 4. 93. naređuje:

Točka 3. „U svemu ostalom pridržavati se ranije dobijenih naređenja i uputstava.“

Esad Ramić istoga dana 17. 4. 1993. izvješćuje svog zapovjednika Pašalića (4. K. A-BiH): „NASTOJACEMO ŠTO PRIJE ZAVRŠITI POSAO U KONJICU A ZATIM SA SVIM BRIGADAMA KRENUTI U PROTIVUDAR U DVA PRAVCA

1. Konjic – Jablanica – Mostar
2. Konjic – Prozor – Rama.

Kakav je to udar HVO-a bio i na koga i iz kojeg pravca i s kojim efektivima i koja vojska? HVO, NIJE NAPADA!

Bijedne ofucane laži.

Ponavljale su se do u nedogled a i prodavača i kupaca bilo je i previše. Iz mnogih razloga.

Točno je dakle da je HVO naftom platio VRS da izvuče civile i spasio ih masakra, da zbrine ranjenike i spasi ih od smrti, ali VRS je granatirala Konjic iz svojih vojnih razloga.

I što je u toj „nafti“ sporno, što je sporno u toj „trgovini“ – dati naftu za spasiti ljude – a to je bila jedina mogućnost.

Kad se spašava ljudske živote „jedina mogućnost“, najbolja je mogućnost.

A vi čitatelji mislite da možda nije trebalo tako postupiti?

A da Vam je sin bio tamo, da je bio ranjen da li biste tako postupili?

Prezrite one koji „tuđim kurcem mlate gloginje“ – u ime svojih glupih i kretenskih ideja, načelnih naravno.

A da u to vrijeme počinje strateški dogovor Muslimana i Srba u pokretu prema moru pokazat će naredni dokumenti.

A čitat ćete na tu temu i Mladićeve dnevnike.

D-82

Rezultate i uspjehe te muslimanske agresije na Hrvate u Konjicu pročitajte u izvješću Žarka Keže – 23. travanj 1993.

D-83/1

Pogledati! Pročitati, molim!
AGRESIJA – NAPAD POSTROJBI A-BiH NA HVO

D-83/2

PREOSTALI DŽEPOVI OBRANE HVO – POSLIJE
NAPADA A-BiH

D-84

Pogledati i pregledati.

Osporiti ako je neistinito.

Osporiti činjenicama a ne papagajski ponavljati laži i isprikama ih potvrđivati.

D-85

RATNI RAZVOJ U BiH, NAPAD A-BiH NA HVO

D-85/1

PLAN ZA OSVAJANJE SREDIŠNJE BOSNE I
IZBIJANJE U NEUM I PLOČE

D-86/1

A sada o Mostaru.

Što piše gospodin Hadžiosmanović?

Što piše o zajedničkom priopćenju Hrvata i Muslimana i zajedničkom izlasku na ulice zapovjednika obje vojske.

O tome ću napisati nešto više stranicu, dvije kasnije.

Za sada pročitajte o islamizaciji A-BiH, „djelomičnoj“ (koliko djelomično?) i kako ta vojska brani BiH kličući ime Allaha dž. š.?

Križarski ratovi?

D-86/2

U isto vrijeme dok „prijateljski“ šeta ulicama Mostara s Mićom Lasićem zapovjednikom HVO-a u toj operativnoj zoni i sa Slobodanom Praljkom piše isti taj Pašalić 16. 4. 1993.

Naređenje:

1. Nastaviti sa b/d (borbenim dejstvima) u svojoj zoni odgovornosti,...
2. Uskladiti i objediniti zajednička b/d radi što uspješnijeg vođenja borbi i SLAMANJA SNAGA HVO-a.

D-87, 88, 89

Fotografija: GEN. SLOBODAN PRALJAK UZ NJEGA
ARIF PAŠALIĆ

GEN. MIĆA LASIĆ

Travanj je mjesec u Mostaru i proljetno je toplo.

Ne nije lipanj i ne mirišu lipe u Mostaru kao prošle godine (1992.) kada smo oslobađali grad.

Grupa momaka, 20–30, iz A-BiH, dobro obučeni, dobro naoružani i koliko se sjećam kršnih momaka zauzela je položaje na RONDOU.

Naizgled samo tako iz čista mira, i što će na RONDOU.

Uostalom tu je i sjedište Mate Bobana. Kako su se vojske (A-BiH i HVO) već u priličnoj mjeri podijelile a Rondo je „debelo“ na zapadnoj strani, situacija je „samo što neće početi pucnjava“.

Došao sam na Rondo, pozvao momke, razgovarao, uvjeravao i pozvao ih da prošetamo.

Tada su mi još vjerovali, od ranije, znali su da nisam pravio razliku među vojnicima, ni u čemu.

Došao je i Arif Pašalić, pozvan, i Mića Lasić, pozvan, i tako smo prošetali, pili smo i kave/kafe i razgovarali.

Smirila se situacija, zakratko.

Da li je s nama bio HUKA?

Dvostruka igra, dvostruka politika, preveliki pritisci odozgo.

Poslije sam otišao u prostorije SDA u Mostaru, na lijevoj obali i razgovarao, uvjeravao, objašnjavao, pridružio se Pašalić i Hujka. Naravno, uskoro su smijenili Hadžiosmanovića i ljude njemu nalik.

Silnice koje su provodile rat protiv Hrvata već su postale suviše snažne; vrijedilo je pokušati suprotstaviti se tim snažnim poljima.

Uzalud.

Ali to sam znao znatno ranije.

Previše raznorodnih igrača ložilo je tu vatru.

D-90

Arif Pašalić već je očistio Konjic od Hrvata, izdao zapovijedi „O SLAMANJU SNAGA HVO-a“, poslao momke na Rondo da izazovu incident, prošetao i popio kafu sa mnom i onda piše Unproforu da se na njega i njegovu vojsku sprema ataka HVO-a pod mojim vođenjem i brigada HV-a, i HVO-a.

Čovjek jest pokojan, ali je i besprimjerni lažov.

Malo kasnije vidjet ćete dokument Zapovijed o napadu na HVO koja je u to vrijeme već bila napisana.

D-91

Tko smije preko mosta na Neretvi, u Mostaru?

Tko to određuje?

D-92

Počele su pripreme za napad 4. K. A-BiH na HVO u Mostaru.

D-93

Raspored snaga A-BiH u gradu Mostaru.

Pripreme za napad na HVO.

D-94

Tko kontrolira most „Bijela“?

Tko blokira magistralni put?

Zašto? Protiv koga?

A da bi cijeloj toj ujdurmi dali još veći značaj opasnosti za Muslimane „koje napadaju dva fašizma – „ustaše i četnici“ uvijek uz HVO treba dodati i HV.

D-95

Minirali su Armijevci most „Bijela“, imali su kontrolu nad tim mostom i srušili su ga mislim u listopadu 93. U međuvremenu su novinare vodili nekim planinskim stazama kako bi ih uvjerali da su u blokadi.

Dobra, lažna priča, prihvaćena od mnogih.

D-96

Armija BiH i politika SDA obavili su posao u Konjicu.

Da sve to pojačaju doveli su i Zulfikara Ališpagu – Zuku, dali mu ovlasti izvan Pašalićevih (tako da se ne zna tko s kim i o čemu može nešto dogovoriti).

Španjolski bataljon nemoćan jest.

Isto tako neće moći garantirati sigurnost ni višestranačkoj delegaciji Sabora RH koja je nekoliko dana kasnije htjela posjetiti Konjic.

Pročitati na Webu njihovo izvješće.

D-97

Bajro Pizović zapovjednik brigade A-BiH razmještene na području Stoca – Dubravske visoravni priprema napad na HVO Stoca i Čapljine. „Osigurati kontrolu pravca Buna – Gubavica,... kontrolisati prostor S. Stanojevići,... kontrolisati i zatvoriti pravac Žitomislići – Pijesci, Bivolje Brdo – Pijesci“.

„Snagama razmiještenim u selima na pravcu Čapljina – Domanović kontrolisati pravce: Tasovčići – Domanovići, Počitelj – Muminovače, Ševač Polje – Bivolje Brdo“.

A gdje su položaji spram VRS-e?

Što će jedinice u selima koja su od položaja VRS udaljena 20 km?

A „Plan upotrebe jedinica brigade za borbena dejstva... i rok za izvršenje navedenih zadataka je 19. 4. 1993. g. do 12 časova“; kada te dokumente treba donijeti komandantu Bajri Pizoviću na uvid i ovjeru.

D-98

Istoga dana 19. 4. 1993. napisana je zapovijed o napadu A-BiH na HVO u Mostaru.

Sve je spremno i „Na signal –RAK–625 – otpočnite sa opštim napadom na svim mjestima i po zadatim pravcima“.

U potpisu komandant Midhad Hujdur.

A kojim pravcima napadaju i koga napadaju možete pročitati u zapovijedi i pogledati na karti koje vam je data na uvid.

D-99, 100, 101

A onda se u Mostaru pojavio general Pellnas.

Velikim naporima i silnom energijom, uz pomoć španjolskog bataljuna UN, potpunom kooperativnošću HVO-a uspjelo se postići rješenje o razdvajanju snaga.

I moja nemalenkost imala je u tome ulogu.

A dokument D-101 govori vam o opstrukciji A-BiH tom dogovoru.

Odgodio im je realizaciju PLANA napada.

D-102

Više dokumenata pod ovim brojem zorno će vam, čitatelji, pokazati što je sve u gradu Mostaru svojim potpisom rekvirirao zapovjednik IV. K. A-BiH Arif Pašalić.

Kakvo pravo i čije pravo?

Kakva civilna vlast i čija civilna vlast?

Nije to sve što je ta vojna diktatura uzela ali je dovoljno da razumijete o kakvoj se radi.

HVO je to manje-više šutke prihvaćao jer bi inače bio još veći „agresor“ na nezaštićeni muslimanski narod.

Pogledajte i kartu koju vam prilažem a nacrtana je prema dokumentima.

D-103

A čim je general Bo Pellnas napustio Mostar, uvjeren da je nešto postigao Arif Pašalić i društvo iz A-BiH nastavlja svoje planove.

Sve je to davno ranije planirano na višim političkim i vojnim razinama i ne može se zaustaviti.

Točka 3.

Zbilja molim vaše strpljenje i pozornost u čitanju ovog dokumenta.

Dakle „na sastanku održanom dana 17. 4. 1993. u 22.00 usmeno je rečeno (zapovijedeno) sljedeće:

– NE OTPOČINJITE DEJSTVA BEZ NAREDBE

– IZVRŠENO JE UVEZIVANJE SA NAŠIM LJUDIMA U HVO-u!!!“

Što tu piše i što to znači?

Muslimani iz A-BiH uvezali su se s Muslimanima pripadnicima HVO-a, s planom napada na Hrvate u HVO.

To je svugdje na svijetu, i u svakoj vojsci i u bilo koje vrijeme bila IZDAJA i VELEIZDAJA.

VOJNI SU SUDOVI PO KRATKOM POSTUPKU DONOSILI PRESUDU – SMRT

a) STRIJELJANJEM

b) VJEŠANJEM

ovisno o tradiciji izvršenja kazne.

Nakon što u daljnjem tekstu nabroje šta sve treba zauzeti i blokirati iza leđa HVO-u, u njegovoj pozadini piše Arif Pašalić:

„Zauzimanje grada Stoca sa našim ljudima u HVO“.

A što je s ljudima u HVO koji nisu „naši“, nisu Muslimani?

Njih treba ili zarobiti ili ubiti jer se plan drugačije i ne može ostvariti.

Dokumenti koji slijede pokazat će vam kako se to dalje odvijalo.

Da, i:

„MB 60 1'82 postavljeni za dejstvo protiv HVO“.

Tražim da se hitno neki predsjednik RH ispriča u ime Hrvata, Muslimanima naravno.

Neka se, molim, usput ispriča i Srbima mora da smo i njima nešto skrivili, naime nismo se baš predali i nismo išli kao stoka na klanje. A to se od Hrvata očekivalo.

Sve drugo je ili nacionalizam ili ustašluk.

JEBITE SE DRUGOVI.

D-104

Pročitati dokumente pod ovim brojem.

Demantirati, osporiti ako nešto nije točno.

Posebno Vam svrćem pozornost na zarobljavanje MIRE ANDRIĆA.

U to vrijeme pukovnik Andrić bio je zamjenik načelnika GS HVO-a generala Petkovića, pukovnik Andrić bio je član Zajedničkog zapovjedništva HVO-a i A-BiH, a koje zapovjedništvo je formirano sukladno dogovorenom i potpisanom W-O planu.

Pukovnik Andrić išao je na sastanak Zajedničkog zapovjedništva A-BiH i HVO-a. Pukovnik Andrić iz pristojnosti i ponosa ne piše točno što se njemu i pratnji točno dogodilo, kako su i koliko su maltretirani i ponižavani.

Neću o tome pisati ni ja.

D-105

Armija BiH, postrojbe IV. K., napale su 9. 5. 1993. postrojbe HVO-a u Mostaru.

Nakon dugotrajnih priprema.

Nekoliko dana ranije dogovorena je (Bo Pellnos) neka psihološka crta razgraničenja – kako bi se spriječilo da incident ne preraste u sukob vojski. Linija Bulevar – dijelom Šantićeve, Carinski most.

Duboko na zapadnoj strani u zgradi „Vranice“ ostalo je, i bez problema radilo, i Zapovjedništvo IV. K. I Zap. 41. mbr. A-BiH i RADIO MOSTAR, Arifov radio i njegova njepaganda.

Sve je to točno vidio i istinito napisao gospodin Hadžiosmanović.

D-106

Dokumenti pod ovim brojem pokazuju reakcije HVO-a, točnije generala Miće Lasića zapovjednika OZ JIH, dakle i obrane grada Mostara, na napad ARMIJE 9. 5. 93. na HVO u Mostaru.

On traži pomoć, u ljudstvu, u naoružanju, u kolima hitne pomoći.

On piše UNPROFORU.

HVO uspio se obraniti.

D-107

Ali Predsjednička izjava (čitaj Izjava Alije Izetbegovića), usvojena u Vijeću sigurnosti kaže, HVO su „paravojne jedinice bosanskih Hrvata“.

O Konjicu ništa (Hrvati su napali)!

O Mostaru – Hrvati su napali!

Molim, Mile Akmadžić je predsjednik Vlade BiH, i to je njegovo pismo Vorontsovu.

Propaganda radi svoje, zbiljna istina ne postoji, činjenice su nevažna banalnost.

I tako do dana današnjeg!

D-108

Primirje, nakon što napad A-BiH nije uspio. Primirje.

Za kratko vrijeme jer se nikad ne analizira tko je i kad i zašto napao a posebno nema arbitra, nema garanta, nema provoditelja potpisanog.

D-109

Čemu je služio radio Mostar, tko je bio gazda, i o kakvoj se

propagandi radilo.

D-110

HVO i dalje se brine da humanitarni konvoji prođu, da i narod bude sit i vojska koja napada HVO, neka bude sita.

Pročitajte što o humanitarnoj pomoći protivničkoj strani u ratu kaže međunarodno ratno pravo.

D-111

I dok je situacija u Mostaru na kratko „umirena“, A-BiH „oslobađa“ Središnju Bosnu od Hrvata.

Na tu temu možete proučiti priložene karte.

5. 6. 93. pišu se pisma, ne samo ova Brune Stojića, o tome što se događa u Središnjoj Bosni.

Pogledajte u priloženim dokumentima raspored snaga A-BiH i HVO u tom području, pogledajte omjer snaga u priloženim dokumentima i još jedanput pročitajte Alagića i dokumente Hadžihasanovića i planove Sefera Halilovića.

Kakav je zapravo mozak ljudi koji kažu da je HVO napao Armiju?

D-112

Usprkos svemu HVO ostaje multinacionalna vojska (za razliku i od VRS i od A-BiH).

Proučite dokument.

D-113

Da bi se kapitalizirala vojna pobjeda A-BiH u Konjicu i Jablanici nad HVO-om, da bi se stvorili bolji uvjeti za daljnje napade na HVO formiran je VI. K. A-BiH u Konjicu – 9. 6. 1993.

D-114

Jasno, precizno, istinito, umno, činjenično točno,... o osnovnim uzrocima rata, o razlozima napada A-BiH na Hrvate, o svemu tome u dokumentu.

Dr. Franjo Tuđman bio jest i ostao jest toliko nadmoćan nad trabantima oko sebe i poslije sebe, da je više nego razumljivo što su ga „pod svaku“ cijenu htjeli „detuđmanizirati“.

Jer nije moguće drugačije kod tih ljudi nahvao koji i kad o kozama pričaju (jer koze brste, bit će manje požara) govore o povijesnoj izjavi, događaju, povijesnoj prekretnici, neponovljivo značajnoj misli.

A oni, upravo oni su povijesna prekretnica, oni otvaraju i

„zatvaraju priče“, vode narod misaonom snagom patogenog virusa.

Oni su okrenuti budućnosti a tamo nas čeka svjetlost iznad njihovih glava.

Pa za ime Boga, po svim pokazateljima povijest je sve gora.

I usput rečeno i pišanje uz vjetar povijesni je fenomen.

D-115

Armija BiH imala je u svom vrhu, u GŠ dvojicu generala, oficira JNA, Hrvata Stjepana Šibera i Srbina Jovana Divjaka.

Dva sitna ukrasa kojima su mahali pred nosom međunarodnoj zajednici s tvrdnjom o multinacionalnom sastavu Armije.

To je isti onaj Šiber kojem Sefer Halilović govori da je general Petković ustaša, i svi oni dole u HVO-u su ustaše, samo on Šiber nije ustaša.

Šiber šuti, ne odgovara, ne reagira, prilagođava se jer to nije mala stvar kad te Sefer Halilović amnestira od USTAŠTVA.

Što piše Stjepan Šiber 25. 6. 1993. Aliji Izetbegoviću i Seferu Haliloviću – NA LIČNOST.

Sastanak je u Zenici, govori predsjednik općinske vlade Ramiz Đaferović (ako sam pogriješio prezime – isprika):

– kao građanin razočaran sam u 3. K., a vrh korpusa umiješan je u pljačke i kriminal

– ima starješina koji vrše likvidaciju ljudi poslije pljačke.

Tko to govori i o komu to govori?

ŠIBERU, KARIĆU, VRANJU.

Pročitajte još jedanput.

Sastanak je u Zenici, a predsjednik okruga Hodžić i predsjednik općinske vlade HAR... (?) kažu:

– Merdan je glavni organizator vjerskih jedinica

– Zenicom i vojskom 3. K. A-BiH vladaju komandanti koji su teški kriminalci koji ne žele, jer im ne odgovara pobjeda nad četnicima a istovremeno im odgovaraju sukobi sa HVO-om

Tko to govori, gdje govori, o čemu se tu radi, tko je upoznat s tim stanjem. Izetbegović, Halilović?

«NA LIČNOST!»

Što se promijenilo.

A u kojem je selu i kada strijeljano 35 Hrvata, a kada je i u kojem selu strijeljano 30 Hrvata i od koga?

Pročitajte Šiberov izvještaj do kraja kako biste znali.

A što 28. 8. 1993. muči gospodina Divjaka, Delićevog zamjenika.

Sada je Delić komandant A-BiH.

Muči Divjaka to što je FIKUS, ali on će to i nadalje ustrajno prakticirati.

Malo ćemo protestirati, uljudno tek da zadovoljimo sitne moralne dvojbe, ali kao ni Hrvat Šiber neće reagirati snažno, „ženski“ dosljedno.

Neću napisati da je trebao reagirati „muški“, jer toga kod većine muškaraca nema.

Ta je sorta, e da bi ostalo na nekom položaju prilagodljiva do gadljivosti.

D-116, 117, 118, 119, 120

30. 6. 1993. A-BiH ponovo je napala HVO, u Mostaru, Stocu, Dubravskoj visoravni, Bijelom polju, Livnu.

Ovaj put oružje na svoje suborce okrenuli su i Muslimani iz HVO-a.

Bijedno! Izdaja!!!

Ne uzbuđujte se, Haris Silajdžić još će vam deceniju i pol prodavati drugačiju priču i soliti će Vam mozak dok se ne pretvorite u slane srdele. A onda ćete usoljeni i presoljeni otići gospodinu i ispričati mu se, i njemu i njegovoj vojsci, njegovoj arogantnoj napuhanosti. Bravo, bravissimo!

D-121

Dokumenti jasno pokazuju kako su terorističke grupe A-BiH i bivši pripadnici HVO – Muslimani izdajom napali HVO.

U jednom danu ubili su 23 vojnika HVO, van crte bojišnice, bez borbe. Saveznici, oni isti koji su bježeći pred JNA i VRS smješteni u Međugorje, oni isti koji su obučavani od HVO-a, naoružani, opremljeni.

Nije to bila borba za BiH, bila je to borba, nasrtaj, ataka, agresija na HVO i HRVATE da bi se svojio prostor, teritorij za muslimansku državu iz „Islamske deklaracije“.

D-122 a, b, c

a) Jedinice 1. K. A-BiH izvlače jedinice iz Sarajeva i transportiraju se u Mostar.

(A, molim, nikada nemojte zaboraviti da se i Sarajevo i Mostar prema neprestanoj propagandi nalaze u okruženju).

Zadatak je trebalo završiti do 15. 8. 1993., toliko su se nakon izdaje i početnih uspjeha osjećali nadmoćno i sigurni u brzu pobjedu.

b) Nakon Bugojna 3. K. A-BiH treba „uspješno goniti

preostale snage HVO-a“.

Jer i u Bugojnu su snage A-BiH jedne nedjelje s leđa, mučki napale snage HVO-a koje su se nalazile na položajima spram VRS-u.

c) U MOSTARU – napad prema jugu – idemo u Neum, idemo u Ploče.

D-123

Šest dokumenata HVO dajem Vam na uvid da možete vidjeti tko napada, gdje i koga, što se događa s primirjima, tko ih poštuje, tko ne, tko laže, obmanjuje i propagandno vrišti da HVO napada A-BiH.

I priču su uspješno prodali.

Mnogo je bilo i ostalo onih kojima je krivnja Hrvata unosno zanimanje, bilo političko, bilo osobno, a sve pod geslom: razbijmo ih, demoralizirajmo ih, nabijmo im osjećaj krivnje, pomiješajmo im jezik kako ne bi znali o čemu govore, učinimo da više ne razlikuju moral od nemorala,...

JEDNOM RJEČJU – POJEFTINIMO TU ROBU, OGLASIMO RASPRODAJU.

D-124

Mislim da je najkorektnije staviti čitatelju na uvid dokumenta agresora, protivnika, dokumente onoga tko vas napada.

Pročitajte što o agresiji na HVO piše Šefko Hodžić, on prati operaciju „Neretva 93“ iz prve ruke, on je sa Seferom Halilovićem i društvom, on svaki dan izvještava javnost iliti pučanstvo.

Ja ću citirati samo nekoliko ulomaka:

1) «Pričali smo i o bitkama i o komandantima. Pitao sam Delića vjeruje li da će ovi pregovori o miru stvarno donijeti mir, ili su samo «ornamentika rata».

– Mislim da su ornamentika i da se rat nastavlja – odgovorio je.

– Od pregovora imamo samo štete – dodao je Sefer. – Opada moral boraca...

– A šta, Sefere, ti veliš: «Izaći ćemo i u Ploče!», kaže, smješkajući se, Delić Seferu, aludirajući na nedavnu Seferovu izjavu, kako će naša armija «izbiti i u Ploče». Zbog te njegove izjave podigla se velika prašina u hrvatskoj štampi.

Sefer nam, takođe se smijući, objasni kako je došlo do tog njegovog gafa.

– Istupio sam na skupu Podrinjaca – pričao nam je on. – Govorio sam kako ćemo osloboditi svaki dio Bosne i Hercegovine, pa kako će naša armija izbiti na bosanske granice,

izbiti u Neum... Tada je neko iz prvog reda dobio: «I u Ploče!» A ja velim, nek mu bude, «i u Ploče!»

2) „Ovo je do sada naša najveća operacija – kaže Sefer. – Ako uspije, potpuno će izmijeniti stratešku situaciju u našoj zemlji. I predsjednik Izetbegović će u pregovorima prvi put imati jake adute.“

3) «Pred komandom Prozorskog bataljona Sefer je održao ponovo govor borcima Prozora i Neretvice. Govorio je o značaju ove naše «prve ofanzive». A onda je dodao da se ova ofanziva, koja počinje sutra, «slučajno podudara sa datumom kada sam, prije dvije godine, 13. septembra '91. počeo da sa prijateljima tajno organizujem Patriotsku ligu.»

Ta podudarnost datuma naše prve ofanzive i datuma osnivanja PL-a, takođe je bila efektana. Ali Sefer nije govorio istinu. Jer, kasnije, u onom velikom intervjuu sa njima, on je naveo da je JNA napustio 18, 19. ili 20. septembra '91. i tek nakon više dana provjere, uključio se u rad PL-a. Dakle, nije baš na «sutrašnji dan kad počinje ofanziva».

Kada je Sefer završio govor, kratko je vladala tišina. A onda je jedan od boraca viknuo: «Živio drugi Tito!» Svi smo se nasmiјali. Borcima je bilo drago što je s njima Sefer, a i Seferu što se nalazi među njima. Sefer im kaže:

– Ovo je prava stvar – biti s borcima na terenu! Dođe mi da uzmem brigadu i komandujem.

Bio je oduševljen motivacijom boraca za borbu.

– Cijelu ćemo mi Bosnu osloboditi, je li, Ćibo? – obratio se on Ćibi koji je stajao kraj nas. – Nema podjele Bosne. Ratovaćemo deset godina, ali ćemo je cijelu osloboditi.

– Ni govora! Kakva podjela! – veli Ćibo.»

4) „Do sada nije bilo veće operacije od početka rata – kaže Sefer. – I ovo je, u stvari, naša prva ofanziva. Jer, ujutro će planuti front od Bugojna do Mostara.“

5) «Kako je dužina fronta u operaciji «Neretva» bila oko 200 kilometara, odlučio sam da bitke pratim sa isturenih komandnih mjesta, gdje se slijevaju informacije, koje odmah mogu poslati redakciji. Sasvim je drukčije bilo pratiti bitke na Žuču, gdje su komandanti rukovodili bitkama sa prvih linija.»

6) «I Glavni štab Armije RBiH je izvještavao o borbama. U utorak, 21. septembra, Glavni štab Armije je saopštio više od mene: pored oslobađanja Medveda, oni su javili i oslobađanju Velike Vlainje i sela Vratnice.

Razumije se, javljeno je i o oslobađanju Huma, Raštana i Semovca u Mostaru, te odbacivanje snaga HVO-a sa brda Vojno, koje je bilo jedino uporište «ekstremista HVO na lijevoj obali Neretve od Drežnice do Blagaja».

Ali, odmah nakon našeg povratka u Sarajevo, Radio BiH je u srijedu, 22. septembra u 13 sati objavio informaciju da je između Armije RBiH i HVO u Vrdima potpisano primirje, te da su obustavljene borbe u Hercegovini. Spomenuto je da

je na tim razgovorima o primirju u Hercegovini učestvovao i sadašnji zagrebački muftija Šefko ef. Omerbašić.

Ta vijest nas je zbunila. Povodom te informacije, Komanda Četvrtog korpusa je istog dana zatražila od Glavnog štaba objašnjenje «šta to znači za daljnje aktivnosti u zoni odgovornosti 4. korpusa». Nikad nije utvrđeno ko je tu lažnu vijest lansirao.

Baš toga dana, pred večer, sretнем dra Safeta Ćibu. Pošao kod Sefera. Dr. Ćibo mi kaže kako je sinoć četiri sata bio kod predsjednika Izetbegovića. «Predsjednik ratoboran», kaže Ćibo i dode kako mu je predsjednik Izetbegović sinoć rekao: «Oslobodite što prije Stolač!» I još mu je, kaže, nekoliko puta dodao: «Požurite, požurite!» Ćibo je produžio kod Sefera da ga informiše o razgovoru sa predsjednikom Izetbegovićem.

Dakle, nema govora o nekom primirju koje je, navodno, potpisano.»

7) «Pitao sam Ćilića i Zajku hoće li se oni pridržavati ove naredbe i hoće li sutra napadati HVO na Pisviru.

– Mi ne vjerujemo da će se HVO poštovati primirje. Zar ti vjeruješ? – kaže Ćilić.

Otišao sam u Komandu jedinice Zulfikar u Donjoj Jablanici da pitam Sefera, koji je, vjerovatno, dobio naredbu o prekidu borbenih dejstava između Armije i HVO, vraćamo li se u Sarajevo. Sefera, međutim, nema u Zukinoj bazi. Ali, bio je Nihad Bojadžić. On mi kaže da su za ovu novu bitku prema Vrdima i Mostaru pripremili «strašnu ratnu varku».

– Kakvu? – pitam.

– Kao što je Tito ovdje pripremio u Četvrtoj ofanzivi – veli Nihko.»

8) «Kako je, zaista, sinoć u 18 sati stupilo na snagu primirje između HVO i Armije, o čemu je preko radija i sutros neprekidno javljano, valjalo mi je izvještaj početi kako je prvi napao HVO. Inače, još je tada vladalo pravilo ratnog izvještavanja – da «oni uvijek prvi napadaju, a mi se uvijek branimo».

9) «I dok su njih dvojica razgovarali, «Zoka» je upao u vezu i saopštio Seferu da sa njim želi da razgovara Haris Silajdžić, koji je tada bio ministar vanjskih poslova. I «Zoka» je spojio Silajdžića i Sefera.

Silajdžić je rekao:

– Molim te, Sefer, smanji ta dejstva dole. Jer, to nije u skladu sa mirovnim inicijativom predsjednika Izetbegovića. Znaš da Predsjednik vodi pregovore o miru sa predsjednikom Tuđmanom...

– Ali, HVO nas je prvi napao i mi smo morali uzvratiti – prekinuo ga je Sefer. Mi smo se nasmijali.»

Čitatelju!, primišljaj sam, zaključuj sam!

Ja ću Vam samo reći da im je OFANZIVA otišla u tri P. M.

A koliko su ljudi izgubili pokazat ću Vam u jednom dokumentu koji slijedi.

I još jednom Vas molim, kakve priče o „nesretnom sukobu Hrvata i Muslimana“!

D-125

Jer dokument govori o tome da je A-BiH, Seferu i ostalima cilj bio i ostao:

„Definitivno slamanje četničko-ustaškog fašizma i oslobađanje BiH“.

Zar i ne piše tako po ne znam koji put.

I to se i tako govori na vojnom savjetovanju A-BiH u Zenici 21. i 22. augusta 93.

Zar ne?

D-126

Dokumenti pod ovim brojem su dokumenti A-BiH, a kazuju nam da A-BiH, napada, da A-BiH napada HVO, da su angažirane snage 1. K., 3. K., 4. K., 6. K. A-BiH, topništvo, helikopteri, da je cilj dolina Neretve, Mostar, Neum,...

Tek da utvrdimo gradivo na istinit i pravedan način a da bi se mogli početi «miriti».

D-127

Kako se HVO ponaša spram ranjenika A-BiH i civila Muslimana, usprkos agresiji?

Opet zamolba: pažljivo pročitati!

D-128

Tijekom iliti u vrijeme agresije A-BiH na HVO od Bugojna pa dalje, u njenom osvajačkom pokretu prema moru počinjeni su zločini nad Hrvatima civilima.

Tu su dokumenti.

Ovdje nema Središnje Bosne, te zločine nad Hrvatima, a koje je počinio netko iz A-BiH objavio sam u jednoj drugoj knjizi.

E sad tko je počinio te zločine, pojedinci, jedinice, grupe, uz zapovijed (usmenu ili pismenu), poticanjem, odobravanjem, planski, zataškavanjem, prešućivanjem,...

NE ZNAM.

Ali, za ime Boga, pogledajte podatke, pogledajte brojeve, imena i prezimena i zapitajte se gdje su procesi, gdje su krivci i tko se kome i u ime koje politike i u ime kojeg

etniciteta treba ispričati?
Ako vam je stalo do istine!

D-129

U Ženevi 14. 9. 1993. potpisan je „Tajni sporazum o konfederaciji“ između dr. Franje Tuđmana i Alije Izetbegovića. I tu piše što piše i sve je dobro u tom sporazumu.

Ali potrebno je pročitati i slijedeći dokument.

D-130

Dva dana kasnije isti Izetbegović u istoj Ženevi, 16. 9. 1993., u istoj godini i mjesecu uglavljuje sa Srbima, Momčilom Krajišnikom posve drugačiju priču.

a) prekinuti sva neprijateljstva između A-BiH i VRS „U SKLADU sa sporazumom od 30. srpnja 1993“.

Dakle već ste se, gospodo, 30. srpnja sporazumjeli da se ne napadate – pa Armija mirno može na HVO.

b) a što je s teritorijem koji kontrolira HVO, već dijelite dolinu Neretve, a Hrvate tko jebe.

Već ste gospodo iz A-BiH uračunali pobjedu nad HVO-om.

MALO PRERANO!

c) Dijelite BiH, govorite o Uniji, predviđate referendum, a muslimanska bi država kada se sve raspadne zadržala sva međunarodna prava BiH, npr. članstvo u UN-ima.

A sada možete nastaviti sa gozbama (simpozijumima) na temu tko je i kako dijelio BiH, nastavite trucati, muljati, mucati i prodavati svoje pogane jezike okolo kao stare pokrpane lonce.

Koliko prevara, političkih laži, muljaže u tom BOSANSKOM loncu.

I navedite mi jednu jedinu prevaru i laž s hrvatske strane!

D-131

Sjećate li se dokumenta D-125 (Savjetovanje, vojno, A-BiH) i gromoglasnog Sefera Halilovića (a bozima olimpijskim je nalik), kako arlauče o „definitivnom slamanju četničko-ustaškog fašizma...“.

Gdje je „četnike“ slamao Sefer ostaje tajna do dana današnjeg ali da mu je prva velika ofenzivna akcija (i njemu i Alagiću) bila napad na HVO, to oni kažu, da to tako jest.

A evo sad niti mjesec dana kasnije 17. 9. 1993., a u skladu sa SPORAZUMOM od 30. jula 1993. Stjepan Šiber NAREDUJE.

A zašto ti to potpisuješ moj Stjepane, zašto ne Delić?
Ukrasna biljko multinacionalnog karaktera A-BiH.

D-132

Dokumenti A-BiH sa zapovijedima za napad na HVO pokazuju vam sve jasno, kao sunčan ljetni dan u podne.

Formula je jednostavna, potpišimo sporazum sa VRS (Srbima), oslobodimo jedinice za napad na HVO, potpišimo i sa Hrvatima i primirje i konfederaciju, zadovoljimo međunarodnu zajednicu koja se zatim može pohvaliti mirotvornim uspjehom, nastavimo se „braniti“ od HVO (jer „kao što je poznato“) HVO uvijek napada prvi, osvojimo teritorij a onda ćemo opet za pregovarački stol, sada u potpuno drugačijim vojnim a time i političkim kondicijama.

Sve je to u redu, nema nikakvih problema osim što tu govnersku ujdurmu Hrvati gutaju kao oštrige, kao jagode, piju taj kiseliš koji vonja na prevarantski smrad savršavan na ovim prostorima stoljećima, piju taj kiseliš pod francuski šampanjac (a šampanjac i može biti samo francuski), smiješe se kao indijske krave i beče oči kao „Hera Volooka“.

D-133

A sada, opet i ponovo, da vidimo što pišu zapovjednici A-BiH.

Ovaj put je to Esad Šejtanić, zapovjednik A-BiH, OG „JUG“ – MOTAR 4. K. A-BiH.

Ispravak: Nažalost imali su više od 70 poginulih boraca u tom napadu i to ne zbog primirja i povlačenja. To su Esade opravdanja za neuspjeh. I nije isto, nipodništa nije isto, dragi čitatelju, HVO je „surađivao“ sa VRS-e da bi izvukao civile i ranjenike, i da bi liječio ranjenike u njihovim bolnicama jer ih nismo mogli prevesti do naših bolnica, i da bi se obranili od Armijske agresije – Vareš, Konjic (Turija, Zabrdje) ali nikad, baš nikad nismo surađivali sa VRS-om da bi nekoga napali ili da smo neku akciju izvodili zajedno.

Nikad.

D-134

Pogledajte fotografije...

D-135

Dokumenti su vam na uvid e da na samom kraju još jedanput provjerite sve ono što je, u ovim komentarima, izneseno kao tvrdnja.

- a) A-BiH napada HVO
 - b) Prije svakog napada pišu da su napadnuti od HVO-a
 - c) Napadaju prije primirja, u vrijeme primirja; prekršili su svako PRIMIRJE
 - d) Lažu u Ženevi, lažu u Sarajevu, laže Delić, laže Halilović, laže Izetbegović, laže Pašalić, Silajdžić i ostali.
- Prosto rečeno LAŽU.
- e) Kad, na kraju nisu uspjeli u svojoj namjeri, IDEMO NA MORE – NEUM–PLOČE (zajedno s VRS) svi su im krivi.

D-136

Laž o snajperima i snajperistima posebna je laž, ali to je preširoka tema, tehnički zahtjevnija, i o tome drugom prilikom opširno će biti riječi.

D-137

Da gospodine Izetbegoviću (neka Ti Allah dž. š. podari mir) onakva BiH kakvu ste vi htjeli i politički i teritorijalno ustrojena nije moguće. Nije moguće ni s agresijom JNA i Mladićevim čišćenjima i željom da Srbi vladaju sa 70% teritorija.

I na kraju 1993. opet su Vam i četnici i ustaše krivi, i srpski i hrvatski fašizam vas satire.

Nepošteni ste, neznalica ste bili politička i vojna.

Brljavili ste, sklapali sporazume koje ste svaki put sutradan prekršili, porekli, izdali.

Od početka do kraja.

Sve to je ponajviše platio Vaš narod, nažalost, i Hrvati bez kojih i bez čije pomoći davno prije ovog vašeg govora ne bi od BiH bilo ništa a stradanja Vašeg naroda bila bi višestruka.

I vjerujte mi trebate biti zahvalni tom narodu hrvatskom i u BiH, i u Hrvatskoj, a o dr. Franji Tuđmanu i ne govorim.

A tu je i Šušak i Vlada RH, i doktori i građani i Sabor, i, i, i...

D-138

Čak se i HSS BiH, druga Komšića, osjetio povrijeđenim Alijinim izjavama pa su reagirali.

A to društvo reagira samo kad ih netko baš popiša.

D-139

Predzadnji dokument ove knjige i opet jedan general A-BiH i opet činjenice.

Kada bih ja to govorio mogla bi biti laž, ovako kako ne

povjerovati u istinitost iznesenih tvrdnji.

1. HAKALOVIĆ ZVANI „Homeini“ je islamski vjerski službenik a postao je zapovjednik brigade A-BiH. Pogledajte na webu Slobodanpraljak.com postrojavanje te brigade u Jablanici i recite čija je to vojska i za što se bori ta vojska i za što će se u budućnosti boriti borci te brigade?

Tko je važniji Izetbegoviću, s kim on razgovara a koga ostavlja pred vratima?

Niti u ono vrijeme niste htjeli znati, niti raspoznajete znakove vremena, niti vas istina uopće interesira. Za uzvišene „komunističke“ umove činjenice su banalnost nedostojna bilo kakve pažnje.

2. Dreković precizno navodi snagu Šestog korpusa A-BiH.

Od brojnog stanja do artiljerije.

A bili su „goloruki“?!

A tko im je dao ili prepustio topnička oruđa, odakle su to dobili?

3. Na istu temu!

4. Pogledajte tabelu poginulih i ranjenih pripadnika 4. K. A-BiH. 1992. borili su se protiv VRS-e – 103 poginula, 99 ranjenih, 1993. napali su HVO – 312 mrtvih, 523 ranjena borca A-BiH.

I tko je onda bio glavni neprijatelj 6. K. A-BiH – VRS ili HVO.

5. Piše Dreković kako su protjerali Hrvate i HVO iz preostalih enklava oko Konjica, kako su nudili novce, i kako borci Armije nisu dozvolili ostvarenje dogovora „velikosrpske“ i „velikohrvatske“ politike o podjeli R BiH.

Zbog toga su nakon napada u proljeće 1993. na HVO i Hrvate (uz zločine koje su počinili i koji su vam dati na uvid) sada protjerali i ostale. Iz enklava koje su se vojno održale.

A kada momci iz HVO nisu htjeli primiti novce i podmićeni „otići kao gospoda“ to je Drekoviću neobično i čudno.

A tko je bio kapo tog etničkog čišćenja preostalih Hrvata iz Konjica i to za novac?

Haris Silajdžić, vladar novca iz islamskih zemalja, milijarde, novca koji se dogovarao u Zagrebu i u Beču i Grazu, novca koje su državni činovnici BiH uzimali i dobivali i dijelili isključivo i samo kao MUSLIMANI.

Pogledajte dokument D-139-2. Proučite te dokumente i razumjet ćete i shvatit ćete da se tom čovjeku i njegovoj politici nikada i nipodništa ne smijete ispričati.

Pitajte Hrvate Konjica da li to ima smisla.

A kada je u Mostaru eksplodirala naprava podmetnuta od nekog islamskog fundamentaliste, Haris je Silajdžić istoga dana, bez istrage i prije istrage, bez suda i zakona javno

optužio Hrvate e da su sami sebi postavili tu bombu.

Taj se čovjek, zao duh bošnjačke politike prema Hrvatima, i danas prodaje kao Europejac.

On se nikada nikome neće ispričati, jerbo Haris Silajdžić je ETALON MORALNOSTI.

6. Tabela; Snaga 4. K. A-BiH.

7. Vrlo je važno, nakon Šejtanica, pročitati što kaže Dreković na temu – ima li Armija BiH, 6. K. I 4. K., imaju li uopće vojnike okrenute prema VRS.

Nemaju, od Konjica do juga Mostara imaju stražarska mjesta (za pregovore, šverc i ostalo), vojske nemaju.

I to zato, čitatelju, jer imaju zajednički vojni i politički cilj – podijeliti između sebe obalu od Ploča do Dubrovnika.

Čini vam se neobično?, ima vremena saznat ćete vi više o tome.

Međunarodna zajednica?, sjetite se plana Z-4, nije tim igračima bilo bitno ništa drugo nego da rat stane. O načelima i uvjetima mira, koga je za to briga, ako se ne radi o vlastitoj koži, nego o tamo nekim balkancima kojima je, prema tim humanistima, međusobno klanje u krvi.

I zar to ne rade od Berlinskog kongresa nadalje ustrajno glupo?

Na našu štetu.

8. Pročitati, molim, kako bi se u budućim promišljanjima o ratu izbjegli „krive pretpostavke“ i „reduciranje“ kao temeljne logičke pogreške svakog lošeg mišljenja.

9. Tabela, gubici 4. K. A-BiH.

579 poginulih i 1168 ranjenih u napadima na HVO u 1993. godini.

U toj godini nisu ratovali protiv VRS-a.

Pogledajte te brojke.

D-140

Bez komentara!?

I sada bih na kraju trebao nešto napisati „pametno“ i „značajno“, „zaokružiti temu“.

A što?

MOLBU!?

Provjerite činjenice, molim, a oko su točne, usvojite ih kao dio mišljenja i govora.

A zašto?

Jer kao i u KRALJEVINI Jugoslaviji, kao i u SFRJ, kao i uvijek i svuda ovolika količina laži pretvorena u istinu samo je podloga i uzrok ponavljanja klanja.

Nema na tim osnovama nikakvog pomirenja, nikakvog razumijevanja, nikakve dobre budućnosti.

Nikakvi sitni politički izljevi ljubavi, grljenja i tapšanja neće tu ništa promijeniti.

A pogotovo krive, lažne, smiješne isprike ili uvjerenost tih malih bogova da će „zatvoriti povijesnu priču“ čim se oni negdje pojave. Ne ide to tako, poslijeratni je period vrlo, vrlo težak posao, odgovoran i ozbiljan, težak i mučan, osjetljiv i bolan.

Pa onima koji žele raditi na taj način kažem i molim, nedajte se ušutkati, ne dajte opsjenarima da nastave posao koji su radili i u SFRJ a koji je doveo do agresije i zločina.

A sve je, tvrdili su godinama, bilo da ne može biti bolje u najboljem od svih svjetova.

Idila.

I cijela ta komunistička falanga stampedom je pretrčala u demokraciju i u tom društvenom obliku nastavila diktaturu, tiraniju laži i galame.

Diktatura liberalne demokracije, brbljaonica neukih, uhljebljenih i neupitnih koji na svoje ideološke protivnike, na one koji misle drugačije, pljuju, hračkaju, pišaju i seru, lažu i objeđuju bez ikakve efikasne zakonske regulative (koja bi to kao sankcionirala) i bez i najmanje moralne odgovornosti.

Čitatelju, za njih je „činjenica“ smetnja, nepotrebna gnjavaža, a u realnom svijetu znanja većina tih Ostapa Bendera bila bi kruha gladna.

I zbog toga i samo zbog toga, zbog peneza koje nezasluzeno ubiru, održavaju i bore se za društvo u kome je i krivo, i nevažno i vulgarno magarcu prebrojiti zube – kada se želi saznati koliko magarac ima zuba.

Razgovarati, raspredati, trućiati o broju tovarovih zuba, na sjednicama, sastancima, simpozijumima, dobro plaćenim i klimatiziranim, godinama postojano, omogućuje tim komunističkim skolastičarima dobar život.

I ta će se rabota nastaviti, uglavnom su ušutkali one druge – do konačnog zajedničkog društvenog bankrota.

Za ime Boga – recite riječ i spasite dušu svoju.

Slobodan Praljak

Milčevići, Solun i Musići.

Resumljivo da dosta sigurnosnih, Masumović nabavnik bezbjednosti 3. operativne vojske koji je jedno vrijeme bio i snajper u

Postoji osnovana sumnja da su ubijanja i skrnavljenja vjerskih objekata i u Gornja i Donja Borovica i Kopjari u najvećem broju pripadnici 7. muslimanske brigade A BiH (isključivo posebno sela Drujić i Našbilo, te Muslimanovići i Dragovići.

Za potrebe nadležnog suda koji bude riješio slučajeve krivičnih djela sa područja ovog okruga da se sastrale i podaci od SJB Vareš. Oni su pripadnici ove stanice vodimali, je li to stvar i predmeta od građana pa su neke od ovih slučaja. U slučaju potrebe mogu se sastrati i podaci kojima raspolaže Osnovni sud u Varešu. On je obavljao svoju ustavnu funkciju, moraju pripadnici SJB preduzeti određene mjere protiv ovih djela na ovom području.

KAKO SE DIJELILA BOSNA

Do tada je podjela Bosne bila posao iza zavjese: javno je važila priča o suverenoj i cjelovitoj državi. I sam sam nasjeo na cjelovitost koja je, zapravo, bila osnovni, temeljni i najveći razlaz između mene i Izetbegovića. Ja sam vjerovao njegovim javnim istupima čak i onda kada se meni prvi put servirala varijanta podjele. Bilo je to još novembra 1992. Tog dana, ja sam bio u svojoj kancelariji namjeravajući da poslije podne obiđem jedinice. U neko doba, Predsjednik me zovne telefonom i ja se javim. Bio sam iznenađen:

«Otkud Vi, Predsjedniče?» Kaže: «Zauzeta mi je sekretarica» i pita me šta radim, a ja pričam kako pripremam neke kratke naredbe. «Možeš li malo doći do mene?», kaže. «Mogu, naravno», odgovorim i odmah krenem. U Izetbegovićevom kabinetu zatekao sam njega i Ganića. Kad sam ušao, pozdravim: «Es-selamu alejkum, Predsjedniče. Zdravo, Ganiću». Bio je to moj redovan način šaljivanja sa Ganićem na koji je Ganić, obično u četiri oka, reagirao ljuteći se. Onda bih mu ja rekao: «Ti si, bre, Jugosloven». I tako se to završavalo. No, tada sam nakon pozdrava, odmah upitao smetam li, stičući dojam da se vodi ozbiljan razgovor. Rekli su mi: «Ne, ne, samo ti sjedi. Ti si član Predsjedništva». Sjeo sam, a oni nastaviše razgovor:

– Šta kaže Suljo?, pita Ganić Aliju. Predsjednik se okreće meni i kaže:

– Dobro je da ti čuješ ovaj razgovor. Pričao sam telefonom sa Ugljaninom i ja ga pitam... (okreće se Ganiću) bi li narod u Sandžaku pristao da se zamijeni Sandžak za istočnu Hercegovinu?

– I, šta kaže Suljo?, kaže opet Ganić koji, kad razgovara s Alijom, sav lebdi i ja redovno imam dojam da će svakog časa završiti u njegovom krilu. A Izetbegović, hladan i miran kao da razgovara o prebacivanju šibica iz jednog džepa u drugi, odgovara:

– Suljo kaže da bi to narod u Sandžaku sa oduševljenjem prihvatio.

Od muke sam u tom času zapalio jednu cigaretu. U tom periodu Alija je nastojao da prestane pušiti, pa smo se svi mi oko njega suzdržavali da zapalimo dok on sam ne uzme cigaretu. Ja pripaljujem, oni nastavljaju razgovor. Ganić kaže:

– To bi bilo odlično.

– Naravno da bi bilo odlično. Skupiti narod, srediti državu i raditi svoja posla, odgovori zadovoljno Predsjednik. Ja sam imao dojam da su potpuno zaboravili na mene razmišljajući o toj ideji, kad se Ganić okrenu ka meni i reče:

– Šta ti o tome misliš?

– Ništa ne mislim. Prva misao koja mi se nameće jeste da sam jako iznenađen, gospodine Ganiću, – ozbiljno odgovorih i nastavih: – Jer, to za sobom povlači niz posljedica za koje treba mnogo više pameti od one koja može stati u ovu moju vojničku glavu. Uostalom, kad mi bilo šta pokušamo reći što

vi ocijenite da je politika, vi se jako ljutite. A za vas je politika obično ono što se ne poklapa s vašim mišljenjem i ja se ni o čemu ne bih izjašnjavao.

Do tada sam ja već uveliko shvatio da se možeš baviti politikom do besvjesti ukoliko podržavaš njihove stavove. U protivnom, čim imaš svoje mišljenje odmah te podsjetite da si vojnik. Ganić je preskočio moju primjedbu, ali i dalje nastoji da me navede na razgovor. Ja ostajem pri tezi da je to politika, da o tome trebaju raspravljati Predsjedništvo, Vlada, političke stranke... Uključio se i Alija i kaže meni: «Znamo mi da ti to dobro razumiješ, i da o tome imaš svoje mišljenje. Ali zapamti: samo budala ne mijenja mišljenje. Nama je jako važno što ti misliš i trebalo bi da nam kažeš».

– Dobro, prihvatim, prvo: to podrazumijeva etničku podjelu Bosne i Hercegovine i uništavanje bosanske države u njenom tisućljetnom trajanju, što ja mislim da je u najmanju ruku neprihvatljivo. Niti mi na to imamo bilo kakvo pravo. Drugo: to podrazumijeva stvaranje neke minijature muslimanske države, sa velikim rizikom kako će to biti prihvaćeno u međunarodnoj javnosti. Treće, to predviđa masovna ili, kako ih je Moljević nazvao, humana preseljenja naroda. To je radio Staljin u Sovjetskom Savezu i pokazalo se potpuno pogrešnim. Četvrto: to podrazumijeva nepoštivanje Ustava RBiH i poništavanje Platforme Predsjedništva koju smo s teškom mukom donijeli. I peto: pored ostalog, malo mi se to čini neozbiljnim. Jer, konačno, istočnu Hercegovinu Karadžić za sad čvrsto drži, a Sandžak je pod Miloševićem.

Kad sam to rekao, obojica su ustali. Ustadoh i ja. Alija kaže Ganiću:

– Jesam li ti rekao da s njim na ovu temu ne vrijedi razgovarati. On je navalio: suverena, cjelovita, nedjeljiva i ne odustaje od toga.

...

Još samo jednom smo otvoreno i direktno razgovarali na istu temu u avionu, kada smo se vraćali iz Ženeve.

Bio je to i inače poseban put. Iz Sarajeva smo krenuli prvog januara 1993. godine.

...

Prva plenarna sjednica je slijedećeg jutra, u 11 sati. Odmah iza deset je došao moj pratilac i nas dvojica smo izašli u hodnik. Uđem u Predsjednikov apartman i vidim: on klanja. Još je u ogrtaču. Kažem Lukavcu: «Da ne čekam na hodniku, kad krenete kucni mi, molim te, na vrata». Vratimo se Mido i ja u moju sobu i čekamo. Pogledam na sat: deset minuta do jedan-aest. Čudim se, niko ne kuca. Izadem iz sobe: pred vratima je švajcarska policija i policajac mi pokazuje rukom da su oni već otišli. Ja ne vjerujem, uzmem za kvaku i vidim: vrata zaključana. Pitam Midu: «Znaš li engleski?» Kaže: «Little». To sam little zapamtio za čitav život. Izadem iz hotela, sjednemo

u taxi i dođemo do palate Ujedinjenih naroda. Naravno, obojica govorimo engleski rukama. Tražimo bosansku delegaciju. Ali... bosanska je delegacija i Karadžić, bosanska je delegacija i Boban. Na pregovorima učestvuje i jugoslovenska delegacija: Čosić, Milošević, Bulatović sa ostalom ekipom u kojoj je samo obezbjeđenje brojalo oko 200 ljudi. Dakle, palata UN je puna četnika i ustaša. Jedva smo mi nabasali na pravu bosanskohercegovačku delegaciju.

...

Na povratku u Sarajevo, opet smo u malom avionu, ali sada je naša delegacija sama i ima dovoljno mjesta. Predsjednik i ja sjedimo jedan preko puta drugog, noge nam se dodiruju. Usko je. Tu su sve naše stvari, a među njima nešto poput daske upakovane u najobičniji karton i zavezano kanapom. Uzgred pitam:

«Šta Vam je ovo, Predsjedniče?» «E», kaže, «baš da ti pokažem». Uze onu dasku, dugu možda 80, a široku recimo 50-ak centimetara i počeo da je odmotava. «Nemojte se», kažem, «zamarati». «Neka», odgovori i odmota izuzetno lijepu sliku džamije u Palestini, rađenu u sedefu. U dnu slike nešto piše na arapskom jeziku. Pitam: «Znate li Vi da čitate arapsko pismo?» «Ne znam», veli, «ali znam ovu dov napamet». Prstom mi pokazuje i uči: «Bismillah irrahman...» Kada je sve proučio, kaže mi: «Ovu mi je sliku poklonio Arafat. Bio sam s njim. Imali smo dugačak razgovor. Sudbina palestinskog naroda je vrlo slična našoj sudbini.» Nisam se složio: «Sudbina našeg naroda je slična Jevrejima, jer Palestinac, kad ga protjeraju, stavi kaput preko ramena i ode u Jemen, u Egipat, ode negdje, a Jevrej nema gdje». «To je tema za drugi put, ali vidjet ćeš da nisi u pravu», odgovori mi Predsjednik i nastavi: 'Nego, da ti ispričam šta mi kaže Arafat. Pita me: 'Alija, nude li oni tebi šta?' Ja mu kažem: 'Nude, nude, i to dobar komad'. I Arafat kaže: 'Uzmi, Alija, I meni su nudili, pa ja nisam htio nego hoću sve. Na kraju sam ostao bez išta. Uzmi, Alija, dok ti nude, jer ćeš i ti na kraju ostati bez išta'. Kad je sve ispričao, pogleda ravno u mene i nastavi: «Ti si u opasnoj zabludi. Mi, čovječe, treba da uzmemo komad Bosne. Na taj komad Bosne nek' se vrati narod, sredi stanje i napravi država. Ovako ćemo i mi ostati bez išta.»

Tu je onda nastala rasprava. Počeo sam obrazlagati: «Mi nećemo sve. Mi hoćemo da živimo ravnopravno sa onima koji su uvijek živjeli u Bosni, ne uskraćujući nikom ko poštuje bosansku državu nikakvo pravo. Mi samo hoćemo da živimo na cijelom prostoru BiH, jer smo živjeli na 94 odsto njene teritorije. Niko ne spori pravo bosanskim Hrvatima i Srbima da budu suvereni i ravnopravni, a ako uzmemo komad Bosne – to je onda uništavanje bosanske države sa neizvjesnom sudbinom šta će dalje biti. I konačno, na taj komad zemlje koji nama sada nude, ne mogu stati Muslimani jer će, u tom slučaju, po zakonu spojenih sudova, Muslimani sa ostalih prostora Balkana težiti ka toj bosanskoj državici». Predsjednik

kaže: «Nama treba komad na koji će stati jedno dva miliona stanovnika. Neki će doći, neki će otići i taman». Zašutismo obojica.

Sefer Halilović,
Lukava strategija, Sarajevo

Veleposlanik Herbert S. Okun proveo je punih trideset šest godina u službi State Departmenta i američke diplomacije. Rođen je u New Yorku prije 76 godina, podrijetlom iz ruske židovske useljeničke obitelji, nije nastavio uspješnu očevu tradiciju u prehrambenoj branši, proizvodnji i distribuciji hrane, nego se obrazovao na prestižnim američkim sveučilištima Stanfordu i Harvardu te se od 25. godine života potpuno posvetio diplomaciji. U Hrvatskoj je prvi put kao turist boravio 1957. godine. Odmah su ga osvojile ljepote Hvara i Dubrovnika. U našu se zemlju vratio 1990. najprije kao izvršni direktor neprofitne fondacijske grupacije koja je pružala pomoć u uspostavi slobodnog tržišta u postkomunističkim zemljama istočnog bloka. Volontersku ulogu ubrzo zamjenjuje službenom dužnošću zamjenika Cyrusa Vancea, posebnog izaslanika glavnog tajnika Ujedinjenih naroda Boutrosa Boutrosa Chalija pa je na područjima bivše Jugoslavije aktivno boravio od 1991. do 1993. godine. Danas predaje međunarodne odnose na sveučilištima Yale i Johns Hopkins.

• Jednom ste komentirali da ste već tijekom prvoga susreta s Miloševićem znali da je riječ o karakterno lošem čovjeku, spremnom na sve!

– Da, Miloševića sam upoznao 12. prosinca 1990. godine u Beogradu. Doputovao sam s grupom poslovnih ljudi te smo se Cyrus Vance i ja nasamo sastali s Miloševićem. Slušajući kako govori i kako se ponaša, nisam ništa drugo mogao zaključiti nego da je Milošević obični gangster. Znaite, oni likovi iz mafijaških filmova s cigarama u ustima koji se trude teatralno razgovarati, a zapravo prodaju maglu. Tadašnji američki veleposlanik u Beogradu Warren Zimmermann o Miloševiću je govorio kao o šarmantnoj osobi. To je mene šokiralo. Rekao sam mu: «Zar ne vidiš da je to gangster?» Na žalost, bio sam u pravu jer se ubrzo pokazalo da je rat i sve zločine pokrenuo Milošević, da je profesionalni lažljivac i političar koji nije poštovao dogovore ni svoj potpis.

• Pregovarali ste o dolasku UNPROFOR-a u Hrvatsku, bili potpredsjedatelj Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji. Je li se mogao zaustaviti rat u Hrvatskoj da je Zapad na vrijeme intervenirao?

– Kad sam devedesetih bio u Beogradu, sve koje sam pitao – od Miloševića do običnih ljudi, taksista, konobara – misle li da će doći do rata, odgovarali su, zamislite, da to nije moguće.

Iskustvo mi je govorilo da to nije točno i da sigurno slijedi rat jer Miloševiću nisam vjerovao. Pitao sam ga, na primjer, uoči izbora u Srbiji, ima li JNA značajnu ulogu u zemlji. Odgovorio mi je da nema. «Gospodine Okun», rekao mi je, «mi gradimo demokraciju». A sutradan ga ugledam na fotografiji u Politici s generalima JNA.

Upozoravao sam da mu se ne može vjerovati. No Milošević je znao manipulirati stranim medijima i političarima. Stalno je ponavljao da «Hrvati prave ogrlicu od prstiju srpske djece». Ma zamislite te izjave! Zapad je pokušavao zaustaviti rat više nego što se zna ili zaključuje u javnosti, ali to Milošević nije želio. Lord Carrington i Cyrus Vance nudili su plan takozvanog mirnog razvoda svih strana u Jugoslaviji, ali dok su Hrvati pristajali na razgovore, planove, sve potpisivali i pokazivali da žele mir, u Beogradu je bilo sve suprotno.

• Kakvi su bili vaši dojmovi o predsjedniku Tuđmanu?

– Otvoreno kažem da je meni Tuđman bio vrlo drag, jer je bio ozbiljan političar koji je držao svoju riječ. Istina, imao je krut stil ponašanja koji su mnogi pogrešno tumačili, osobito novinari na Zapadu, ali sva svu moja iskustva s Tuđmanom pozitivna. Pa nije se Tuđman, koji je vodio zemlju u rat, uz embargo na oružje, mogao ponašati poput Ghandija. Bio je kooperativan, želio je mir i aktivno je sudjelovao u pregovorima u Haagu, Ženevi, Zagrebu. Zamjeraju mu što je mijenjao imena ulica iz komunističkog vremena, a dok je on to radio, Milošević je ubijao Hrvate po istočnoj Slavoniji.

Bio sam kod Tuđmana kad je počeo egzodus Hrvata iz Iloka. Rekao mi je: «Veleposlaniče, učinite nešto, strašno je što prolazi moj narod!» Tada je Vance zvao Miloševića, ali ovaj je rekao da ne zna o čemu govori, da on nema ništa s Ilokom. Taj nije nikad govorio istinu. Tuđman je bio mudar, poznao je povijest i, otvoreno govoreći, uz njegovo vodstvo Hrvati su preko Oluje i drugih vojnih akcija spasili Bosnu i Hercegovinu. Izetbegović mi je na sastanku u Sarajevu u prosincu 1991. godine rekao da će zatražiti od JNA da napusti BiH, a ja sam ga pitao: «Gdje je vaša vojska, tko će braniti zemlju ako vas ne poslušaju?» Brzo sam shvatio da su se u Bosni jedino Hrvati organizirano borili i obranili je od pada, što često prešućuju mediji, ali i političari.

• Kreirali ste Vanceov plan koji je zaustavio rat u Hrvatskoj. Jeste li imali teškoća pri provedbi plana?

– Nakon petnaestak primirja koje je proglasio EZ, a koje nitko nije poštovao, krenuli smo drugom logikom, a to je da primirje ne proglašavamo mi, nego sukobljene strane. Srbi su u tom trenutku već bili spremni za pohod na BiH tako da su relativno brzo pristali na primirje. Kad sam izložio sadržaj plana predsjedniku Tuđmanu, odmah je postavio nekoliko pitanja, poput statusa policije, koja su upozoravala na ranjivost plana. Poslije su se pokazala točnima jer ih je srpska strana koristila za izbjegavanje svojih obveza.

Razgovarala: Jadranka Jureško-Kero (Večernji list, 14. 6. 2006., Obzor br. 73, 15. 4. 2006.)

RAZGOVOR Jacques Paul Klein, bivši prijelazni upravitelj UNTAES-a:

Izetbegović Tudmanu ponudio Hercegovinu

JADRANKA JUREŠKO-KERO

Umrovljeni američki general Jacques Paul Klein, koji je od 1995. do 1997. bio prijelazni upravitelj UNTAES-a za hrvatsko Podunavlje i potom zamjenik visokog predstavnika glavnog tajnika Ujedinjenih naroda za BiH, često u američkoj javnosti govori o svojim iskustvima iz toga razdoblja. Nakon što je o gospodarskim problemima u novim državama jugoistočne Europe predavanje održao ovih dana u New Yorku na Columbia sveučilištu, Jacques Klein je za Večernji list komentirao aktualne, ali i bivše političke događaje u Hrvatskoj i BiH.

VL: Kako komentirate presudu Međunarodnog suda pravde kojom je Srbija amnestirana od izravne odgovornosti za genocid u Srebrenici?

KLEIN: Želim tu presudu, prije nego što donesem konačan sud, dobro proučiti jer još nisam stigao. Uvjeren sam da sve strane ne mogu biti podjednako zadovoljne, a nikako se

Neki kažu da je Dayton mrtav. A ja ih pitam: žele li doista islamsku državu u središtu Europe? Mislim da treba ubrzati integraciju BiH u Europsku uniju.

Jacques Klein

ne smije dopustiti da odluka Suda poremeti napore za unapređivanje političkih i gospodarskih odnosa u jugoistočnoj Europi. Pojam genocida očito se različito tumači. Ono što se dogodilo u Ruandi

VL: Pa zašto nisu? Mnogi u Hrvatskoj, ali i na prostorima bivše Jugoslavije, tvrde da Tribunal u Haagu nije ispunio ulogu zbog koje je osnovan prije 14 godina. Hrvatska ispunjava sve obveze, naši generali čekaju sudeanje, a srpski zločinci...

KLEIN: Da, da, znam. To je politički sud! I dok sam bio u Bosni, oštro sam reagirao zbog činjenice da nema političke volje za uhićenje Karadžića.

VL: Na predavanju ste naglasili da su Tudman, Izetbegović i Milošević jedno govorili kad su bili s vama nasamo, a drugo pred svojim ljudima ili u javnosti. A tvrdite da je Izetbegović nudio Tudmanu da pripoji Hercegovinu!

KLEIN: U politici postoji realnost koju mnogi ne

razumiju ili ne žele vidjeti. Koliko su mi puta, ali baš isto znali reći: Ja bih to napravio kako vi predlažete, gospodine Klein, ali ako to kažem svom narodu, izgubit ću podršku.

Mislim da je BiH eksperimentalna priča, sve na papiru izgleda odlično, ali u stvarnom životu sporo se primjenjuje

Ne, neću izdvajati nikoga, sa svima sam imao slična iskustva. A nakon što mi je predsjednik Tudman rekao da mu je Izetbegović zaista nudio odcjepljenje Hercegovine, u Sarajevu sam to otvoreno pitao bosansko-hercegovačkog predsjednika. Odgovorio je da su njemu Hrvati velik pro-

blem pa ih se želio riješiti te je mislio da je to najbolji način, ali Tudman nije prihvatio tu ponudu.

VL: A danas Tudman, a ne Izetbegovića, optužuju da je dijelio Bosnu! Vjerujete li u opstanak te države?

KLEIN: Iskreno mislim da je Bosna i Hercegovina još uvijek eksperimentalna priča. Sve na papiru, svi dogovori i zakoni izgledaju odlično, ali u stvarnom životu sporo se primjenjuju.

Neki kažu Dayton je mrtav. A ja ih pitam: žele li oni zaista islamsku državu u središtu Europe? Mislim da treba ubrzati integriranje jugoistoka Europe, dakle i BiH, u Europsku uniju. Nije sukob devedesetih na Balkanu ječini u svjetskoj povijesti. I mi smo u Americi imali građanski rat pa smo poslije nastavili živjeti zajedno!

Izetbegović mi je rekao da su mu Hrvati velik problem pa ih se želio riješiti tako da im da Hercegovinu

genocid je nad genocidima. Također i u Srebrenici! Ratko Mladić je zločinac i nisam siguran da je njemu trebala naredba iz Srbije da ubija jer on je to i sam želio raditi. Ne, ne, nije to amnestija Srbije od odgovornosti, samo govorim o činjenicama. Sramota je da on i Karadžić nisu u Haagu!

Razgovor vodila: Jadranka Jureško-Kero (Večernji list, 6. 3. 2007.)

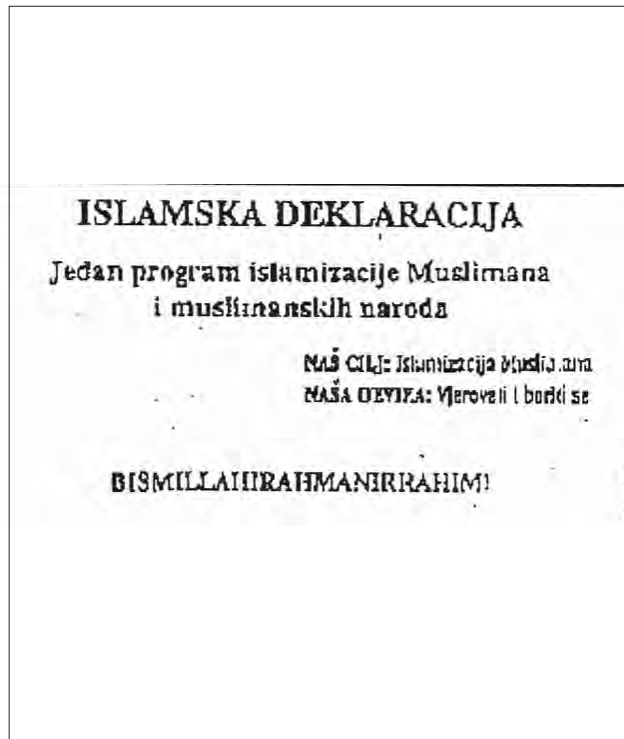
Stranica transkripta 6599

Pitanje: Siguran sam da možete potvrditi da je sva humanitarna pomoć, osim malim dijelom za Sarajevo, koja je dostavljana avionima, da je sva humanitarna pomoć za BiH od početka srpske agresije pa sve do Daytonskog sporazuma, išla isključivo kroz Republiku Hrvatsku, transportni su putevi bili kroz Hrvatsku, kroz luku Ploče za teritorij BiH, dolazeći iz mnogih luka i aerodroma. Je li to tačno?

GALBRAITH: To bi bilo, da, to bi u suštini bilo tačno. Ja mislim da zračni put za Srajevo nije bio značajan. Mislim, bilo je to vrlo važno, ali glavnina pomoći humanitarne koje je došla za Bosnu i Hercegovinu, došla je preko Hrvatske. Bez Hrvatske, Bosna ne bi preživjela (opstala).

Pitanje: po pitanju izbjeglica, možete li potvrditi da Republika Hrvatska na svom teritoriju, nikada, niti jednog trenutka nije zaustavila humanitarne konvoje koji su išli za Bosnu i Hercegovinu.

GALBRAITH: Mislim da je ta tvrdnja tačna.

Jedan program islamizacije Muslimana i muslimanskih naroda

NAŠ CILJ: Islamizacija Muslimana

NAŠA DEVIZA: vjerovati i boriti se

BISMILLAHIRRAHMANIRRAHIM!

Našu poruku osvećujemo uspomeni naših drugova koji su pali za Islam.

Sarajevo, 1970.

Džumadel-ula, 1390.

Nema mira ni koegzistencije između «islamske vjere» i neislamskih društvenih i političkih institucija.

Polažući pravo da sam uređuje svoj svijet, Islam jasno isključuje pravo i mogućnost djelovanja bilo koje strane ideologije na svom području. Nema, dakle, laičkog principa, a država treba da bude izraz i da podržava moralne koncepte religije.

Tiskano u 200.000 primjeraka

Islamski pokret treba i može prići preuzimanju vlasti čim je moralno i brojno toliko snažan da može ne samo srušiti postojeću neislamsku, nego izgraditi novu islamsku vlast.

VI NEĆETE MOĆI REĆI DA NISTE ZNALI!

ISLAMSKA DEKLARACIJA

Jedan program islamizacije Muslimana i muslimanskih naroda

NAŠ CILJ: Islamizacija Muslimana

NAŠA DEVIZA: vjerovati i boriti se

BISMILLAHIRRAHMANIRRAHIM!

Deklaracija koju danas predajemo javnosti nije nikakva lektira, koja strancima ili onima koji sumnjaju treba dokazivati superiornost Islama nad ovim ili onim sistemom, ovom ili onom grupom ideja.

Ona je upućena Muslimanima koji znaju gdje pripadaju i koji u svom srcu jasno osjećaju na kojoj strani stoje. Za takve ova deklaracija predstavlja poziv da izvuku neophodne konzekvence o tome na što ih ta ljubav i pripadnost obvezuje.

Čitav muslimanski svijet nalazi se u stanju vrienja i promjena. Ma kakav bude izgledao ovaj svijet pošto ove promjene naprave prvi uzlazni krug, jedno je sigurno: on neće više biti svijet iz prve polovice ovoga vijeka. Epoha pasivnosti i mirovanja prošla je zauvijek.

Ovaj trenutak mijene i kretanja nastoje iskoristiti svi a posebno moćni stranci s Istoka i Zapada. Umjesto svojih armija oni sada ubacuju svoje ideje i svoj kapital, i ovom novom formom utjecaja nastoje ponovo postići isti cilj: da osiguraju svoju prisutnost i da muslimanske narode održavaju i dalje u stanju duhovne nemoći i materijalne i političke zavisnosti.

Kina, Rusija i zapadne zemlje prepiru se o tome kojoj od njih i nad kojim dijelom muslimanskog svijeta pripada patronat. Njihova svađa je bespredmetna. Islamski svijet ne pripada njima, nego muslimanskim narodima.

Jer, jedan svijet sa 700 milijuna ljudi i ogromnim prirodnim izvorima i na geografskoj poziciji prvog reda, koji je nasljednik kolosalnih kulturnih i političkih tradicija i koji je nosilac žive islamske misli, taj svijet ne može dugo ostati u položaju najamnika. Ne postoji sila koja bi mogla spriječiti novu muslimansku generaciju da ne učini kraj tom nenormalnom stanju.

S ovim uvjerenjem mi objavljujemo prijateljima i neprijateljima da su Muslimani odlučili sudbinu islamskog svijeta uzeti u svoje ruke i taj svijet urediti po svojoj zamisli.

U ovom pogledu deklaracija ne sadrži ideje koje bi se mogle smatrati potpuno novim. Ona je sinteza ideja koje se sve češće čuju na raznim stranama i koje imaju približno opću važnost u svim dijelovima muslimanskog svijeta. Ipak, njena novost je u tome što traži da se s ideja i planova pređe na organiziranu akciju za njihovo ostvarenje.

Borba za nove ciljeve ne počinje danas. Naprotiv, povijest ove borbe već pozna svoje šehide i ispisane stranice o stradanjima i žrtvama. Ipak, to je osobno žrtvovanje izrazitih pojedinaca ili hrabrih malih grupa u sudaru s moćnim silama džahilijeta. Veličina problema i teškoća, međutim, zahtijeva organiziranu akciju milijuna.

Našu poruku posvećujemo uspomeni naših drugova koji su pali za Islam.

Sarajevo, 1970.

Džumadel-ula, 1390.

Islamski poredak je stanje društva bez ovog konflikta i sistem odnosa u kojima se Musliman nalazi u potpunom skladu sa svojom sredinom.

Na pitanje: što je muslimansko društvo, mi odgovaramo: to je zajednica sastavljena od Muslimana i smatramo da je time rečeno sve ili gotovo sve.

Smisao ove definicije je da ne postoji sistem ustanova, odnosa i zakona, koji bi se mogli odvojiti od ljudi koji su njihov subjekt i za koje bi se moglo reći: to je islamski sistem. Nijedan sistem nije islamski ili neislamski po sebi. On je to samo po ljudima koji ga čine.

Euroljanin vjeruje da se društvo uređuje pomoću zakona. Još od Platonove «Države», pa preko poznatih utopija, marksizma, europski duh traga za jednim nacrtom, jednom šemom u kojoj bi se pukom izmjenom odnosa između ljudi ili skupina ljudi, konstruiralo idealno društvo.

Zato se u Kur'anu nalazi relativno malo pravih «zakona», a mnogo više «vjere» i ciljeva za praktičnim djelovanjem u skladu s ovom vjerom.

Mnoštvo zakona i složenost zakonodavstva obično je pouzdan znak da je u društvu «nešto trulo» i da treba prestati donositi zakone a početi odgajati ljude. Kada iskvarenost sredine pređe izvjesnu granicu, zakoni postaju nemoćni. Oni ili dolaze u ruke pokvarenih izvršilaca pravde, ili postaju predmet otvorenog ili prikrivenog izigravanja od strane iskvarene sredine.

Vino, kocka i vraćanje – tri vrlo rasprostranjena i ukorijenjena poroka na čitavom području Srednjeg i Bliskog istoka, uklonjena su za dugo razdoblje i na ogromnom području samo jednim jedinim ajetom Kur'ana i s jednim jedinim objašnjenjem da je to Bog zabranio. Čim je ova vjera oslabila, opijanje i praznovjerje vratili su se jednakom snagom, a neusporedivo viši kulturni stupanj sredine nije im činio nikakvu zapreku. Američki Prohibition Law (Zakon o zabrani

alkohola), proglašen u ime nauke vijeka i sproveden silom jedne od najorganiziranijih zajednica na svijetu, morao je u četvrtom deceniju ovog vijeka biti konačno povučen, nakon 13 godina uzaludnih napora, ispunjenih nasiljem i zločinima. Pokušaj uvođenja prohibicije u skandinavskim zemljama, završio se jednakim neuspjehom.

Ovaj i mnogi slični primjeri jasno govore da se društvo može popravljati samo u ime Boga i odgojem čovjeka i mi trebamo ići tim jedinim putem koji sigurno vodi do cilja.

Potvrđujući načelo duhovnog unutrašnjeg pristupa u svakoj svojoj manifestaciji, Islam ipak nije ostao na tome. On je učinio pokušaj da iz ruku đavola otme njegova sredstva. Kada Islam na relaciji čovjek – svijet ne bi polazio od čovjeka, on ne bi bio religija; kada bi ostao na tome, on bi bio samo religija i predstavljao bi jednostavno ponavljanje Isusova učenja o idealu i vječnom dijelu čovjekovog bića. Preko Muhameda a.s. i Kur'ana Islam se okrenuo stvarnom čovjeku, vanjskom svijetu, prirodi, da bi postao učenje u potpunom čovjeku i totalnom životu. Vjeri se pridružio zakon, odgoju sila. Islam je postao poredak.

... se svjesno i voljno prihvate ova dva vida života kao ljudsko određenje i smisao ovjekovog života na zemlji (Kur'an 28/77). Prevodeći ovaj zahtjev na jezik svakodnevnog života, mogli bismo reći: onaj tko vjeruje da život treba uređivati ne samo vjerom i molitvom, nego i radom i naukom, čija slika svijeta ne samo dopušta nego i traži da jedna pored druge stoje i bogomolja i tvornica, tko smatra da treba ne samo odgajati ljude nego i olakšavati i unapređivati njihov život na zemlji, i da ne postoje nikakvi razlozi da se ova dva cilja žrtvuju jedan drugome – taj pripada Islamu.

Uz vjeru u Boga u ovome je sadržana glavna poruka Kur'ana i u njoj je čitav Islam. Sve drugo je samo njena razrada i objašnjenje. Ovaj aspekt Islama, pored toga što sadrži sam princip islamskog poretka, kao jedinstva vjere i politike, vodi i drugim važnim zaključcima, čiji je načelni i praktični značaj ogroman.

Prvi, i najvažniji takav zaključak svakako je zaključak o nepojivosti Islama i neislamskih sistema. Nema mira ni koegzistencije između «islamske vjere» i neislamskih, društvenih i političkih institucija. Nefunkcioniranje ovih institucija i nestabilnost režima u muslimanskim zemljama, koje se manifestira u čestim promjenama i državnim udarima, najčešće je posljedica njihove apriorne opozicije prema Islamu, kao fundamentalnom i vodećem osjećanju naroda u ovim zemljama. Polažući pravo da sam uređuje svoj svijet, Islam jasno isključuje pravo i mogućnost djelovanja bilo koje strane ideologije na svom području. Nema, dakle, laičkog principa, a država treba da bude izraz i da podržava moralne koncepte religije.

Pred svakim vremenom i svakom generacijom stoji zadatak da novim oblicima i sredstvima ostvaruje poruke Islama.

Postoje nepromjenjivi islamski principi koji određuju odnose među ljudima, ali ne postoji nikakav nepromjenjiv islamski privredni, društveni ili politički sustav.

Ovo je samo prvi i najvažniji zaključak iz prilaza Islamu kao integralnom poretku. Ostala tri isto tako važna – ali manje isključiva – zaključka su:

Prvo, samim tim što se izjasnio za ovaj svijet, Islam se izjasnio za najbolje uređen svijet. Ništa što čini da svijet bude bolji, ne može biti a priori odbačeno kao neislamsko;

Drugo, otvorenost prema prirodi znači otvorenost prema nauci. Svako rješenje da bi bilo islamsko mora ispunjavati dva uvjeta: mora biti maksimalno efikasno i maksimalno humano. Ono mora, dakle, biti najviši izraz usaglašenih stavova vjere i nauke; i

Treće, ukazujući na jedan oblik povezanosti između vjere i nauke, morala i politike, individualnog i kolektivnog, duhovnog i materijalnog, na kojim pitanjima se duhovno podijelio današnji svijet, Islam ponovo dobiva ulogu posredničke misli a islamski svijet ulogu posredničke nacije u podijeljenom svijetu. Predstavljajući obećanje «religije bez mistike i nauke bez ateizma» Islam može podjednako interesirati sve ljude bez razlike.

Islamska vlast

Naglašavanje prioriteta vjersko-moralne obnove ne znači – niti se može tumačiti da znači – da se islamski poredak može ostvariti bez islamske vlasti. Ovaj stav znači samo da naš put ne polazi od osvajanja vlasti, nego od osvajanja ljudi, i da je islamski preporod prvo prevrat u oblasti odgoja, tek zatim u oblasti politike.

Moramo, dakle, biti prvo propovjednici, a zatim vojnici. Naša sredstva su osobni primjer, knjiga, riječ. Kada će se ovim sredstvima pridružiti i sila?

Izbor ovog trenutka uvijek je konkretno pitanje i zavisi o nizu faktora. Ipak se može postaviti jedno opće pravilo: islamski pokret treba i može prići preuzimanju vlasti čim je moralno i brojno toliko snažno da može ne samo srušiti postojeću neislamsku, nego i izgraditi novu islamsku vlast. Ovo razlikovanje je važno, jer rušenje i građenje ne zahtijeva podjednak stupanj psihološke i materijalne pripremljenosti.

Preuraniti ovdje je jednako opasno kao i zakasnuti.

Osvojiti vlast na osnovu sretnog sticaja okolnosti, bez dovoljne moralne i psihološke pripreme i bez neophodnog minimuma čvrstih i izgrađenih kadrova, znači ostvariti još jedan državni udar, a ne islamsku revoluciju (a državni udar je nastavak neislamske politike od strane druge grupe ljudi ili u ime drugih načela). Zakasnuti s preuzimanjem vlasti, znači lišiti se jednog moćnog sredstva za ostvarenje ciljeva islamskog poretka i neislamskoj vlasti pružiti mogućnost da nanese udarac pokretu i razređuje njegove kadrove. Za

ovo posljednje, nedavna povijest pruža dovoljno tragičnih i poučnih primjera.

... pretvorimo u aktivne sile. Odanost prema Kur'anu treba prerasti u odlučnost da se on primijeni; emocionalna islamska zajednica treba da se pretvori u organiziranu, svjesnu zajednicu, a narodni humanizam u jasne ideje, koje će postati moralni i socijalni sadržaj idućih zakona i institucija.

Tko i kako će izvršiti ovu transformaciju?

Svako djelovanje na događaje jest društveno djelovanje. Svaka uspješna borba jest samo zajednička, organizirana borba. Mlada generacija će moći izvršiti svoj zadatak preobražaja samo ako njene težnje i idealizam budu pretočene u organizirani pokret, u kojem će oduševljenje i osobna vrijednost pojedinaca biti udruženi s metodama koordiniranog i zajedničkog djelovanja. Stvaranje ovog pokreta s jedinstvenim osnovnim ciljem i programom, pokazuje se kao neopoziv uvjet i polazna točka preporoda u svakoj muslimanskoj zemlji.

Ovaj pokret će okupljati izgrađene, odgajati neizgrađene, podizati i pozivati, definirati ciljeve i nalaziti puteve do njih. On će svugdje unositi život, misao i akciju. On će postati savjest i volja jednog svijeta nakon dugog i dubokog sna.

Upućujući ovu poruku svim Muslimanima svijeta, mi jasno ističemo da nema obećane zemlje, čudotvoraca ni mehdija. Postoji samo put rada, borbe i žrtve.

U trenucima iskušenja imajmo uvijek na umu dvije stvari: iza nas stoji blagoslov Božji i pristanak našeg naroda.

VI NEĆETE MOĆI REĆI DA NISTE ZNALI!

ALIJA IZETBEGOVIĆ, PREDSEDNIK
STRANKE DEMOKRATSKE AKCIJE

Građanska republika ili građanski rat

Alija Izetbegović

– Aleksandar Zinoviev, sovjetski disident, tvrdi kako će za koju deceniju sa vrha Ajfelovog tornja, učiti muzejin. On kaže kako će to biti poraz evropocentričnog hrišćanstva i sukob koji će, nakon umiranja klasnog i smrti boljševizma, obeležiti vek pred nama. Šta kažete na Zinovieva?

– Što se samog islama tiče, obradovao bih se muzejinu sa Ajfelove kule. Međutim, nisam ubijeden u tačnost ove teorije i pored priznanja da je islam jedina religija koja doživljava ekspanziju.

– Napisali ste i knjigu »Islam između Istoka i Zapada«. Zašto je, po Vama, obod islamskog sveta, od Kašmira, preko Azerbejdžana, Bugarske, Kosova, Sandžaka pa do Zapadne Evrope u vremenima kolapsa boljševizma, potražio Kuran? Jesu li svi ti nemiri deo jedinstvenog talasa?

– Mislim da bi se mogli posmatrati kao jedinstveni talas pored ostalog i zato što islam, kao misao i filozofija, jeste u znaku preporoda. Ljudi koji pripadaju islamu, pripadaju mu u cijelosti, jer je islam takva misao da nijedno polje života ne ostavlja netaknutim; ne možete biti Musliman a da niste definisan u svakom pitanju. Narodi su po obodu islamskog svijeta bili pod dominacijom stranih sila i kada vode oslobodilačku borbu, oni to redovno čine pod zastavom islama.

– Vredi li to i za Bosnu i Hercegovinu.

– Ne! Naša se partija zauzima za stvaranje građanske republike i baš sam u Kladuši pozvao sugrađane Srbe i Hrvate da nam se pridruže u borbi za stvaranje građanske republike. Ništa nas ne može bolje povezati od građanske republike jer ne možemo od Bosne praviti nacionalnu državu. Neka Srbija i Hrvatska idu na stvaranje takvih država, mi uslova za to nemamo. Imamo samo mogućnost da ostvarimo ideal građanske republike ili građanski rat!

– Vredi li to i za Bosnu i Hercegovinu.

– Ne! Naša se partija zauzima za stvaranje građanske republike i baš sam u Kladuši pozvao sugrađane Srbe i Hrvate da nam se pridruže u borbi za stvaranje građanske republike. Ništa nas ne može bolje povezati od građanske republike jer ne možemo od Bosne praviti nacionalnu državu. Neka Srbija i Hrvatska idu na stvaranje takvih država, mi uslova za to nemamo. Imamo samo mogućnost da ostvarimo ideal građanske republike ili građanski rat!

D-7 Tajna zvana Bosna: govori, intervjui, pisma --- 1989.–1993. / Alija Izetbegović

/Priredile Nermina Šaćić, Bahrija Čehović). – Sarajevo: Stranka demokratske akcije, Centar za analitiku, dokumentaciju i komuniciranje s javnošću, 2004. – 354 str.; 25 cm/

Bosna neće biti u Velikoj Srbiji

Predizborni skup SDA

Velika Kladuša*), 15. 09. 1990. godine

Draga braćo i sestre, dragi Krajišnici, dragi prijatelji,

Počinjem ovo svoje izlaganje bismilom i molim Boga da nam pomogne i da nas uputi na pravi put.

...

Naš ideal je građanska republika. Bosna i Hercegovina kao građanska republika. Dakle, ne islamska republika, ali ne ni

socijalistička republika. Građanska, slobodna republika. To je definitivno opredjeljenje muslimanskog naroda. Ali to nije dovoljno. Zato je potreban pristanak i Srba i Hrvata, i mi ih ovdje pozivamo da nam se pridruže u naporu za izgradnju Bosne i Hercegovine kao građanske republike i demokratske zemlje.

...

Smatram da za ovo imamo pristanak ne samo muslimanskog nego i srpskog i hrvatskog naroda. Zašto imamo takav pristanak? Zato što je alternativni građanske republike, koju ovdje proglašavamo, jedino građanski rat, a nijedan razuman čovjek u Bosni ne može stajati iza takvog rješenja. Dakle, imamo dva izlaza, ili da zajednički u miru, sporazumno, gradimo građansku republiku od Bosne i Hercegovine ili da ovdje imamo građanski rat...

Na prvom zasjedanju Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, osmog oktobra 1992. godine, istupio sam u ime Armije RBiH:

Dame i gospodo, uvaženi gosti,

...

Započeli smo odbrambeni rat sa Patriotskom ligom, MUP-om i organizovanim i neorganizovanim grupama i pojedincima i dobili najveću bitku – zaustavili strategijsko napadanje agresora, spasili RBiH i posebno spasili opstojnost i postojanje muslimanskog naroda na ovim prostorima i nakon toga prešli u strategijsku ofanzivu jer smo počeli oslobađati nove prostore i dobijati prvu veliku bitku. Mi ćemo pokoju bitku izgubiti, ali i nacistima je postalo jasno da ćemo rat dobiti, pa su u ofanzivi koja je u toku postali još bestijalniji i u svojim zločinima beskrupulozniji.

Sve je ovo bilo moguće učiniti zato što je naš građanin, naš borac, izvoriste morala i s veoma jasnim političkim ciljevima koji su od samog početka nametnutog nam rata, bili veoma jasno postavljeni:

1. Suverena, jedinstvena i nedjeljiva Republika BiH.
2. Republika BiH kao demokratska država građana koji u njoj žive. Iz ovoga, nama vojnicima slijede sasvim precizni vojni ciljevi, a to su:

– oslobođenje cjelokupne teritorije Republike BiH i definitivno vojni poraz unutrašnjeg i spoljnog neprijatelja

...

Miroslav Tuđman: Istina o Bosni i Hercegovini: Dokumenti 1991.–1995.

Poglavlje 5.

Srpsko-muslimanski «Historijski sporazum»: Muhamed Filipović – Radovan Karadžić (2. 8. 1991.)

Tekst srpsko-muslimanskog sporazuma

Suočeni sa razvojem događaja koji u sebi nose sve veću opasnost konfrontacije naša dva naroda, čiji se interesi historijski ne sukobljavaju i koji nikada nisu imali sukob takve vrste, svjesni svoje odgovornosti pred narodima koje zastupamo i svim narodima Bosne i Hercegovine i Jugoslavije, odlučili smo da u cilju buduće suradnje i mira uspostavimo i potpišemo sljedeći politički Sporazum:

1. Svjesni teškoća koje su naslijeđene i onih do kojih je doveo dosadašnji politički život poslije izbora, odlučili smo da se u duhu otvorenosti i uzajamnog poštovanja, založimo za ostvarenje istorijskih i političkih interesa naša dva naroda. Pri tome, ovo nije sporazum ni protiv koga, već za sve i kao takav biće otvoren svima koji podržavaju načelo zajedničkog života u slobodi i punoj ravnopravnosti.
2. Smatramo da osnovu takvog života čini međusobno priznavanje suverenosti pojedinih naroda i osiguranje punog teritorijalnog integriteta i političkog subjektiviteta naše Republike Bosne i Hercegovine i njenog istovjetnog ustavnopravnog položaja s ostalim republikama u zajedničkoj državi Jugoslaviji.
3. Po našem mišljenju Jugoslavija ima puno istorijsko opravdanje kao zajednička država potpuno ravnopravnih republika i naroda, te ćemo se zalagati za održanje i razvoj takve zajednice.
4. Saglasni smo da Bosna i Hercegovina treba da bude pravno-politički jedinstvena i demokratski uređena federalna jedinica, sa pravnim ingerencijama na svakom dijelu svoje

teritorije, pod uslovom da su savezni ustav i zakonodavstvo osnov pravnog sistema zemlje i garant ravnopravnosti građana, naroda i republika.

5. Izražavamo svoj interes da Hrvati u Bosni i Hercegovini žive sa nama u punoj ravnopravnosti te ih pozivamo da pristupe ovom sporazumu. Bez obzira na položaj Republike Hrvatske u ili izvan Jugoslavije, Hrvati u BiH su potpuno ravnopravan narod.
6. Međusobni odnosi građana, naroda i republika u Jugoslaviji biće uređeni u zajedničkom ustavu, uz korišćenje evropskih standarda.
7. Svjesni smo da ovaj Sporazum predstavlja tek političku i historijsku osnovu za naš trajan i miran zajednički život. Međutim, ovakav politički dogovor otvara prostor za nalaženje najkonstruktivnijih i najracionalnijih rješenja na planu funkcionisanja saveznih odnosno zajedničkih organa: monetarnog sistema, jedinstvenog tržišta, jedinstvenih oružanih snaga, kao i spoljnih poslova.
8. Isto tako, smatramo da je optimalna jugoslovenska zajednica ona koja obuhvata svih šest republika i sve narode koji inicijalno konstituišu takvu zajednicu. Svako istupanje iz takve zajednice, onih naroda i republika koje to žele, podrazumijeva postizanje sporazuma o tome i pružanje garancije za realne interese svake od članica u odnosu na druge.

Miroslav Tuđman: Istina o Bosni i Hercegovini: Dokumenti 1991.- 1995. / Zagreb, Slovo M, 2005.

FAKSIMIL ZAKLETVE SA POTPISIMA

104

ZAKLETVA

Zaklinjem se Allahom Dželešanuhu da ću uvijek, u svako vrijeme i na svakom mjestu, braniti sve interese muslimanskog naroda, i sve... (nečitke dvije riječi op. IL.) po cijenu vlastitog života!

Također se zaklinjem da ću braniti slobodu i integritet države Bosne i Hercegovine, jedine moje domovine, čije su granice istorijske, trajne i nepovredive!

U to ime prihvatam sve obaveze koje proistaknu iz potreba organizacije za ostvarenje pomenutih ciljeva.

POTPIS:

Sarajevo, 17.04.1991. godine

Safet Hadžić

... Kapidžija

... (op. IL.)

Ovo je jedno od svjedočanstava da su patriote ove zemlje pravilno ocijenili šta se sprema.

ZAKLETVA

Zaklinjem se Allahom Dželešanuhu da ću uvijek, u svako vrijeme i na svakom mjestu, braniti sve interese muslimanskog naroda i sve...(nečitke dvije riječi op. IL.) po cijenu vlastitog života!

Također se zaklinjem da ću braniti slobodu i integritet države Bosne i Hercegovine, jedine moje domovine, čije su granice istorijske, trajne i nepovredive!

U to ime prihvatam sve obaveze koje proistaknu iz potreba organizacije za ostvarenje pomenutih ciljeva.

POTPIS

Safet Hadžić

? Kapidžija

Slijedi još sedam potpisa(op. IL.)

Sarajevo, 17. 04. 1991. godine

PATRIOTSKA LIGA

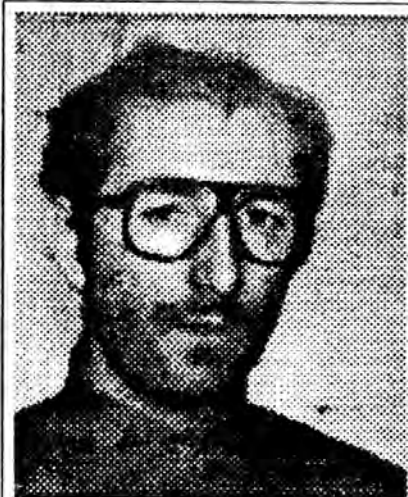
Patriotska liga imala je historijsku ulogu u organiziranju naroda na općenarodni otpor protiv srpsko-crnogorskog agresora, bivše JNA i četničkih hordi. Liga je prva, vizionarski, u praskozorje agresije na Sloveniju, Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu i neviđenog genocida nad bošnjačkim narodom, stala na čelo patriotski orijentiranih rodoljuba, organizirala i pvela sudbonosnu borbu. Duh

PL-e i danas se osjeća kod većine građana i velikog broja boraca Armije R BiH. Taj duh ne smije nestati, on se mora pohranjivati i prenositi na buduće generacije. Naši borci koji su dali živote protiv okrutnog neprijatelja, naši šehidi nam neće oprostiti, ako ne nastavimo borbu za slobodnu, nezavisnu i cjelovitu Republiku Bosnu i Hercegovinu. Mi im to obećavamo. Garantiramo im da ćemo duh PL-e njegovati i vječno čuvati.

OTAC PATRIOTSKE LIGE

Gospodin Izetbegović je, i pored tadašnjih neprilika, uspio okupiti Bošnjake, prije svega formiranjem Stranke demokratske akcije, a kroz ostale oblike mobilizirati na otpor agresoru. Nukleus prvih vojnih formacija bila je Patriotska Liga

ČOVJEK OGROMNIH ZASLUGA

Sve ono što je Hasan Čengić uradio za Patriotsku ligu i državu Bosnu i Hercegovinu tek će se saznati

Patriotsku ligu je formirala, organizirala i naoružavala Stranka demokratske akcije. Liga je vojno krilo SDA, a nastala je iz vojno-političke organizacije formirane 31.03.1991. godine, dok njeni korjeni sežu još iz kluba SDA "Herceg-Bosna", formiranog krajem 1990. godine. Otac Patriotske lige je osnivač SDA i Predsjed-

nik Predsjedništva R BiH gospodin Alija Izetbegović. Čovjek koji ima ogromne zasluge u organiziranju i radu PL-e je gospodin Hasan Čengić. Nezaobilazno ime u osnivanju i radu PL-e je i rahmetli Safet Hadžić. Naziv "Patriotska liga" nastao je u okrilju SDA, u dogovoru gospode Hasana Čengića, dr Rasmira Mahmutćehajića, kao i drugih. Prvi oficir koji je napustio bivšu JNA i došao u centralu SDA je Sulejman Vranj - Sule.

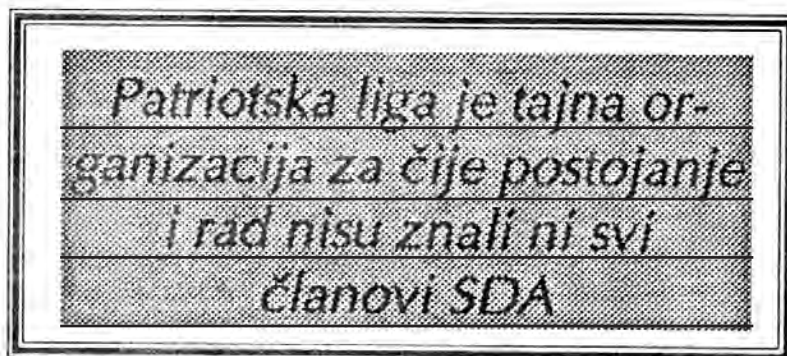

U SLUŽBI NARODA

Prvi oficir koji je napustio bivšu JNA i stavio se na raspolaganje svome narodu preko SDA bio je Sulejman Vranj - Sule.

Pobjedom SDA na izborima 1990 godine, bošnjačkom narodu prvi put je omogućeno da se, proučavajući historiju upozna sa svojom prošlošću, pretpostavi šta ga očekuje, i da se što brže organizira. Prije agresije na Sloveniju bilo je jasno da Srbija i Crna Gora imaju teritorijalnih pretenzija i prema Bosni i Hercegovini. Nacionalšovinističke

postavke "Memoranduma" SANU, izlaganje moštiju cara Lazara, podsjećanje na kosovski boj, manifestacije na Gazimestanu, prizivanje srpskih svetaca i junaka, otkopavanje zajedničkih grobnica, javne sahrane, javne liturgije, pjevanje nacionalističkih i šovinističkih pjesama, guslarske večeri i slično, upozoravale su na opasnost koja se nadvija nad BiH, a posebno nad Bošnjacima.

Bivša JNA vršila je ozbiljne pripreme za ostvarivanje plana etničkog čišćenja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i stvaranju uslova za "Veliku Srbiju". Između ostalog, znatno je

smanjen broj obveznika Teritorijalne obrane, s tendencijom da se ona ukine (broj obveznika TO smanjen je sa 7 na 1,8 procenata), dok je oružje stavljeno pod kontrolu i u skladišta bivše JNA. Ukida se i komanda 7. Armijske oblasti, koja je bila nadležna za jedinice na teritoriji BiH, dok se sva komanda koncentriše u vojnim centrima smještenim u Beogradu, pod plaštom formi-

Poglavlje 34.**Direktiva Glavnog štaba Patriotske lige BiH za odbranu suvereniteta Republike Bosne i Hercegovine (Sarajevo, 25. 2. 1992.)***

«Neprijatelji (snage dezintegracije BiH) svojim dosadašnjim vojno-političkim djelovanjem u velikoj mjeri su uspjeli narušiti sistem vlasti i stvoriti uporišta na određenim prostorima, čime su stvorili uslove za potpunu dezintegraciju bosanskohercegovačke vlasti i cijepanje teritorija BiH.

Glavna uporišta snaga dezintegracije su u banjalučkoj regiji, istočnoj i zapadnoj Hercegovini i dobojskoj regiji, a glavni nosioci su SDS sa jugoslovenskom armijom i ekstremno krilo HDZ.

U svojim dosadašnjim aktivnostima uspjeli su: ostvariti puno političko jedinstvo SDS-a i JA, stvoriti paralelne organe vlasti na cijelom prostoru BiH, formirati komande, štabove i jedinice, uspostaviti djelimično sopstveni informativni sistem i izvršiti dislokaciju materijalnih rezervi za svoje potrebe. Reorganizacijom JA na cijeloj teritoriji BiH došlo je do velike koncentracije JA, a dolaskom Plavih šljemova ta koncentracija će biti još veća.

Ukupne snage neprijatelja su:

- JA: šest korpusa KOV (sarajevski, banjalučki, tuzlanski, bihački i dijelovi kninskog i titogradskog korpusa), vjerovatne jačine 2-3 korpusa KOV i jedan ojačani VAK
- snage SDS-a (jačine 80.000–120.000 ljudi)
- ekstremne snage HDZ-a (jačine jedna do dvije brigade)

Osnovni cilj dejstva ovih snaga je podjela teritorije BiH i priključivanje matičnim (nacionalnim državama). Ostvarivanje ovog cilja težiti će da ostvare u dvije etape: u prvoj etapi stvaranje nacionalnih konfederalnih jedinica u BiH, a u drugoj priključenje istih Velikoj Srbiji i Velikoj Hrvatskoj.

Do početka opštih dejstava očekivat je: dalje intenziviranje psihološko-propagandnih dejstava na zaoštavanje međunacionalnih odnosa, izvođenje diverzantsko-terorističkih dejstava, izazivanje socijalnih nemira, sabotaza, kidnapovanja i atentata na najistaknutije ličnosti muslimanskog naroda. Sa otpočinjanjem opštih dejstava očekivat je snažnu avio i artiljerijsko-raketnu podršku po svim rejonima.

2. Naše snage su organizovane u Patriotsku ligu BiH u formacije od voda do odreda i brigade, ukupne jačine 120.000 ljudi. Sa otpočinjanjem borbenih dejstava očekivati je veći priliv dobrovoljaca, pripadnika MUP-a BiH, pripadnika JA, kao i snaga muslimanskog naroda van teritorije BiH, što bi povećalo jačinu naših snaga na oko 150.000 ljudi. Osnovni zadatak snaga PL BiH je zaštita muslimanskog naroda, očuvanje integriteta i cjelovitosti BiH, kako bi se obezbijedio i ubuduće dalji zajednički život svih naroda i narodnosti na državnoj teritoriji BiH. Sa otpočinjanjem borbenih dejstava izvršiti zaštitu stanovništva i istovremeno zatvaranje glavnih pravaca koji vode na teritoriju BiH, uz masovnu primjenu rušenja, zaprečavanja, a unutar

Republike određenim snagama, brzim i energičnim dejstvima blokirati i zauzeti vojne objekte (skladišta naoružanja, municije i MES i kasarni), a potom što prije naoružati formirane jedinice, dalje nastaviti planirana dejstva, u cilju stvaranja što većih slobodnih teritorija i obezbjeđenje funkcionisanja legalnih organa vlasti. Posebnu pažnju pokloniti izvlačenju i obezbjeđenju stanovništva iz ugroženih područja.

3. Sa otpočinjanjem dejstava pozvati narod Sandžaka, Kosova i Makedonije da se solidarišu sa našom pravедnom borbom i odmah otpočnu borbena dejstva u cilju vezivanja snaga neprijatelja i slabljenja njegove udarne moći na prostoru BiH. Istovremeno uspostaviti kontakt, saradnju i koordinaciju na zajedničkim dejstvima sa hrvatskim narodom u BiH protiv zajedničkog neprijatelja. Na međunarodnom planu pozvati progresivnu svjetsku javnost da zaštiti bosanskohercegovački suverenitet.

4. Odlučio sam, uz angažovanje svih snaga Patriotske lige BiH, u sadejstvu sa susjedima, brzim i energičnim dejstvima zatvoriti glavne pravce koji izlaze na teritoriju BiH, a posebno iz doline Drine i Sutjeske. Istovremeno po unutrašnjim pravcima, izvršiti zaprečavanje i posjedanje pogodnih položaja za odbranu naroda BiH, sa težištem na pravcima koji vode iz šireg regiona Banje Luke i istočne Hercegovine. Određenim snagama, brzim i energičnim prepadnim dejstvima zauzeti skladišta i magacine municije, MES-a i naoružanja JA, blokirati kasarne, sprečavati prodore i širenje neprijateljskih dejstava na cjelokupnom prostoru BiH. Po stvaranju povoljnih uslova preći na šira ofanzivna dejstva sa ciljem razbijanja, uništenja i protjerivanja neprijatelja sa teritorije BiH. Glavne snage imati u Centralnoj Bosni, a pomoćne u cazinsko-prijedorskom i regionu Tuzle...»

* Sefer Halilović: Lukava strategija, Sarajevo: Maršal, 1977., str. 164-169: «Sedmog i osmog februara 1992. godine, u selu Mehurići kod Travnika, održano je vojno savjetovanje koje će kasnije ponijeti epitet istorijsko, a na kome su se sastali komandanti regionalnih štabova i dio Glavnog štaba Patriotske lige BiH. Cilj savjetovanja bilo je usaglašavanje planova po regijama i podjela zadataka za naredni period. Priprema ovog skupa počela je krajem 1991. godine, kada sam svim štabovima na terenu poslao uputstvo: Zadaci RVŠ. Bio je to dokument kojim su, pored ostalog, udareni i temelji domaćoj namjenskoj industriji. Kada smo se sastali, podnio sam uvodno izlaganje o tadašnjoj vojnoj i političkoj situaciji i procjenu i ocjenu buduće strategije. Osnova ovog izlaganja na savjetovanju je prihvaćena i sažeta u prve dvije tačke najvažnijeg dokumenta PL-a: Direktive za odbranu suvereniteta Republike Bosne i Hercegovine. Izlaganje i izvještaj komandanata, neposredna razmjena mišljenja i saznanja, kompletirali su ovaj dokument koji je završen 25. februara, u Sarajevu. U pripremi i realizaciji dokumenta, kao i u vođenju skupa u Mehurićima, kao savjetnici su mi pomagali Rifat Bilajac i Zičro Suljević. No, Direktiva je moj ručni rad: u rukopisu je i umnožena, tek kasnije prekućana i dostavljena komandantima regionalnih štabova.»

Općina, općine Grude
Hrvatska demokratska zajednica Grude

Grude, 19. veljače 1992.

PREDSJEDNIŠTVO HDZ BiH

S A R A J E V O

PREDMET: Zaustavljanje stava o referendumu

Svjesni važnosti vremena u koje se našizimo, osjećamo potrebu hitnog, definitivnog i djelotvornog izjašnjenja i zauzimanja jasnog stava povodom zakazanog referenduma o statusu BiH.

Hrvatska demokratska zajednica, politička stranka kroz koju se hrvatski narod Herceg-Bosne eksplicitno izrazio svojom voljom i iskrenom težnjom, mora i ovoga puta, odlučno - preko svog najvišeg organa, jasno i pravodobno iskazati konačni stav o referendumu.

Sveukupna aktivnost stranke u svezi s ovim problemom, dobila je svoj jasn i izraz u predloženom referendumskom pitanju u okviru, 9. veljače ove godine. Očito je, da sadržaj ovog predloženeog pitanja jest rezultat životnog povijesnog iskustva hrvatskoga naroda ovih prostora bivših Jugoslavija, kao i realne i pravde želje za onakvim saživotom u BiH, u kojem će biti zaštićeni nacionalni interesi svih suverenih naroda. Stoga predloženo pitanje zahtjeva i predviđa konkretno i jasno definiranu poverljivost, kroz kantone.

S obzirom da je ovo predloženo pitanje rezultat kontinuiteta političke borbe našega naroda, odnosno ujedinih legitimnih predstavnika, odstupanje od njega ujedna bi bilo i nastajanje od nacionalnih zahtjeva zaštite nacionalnih interesa, bez kojih se ne može ići, ovdje i sada. Isto tako, u svrhu principijalnosti i dostojanstva stranke, ne može se dovesti u sumnju činjenično definirani, gotovo jednoglasno usvojeni stav.

U vrijeme neumljivo teče, pa je potrebna odluka - radi očuvanja hrvatskog nacionalnog korpusa i hrvatskog prostora u cjelini, jasno se opredijeliti prema zakazanom referendumu.

Samo tako možemo očekivati, da će i ovaj prigodan jedinstvena i jasno izražena volja našega naroda, jednom dobiti i službenom potvrdu, od čega će svakako biti i perspektiva razvijanja našeg svijeta realije nego ikad. Uvažavajući i perspektiva dužno štovanje,

Predsjednik HDZ Grude
Zoran Zorić

Predsjednik SO Grude
Jozo Marić

NAPOMENA: ovaj dopis poslan je i u općinske odbore općinske odbore HDZ u BiH, Središnjicu HDZ u Zagreb, Republiku Hrvatsku, Izbornu komisiju BiH, Evropskim promatračima, vrhovništvu stranke HDA i ostalim odgovarajućim institucijama.

Alija Izetbegović: Govor na zatvorenoj sjednici SDA nakon povratka s Lisabonskih pregovora, 25. veljače 1992.

Svoja stajališta o Lisabonskoj izjavi i pregovorima, **Alija Izetbegović** je objasnio na zatvorenoj, proširenoj sjednici Glavnog odbora SDA koja je održana **25. februara 1992.** godine u Domu milicije u Sarajevu

Izetbegović: Prije svega da vas obavjestim jer se pogrešno interpretira ono što smo mi u Lisabonu uradili, mi nismo nikakve odluke tamo donijeli, mi nismo nikakav dogovor postigli, naime, mi nismo ništa potpisali, mi smo nakon dvodnevni razgovora o kojima ću vam reći okolnosti, kako su se odvijale, i neke možda nepoznate za vas činjenice. Nama je Kutiljero koji vodi sastanak a uz njega imaju još dvojica ljudi, jedan je Portugalac Goreš koji je inače neki konzul u Parizu i Darwin, Englez. Njih trojica su bili ispred Evropske zajednice, s tim što Kutiljero vodi taj sastanak kao zamjenik predsjedavajućeg, dakle ne u svojstvu nekog Portugalca ili portugalskog funkcionera nego u svojstvu funkcionera Evropske zajednice.

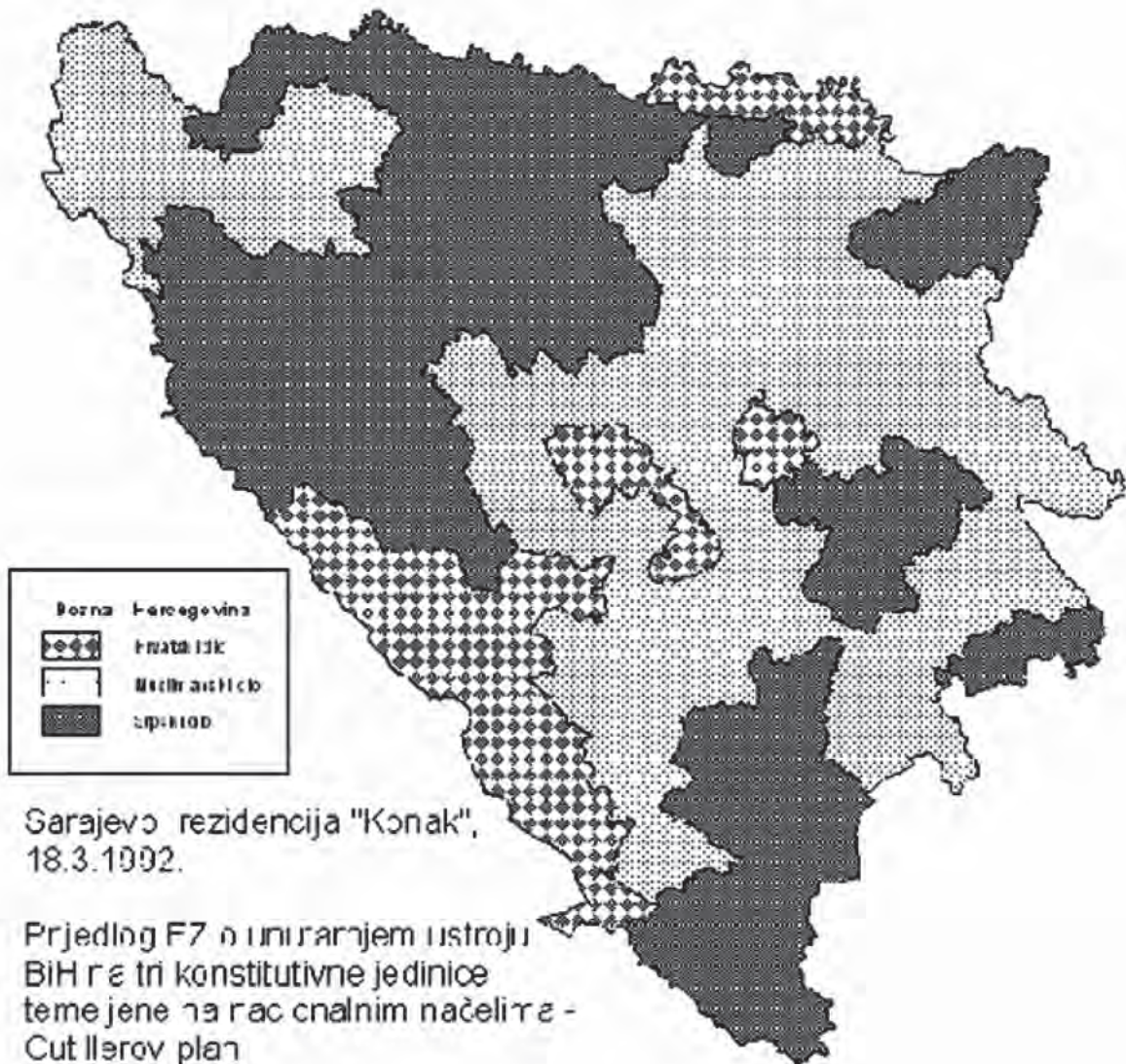
Dakle, na tom sastanku koji je trajao dva dana, jedno popodne intenzivnih razgovora jedno četiri-pet sati i sutradan jedno pet do šest sati, negdje do otprilike tri popodne, od devet do tri. Mi smo nakon prvog dana razgovora, navečer, od Evropske zajednice dobili jedan papir, prvu verziju mi imamo, mi smo dobili dva papira tamo, ja sad govorim o prvom papiru koji smo dobili prve večeri koji nas je jednostavno ako ništa drugo da ne kažem konsterniro ali dobro začudio. Taj papir je predviđao konfederalno uređenje Bosne i Hercegovine i došao je na naše čuđenje od strane Evropske zajednice, ne kao prijedlog nekih od ovih partnera, nekih od ovih stranaka, nego obrnuto baš od Evropske zajednice. To je bilo negdje iza večere, zapravo za vrijeme večere je bilo najavljeno da ćemo dobiti taj papir, poslije večere taj papir je podijeljen. Mi smo se vratili u hotel i čitali taj tekst i ostali smo jedno tri četiri sata. Kao što znate, kad kažem mi, mislim na sebe, profesora Mahmutčehajića i Harisa Silajdžića, nas trojica smo predstavljali našu delegaciju tamo.

Nakon čitanja papira nastala je jedna prilično neprijatna situacija, nismo znali šta da činimo, osjećali smo se pritisnuti uza zid, jer jednostavno, znali smo, da taj papir odgovara i Srbima i Hrvatima u cijelosti a da nama nikako ne odgovara. Naime, uglavnom ne odgovara, ne znam da li bih mogao reći baš nikako ali sadržavaju nekoliko vrlo nezgodnih odredaba.

Nakon duže diskusije i pošto smo popričali sa HDZ-om, negdje oko ponoći, mi smo se razišli . . .

. . . Ono što je najnezgodnije u tome bilo to je jasna konfederalna opcija Bosne i Hercegovine, takve nezavisne ali konfederalne Bosne i Hercegovine, jer je tamo stajalo Bosna i Hercegovina će se sastojati iz tri "status" - "države". I dalje je bilo odredaba, bilo je predviđeno da Sarajevo bude eksteritorijalno, . . .

Cutellerov plan

Izvor: Vesnik, 19.3.1992.

Hrvati prvi potpisali – Izetbegović potpisao, pa porekao

Cutellerov plan

19.03.1992.

40. Cutelleirov plan: Tekst izjave o načelima za novo ustrojstvo

*Bosne i Hercegovine (Sarajevo, 18. 3. 1992.)**

A. Nezavisnost

1. Bosna i Hercegovina će biti država sačinjena od tri sastavne jedinice, temeljene na nacionalnim načelima i vodeći računa o gospodarskim, zemljopisnim i drugim kriterijima.
2. Bosna i Hercegovina će zadržati svoje sadašnje granice i niti vlada Bosne i Hercegovine, niti vlade sastavnih jedinica neće poticati ni podupirati težnje prema bilo kojem dijelu njezina teritorija od strane susjednih država.
3. Suverenitet počiva u građanima muslimanskog, srpskog i hrvatskog naroda, te drugim narodima i nacionalnostima, koji ostvaruju svoju suverenost građanskim sudjelovanjem u sastavnim jedinicama i u središnjim organima republike.

B. Opća načela

1. Bosnom i Hercegovinom i njenim sastavnim jedinicama upravljat će se u skladu sa slijedećim ustavnim načelima, kako se ona razumiju i općenito provode u demokratskim državama zapadne Europe, te kako su izložena u nacrtu konvencije o kojem se raspravlja na konferenciji:
 - a. Poštivanje ljudskih prava kao najviših mjerila predviđeno u nacrtu konvencije, poštivanje privatnog vlasništva, tržišne privrede i slobodnog poduzetništva;
 - b. Opće i jednako pravo glasa, slobodni izbori i tajno glasanje;
 - c. Sloboda za političku i sindikalnu djelatnost;
 - d. Svjetovni državni sustav s punom slobodom vjeroispovijesti, razdvojenošću crkve od države, razdvojenošću ovlasti izvršne, zakonodavne i sudske vlasti, s poštivanjem zakona i s demokratskim djelotvornim sustavom nadzora i zaštite ustavnosti i zakonitosti;
 - e. Međunarodni nadzor i jurisdikcija nad zaštitom ljudskih prava i sloboda.

... Oni nama kažu - Mi znamo šta je vaš cilj - nezavisna Bosna i Hercegovina - imate je. Njihov je cilj reorganizacija Bosne i Hercegovine, i vi to ne možete osporavati. Imajte u vidu da dva naroda to traže. Mogu vam reći da je ovo dva naroda bio glavni argument, jer, oni to nisu ali mi smo imali u vidu, u pitanju je bio referendum.

Ja ovdje iznosim naše motive i naš način razmišljanja, čime smo bili motivirani ono kasnije jedno saopštenje koje je bilo izdato da ga prihvatimo kao nešto s čime smo se eto usaglasili. Nevoljko, ali smo se usaglasili. Ja ću vam kasnije reći na što se to saopćenje odnosi jer ga ne treba miješati s ovim papirom. Naime, papir nije prihvaćen. Prihvaćeno je samo saopćenje od tri tačke. Ovo ostalo nismo prihvatili, rekli smo - to je stvar budućih razgovora.

Naime, ja sam imao u vidu i vi to imajte u vidu molim vas, i kod daljih ovih razgovora šta da radimo. Imajte to u vidu. Ako hrvatska zajednica ne izađe na referendum, referendum je propao. Imajte to stvar u vidu. Nemojte se nipošto s time kockati. Mi na referendumu moramo proći, ako ne prodemo ostali smo u bunaru i nema načina da se izvadimo za daljnjih trideset godina. Ko zna? Naime, vjerovatno bi nastala jedna faza, srozali bi se dosta duboko natrag, ko kad guraš onaj kamen, znaš onaj što kažu kako se zvao, gurate ga do vrha brda a onda vam se izmakne i odleti ponovo u dolinu, pa hajde za njim ponovo i guraj uz ono brdo. Referendum se ne smije izgubiti. ...

Ovakva Bosna kakva je danas u slučaju da prođe uspješno referendum, makar sa 55 posto, mi imamo već seriju priznanja u toku slijedeće sedmice, pa u toku one slijedeće seriju i mi smo definitivno učvrstili situaciju ovdje.

Naš rezon je ovakav bio - dobro, dajte da mi stavimo obručeve oko Bosne, da to sačuvamo, da otklonimo osnovnu opasnost a unutra nek se burka šta hoće, šta ja mogu? Pa neka transformacija, pa neke regije, pa neke nacionalne... Nek su obručevi oko Bosne definitivno stavljeni. To je bio naš rezon.

Dakle, imajmo u vidu kod ovog raspravljanja šta ćemo uraditi sada jednu stvar. Nemojte, jutros sam raspravljao s nekim ljudima , vrlo finim, dobranim ljudima i oni mi iznose samo spisak želja, nama treba to, mi trebamo to , muslimanski narod ima pravo na ovo i na ono i niko mi ne kaže kako da ro realiziramo. Zato vi ako imadnete neke prijedloge, recite mi na koji način to mislite postići . Imajte na umu jednu stvar da sve to mora ići pred ovu skupštinu. U Skupštini morate imati pristanak HDZ na svako rješenje, inače nemate većinu. Mjerite taj prijedlog, što kažu dva puta dva četiri . Mi smo neki dan referendum jedva izgurali. Mi smo imali tamo onu čistu formulu, jeste li za nezavisnost Bosne i Hercegovine . Odugovlačenje je bilo ne samo zbog odbijanja Srba, ali mogu vam reći i zbog HDZ-a. Oni su nam uzeli daljnja tri četiri sata raspravljanja, nisu htjeli da izadu na referendum. Onda su oni preformurisali, pa su stvorili ovo pitanje, pa su otišli u Livno pa su pobili vlastito mišljenje, nisu se složili sa samima sobom pa su ubacili ako se sjećate one kantone. Mislim da smo ovim sada gore, ovim uslovnim pristankom , mislim da smo hrvatski element dobili za referendum. Oni hoće sad da glasaju jer se nadaju da će u toj Bosni i Hercegovini dobiti nekakvu suverenost, nekakva nacionalna priznanja, nekakve regije itd. jer je to dio ove saglasnosti. A ta saglsnost se sastojala iz tri tačke. Prva tačka, Bosna i Hercegovina ostaje, garantuje se opstanak u nepromijenjenim historijskim i sadašnjim granicama. Druga tačka- da će se transformisati Bosna stvarajući regije , uzimajući kao osnov etnički sastav stanovništva, na etničkoj osnovi, kako se kaže. I treća tačka da će se sve ovo provoditi i sve dalje provoditi uz prisustvo i garancije Evropske zajednice. Prva i treća tačka nisu sporne, druga jest. Druga je ona koja izaziva kontroverze i razmišljanja bi li to trebalo ovako ili onako itd.

BiH zadaća za Nobelovu nagradu

Gospodine Izetbegoviću, jučer ste razgovarali sa gospodinom Bobanom u Grudama, jučer i danas sa dr Prlićem u Mostaru. Komentirajte malo te razgovore i kako doći do bolje suradnje između Muslimana i Hrvata na tlu Bosne i Hercegovine (Marinko Čavar HTV)

Mislim da ću trebati napraviti jedan mali krug da bih mogao definitivno da odgovorim na to pitanje. Naime, ja ću malo proći Bosnom ovdje, iako to nije baš preporučljivo, tako me upozoravaju moji, da govorim kakve su mi namjere, ja konačno imam namjeru obići Bosnu da bih sebi dao, prije svega, odgovor na pitanje koje su mi postavili, mada jedan dio odgovora se može već dati. Naime, naše strateško opredjeljenje je saradnja Muslimana i Hrvata na izgradnji budućnosti Bosne i Hercegovine, naravno, i Srba. Sa četnicima smo završili razgovor, ja mislim, zauvijek. Sa Srbima ćemo saradivati u onolikoj mjeri i gradićemo državu u onolikoj mjeri ukoliko tu nema četnika. Srbi će morati, naravno, odgovoriti sami na pitanje koji je procenat među njima četnika. Sa četnicima nemamo ništa osim borbe, mi ili oni. Ne mislim da su svi Srbi četnici, naravno, hvala Bogu da nisu, ali ovaj puta cilj mog putovanja je da sprovedemo, da nađemo način da sprovedemo nešto što je naše strateško opredjeljenje, a to je saradnja Hrvata i Muslimana u Bosni i Hercegovini da se izgradi jedna država na principu jednakopravnosti. Muslimani trebaju da priznaju Hrvatima sva prava koja oni imaju, i obrnuto. To je princip na kojem bi trebalo graditi Bosnu i Hercegovinu. Mislim da to načelo nije sporno. Ako to načelo nije sporno onda se to pitanje počinje polako pretvarati u jedno pravno pitanje, kako, na koji način, kakvi su to mehanizmi i kakvo je to uređenje Bosne i Hercegovine da bi zadovoljili ovaj princip. Mislim da je saradnja Muslimana i Hrvata nešto što nije sporno ni na kom nivou, pogotovo ne na nekom, da kažem, pučkom nivou, narodnom nivou. Narod zahtijeva takvu saradnju, zahtijeva da se nađe rješenje. Problemi sigurno postoje, ne treba ih kriti, jer nema ništa od toga da se problemi kriju. Da bi se nešto riješilo treba imati tačnu dijagnozu.

U čemu je stvar. Mi mislimo da malo postoji... Problemi potiču od što se, iz nečega što je bilo potpuno, na koncu, legitimno, a to je organizacija odbrane Hrvatskog naroda, otišlo korak dalje pa se počelo stvarati nešto što počinje biti država, to je ono što počinje da smeta. Sve do te granice, do te tačke, nije uopšte sporno. Nama je jasno da se u situaciji kada je država bila napadnuta, onaj dan kada je faktički rođena, jer neki računaju da je rat počeo petog, šestog aprila, u vas čini mi se da je počeo trećeg aprila, to je sve par dana gore ili dolje. Šestog aprila je Bosna i Hercegovina, kao što znate, međunarodno priznata država. Dakle, rat je tačno star onoliko koliko je stara država. Jasno, ne treba ignorirati da je prije toga bilo napada na Brod, napada na Kupresu i tako dalje, ali frontalno, masovno, agresija na Bosnu i Hercegovinu je počela, od prilike, u tim prvim danima aprila, negdje par dana ranije, negdje par dana kasnije. Država u takvoj situaciji nije mogla dati adekvatan odgovor. Mi smo bili faktički okupirani, osim malih dijelova koji su bili slobodni. Jedno

vrijeme se govorilo da je to najveća kasarna na svijetu. Okupirani od strane armije koja nije imala prijateljske namjere i koja se pretvorila u stroj za razaranje, rušenje gradova, ubijanje ljudi. U takvoj situaciji bilo je normalno da će Hrvatski narod i svako da se brani najbolje što može i na najbolji način kako može. Jer, država Bosna i Hercegovina to nije mogla da organizira u jednom kratkom vremenu. Treba primiti kao legitimno sve što je HVO ovdje uradio i bilo gdje na odbrani. Nama je smetalo što se kasnije ide korak dalje i što se iz toga pokušava napraviti država. Ukoliko to nije država i ukoliko to ostaje u granicama Bosne i Hercegovine, sva rješenja su moguća i neće biti nikakvih problema. Takve izjave imamo, i ako me pitate o razgovorima koje sam imao sa gospodinom Bobanom i danas sa gospodinom Prlićem i sa njihovim saradnicima, imamo jasne izjave da sve što se čini u tom pogledu ne dovodi u pitanje suverenost, nezavisnost i cjelovitost Bosne i Hercegovine. Ako je to tako, problema nema i ne može biti, a ako ih ima, onda su ljudi krivi, i treba uklanjati ljude koji prave smetnje da se ostvari jedno strateško savezništvo ova dva naroda, pogotovo na ovim prostorima gdje skupa žive Muslimani i Hrvati.

...

To su pitanja vojne saradnje i koordinacije vojne djelatnosti, da sae neke stvari preduprijede, da nam se ne dešavaju stvari kao što su se dogodile u Brodu. Tek kada sam došao u Zagreb, ja sam čuo za alarmantnu situaciju u Brodu. Otputovao sam u Brod, ne bih li u jednom otvorenom pokušaju da se nešto uradi, takav razvoj stvari zaustavio. Ugovorio sam sastanak sa gospodinom Tuđmanom i putovao čitavu noć za Zagreb. Vidjeli smo se sutra ujutro, dogovorili neke stvari, ali već je bilo kasno. Više se nije moglo ništa uraditi. Dakle pokušavali smo nešto, to je prvi slučaj da smo nešto probali da učinimo zajedno, ali na žalost nismo uspjeli, jer je vijest kasno stigla. Nadam se da se slične stvari više neće dešavati, sada je Gradačac ponovo u kritičnoj situaciji, pokušaćemo ovaj put da neke stvari uradimo sa više uspjeha, da se Gradačac spasi, da se spasi Jajce, i naravno Orašje i Brčko.

...

Jednog dana će se morati praviti unutrašnja organizacija BiH. Mnogi od nas misle da etnički princip nije onaj koji bi trebao da bude odlučujući, ali bi trebao da bude uključen kao jedan od kriterija. Mi ćemo nastupiti sa stanovišta da treba dati veliku važnost i težište staviti na budućnost i ekonomske odnose, mogućnost komunikacije, da se osigura neometan protok ljudi i dobara. Da ne dolazi do toga da se kaže kako se u jednoj od tih budućih regija pravi nepravda Muslimanima, hajde da mi gdje smo u većini njima to vratimo, itd. Mislimo da to treba izvesti za budućnost. Kako, to je stvar mudrih ljudi. To malo poteško ide.

I ove evropske komisije, mislim konkretno na Kutiljerovu, pala je na ispitu, očigledno stvari nisu išle. Sada u Ženevi, po sporosti sudeći, vidi se da ima mnogo poteškoća da se nađe pravo rješenje, što i ne čudi, jer Bosna je jedna komplikovana cjelina. Ko nađe rješenje za Bosnu, treba da dobije Nobelovu nagradu. Ali, ljudi će naći neko rješenje koje vjerovatno nije u našoj pameti, znanju i iskustvu.

Ponedjeljak, 28. decembar 1992. Sarajevo

569

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 24. decembra 1992. godine, donosi

ODLUKU

O IZBORU ČLANA PREDSJEDNIŠTVA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Za člana Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine izabrana je dr TATJANA LJUJIĆ - MIJATOVIĆ.

II

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu RBiH".

Broj 02-111-921/92 24. decembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

Ponedjeljak, 28. decembar 1992. Sarajevo

568

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 24. decembra 1992. godine, donosi

ODLUKU

O IZBORU ČLANA PREDSJEDNIŠTVA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Za člana Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine izabran je MIRO LASIĆ.

II

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu RBiH".

Broj 02-111-920/92 24. decembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

Svi naši nesporazumi

Naš prvi susret u Hrasnici, drugog decembra 1991. je zapravo bio naš prvi nesporazum.

...

Ohrabrio me je toga dana i Predsjednik sa završnim govorom, a inače sam bio jako zabrinut: kada je krajem oktobra Radovan Karadžić javno zaprijetio da će muslimanski narod nestati ukoliko Parlament izglasa suverenitet Republike Bosne i Hercegovine, sam Predsjednik je izašao za govornicu Parlamenta i rekao: «Ja ipak želim da poručim građanima Bosne i Hercegovine da do rata neće doći. Moje su prognoze zasnovane na provjerenim činjenicama. Ne treba se bojati, jer za tuču i svađu treba dvojce». On je poziciju neutralnosti promovisao još ranije, nakon razaranja Dubrovnika i agresije bivše JNA na Sloveniju i Hrvatsku, i ona se očitovala u nizu izjava. Septembra 1991. je rekao: «Ovo nije naš rat». Ti su dani prošli i sada je, valjda, već sve jasno. Ili se meni tako činilo. Rata neće biti ukoliko nosioci velikosrpske politike procijene da će ga izgubiti. U protivnom, samo može biti krvaviji. «Ukoliko se brzo ne budemo pripremili, ostvarit će se Karadžićeva prognoza», rekao sam Predsjedniku dan kasnije.

...

Objasnio sam sve što smo uradili na sarajevskoj regiji i istrajavao na tvrdnji da je neophodno postupak organizacije dovesti na isti nivo u svim regijama, a onda nastaviti sa još intenzivnijim radom. Predsjednik me gleda i pita: «A, šta ako čitav posao bude uzalud urađen? Ti ćeš, čovječe, na ovaj način mobilisati preko 50.000 ljudi». «Ne 50.000, Predsjedniče, već makar 250.000. A ako hoćete suverenu državu, taj posao nije uzaludan: dobit ćete okosnicu bosanske armije», odgovorio sam. Onda on izreče istorijsko: «Da. Nastavite da radite na teritoriji cijele republike, kao što ste uradili u Sarajevu»*. Malo zatim, dok se brisao peškirom nakon što je uzeo abdest, priznade: «Sad, kad sam sve ovo čuo i vidio, osjećam se sigurnije. Do sada, kad god sam razgovarao sa Karadžićem i njegovima i kad su me pritiskali prijateljima, imao sam osjećaj da mi, iako sjedim, i stolica i tepih klize ispod mene, kao da tle propada». Takvo raspoloženje držalo ga je prilično kratko. Istrajavao je na uvjerenju da rata neće biti.

Za Novu godinu, 1992. Oslobođenje je prenijelo njegovu izjavu: «Mislim da Armija neće napasti BiH, jer je procijenila da se silom ne može ništa učiniti». Isti list, 10. marta 1992. prenosi iz Brisela utiske Alije Izetbegovića date tamošnjem Soarou: «Oparen tragičnim iskustvom prljavog rata koji je harao Hrvatskom, jugoslovenski narod se budi iz košmara». I tada je tvrdio da rata u BiH neće biti. Ponovio je to čak i 17. marta 1992, u intervjuu listu Danas: «Prije svega o čemu vi govorite? Mislimo li na istu stvar – armija nije ono što je bila prije nekoliko mjeseci. Ona nije ni bolja ni gora, ona je drugačija, po kvalitetu, po kvantitetu, po psihologiji, pa i po namjerama i ciljevima. Armija neće okupirati Bosnu, neće

izvršiti državni udar.»

U Oslobođenju sam čitao i ovakvu Izetbegovićevu izjavu, datu petog marta 1992. godine: «Prošetajte, družite se i izađite na ulice. Ja bih htio da pozovem građane da sve ovo prime na hladnokrvan način, da ne nasjedaju na glasine i priče. Postoje snage koje žele da izazovu kaos i paniku – nemojte nasjesti tome. Situacija je pod kontrolom i mirno šetajte gradom». To svoje duboko uvjerenje, tu svoju zabludu i sam je Izetbegović kasnije priznao. Ništa ga nije moglo razuvjeriti da se sve pripreme za agresiju zapravo odvijaju naočigled svih. Njegovo uvjerenje da rata neće biti bilo je jače. Istina on je na kraju pristao na pripreme za odbranu i odobrio projekat organizacije, formacija i strategija odbrane, ali više ga nije bilo. Kao da se to njega ne tiče.

Naš drugi nesporazum izbio je oko prihvatanja Direktive za odbranu suvereniteta BiH. Kada smo je završili, i nakon nekoliko provjera podataka o brojnom stanju četničko-ustaških snaga, te razgovora o namjerama Tuđmana i Miloševića, odnosno procjene Karadžićeva, tražili smo načina da o svemu upoznamo državno rukovodstvo. «Neće Behmen ni da čuje», kaže mi Karišik sav crven u licu. Iskoristim priliku i nakon nekoliko dana upitah Behmena za mišljenje o Direktivi. Sav crven u licu lupi rukom o sto i odlučno mi odbrusi: «Sikter iz moje kancelarije. I vi hoćete ovdje rat». Ostao sam priseban, uljudno se izvinuo i kazao mu da će rata svakako biti, a da je moja obaveza, a i ljudi u Štabu Patriotske lige da na to upozorimo i da predložimo način odbrane. Oni koji prihvate ili ne prihvate, preuzimaju na sebe odgovornost. Ušutio je, a ja sam onda otišao.

...

Treći, i to ozbiljan nesporazum je bio oko uloge bivše JNA u BiH i njenog odnosa prema BiH. Da je bila u funkciji beogradske imperijalističke i agresorske politike, kao njen najistureniji i po Bosnu najopasniji dio, bilo je jasno zadnjem čovjeku u BiH, osim Izetbegoviću. Kada je počeo rat u Hrvatskoj i kada je BiH praktično, pored Vojvodine, postala osnovica za izvođenje operacija na Hrvatsku, Izetbegović je jednostavno htio da vjeruje da JNA nije mogući okupator BiH, odnosno da je njeno prisustvo u BiH čak neophodno.

Kad su bosanski Hrvati u Lišnici zaustavili tenkovsku kolonu, Izetbegović je rekao: «Meni i Tuđmanu morate vjerovati». On je tako očito mislio i onda kada je otkriveno postojanje plana RAM, u kome su naznačeni svi zadaci na realizaciji Memoranduma SANU i zapravo stvaranje velike Srbije ili kako su to tadašnji generali pravdali: Jugoslavije za narode i republike koji to žele. Tadašnja JNA, četničke jedinice SDS-a i paravojne formacije iz Srbije i Crne Gore su bile sredstvo realizacije tog plana kojim je trebalo uništiti bosansku državu i Bošnjake, odnosno muslimane kao politički faktor. Munir Alibabić – Munja i dr. Rusmir Mahmutćehajić svjedočili su u nekoliko navrata da je tadašnji bošnjački vrh do detalja o tome razgovarao,

analizirao stanje i donio nedvosmislen zaključak: sprema se po Bosnu i bosanski narod opasan rat. No, i pored toga, Izetbegović se opredijelio za sklapanje dogovora sa Armijom i dalje vjerujući u njenu navodnu neutralnost i moguću transformaciju u bosansku armiju. Da bi se 26. aprila ustanovilo da je u Sarajevu već nastradalo preko 1.000 ljudi. Dakle, dvadeset dana od početka najkrvavijeg rata. Tek tada je u Skopju, sa predsjednikom nepostojećeg Predsjedništva nepostojeće SFRJ Brankom Kostićem i u prisustvu gen-

erala Blagoja Adžića, načelnika Generalštaba već fašističke armade, potpisan dogovor o odlasku JNA iz BiH.

I, prema pisanju Oslobođenja isti dan izjavio: «Započeo je jedan proces koji će na kraju dovesti ili do odlaska JNA iz Bosne i Hercegovine ili do njene radikalne transformacije, s tim da se na kraju tog procesa ona pretvori u bosansku armiju, odnosno oružane snage Bosne i Hercegovine».

...

D-16 Jevrem Cokić: Početak kraja

Jevrem Cokić:
«Početak Kraja»,
Izdanje Srpska Knjiga,
Ruma 2008.

U pozadini ovakvih napada stajale su antijugoslovenski i nacionalističko-separatistički orijentisane desničarske snage, sa osnovnim ciljem razbijanja savezne države, odnosno otcepljenja i stvaranja samostalnih država sa svojom vojskom, stavljanjem struktura Teritorijalne odbrane (TO) pod svoju komandu. Na putu ostvarenja ovakvih ciljeva, JNA je bila glavna prepreka i stoga prvi objekat napada retnogradnih snaga, koje su svoju rušilačku delatnost zasnivale za nacionalni momenat u funkciji razbijanja armijskog bića iznutra.

Jačanje unutrašnjih procesa dezintegracije među jugoslovenskim republikama, koji su se ispoljavali kroz prevladavanje nacionalističko-separatističkih nad zajedničkim opštejugoslovenskim opredeljenjima i interesima, značajno su ugrožavali jedinstvo i integritet SFRJ.

Pocepčnost Oružanih snaga (OS) SFRJ na TO kao republičko-pokrajinske vojske u nadležnosti rukovodstava republika i pokrajina i JNA kao zajedničke vojske u nadležnosti saveznog rukovodstva, predstavljala je opasnost po opstanak SFRJ. Postojanje dve paralelne komponente OS SFRJ (TO i JNA) sa dvojnim rukovođenjem i komandovanjem, organizovane u devet vojski (šest republičkih, dve pokrajinske i saveznu) na jedinstvenoj teritoriji, narodnu odbranu kao ključnog faktora opstanka SFRJ, činilo je krajnje složenom i problematičnom.

Krizno stanje u zemlji i vojno-strategijski položaj SFRJ nametao je potrebu dogradnje sistema odbrane, organizaciju i funkcionalnost OS na ržavnom nivou i unutar samih institucija OS. U cilju jačanja odbrambene sposobnosti zemlje, polovinom 80-ih godina Vojni vrh je pristupio reorganizaciji JNA, donošenjem plana pod nazivom «Jedinstvo». Suština reorganizacije svodila se na usavršavanje organizacijsko-formacijske strukture jedinica JNA u cilju jačanja jedinstva OS, obezbeđenja jedinstvenog rukovođenja i komandovanja OS SFRJ i smanjenja brojnog stanja vojnika u miru na 185.000.

Planom «Jedinstvo» izvršeno je ukрупnjavanje jedinica JNA, formiranjem vojnih oblasti (VO) i korpusa (K) od postojećih jedinica JNA. Od dotadašnjih Armija, čije su se zone odgovornosti, većine njih, najvećim delom poklapale sa teritorijom određene republike, formirane su VO kao strategijske grupacije, prema kojima je jugoslovensko ratište podeljeno na četiri vojišta (centralno, severozapadno, jugoistočno i vojnopomorska oblast).

Vojni vrh imao je zadatak da realizuje odluku o odbrani «ostatka Jugoslavije» na liniji zapadnih granica teritorija sa pretežno crpskim stanovništvom. U nameri da realizuje navedenu odluku, Štab vrhovne komande polazio je od procena situacije u Dalmaciji i Hercegovini, posebno od predviđanja mogućih događaja u skorom periodu. Planirana su određena pregrupisanja postojećih snaga u Dalmaciji i Hercegovini i dovođenje snaga sa drugih teritorija.

Počele su pripreme za realizaciju odluke o odbrani «ostatka Jugoslavije». Ključne prostorije bile su Dalmacija i Hercegovina. Krajem jula pozvan sam od generala Blagoja Adžića, koji me je kratko

upoznao sa situacijom na hercegovačko-dalmatinskom delu jugoslovenskog ratišta. Caopštio mi je odluku vojnog vrha o formiranju Operativne Grupe (OG) JNA za izvršavanje zadataka u Dalmaciji i Hercegovini, te da sam za njeno formiranje i komandovanje određen ja. Posle toga saopštio je sastav i zadatak OG, čija suština je ovladavanje prostorom Dalmacije i sprečavanje izbijanja međunacionalnih sukoba. Početak dejstva biće naknadno određen.

Moj zadatak je bio da pod hitno planiram operaciju, obrazujem komandu operativne grupe i formiram operativnu grupu koja treba da izvede operaciju u Dalmaciji i Hercegovini. Imao sam obavezu da budem nosilac organizacije sadejstva sa sastavima JNA i teritorijalne odbrane na tom prostoru koji neće ući u sastav operativne grupe, a imaće utjecaja na njena dejstva.

Komandu operativne grupe sa prištapskim jedinicama trebao sam da formiram od starešina iz Inspekcije oružanih snaga, jedinica Prve vojne oblasti lociranih u širem rejonu Sarajeva i jednog broja starešina iz Generalštaba JNA.

Borbene sastave operativne grupe formirao sam tako što su u njen sastav ušle sve zdejstvovane snage JNA i Teritorijalne odbrane na Dalmatinsko-hercegovačkom delu teritorije Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a činile su ih Kninski korpus JNA (9. korpus) i delovi Sarajevskog korpusa (4. korpus), zatim 37. korpus (Užički) iz Prve vojne oblasti, koji je bio slobodan, Drugi korpus (Titogradski) iz sastava Treće vojne oblasti, Vojnopomorski sektor «Boka» iz Vojnopomorske oblasti i jedan deo jedinica Teritorijalne odbrane Crne Gore i istočne Hercegovine.

Razmišljao sam kojim redosledom i načinom da pristupim pripremi i izvršenju dobijenog zadatka. Opterećivala me složena i haotična situacija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, ali na to nisam mogao uticati i bilo šta promeniti. Sasvim logično, izrada Plana operacije bio je prioritetni zadatak.

Po dobijanju i shvatanju zadatka i izvršenoj globalnoj proceni situacije, doneo sam osnovnu zamisao za dejstvo – ofanzivnim dejstvima kopnenim snagama sa prostora Hercegovine i Kninske krajine, a pomorskim snagama sa mora, razbiti hrvatske paravojne sastave na prostoru Hercegovine i Dalmacije i spojiti se sa snagama JNA na teritoriji Kninske krajine i zapadne Bosne. Time bi se omogućilo deblokiranje garnizona i jedinica JNA na tim prostorima, sprečilo širenje međunacionalnih sukoba i onemogućilo teror nad srpskim življem.

Zbog tajnosti priprema operacije naređeno je da u planiranju i izradi Plana operacije učestvuju samo komandanti potčinjenih korpusa. Stoga sam, pored pukovnika Ninoslava Krstića iz sastava IOS, uključio komandanta 2. korpusa (Titogradski), general-majora Eremiju Radomira, komandanta 9. korpusa (Kninski) pukovnika Ratka Mladića, komandanta 37. korpusa (Užički) general-majora Milana Torbicu i komandanta vojnog broda Krstu Đurovića, komandanta Vojnopomorskog sektora «Boka». Po upoznavanju prisutnih sa dobijenim zadatkom i osnovnom zamisli, zajedno smo detaljno procenili situaciju i formirali predlog odluke i podneli načelniku GŠ na odobrenje.

Kada je predlog odluke prihvaćen izrađen je Plan operacije, koji je predviđao da se dobijeni zadatak izvrši u dve etape.

U prvoj etapi planirano je da se snagama koje su zdejstvovane (nalaze se u dodiru sa hrvatskom paravojskom) u Kninskoj krajini nastave napadna dejstva i ovlada Ravnim Kotarima, zauzmu Zadar i Šibenik i ugrozi Split sa zapada. Delovima operativne grupe sa Kupreške visoravni ovladati širim prostorom Livna, sprečiti izbijanje i širenje međunacionalnih sukoba i ispade hrvatske paravojske prema Bosni i Hercegovini.

Po izvršenom prihvatu svežih snaga, većim delom snaga preći u napad od Igal i Trebinja ka širem rejonu Dubrovnika i prostore Popovog polja ka Jadranskoj obali, razbiti ustaške snage i ovladati južnom Dalmacijom, a delom posesti istočnu Hercegovinu u dolinu Neretve radi sprečavanja blokade garnizona JNA i izbijanja međunacionalnih sukoba.

Istovremeno ugroziti Jadransku magistralu i onemogućiti saobraćaj Jadranskim morem i duž morske obale. Onemogućiti manevar hrvatske vojske i prenošenje njihovih dejstava sa jednih na druge prostore.

Predviđeno je da se prva etapa realizuje za 7 do 10 dana.

U drugoj etapi, predviđano je da glavne snage Operativne grupe pređu u napad sa linije reke Neretve pravcem Mostar-Split, a delom snaga na pravcu Drniš-Split. Zadatak ovih snaga je bio da uz podršku vazduhoplovnih i pomorskih snaga zauzmu Split i ovladaju Dalmacijom.

Trajanje ove etape bilo je planirano 12 do 15 dana.

Bio sam upoznat da se delovi 37. Korpusa već nalaze u rejonima prikupljanja (komanda korpusa sa prištapskim jedinicama, 33. partizanska brigada, inženjerijski bataljon, pozadinske jedinice). Upoznat sam da će 19. i 20. septembra krenuti ostale jedinice 37. Korpusa ka Hercegovini. Rečeno mi je da će kasniti stizanje 18. partizanske divizije i 19. brdske brigade zbog teškoća u mobilizaciji.

Dok je trajalo prikupljanje jedinica u Hercegovini, istovremeno u Srbiji i Crnoj Gori se vršila mobilizacija jedinica koje su trebale da stignu u sastav Operativne grupe.

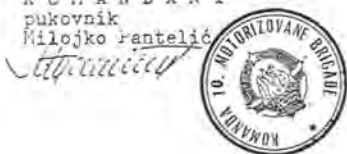
Jedinice 37. Korpusa locirane su u rejonu Nevesinja, Kružanja i Mostara, Drugog korpusa u rejonu Stolca, Ljubinja, Trebinja i Igal. Delovi 4. Korpusa u rejonu Mostara, 9. vojnopomorski sektor imao je svoje sastave u zahvatu priobalnog mora i na obalnom rubu. Delovi za vazduhoplovnu podršku u dolini Neretve, u rejonima stalne lokacije.

Sastav Operativne grupe bio je iz više korpusa i jedinica i sa teritorija tri republike. Od takvih sastava napraviti homogenu Operativnu grupu i motivisati je za izvršavanje borbenih zadataka nije bilo ni malo lako.

Blokada je počela 7. svibnja 1991. godine. Alija Izetbegović je došao 3. dan blokade, 9. svibnja.
2. Blokirana je 10 mbr. JNA koja je imala namjere:

ODOBRAVAM
K O M A N D A N T
pukovnik
Milojko Pantelić

VOJNA TAJNA
STROGO POUZDljivo
br. j. 01-202

E L A B O R A T

o mogućim varijantama upotrebe u zoni odgovornosti

- JUNI 1991. -

Varijanta br. 1: Marš-rute:

- 1.1. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno, dužina u km 59
- 1.2. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno - D.Vakuf dužina 51
- 1.3. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno - D.Vakuf - Šajce dužina 75
- 1.4. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno - D.Vakuf - Travnik, dužina 93 km.

Varijanta br. 2:

Marš-rute su:

- 1.1. s.D.Malovan - s. Lujica - Livno - s.Kolo - s.Jošanica - s. Stipanići - prevoj Prčvala (tt.991) - s.Girahovica - Kazaginac - s.V.Malovan - Arzano - s.Cista Provo - s.Trilj u dužini od 105km.
- 1.2. s.D.Malovan - s.Lujica - Zagoričani - Livno - s.Güber - s. Bila - s.Vrčerala - s.Lishovača - s.Rašeljka - s.Kamensko - prevoj Vukić (tt.731) - s.Jabuka, u dužini od 91 km.
- 1.3. Po dolasku od D.Malovan u s.Cista Provo moguće je produžiti ka s.Ljut - s.Sestanovac u dužini 90km.
- 1.4. Po dolasku u rejon s.Trilj - Jabuka moguće je produžiti marš ka: Sinj ili Klis.
- 1.4. a) Pravac za Sinj je - s.Trilj - s.Brnaze - Sinj u dužini 119 km
- s.Jabuka - s. Udovčići - s.Orok - s.Obrovac - sin.
- 1.4. b) Pravac za Klis: s.Trilj - s.Brnaze - s.Kraj - s.Čsoje - s. Čsoje - s.Klis u dužini od 144 km.

Varijanta br. 3.

Marš-rute su:

1.1. s.D.Malovan - s.Lujica - s.Zagoričani - Livno - s.Priluka - prevoj Moručina (tt.1113) - Glamoč, u dužini od 71 km.

1.2. s.D.Malovan - s.Lujica - s.Zagoričani - Livno - s.Priluka - s.Bojmunte - s.Sajković - s.Crni Lug - s.Feulje - Bosansko Grahovo, u dužini od 111 km.

Varijanta br.4.:

Marš-ruta za izvršenje ovog zadatka postoji jedna i to:

s.D.Malovan - s.Lujica - Duvno - s.Kolo - s.Cmerovići - s.Mesi-
novina - Posušje - prevoj Vranić (tt.901) - s.Kočerin - Lištica -
Mostar u dužini od 122 km.

Ša ove marš-rute može se očekivati da se od Posušja uputi deo
snaga ka Imotski, pravcem: Posušje - Imotski.

Varijanta br. 5.

Za izvršenje ovog zadatka do Prozora nude se dve marš-rute i to:

a) s.D.Malovan - Bugojno - Gornji Vakuf - Prozor - Jablanica,
u dužini od 110 km. odakle biti u spremnosti za b/d ka: Ko-
njic u dužini od 21 km i Mostar u dužini 48 km.

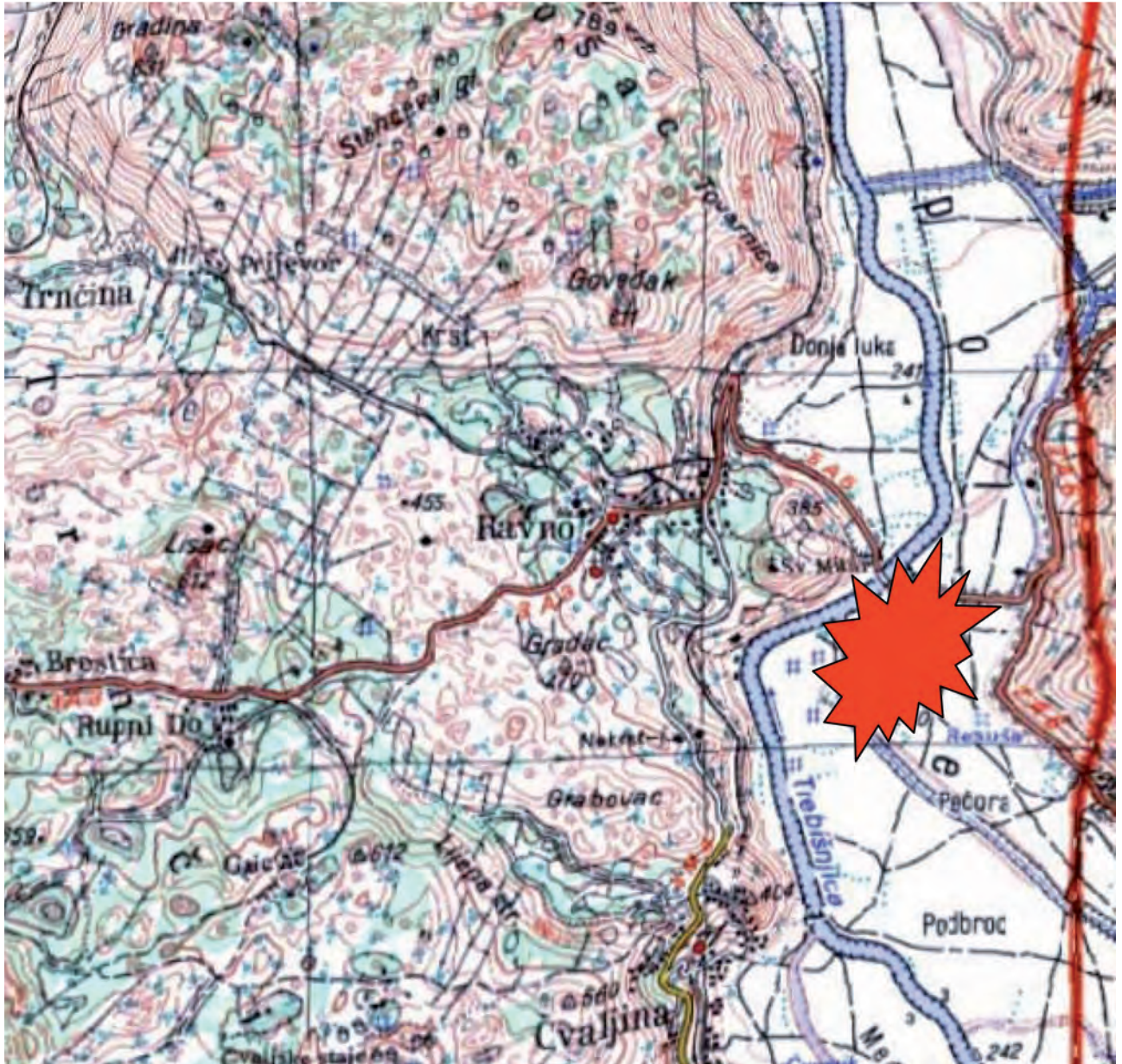
b) s.D.Malovan - s.Rilići - Zahumsko sedlo - s.Rumbci - s.Ja-
kulići - s.Međugorje - -rozor gde ulazi u sastav brigade iza
mb u dužini od 60 km.

Za izvršenje zadatka formirati 2 kolone i to:

GK: CO, 2.okb, inž. od, K-da i prištapske jedinice, mb i pozč.

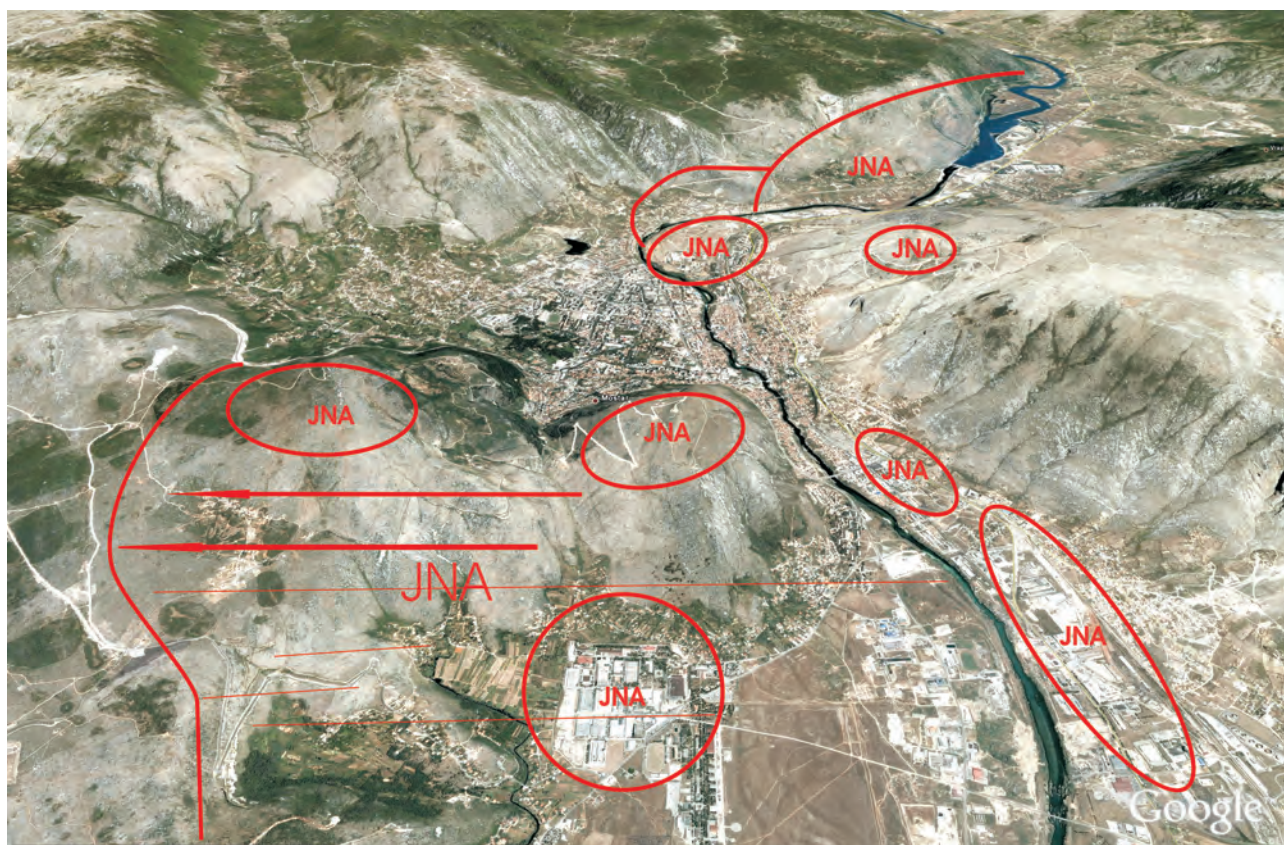
FK: CO, 1.tč, K-da, 1.okb, 2.tč, poz.jed.

**Srbi napali selo
RAVNO
15.09.1991. - 06.10.1991.**

**Izjava Alije Izetbegovića
“To nije naš rat”**

Mostar 15. 5. 1992.

Protjerano stanovništvo (Hrvati i Muslimani) s lijeve obale Neretve

KOMANDA RK
20. 05. 92.
IKM MOSTAR

VOJNA TAJNA
STROGO POVERLJIVO 222-683

Prilog br.
Primerak br. 2

Komandi Mostarske br.

Zapovest k-ta Hercegovačkog korpusa za dalja dejstva

Sekcije 1:50.000 Nevesinje 1,2,3, i 4 i Mostar 2 i 4

1. Neprijatelj nastavlja sa dovodjenjem snaga iz Zapadne Hercegovine u dolinu Neretve, radi ojačanja snaga u širem rejonu Mostara.

Produžava sa napadnim dejstvima na naše položaje i objekte. Napadna dejstva su različitog inteziteta i obuhvataju veći deo zone odbrane korpusa sa svim elementima borbenog rasporeda.

Težište napada usmerio je na zapadne i severo-zapadne prilaze Mostaru, a posebno na pravcima Lištica-Mostar-; Čitluk-Krivodol-Jasenica, Čitluk-Dobro Selo – s. Bačevići.

U napadima angažuje artiljeriju, minobacače i pešadijske snage. Artiljerijom i MB dejstvuje po VP naše artiljerije i minobacača radi njihovog neutralisanja. Najintenzivnija dejstva su iz rejonu Dobro Selo, Kruševo, Ljuti Dolac, Žrnica, Borovčevina i s. Sovići.

Pešadijske snage usmerio je za napade za zauzimanje ključnih objekata na Jaseničkoj kosi i objekata Orlovac, Hum, Košaruša.

Neprijatelj je u dosadašnjim dejstvima pretrpeo znatne gubitke u živoj sili, što je bitno uticalo na opadanje morala njegovih jedinica.

Verovatne dalje namere neprijatelja su da produži napadna dejstva, zauzme ključne objekte na Jaseničkoj kosi, naruši naš sistem odbrane i stvori povoljne uslove za dalja dejstva.

Radi ostvarenja postavljenog cilja, pored angažovanja postojećih snaga u dodiru očekivati je dovodjenje snaga iz dubine, ekvivalenta 1-2 brigade.

U izvodenju napadnih dejstava, izbegavaće frontalni napad, nego će prvenstveno koristiti međuprostore i slabije branjene objekte.

Pre napada na pojedine ključne objekte očekivati je jaču koncentraciju artiljerijske i minobacačke vatre radi njihovog neutralisanja.

U zoni je očekivati ubacivanje DTG u naš raspored u cilju nanošenja nemira, dezorganizovanja komando-

vanja i nanošenju gubitaka u Š/s. U narednim dejstvima intenziviraće psihološko-propagandnu aktivnost.

2. Odlučio sam u toku 19/ i po izvršenoj demobilizaciji odbrambenih snaga Istočne Hercegovine i po dovodjenju u širi rejon aerodroma Mostar u cilju sredjivanja b/p izvršiti pregrupisanje dela snaga H korpusa, uz preduzimanje mera potpunog zaprečavanja ispred p/k i pripremu mostova za rušenje na r. Neretva stabilizovati odbranu na dostignutoj liniji i sprečiti prodor neprijatelju na pravcima: Lištica-Mostar, Čitluk-Mostar i Čapljina-Stolac. Gotovost za smenu i pregrupisanje snaga po meri demobilizacije i pristizanja ljudstva.

3. Zadaci jedinicama:

3.1. Mostarska brigada sa odTO Bjelušine i Potoci i snagama za odbranu aerodroma ladovi 171.VB i borbene grupe 63.pad.brigade i ostalih snaga u zoni organizacije odbrane i zoni: Salakovac – Ušće r.Bune – Čobanovo polje – s. Zijenlje sa zadatkom:

po izvršenoj demobilizaciji i smeni 1/1.bTO iz šireg rejonu Pijesaka formirati brigadu po formaciji i preuzeti deo položaja Nevesinjske brigade na objektima Orlovac, Kobilovača i Lice. Delom snaga sprečiti prodor snaga neprijatelja sa pravca Podveležje, Mali grad i za eventualni prihvata snaga sa novog položaja.

Mešovitu oklopnu-mehanizovanu grupu iz rejonu Tasovčića pretpočiniti Nevesinjskoj brigadi.

Granice desno; Salakovac – Zijemlje

Granice levo; ušće r.Bune, izvor r.Bunica

Isključne – Orlijev kuk

Podržava KAG Čobanovo Polje – Podveležje

KM Severni logor, IKM Jasenica

3.2. Nevesinjska brigada sa OdTO Tasovčići i OdTO Berkovići, čTO, Hodbina i oklopno-mehanizovana 10.brigada iz Tasovčića, organizuje odbranu u zoni: Isključno s.Buna – s.Klepci, Stolac, Orlov kuk sa zadatkom u sadejstvu sa Mostarskom i Trebinjskom brigadom po izvršenoj demobilizaciji i smeni jedinica sa objekata Orlovac, Kobilovača, Lice preuzeti deo položaja Mostarske brigade iz rejonu Gubavica – s.Tasovčići, stabilizovati odbranu na dostignutoj liniji, sprečiti prodor i ubacivanje neprijatelja u pozadinu i naoružavanje paravojnih formacija u zoni odgovornosti.

Granice desno: Ušće reke Bune – Izvorište Bunice. Uzduž Orlov kuk,

Levo gradina – r.Bregava uključ. Stolac.

Podržava KAG.

KM Rasadnik IKM Gubavac

3.3. KAG i dalje će vršiti podršku izvođenja odbrane iz šireg rejonu Podveležja.

VP:

Had 122 mm D-30 V.Stražnica, tt.665 s/i 700 m, jama Golubinka

ZnI: V.Stražnica – tt.675. – Krstina (tt.632 i tt. 655 – Hum (tt.457) – tt.263 (Blizanci),

RNP – širi rejon Mostar, Hum, Orlovac i s.Krivodol, Čula.

U sastav had-a ugraditi vod 2/155 mm M-1 – 3 orudja aVBR 128 mm «Plamen»

VP: s.Kričan (j.400 m), Velika K. (tt. 652), tt.675 s/z 1000 m,

ZnI: G.Opine – s.Platidol i Velika kosa (tt.652) tt.520 – Slipčiči (tt.302)

RNP: širi rejon Mostar, s.G.Jasenica – s.Miličevići.

Bat. VBR 128 mm «Oganj»: OČR u rejonu Čobanovo polje.

Orudje 130 mm i VP u rejonu Čobanovo polje.

Za sva orudja pripremiti min. 3. AZOP i to za rejon VP, Mostar, s.Goranci, VP, Dobro selo, s.Blatnica i VP, s.Salaševina, s.Pijesci.

4. Inž. obezbedjenje:

1. Težište inž. obezbedjenja imati na utvrđivanju, zaprečavanju i obezbedjenju kretanja i manevra po dubini.

Utvrdjivanje vršiti u II step. zaštite dogradnjom postojećeg sistema zaštite. Zaklone za zaštitu vršiti poluukopanog i nasutog tipa, obezbedjujući efikasnu zaštitu ljudstva i borbenih sredstava, te efikasno dejstvo. Objekte dobro maskirati.

Za svo ljudstvo izraditi zaklone sa podgrudobraskim skloništem. Zaklone raditi sopstvenim snagama. Predvidjeti rejone rezervnih položaja i pristupiti sukcesivnom uredjenju istih.

Težište zaprečavanja imati na izradi min.polja i grupa mina ispred p/k odbrane na sigurnom odstojanju. Posebno raditi m/p od poteznih mina. U slučaju nemanja dovoljno vremena m/p i grupe mina postavljati izuzetno i sijanem. Ove zadatke izvršava ljudstvo koje je zaposjelo položaje.

Istočnu obalu r.Neretve dobro zaprečiti izradom mešovitih m/p a sve mostove na r.Neretva pripremiti za rušenje, a isto rušiti po posebnom naredjenju formiranjem GZ. Pripremiti rušenje mosta u s.Buna na r.Buna. Rejon odbrane i po dubini koje organizuje Nevesinjska brigada dobro zapriječiti izradom m/p i grupa mina. Posebnu pažnju posvetiti zapreč. pravaca: s.Buna – s.Kapića avlija, Žitomislj – s.Pijesci, s.

Strmac – Stolac, s.Tasovčići – s.Klepci.

Puteve po dubini dobro zapriječiti i predvidjeti moguće dionice puta za rušenje.

U izradjenim minskim poljima ostaviti prolaze, organizovati KZS i predvidjeti sredstva za zatvaranje istih. Odrediti tačnu lokaciju m/p, uraditi zapisnike minskih polja.

Minska polja ojačati TČM postavljanjem mina na sprat. Za ove zadatke prvenstveno angažovati inž.jedinice brigade. Mjesto minskih polja preciziraće komande brigada.

KZS-u organizuje svaka jedinica za sebe.

U brigadama formirati GOP, te obezbediti nesmetano komuniciranje po frontu i dubini.

MES izuzeti iz sopstvene rezerve i dovodjenjem potrebne količine iz skladišta a utrošena MES iz rezerve odmah popuniti. Popunu vršiti po zahtevu.

5. Obezbedjenje borbenih dejstava:

a) Moralno-psihološko: preduzeti hitne mere da se sredstva iz SAO Hercegovina koje ostaje na frontu nakon odlaska v/o i vojnika i starešina redovnog sastava iz SR Jugoslavije pravovremeno, a posebno do 25.05.1992.godine pripremi za odlučni otpor fašističkim snagama i na taj način spreči prodor hrvatsko-muslimanskih snaga na prostoru Istočne Hercegovine.

b) Obaveštajno: težište imati na preduzimanju mera i aktivnosti u cilju nenarušavanja uspostavljenog sistema osmatranja i izvidjanja čime ne dozvoliti bilo kakvo iznenadjenje.

c) Bezbednost: U jedinicama i komandama preduzeti mere na otkrivanju organizatora napuštanja položaja i jedinice, prema istima odmah preduzimati energične mere sankcionisanja.

d) Pozadinsko: težište imati na zbrinjavanju p/o, opravci TMS, izvlačenju goriva, evakuaciji neispravne i suvišne tehnike sa ratišta, popunu jedinica sa MB i na pružanju pomoći u uspostavljanju sistema pozadinskog obezbedjenja vojske i stanovništva.

K O M A N D A N T
general-major
Momčilo Perišić

5.
 K O M A N D A
 HERCEGOVAČKOG KORPUSA
 Str. pov. broj 229-30
 25.05.1992. godine

SP 73/340
 26.05.92 god.

Naređenje za dalja
 dejstva, dostavlja.-

KOMANDI _____

I

Pod uticajem međunarodnih faktora sve se više usložava situacija u BiH i SRJ. Zagovara se i vojna opcija uz angažovanje delova oružanih snaga, pre svega vazduhoplovnih i ratne mornarice.

II

1. Komabinovane oružane snage sastavljene od Hrvatske vojske i paravojskih formacija sa teritorije BiH izvode b/d u dolini r. Neretva, teritoriji istočne Hercegovine i oko Dubrovnika.

Težište dejstava se na Mostar i pravce: c. Crnoglav - Stolac, s. Trebinjska - s. Ravno i s. Slano - Zavala. Po dubini snage je prikupio u rejonima Lištica, Čitluk, Ljubuški, Grude, Posušje, s. Danta Doli, p/o Pelješac i o. Šipan.

Artiljerijsku vatrenu podršku izvodi različitim artiljerijskim oruđima grupisanim u vatrene grupe sastava 2-3 oruđa, nanoseći vatrene udare ispaljivanjem 5-10 projektila i brzim premeštanjem VP-a. Dosadašnje efekte vatre uglavnom je postigao slučajnim pogocima, a ne kao rezultat izvršene korekture, odnosno obezbeđenja preciznosti i gustine vatre.

Avijaciju je koristio za izviđanje klipnim avionima i helikopterima.

Težište u daljim napadnim dejstvima očekivati je na pravcima: Mostar - Nevesinje, Crnoglav - Stolac, s. Trebinjska - s. Ravno - Popovo polje, s. Slano - s. Zavala - Popovo polje, sa verovatnim namerama: izbiti u širi rejon Stoca uz pomoć muslimanskog življa, raseći zonu odbrane Hercegovačkog korpusa i izbijanjem u Popovo polje stvoriti povoljne uslove za dalja dejstva u dubinu teritorije istočne Hercegovine.

2. Od 26.05.1992. godine sve snage na prostoru istočne Hercegovine objedinjuju se pod jedinstvenu Komandu Hercegovačkog korpusa, sastava: 23.brTO - Bilećka, 472.mtbr - Trebinjska, 10.mtbr - Mostarska, 13.mtbr - Nevesinjska, 13.map, 13.mpoap, 13. lap PVO, 13.bVP, 13.bv, 13.snb, 13.atb, PJ K-đe HK i PoB, OdTO Borci, te OdTO Berkovići-Stolac i OdTO Ljubinje koji se predpočinjavaju 23.brTO i OdTO Trebinje/472.mtbr

3. Odlučio sam: nastaviti sa odsudnom odbranom na delu fronta s. Salakovac, s. Klepci, na sadašnjoj liniji odbrane 13. korpusa, stabilizovati odbranu u zoni 23.brTO, a sa 472.mtbr organizovati odbranu na liniji: s. Velja Međa - s. Trebinjska - s. Orahov Do - V. Pećina - s. Grebci - s. Kalđerdevići - Visočnik.

Cilj: sprečiti prodor neprijatelja kroz zonu odbrane i dalje kroz istočnu Hercegovinu.

4. U PVO težište imati na organizaciji VOJ-a i preduzimanju mera PVZ.

- 2 -

5. U inženjrijskom obezbeđenju težište imati na zaprečavanju i utvrđivanju na linijama organizacije odbrane.

6. U PNHBOB-u težište imati na organizaciji efikasne NHB kontrole teritorije, a lična sredstva zaštite imati u stalnoj gotovosti za upotrebu.

7. U obaveštajnom obezbeđenju težište imati na obaveštajnom radu u prikupljanju podataka o rasporedu, jačini, aktivnostima i namerama neprijatelja.

8. U protivelektronskom obezbeđenju težište imati na protivelektronskoj zaštiti veza.

9. U bezbednosnom obezbeđenju težište imati na kontraobaveštajnoj zaštiti, blagovremenom otkrivanju i presecanju svih pojava obaveštajne, diverzantsko-terorističke i druge subverzivne delatnosti. Borbenim rasporedom jedinica i angažovanjem jedinica VP, u saradnji sa snagama MUP-a, obezbediti stalnu i potpunu kontrolu teritorije.

10. U moralno-psihološkom obezbeđenju težište imati u radu na upoznavanju ljudstva sa zadacima jedinica, objašnjavanju nastale situacije ukazivanju na potrebu disciplinovanog i odgovornog izvršavanja zadataka.

Sprečiti nastajanje negativnih pojava, koje bi imale za posledicu narušavanje borbenog morala.

11. Pozadinsko obezbeđenje organizovati sopstvenim snagama i sredstvima. Težište imati na 472.mtbr i obezbeđenju jedinica na pravcu Mostar - Nevesinje, koje brane rejon Mostara.

Snabdevanje jedinica na pravcu: Mostar - Nevesinje, 472.mtbr i Od TO Trebinje borbenim potrebama vrši PoB po principu "od sebe" i kombinovano.

Osnovno održavanje vrše jedinice sopstvenim snagama i sredstvima, osloncem na kapacitete PoB-e.

Ishranu ljudstva vršiti tekućim obrokom, izuzetno po naređenju, a sve jedinice popuniti preko norme sa jednim Sd/o.

Vođom za piće jedinice snabdevati iz proverenih vodoobjekata.

U svim jedinicama i na teritoriji sprovođiti pooštrene higijensko-profilaktičke i protivepidemiološke mere zaštite.

Za dalje zbrinjavanje p/o oslanjati se na ustanove zdravstva na teritoriji: Nevesinje, Trebinje i Ljubinje.

12. Komandovanje i veze:

KM u Bileći, IKM-1 Mostar, odnosno Nevesinje, u zavisnosti od borbene situacije.

IKM-2 u s. Mrkonjići.

KM potčinjenih jedinica u dosadašnjim rejonima.

Veze komandovanja po dosadašnjoj organizaciji. Težište veza imati na žičnim i radio-relejnim vezama.

Redovne borbene izveštaje dostavljati svakog dana do 17.00 č. sa stanjem u 15.00 časova, a vanredne po potrebi, a u toku b/d prema razvoju situacije.

Dostavljeno:

- IKM-1 Mostar, IKM-2 s. Mrkonjići,
- Brigadam: Mostarskoj, Nevesinjskoj, Bilećkoj, Trebinjskoj;
- map, mpoap, lap PVO, OdTO Borci

K O M A N D A N T
general-major
Momčilo Perišić

VOJNA POŠTA

Br. 2469

PO Br. 1189-1

28-10-1991 19 god.

ČAPLJINA

VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO

Na osnovu naređenja pretpostavljenih komandi, a na osnovu procene o ugroženosti objekata u kasarni i kasarne, plana odbrane objekata, kao i odobrenja komandanta garnizona,

N A R E Đ U J E M :

1. Izvršiti potrebno zaprečavanje u kasarni "Miro Popara" i na izdvojenim objektima "Tasovčići" i "Čuka" postavljenjem grupa mina u pojasu do 50 metara od žičane ograde, a čitavom dužinom ograde kasarne i izdvojenih objekata. Zaprečavanje izvršiti postavljanjem nagnih i mina usmerenog dejstva, kao i ojačavanjem već postojeće žičane ograde.

2. Sve kapije kasarne i izdvojenih objekata privremeno zatvoriti i zaštititi za upotrebu, osim kapije br.1 u kasarni i po jedne kapije na objektima koje zaprečiti pokretnim preprekama. U cilju sprečavanja nasilnog prolaska kroz kapije iste blokirati različitim predmetima i materijalim pogodnim za zaprečavanje.

3. Rukovodilac radova na zaprečavanju biće kap. Mijailović Radomir sa potrebnim brojem vojnika. Po završenom zaprečavanju izraditi propisnu dokumentaciju i istu mi dostaviti na uvid.

4. U toku izvođenja radova na zaprečavanju strogo se pridržavati propisanih mera pri rukovanju sa MES i opasnim materijalima, a cilju sprečavanja povreda i zaštite zdravlja i života ljudstva.

5. Na kraju svih radova na zaprečavanju, na zadnjim granicama grupa mina postaviti table sa natpisom "MINE" ili "NE IDI DALJE". Odgovoran kap. Mijailović Radomir, o čemu me usmeno izvestiti.

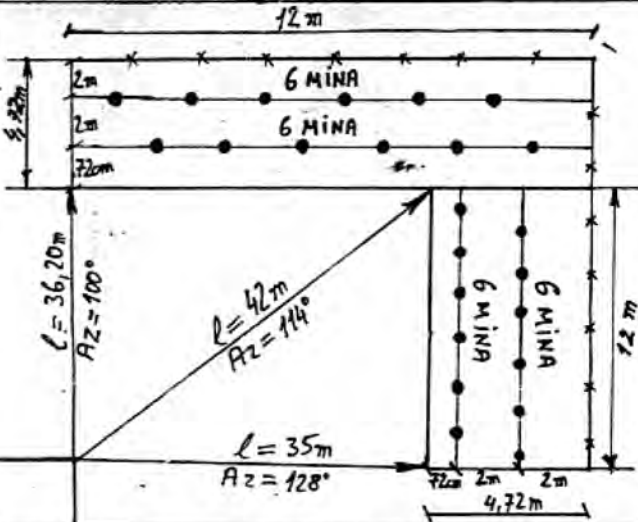
6. Svakodnevnu vizuelnu kontrolu mina usmerenog dejstva u vremenu od 10.00 do 13.00 časova vršit će des. Sokolov Ljubiša sa voj. Garić Radom. Kontrolisati položaj mine, spojeve kablova i kablove, kao i protezanje istih.

7. Ručne induktorske mašine upakovati u folijske kesice i iste mogu biti samo kod k-dira voda i odeljenja. Strogo zabranjujem spajanje istih sa krajevima kabla, osim u slučaju neposredne opasnosti po mom naređenju.

8. Na prigodnim sastancima upozoriti celokupni sastav kasarne i objekata na izvršeno zaprečavanje, kojom prilikom tačno precizirati dozvoljene staze kretanja.

9. Za sva nejasna pitanja obraćati se lično meni na tel. lokal 613.

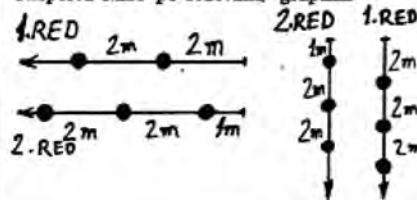

Reg. broj
Serija**ZAPISNIK MINSKO - EKSPLOZIVNE PREPREKE (MEP)**Karta MOSTAR R 1: 25000 list broj _____ koordinate X = 47 73570 Y = 47 75570Izdanje 1971.g.**A - PODACI O IZRADI**

Orijentirne tačke

Objekat br.18, betonsko igralište istočno od istog, njegova južna ivica, istočni ugao.

Raspored MES po redovima - grupama

1. Vrsta MEP - količina ugrađenih MES: grupa protiv-pešadijskih mina
ukupno postavijeno 24 mine PMA-1
2. Način izrade MEP: ručno, strojevim rasporedom
3. Broj redova (grupa) u MEP-količina ugrađenih MES po redovima-grupama: ukupno dva reda,
u prvom redu 12 mina, u drugom 12 mina
4. Podaci o prolazima u MEP: -

Rađeno u 4 primeraka i dostavljeno:

1. orig. komandi korpuse
 2. prim. komandi 10.mtbr
 3. prim. komandi 1.mtb
 4. prim. komandir 3.mtč
- Datum izrade: _____

JEDINICA: 1.mtb 10.mtbrIzradio rukovodio: kap. Mijailović Radomir

Izmenio: _____

i izvestio: _____ dana _____

B - PODACI O RAZMINIRANJU

1. Način razminiranja: _____
2. Ko je naredio razminiranje: _____
3. Količina i vrsta MES (izvađeno-uništeno) _____
4. Kome su predata izvađena MES: _____
5. Jedinica koja je izvršila razminiranje: _____

Razminiranjem rukovodio: _____

Datum: _____

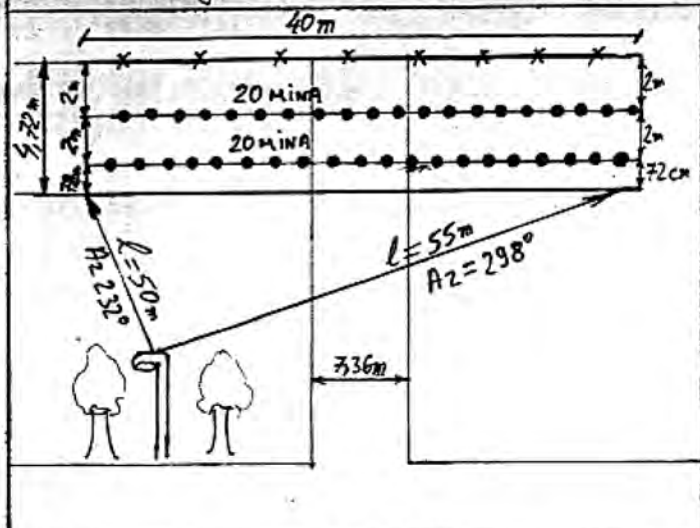
(im, ime i prezime)

Reg. broj _____ Serija _____

ZAPISNIK MINSKO - EKSPLOZIVNE PREPREKE (MEP)

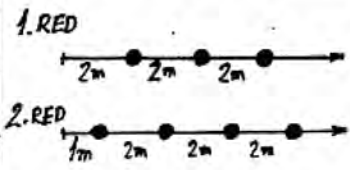
Karta MOSTAR R 1: 20000 list broj _____ koordinate X=47 7370 Y=47 4720

Izdanje 1974.g. **A - PODACI O IZRADI**

Orijentirne tačke
Metalna bandera vanjske rasvete, između dva stabla južno od početka puta ka kapiji br.4

Raspored MES po redovima - grupama

1. Vrsta MEP - količina ugrađenih MES: grupa protiv-pešadijskih mina, ukupno postavljeno 40 mina PMA-1
2. Način izrade MEP: ručno, strojevim rasporedom
3. Broj redova (grupa) u MEP-količina ugrađenih MES po redovima-grupama: ukupno dva reda, u prvom redu 20 mina i u drugom 20 mina
4. Podaci o prolazima u MEP: -

- Radeno u 4 primeraka i dostavljeno:
1. orig. komandi korpusa
 2. prim. komandi 10.mtbr
 3. prim. komandi 1.mtb
 4. prim. komandir 3.mtc
- Datum izrade: _____

JEDINICA: 3/1.mtbr 10.mtbr
 Izdatkom rukovodio: kap.Mijailović Radomir
 Izdatkom izvršio: _____
 i izveo: _____ dana _____

B - PODACI O RAZMINIRANJU

1. Način razminiranja: _____
2. Ko je naredio razminiranje: _____
3. Količina i vrsta MES (izvađeno-uništeno) _____
4. Kome su predata izvađena MES: _____
5. Jedinica koja je izvršila razminiranje: _____

Razminiranjem rukovodio: _____

Datum: _____

(Ime, ime i prezime)

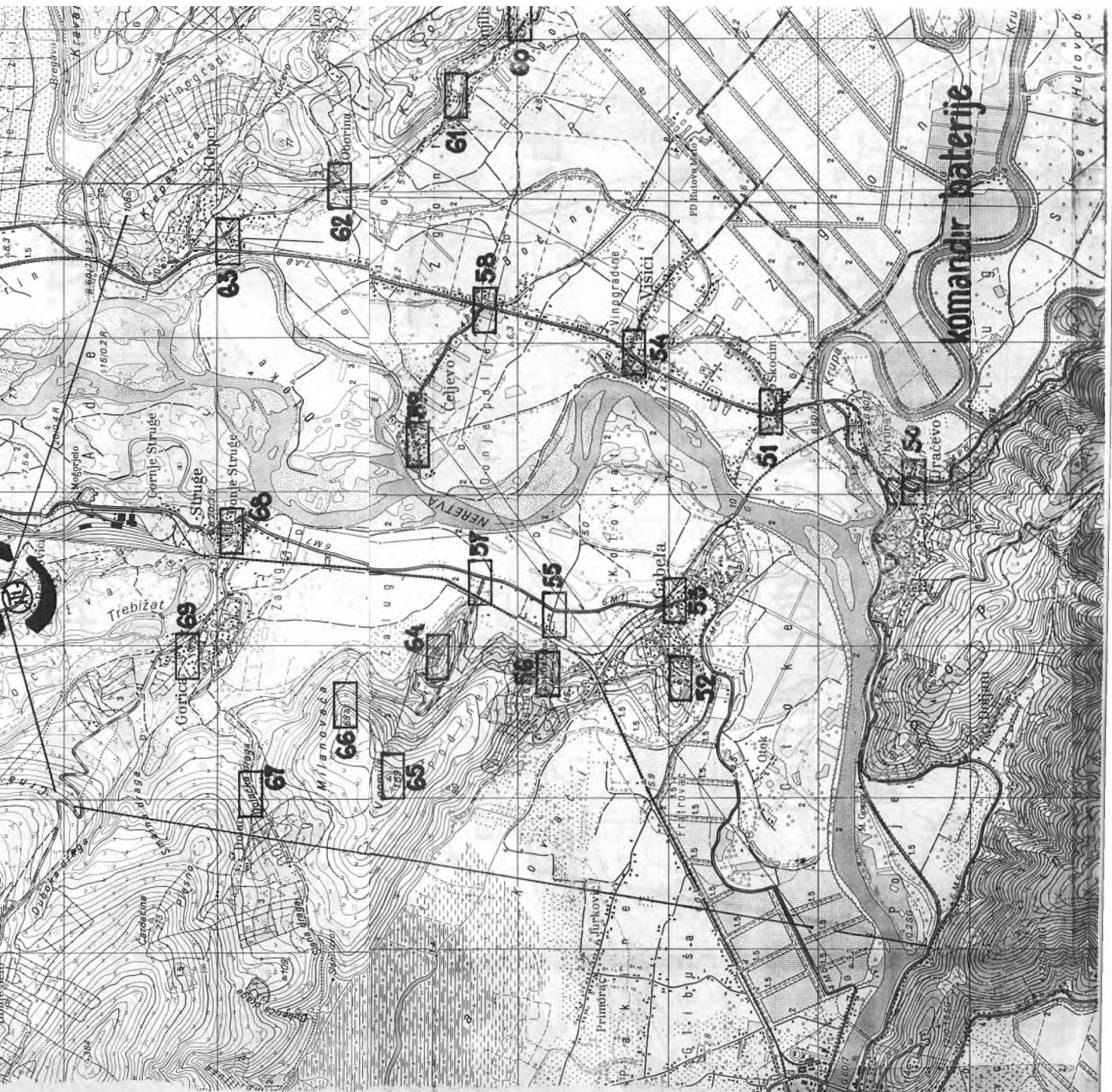
vojna tajna
 STROGO POVERLJIV
 Prilog broj
 Primerak broj
"TISA"

ODOBRAVAN:
KOMANDANT
 kapetan I klase
 Cvjetković Radoslav

PLAN DEJSTVA

baterije Topova 76 mm "ZIS"

Sr. 18. 9. 1991.

Bombardiranje tv odašiljača

Danas popodne JNA zrakoplovi bombardirali su TV odašiljač na Biokovu tako da je cijela Hercegovina i Dalmacija ostala bez radio i TV programa Zagreb. Radio Zagreb uspijevam nekako dobiti ali se veoma slabo čuje. Kažu da i to što čujemo treba zahvaliti Radio Posušju. Beograd i Sarajevo dobro čujem ali tko da im vjeruje jer su još u komunističkim rukama. Hoće li Srbi informativnom blokadom što uspeti?

...

Pe. 20. 9. 1991.

Hercegovina na nogama

U jutarnjim satima srpski i crnogorski rezervisti ulaze u Hercegovinu iz dva pravca: Trebinje, Stolac, Čapljina i Višegrad, Nevesinje, Mostar. Čapljinci postavljaju barikade u Potkosi i nedozvoljavaju ulaz rezervista u svoju općinu. Kažu da su rezervisti bez problema prošli kroza Stolac i Dubrave. Oni iz pravca Nevesinja ulaze u Mostar bez ikakva otpora, a dolazak svoj opravdavaju da dolaze kao pojačanje čuvanja aerodroma u Ortiješu. Koliko mi je poznato dosada taj aerodrom nitko nije napadao pa ne znam od čega bi ga trebalo dodatno čuvati rezervisti iz druge republike?

Neki naši stanovnici iz Gnojnica bježe u Mostar, a mnogi iz Mostara u zapadnu Hercegovinu. Mnoga poduzeća u Mostaru i sve škole prekinule su rad, a auta za autom odlaze uza Žovnicu i Kobilovaču, rijetko koje ide u suprotnom smjeru. Narod je prepušten samom sebi, nitko od vlasti ne upućuje mu nikakvu obavijest, što činiti i kako se ponašati.

Velika neizvjesnost i ratna psihoza nadvila se nad Mostar i Hercegovinu.

U zapadnoj Hercegovini civilna vlast sprema se za obranu pripremajući neku mobilizaciju. Kažu oružja se slabo ima, pokoja puška, spominju se nekakvi ruski kalašnjikovi koji vrijede kao jedna osrednja krava i pokoja ručna bomba.

Večeras je vojska prekinula TV program Sarajeva, navodno smetaju im te TV frekvencije.

...

Ut. 24. 9. 1991.

Dubravci bježe

Večeras je ponovo proradio TVZG s Biokova. Preko telefona saznajemo da Dubravci (samo Hrvati) hametice bježe u sigurnija mjesta, Čapljinu, Neum, Metković i Mostar. Tako se nažalost ponavlja jesen 1942. U narodu cijele Hercegovine uznemirenost je velika i strah.

Vojska ne poštuje odluke vlade BiH o povlačenju. Očito je da vojska nikoga iznad sebe ne priznaje nego radi što hoće. Istina, vojska ne napada civile ali ih stalno plaši pucnjavom u zrak. Danas je takve pucnjave u Mostaru bilo u 16 sati.

Aktivirani su krizni štabovi, Crveni križ, Caritas za prihvata izbjeglih iz Dubrava. Sve to slabo funkcionira pa se narod sam snalazi kako je i naučio.

...

Ut. 1. 10. 1991.

Napad na Dubrovnik

Crnogorski rezervisti napali su na Hrvatsku iz više pravaca. Iz Herceg Novog na Konavle, iz Trebinja preko Ivanjice, iz Trebinje preko Čepikuća. Iz zraka tuku avionima, a s mora topovima s brodova. Napad iako tako žestok za sada je zaustavljen. Među napadačima ima mrtvih. HTV kaže 70, srpski izvori kažu 21. I branitelja ima poginulih. Crnogorska TV kaže 400, hrvatski izvori šute. Na HTV vidi se ima oštećenih kuća i zgrada od granata i mina. Crnogorci napadaju pod isprikom da oslobode Dubrovnik od ustaša. Ovo je očit znak agresije jer barem u Konavlima nema Srba, te ne mogu ni biti ugroženi, da ih tzv. JNA treba braniti i to na ovaj način razarajući cijeli grad, biser kulture svih kategorija.

Ne. 6. 10. 1991.

Ovo nije naš rat, kaže Alija

Večeras je Alija Izetbegović proglasio neutralnost BiH u ovom ratu. „Nije ovo naš rat, ovo je rat između Srba i Hrvata“. SDS je proglasila Alijinu izjavu nezakonitom u svezi neutralnosti BiH.

Sve ovo pokazuje potpunu nemoć civilne vlasti u BiH. Stvarnu vlast drži vojni vrh u savezu sa SDS i rade što hoće. Kad im odgovara pozivaju se na Ustav SFRJ, a kad im ne odgovara pozivaju se na ustave raznih srpskih krajina i volju srpskog naroda.

...

Su. 26. 10. 1991.

Vojska traži predaju Dubrovnika

Vojska zahtijeva predaju Dubrovnika pa ga neće više razarati. Za tu varijantu su neki i od dubrovačke gospode kojoj se ne ratuje, niti ima iz nacionalnih osjećaja. Čak i Hercegovce koji su došli braniti ih, smatraju krivim za četnički napad.

U Krivodolu je došlo do pucnjave između rezervista i domaće straže. Kasnije su naša petorica došli na pregovore, no rezervisti su ih zarobili te helikopterom odvezli na Heliodrom i kasnije u Nevesinje. Istu večer su vraćeni i pušteni kućama. Te su večeri u Kruševu postavljene mrtve straže.

Ne. 27. 10. 1991.

Pomoć Dubrovniku

Danas smo u nekoliko naših župa kupili pomoć za Dubrovnik. Sudjelovale su župe Potoci, Katedrala i Polog. Skupili smo 15-ak tona hrane. Nismo se nadali da će se narod tako dobro odazvati našem pozivu, jer smo ga obznanili tek

jutros. Nismo mogli prije jer smo tek jutros obaviješteni da se pomoć može dopremiti u Dubrovnik.

Pe. 28. 10. 1991.

Otišla pomoć za Dubrovnik

U sastavu Crvenog križa priključila se i naša pomoć Dubrovniku. Maršruta koju je vojska dozvolila je: Mostar, Split pa brodom za Dubrovnik. Zar ova vojna bezočnost ne prelazi sve granice razumnog razmišljanja? Ali im moraš biti zahvalan da ikako pomoć dozvoljavaju.

...

Ne. 3. 11. 1991.

Četničke provokacije oko Mostara

Po brdima oko Mostara vršljaju rezervisti JA i izazivaju konflikte s mjesnim stanovništvom. Osobito to čine u Krivodolu i Miljkovićima gdje su uhitili 6 civila, ali su ih kasnije bez posljedica pustili. Navodno su vojnicima JA zaprijetili da će se cijela zapadna Hercegovina mobilizirati ako ih ne puste.

...

Su. 9. 11. 1991.

Pogoršava se situacija u Hercegovini

U Hercegovini zbog prisustva rezervista i njihovih provokacija situacija je svakim danom sve gora. JA čini tako lude poteze kao da joj je cilj da izazove rat a ne da spriječi incidente. Sve je moguće da se dogodi u ovoj situaciji a izgleda da će najprije ono najluđe, rat.

Ne. 10. 11. 1991.

Krv i utakmice

U Hrvatskoj bijesni rat na svim frontovima, bombardiraju se gradovi, ljudi ginu, a TV BG i SA, nevjerojatno, prenose nogometnu utakmicu. Luda vremena, kao da se izgubio osjećaj za čovjeka. Čovjek bi najradije umro da ne bude sudionikom ovih divljih vremena ili bolje reći divljih ljudi.

Po. 11. 11. 1991.

Lažna Europa

Europa i svijet, kao i u tursko doba, hvale nas, obećavaju pomoć, ali praktično ništa ne čine. Ono što gledaju u Hrvatskoj kao da se radi o nekom kaubojskom filmu, a ne o stvarnosti. Je li svijet toliko nemoćan ili je toliko potkupljiv pa neće da zaštiti nevino napadnute?

...

Su. 16. 11. 1991.

Prvi poginuli branitelj iz katedrale

U katedralnoj župi danas smo imali sprovod prvom poginulom branitelju. To je Zoran Pehar star 23 godine, poginuo kod Dubrovnika. Pokopan je na Maslinama uz veliko mnoštvo svijeta.

...

Ut. 19. 11. 1991.

Napeto oko Hutova

U Hutovu je napeto stanje. Crnogorski rezervisti bi išli dalje pljačkati, ali obrana Neuma ili bolje reći Metkovića, što se kod Hutova brani, ne daju dalje. Puškaranja su česta, no linija bojišnice se ne pomiče. Iz Hutova stari i nemoćni su iselili. Župnik je preko dana u župi, preko noći ide na sigurnije.

...

Če. 12. 12. 1991.

Prvo priznanje Hrvatske

Ukrajina je priznala Hrvatsku, ali što to vrijedi kad ni sama nije priznata?

Iz Dubrovnika je stigao naš svećenik Mijo Bosankić, po njegovu pričanju gladi velike nije bilo u Dubrovniku, ali je grad uvelike razoren.

Na mostarskoj televiziji AS bio je razgovor gradonačelnika Gagre, nekog pukovnika i predstavnika intelektualaca Bodiroge. Govorili su kako je JA miroljubiva. Samo da nije zastrašujuće stvarnosti srušene Hrvatske i Ravnoga. Srpski odmetnici ništa ne bi uspjeli da ih JA nije naoružala i stalno pomagala. Ta i slijepi vide da iza svega stoji JA.

...

Su. 14. 12. 1991.

Opet miniranje

Minirani su prošlu noć kafić Jadranka Topića, jedan od čelnika u HDZ-u te auto brata ministra obrane Doke. Još su minirane auto lakirnica S. Gagre na Buni i fotokopirnica „Canon“, vlasništvo Pere Ivankovića u Centru II. Povrijeđenih nije bilo. Ne zna se tko to radi, ali se može pretpostaviti da je JA ili SDS. Oni su odnedavno počeli lišavati slobode i napadati pojedine viđenije članove HDZ. Je li to početak srboarmijskog napada na Hrvate u Mostaru ili samo provokacija, Bog zna!

...

Pe. 10. 1. 1992.

Napad na vlak u Mostaru

Noćas su u Mostaru minirani kiosk Borba i jedan kafić. Rezervisti su kod aerodroma pucali na teretni vlak i ranili 2 željezničara, jedan musliman a drugi Srbin.

...

Ut. 14. 1. 1992.

Rezervističke provokacije

Noćas je podmetnut eksploziv pod Radio Mostar. Šteta je velika a povrijeđenih nema. Tko bi mogao stajati iza toga, teško je reći?

San Marino je priznao Hrvatsku.

Rezervisti su neovlašteno postavili nagazne mine kod Miljkovića. U to minsko polje, koje nije obilježeno niti čuvano, ušla je jedna krava i nekoliko koza i naravno nasradali. Upućen je prosvjed JA za naknadu štete.

Četnički rezervisti imaju dobre plaće od 30.000 do 50.000 YUD pa sve pokupovaše u Mostaru, osobito devize iza HIT-a na crnoj burzi. Narod se već dobro uhodao s novim srbodinarima, a kruži privatno i hrvatska valuta i smatraju je vrijednijom od srbodinarina. 1 DEM = 60 HRD = 70 YUD.

...

Su. 25. 1. 1992.

Glad na vratima

Jugodinar je opet devalvirao za 400% iako se službeni tečaj drži umjetno, na 1 DEM = 65 YUD. Prodavaonice su prazne, jer trgovcima se ne isplati ništa prodavati za dinare koji se ovako tope. Građanima bez posla prijeti glad. Situacija je na selu nešto bolja jer imaju hrane koju sami proizvode. Rezervisti sve pokupovaše. Oni imaju plaću od 30.000 do 50.000 YUD, naši radnici oko 5.000 YUD ako uspiju dobiti novac, inače im daju nekakve interne bonove koji vrijede samo u nekim prodavaonicama. Prosječna plaća republičkih delegata u Saveznoj skupštini za 1/92. jest od 60.000 do 80.000 YUD, što je više od deset puta negoli običnog radnika. Mnogi naši mladići otišli su u hrvatsku vojsku ili policiju iz domoljubnih razloga ali i zbog novčanih, jer se ovdje teško živi.

...

Ut. 28. 1. 1992.

Caritas u akciji

Biskupijski Caritas u Mostaru radi punom parom. Mnogo je sirotinje i onih koji su na rubu siromaštva. Možda tu ima ponešto i simuliranja siromaštva ili šverca ali je to teško uvijek provjeriti. U raspodjeli hrane, lijekova i robe ne ide baš sve najbolje jer organizacija nije najbolje napravljena. Česti su prigovori na diobu Caritasove pomoći po Hercegovini. Neki fratri vode svoje izdvojene karitase, neće u centralni biskupijski, jer ne bi bilo u redu kad bi sve bilo u redu. Međugorje ima svoju posebnu organizaciju prikupljanja pomoći, fra Jozo Zovko opet svoju, nitko od službene Crkve nema uvida u njihov rad i kontrolu kako i kome dijele.

...

Pe. 31. 1. 1992.

Tko što čuva?

Protekla dva dana nije bilo značajnijih događaja za Dnevnik. Što tko drži i čuva u Mostaru? Rezervisti drže obje vojarnje, oba aerodroma, svoju bolnicu. Zauzeli su austrijske bunkere i tvrđave na Veleži i na njegovim obroncima (Hum, Orlovac) a vršljaju po brdu oko Miljkovića i Krivodola. Svakim danom idu na smjenu s vojnim kampanjolama i to pod punom ratnom spremom, isto tako im stalno odvoze i hranu. Svakim danom prolaze ovuda pored katedrale za Hum, dosada prema nama nisu pravili nikakve izgrede. Često i helikopteri lete, osobito noću, kažu prevoze naoružanje na brda i za Srbe u okolnim selima: Medine, Rašku Goru i Bogodol. Policija drži policijsku stanicu i po gradu pokušava održavati red.

Su. 1. 2. 1992.

Opet provokacija rezervista

U Krivodolu opet je došlo do čarke s rezervistima. Oni su pokušali proširiti svoj teren u Krivodolu ali im mještani nisu dozvolili. Došlo je do međusobne pucnjave i kažu da je ranjeno nekoliko rezervista. Zapaljena su seljanima dva stoga sijena. Na uviđaj su došli europromatrači i predstavnici vojske i civila. Kruševu su večeras u pomoć došli Širokobriježani.

Ne. 2. 2. 1992.

Svijećnica

Uobičajeni blagoslov svijeća. Narod dosta dobro dolazi na svete mise, ne samo danas nego i inače. Iako su se mnogi vratili Bogu, krstili se, vjenčali se, ispovjedili se, još uvijek ima onih koji iz bojazni to nisu učinili. Izgleda ne shvaćaju da je komunizam zauvijek propao pa za svaku sigurnost odgađaju svoje vraćanje na put vjere.

Po. 3. 2. 1992.

Topovi na Humu

Rezervisti su istjerali topove na Hum i okolna brda. Namjera im je jasna iz sudbine Ravnog. Samo tko i kako ih zaustaviti?

Ut. 4. 2. 1992.

Blokada na Balinovcu

Kao odgovor vojsci i njihovim topovima, narod i policija blokirali su izlaz iz Mostara prema Čitluku i okolnim brdima gdje su rezervisti. Nema prolaza za vojsku. Smjena i hrana može im doći jedino iz zraka helikopterom. Hoće li se vojska pokazati razumnom i povući topove s Huma, Miljkovića i ostalih brda ili će i dalje forsirati silu? Napetost je velika. U očekivanju smo ili rata ili mira. Narodu je više ova napetost s rezervistima dojadila pa mu je gotovo

svejedno hoće li zaratiti, samo jedanput da prestane ova napetost i neizvjesnost.

...

Če. 6. 2. 1992.

Uklanjanje barikada

Dogovoreno je s vojskom da se sve blokade od jučer i prekjučer uklone, samo ako vojska ne slaže da će vratiti teško oružje u kasarne.

Slovenija je uspostavila diplomatske odnose s Hrvatskom. Turska je priznala Sloveniju, Hrvatsku i BiH.

Pe. 7. 2. 1992.

Prebjeg pilota

Iz JA jedan pilot je avionom prebjegao na hrvatsku stranu. Dosada česti su bili prebjegi hrvatskih mladića iz JA na hrvatsku stranu. Hrvatski mladići iz kasarna u BiH bježe kući ili u Hrvatsku, jer vide da se bivša JNA raspala a njezinu ulogu preuzela je srpska vojska i komanda.

...

Po. 10. 2. 1992.

Ratna neizvjesnost

U Hrvatskoj još nema pravog mira, dok se u BiH stanje ništa ne poboljšava. Dobiva se dojam da Srbi u Hrvatskoj nisu uspjeli ono što su htjeli pa se zato sada pripremaju da u BiH dobiju ono što žele.

Ut. 11. 2. 1992.

Napad na katedralu

Oko 12,20 sati s kule na Humu četnik je jednim metkom pogodio katedralu. Kugla je pogodila pleksiglas nad južnim ulazom i probila ga, probila je staklo na prozoru i udarila u tepih na oltaru i odbila se od dna oltara. Don Ivo Šutalo je u to vrijeme svirao u katedrali na orguljama i nije čuo pucanj ali ga je uplašio tresak kugle koja je letjela iznad njega. Policija je obavila uviđaj.

Avioni JA cijeli su dan kružili iznad Mostara, a za obične ljude nema ni kapi benzina već tjedan dana. Kakav bezobrazluk provodi JA?

Sr. 12. 2. 1992.

Diplomatski odnosi s Vatikanom

Vatikan je uspostavio diplomatske odnose s Hrvatskom. Hrvatska i Rusija priznale su Makedoniju.

Jučer su gen. Vikar don Luka Pavlović i don Ivo Pavlović posjetili Trebinju i Ravno i tamo ispovijedali staru čeljad. Vodio ih je kapetan JA, o kome se oni veoma pozitivno izražavaju. Od crkvenih objekata ostala je jedino crkva na

Trebinji, ostalo je sve srušeno. Narod koji je ostao pod četničkom okupacijom u velikom je strahu. Neki četnici su veoma arogantni dok su drugi normalno djelovali. Ovaj posjet Ravnom i Trebinji isposlovaio je ministar za vjeru pri vladi BiH gosp. Brkić.

...

Su. 22. 2. 1992.

Cutilierov dogovor iz Lisabona

Dogovor u Lisabonu je završen. A. Izetbegović je izjavio da su se svi izjasnili za suverenu BiH s narodnim autonomijama, istim novcem i vojskom. BiH će se sastojati od tri sastavnice hrvatskog, muslimanskog i srpskog naroda. A općine će se konstituirati prema popisu stanovništva iz 1981. Sve tri strane su zadovoljne pa i SDS. Kad su i oni zadovoljni, onda je to posebna milost Božja ili je to uspjela srpska mučka koju još SDA i HDZ ne vide.

Hoće li ovaj Cutilierov plan za BiH uspjjeti?

Ne. 23. 2. 1992.

Nešto se sprema

Na liniji Hrasno – Neum primijećeno je okupljanje hrvatske vojske. Izgleda da se sprema oslobođenje ovih krajeva od četnika.

Ponovo je pogođena katedrala.

Po. 24. 2. 1992.

Sele se časne

Časne sestre koje su došle iz Trebinja, večeras su preselile u iznajmljeni stan u Kavazbašinoj br. 23. Ne znam zašto nisu otišle u kuću u Iličima koja je bliža bolnici u kojoj rade.

Podmetnut je eksploziv u Napretkov dom u Odžaku izvana i ranio 12 osoba.

U Glamoču je ubijen doktor Alojzije Kelava. Ubijen je u kaficu u 15,40 sati s leđa bez ikakva povoda. Ubio ga je srpski rezervist.

Ut. 25. 2. 1992.

Čudno srpsko ponašanje

SDS se ponaša kao da ništa nisu potpisali u Lisabonu. Oni osnivaju svoje srpske skupštine i republike. Predsjednik Izetbegović potužio se EZ-u na ovu srpsku rabotu.

Sr. 26. 2. 1992.

Miniranja u Stocu

Sve je u znaku referenduma na koji su pozvali predstavnici SDA i HDZ-a svoj su poziv uputili i biskupi BiH.

U Ljubinju je izvršena opća mobilizacija. U Banjaluci je bačena mina na Ferhatovu džamiju.

Noćas kasno u Stocu i na Drenovcu minirani su partizanski spomenici narodnih heroja.

...

Ut. 24. 3. 1992.

Napadnuto Hrasno

JA žestoko granatama napada Hrasno. Granate padaju po Svitavi. Napadnut je i Drijen.

Sinoć je u Mostaru bilo ozbiljne pucnjave između JA i MUP-a, srećom bez posljedica.

Sr. 25. 3. 1992.

Dogovor u vili Neretva

Oko Neuma je mirno. Barikade je prema Kruševu postavila JA i ne da prolaziti. U vili Neretva vode se razgovori oko razrješenja problema Kruševa. Na pregovorima su predstavnici vojske, mjesne zajednice Kruševo i župnik don Ljubo Planinić.

...

Su. 28. 3. 1992.

Što srbi čekaju?

Četnici drže sve uzvišice oko Mostara, osim Žovnice, Galca i Planinice. Na svim tim uzvišicama imaju svakojakog oružja i stalno prolaznike provociraju. U oba logora i oko aerodroma ukopali su topove i tenkove s okrenutim cijevima prema zapadu. Pravo je čudo što četnici čekaju kad im je sve spremno za ravnanje Mostara i Hercegovine?

Ne. 29. 3. 1992.

Narod se plaši

Na nedjeljnim svetim misama osjetno se vidi da je naroda manje. Svi oni koji su iz zapadne Hercegovine petkom popodne odlaze k svojim ne želeći provesti vikend u Mostaru. Ratni strah zahvaća narod.

...

Ut. 31. 3. 1992.

Napadnut lištički autobus

Rezervisti s Orlovca pucali su na lištički autobus i ranili jednog putnika.

Gledao sam na TV-u Biljanu Plavšić kako se čudi tko je to satanizirao JNA? Zar ne vidi da se ona sama satanizirala po zlima u Hrvatskoj i istočnoj Hercegovini.

U Brislu je završena 6. sjednica o BiH. Zaključeno je da se potpiše mir i osnuje grupa eksperata za dijeljenje BiH.

U Stocu su podignute barikade za zaštitu Stoca od srpskih

okupatora, u zaštiti sudjeluju i muslimani.

Sr. 1. 4. 1992.

Otvaranje zračnog prostora nad Hrvatskom

Noć 31/3. na 1/4. U Mostaru bila je prava ratna. Često su se čuli pucnjevi iz pravca Jasenice, Đikovine i Miljkovića.

Nad Hrvatskom je otvoren zračni prostor i proradili su aerodromi.

...

Pe. 3. 4. 1992.

Eksplוזija cisterne

Danas su četnici napali naše kod Šujice. Ima poginulih na obje strane.

JA napada Drijen s ciljem proboja k Neumu ali naša obrana uspijeva zaustaviti napade.

U Mostaru kruže vijesti kako će Mostar danas biti napadnut. Izgleda da se tom panikom želi samo muslimanima pomutiti sutrašnji Bajram.

U vili Neretva u Mostaru održava se sjednica. Tu je delegacija vlade iz Sarajeva i vojne starješine da riješe probleme u Mostaru. Dok je trajala sjednica, u 17,15 sati odjeknula je snažna eksplozija iz pravca kolodvora. Odavno nisam čuo tako jaku eksploziju. Izišao sam na terasu i gledao ogroman dim koji se dizao negdje iz sjevernog logora. Ne znam još što je i tko je minirao?

Krizni štab BiH proglasio je opću mobilizaciju u BiH. Narod s autima nemilice ide iz Mostara. Šire se razne glasine. Je li ovo počeo napad na Mostar?

Večeras na Križnom putu u katedrali bilo je vrlo malo naroda. Inače bi bivala puna katedrala dok su bila mirna vremena. Očito je da se većina naroda povukla na sigurnije prostore zapadne Hercegovine.

...

Ne. 5. 4. 1992.

Napad na katedralu

Noć je bila potpuno mirna. Prenosi se vijest da je kod sjevernog logora poginuo Mate Raič, otac 4 djece i član našeg katedralnog Crkvenog odbora i da je s njim poginuo njegov kolega Mile Marić iz Grabovice. Visoka temperatura eksplozije, bio je to neki tečni eksploziv u cisterni, jednostavno je istopila Matin auto tako da od Mate nije ostalo ništa a od Mile samo mali dio.

Naši su na Kupresu oborili 2 aviona. Velika je gužva u Sarajevu. Podijelila se policija na muslimansko-hrvatsku i srpsku i međusobno se riječima prepucavaju.

Na koncu večernje mise dok su čitani oglasi metak s Huma ponovo je uletio u katedralu. Srećom preletio je iznad glava

i zabio se u dasku. Čuju se vijesti osobito na policijskom toki-voki kanalu kojim se četnici i kako oni kažu uje (ustaše) prepucavaju da će četnici srušiti katedralu.

U Sarajevu narod provalio u Skupštinu republike i traži smjenu vlade i uspostavljanje privremene i prijelazne vlade. Izgleda mi da su ti demonstranti pod utjecajem komunističke jer nose Titine slike i komunističke natpise i partijske poklike kliču. TVSA to prenosi, a reporter Paunović stalno optužuje vladu i stranke a nijedne riječi protiv JA i SDA. Vidi se odakle vjetar puše.

R. Karadžić, M. Lasić, A. Izetbegović i Kukanjac pod pokroviteljstvom UN promatrača donose zajedničku odluku o prekidu vatre. Iz dosadašnjeg iskustva vjerojatno će se ova odluka malo poštivati.

...

Ut. 7. 4. 1992.

Priznanje BiH

Noć 6/7. u Mostaru bila je prava ratna. JA je iz sjevernog i južnog logora žestoko tukla Orlac i Jasenicu, pogotovo oko ponoći. Zbog opasnosti sišli smo u podrum (kapelicu) i u njoj proveli noć. Još nemam vijesti kako tko stoji. Noćas je prva granata pala na selo Kruševo.

Hrvatska je priznala BiH i dala dvojno državljanstvo Hrvatima u BiH.

Jutros rano u 6,20 sati 2 miga JA napala su Lišticu, poginulo je 6 osoba. Napadnut je avionima i Čitluk, ne znam ima li stradalih.

SDS je proglasila Nezavisnu srpsku državu BiH sa sjedištem u Banjoj Luci a iz Predsjedništva BiH povukli su se Plavšić i Koljević.

Predsjednik skupštine BiH Marijofil Ljubić oglasio je da TO općina zapadne Hercegovine brani svoj teritorij uključujući i Mostar. A od JA traži da se časno povuče iz tih dijelova.

HTV je u 15,50 oglasila da su SAD priznale Sloveniju, Hrvatsku i BiH. Također su Austrija i Norveška priznale BiH. Izetbegović je uputio protest JA zbog bombardiranja gradova u zapadnoj Hercegovini.

Večeras je u vili Neretva potpisano primirje između TO zapadne Hercegovine i JA. Ali tko da povjeruje u ovo primirje?

U Kruševu je poginuo prvi borovnik u obrani sela, Vjeko Božić.

Sr. 8. 4. 1992.

HVO, novi grb BiH, ispada socijalistička

Protekla je veoma mirna noć. Na terasi nalazimo razbijene kugle od jučerašnje pucnjave. JA ponovo tuče Slipčiče, Rodoč, Tepčiče, Kruševo... topovske detonacije posebno su se čule oko 12 sati.

JA avioni napali su Grude, Lipno, Trn. Nema još vijesti o posljedicama. HTV demantira Tanjugovu vijest o padu Kupresa. Glasine preko policijskog kanala kruže da četnici namjeravaju srušiti Aluminijski kombinat, Razvitak, obje crkve pa čak i mostove na Neretvi. Vodstvo kombinata razmišlja o zatvaranju kombinata.

Predsjedništvo BiH briše naziv socijalistička i daje joj ime Republika BiH. Proglašena je opća neposredna opasnost. Napravljen je i novi grb BiH. Plavo polje razdvojeno crtom s 5 zlatnih ljiljana u polju. Kažu da je to grb Kotromanovića, stare kraljevske bosanske kuće iz predturskog vremena.

Švicarska i Kanada priznale su BiH. Računamo da oni koji su nas priznali, osobito SAD, da će nam pomoći obraniti se od JA.

Benzina nema, prodavaonice djelomično rade, škole ne rade i neka poduzeća. Grad izgleda polumrtav.

Hrvati Hercegovine osnovali su obranu od agresije pod nazivom HVO.

1 DEM = 100 HRD = 400 YUD crni tečaj.

Če. 9. 4. 1992.

Rat i u Mostaru

Noć je u Mostaru protekla uz pucnjavu. S aerodroma JA je VBR-om tukla Lj. Dolac, Slipčiče i Kruševo.

U 7,30 JA je iz sjevernog logora otvorila jaku artiljerijsku paljbu po Orlacu i Cimcu. Naš zapovjednik Perko izdao je naređenje povlačenja naše vojske preko Goranaca. Vojska je to shvatila kao izdaju i odbila je naređenje i ostala u gradu pružajući otpor JA. Topnička paljba trajala je do 10,30 sati. Najviše je tučen Orlac, gornji Cim i okuka prema Gorancima, kažu da naši imaju gore top koji tuče sjeverni logor.

Nitko ne hoda, čak ni u Caritas nitko nije danas došao. Ne znam ima li ranjenih ili poginulih. Vode i struje još ima, telefoni rade ali se ne može nitko dobiti izvan Mostara. Uveden je policijski sat od 21 do 5 ujutro.

Mađarska, Češko-Slovačka i Poljska priznale BiH.

Pe. 10. 4. 1992.

Šabanović prijeti branom

Noć smo proveli u podrumu iako je bilo prilično mirno. Iz Sokola su evakuirane izbjeglice. U Soko su se sklonili mnogi žitelji Rodoča, Jasenice i drugih sela istočne strane Neretve. Iako je evakuacija s rezervistima dogovorena, ipak su na kolonu pucali i ima ranjenih. Na civilnu povorku iz Jasenica vojska je pucala i jednu su djevojčicu od 13 g. ubili a više ih ranili.

Vlada BiH uvela je radnu obvezu. JA s Pjesaka tuče Bivolje Brdo i Slipčiče.

U općinama niz Drinu kritično je stanje: Srbi napadaju a muslimanska je obrana vrlo slaba. Neki Muhamed Šabanović zauzeo je branu kod Višegrada i prijeti potopom do Beograda ako se Srbi koji napadaju ne povuku. U Sarajevo je stigao Portugalac Cutiliero koji predsjeda grupi o razrješenju krize u BiH.

Jedna oklopna jedinica JA vojske došla je na Poplat kod Stoca, druga je zaustavljena kod Berkovića i vode se pregovori o propuštanju kroza Stolac bez borbe. Radio SA kaže da 3 jedinice idu iz pravca Nevesinja za Stjepan Krst. Narod iz Dubrava bježi.

SAD su zaprijetile Srbiji i Hrvatskoj zbog nereda u BiH. Koliko neznanje!

Večeras na Križnom putu u katedralnoj kapelici bilo je 20 osoba. Puno kakva su vremena.

Su. 11. 4. 1992.

Dubrave se prazne, pao Kupres

Prošla je mirna noć u Mostaru. Pao je Kupres iako naše vijesti o tome šute. Ima mrtvih, ranjenih i zarobljenih. Na Bivoljem Brdu jučer su poginula 3 naša branitelja.

Rezervisti ne dopuštaju civilima koji su došli iz Jasenice u Mostar da se vrate kućama. Fratrima koji su došli u Mostar iz Blagaja nešto poslom četnici nisu dali da se vrate natrag. Četnici žele da narod ispred njih bježi da bi mogli pljačkati i lakše etnički čistiti teren, ali narod neće da bježi.

Pokušavamo dobiti telefonom Stolac, ne uspijevamo. Saznajemo da je vojska razbila našu obranu na Drenovcu, izgleda da je Stolac pao bez borbe. Vojska granatama tuče po Dračevu, a stigli su i na S. Krst. Narod iz Dubrava bježi prema Neretvi. Četnici iz Tasovčića ne daju im u Čapljinu preko mosta u Tasovčićima nego se narod u Počitelju prebacuje čamcima, a sva auta, freze, traktori s kojima su došli do Neretve ostaju četnicima. Muslimani koji su skupa s našima bježali iz Dubrava do Počitelja vraćaju se kućama. Iz Biskupije traži se kod Crvenog Križa, vlade, poznanika i svih mogućih institucija da se pomogne izbjeglicama iz istočne Hercegovine. Crveni Križ, Krizni štab, vojna komanda pokazuju spremnost pomoći ali nitko ništa ne poduzima da spriječi napadače što bi bilo najvrjednije. Očito Srbi znaju što rade, a pomaganje Hrvatima ne uklapa se u njihov plan.

U Sarajevu se održavaju neke sjednice pod pokroviteljstvom Cutiliera ali vjerojatno od toga nema ništa jer četnici na svim stranama napreduju mimo svih očekivanja.

U Aleksin Hanu miniran je most na Neretvi. Kasnije se pričalo da su to učinili naši ljudi koje su pod ucjenom oružja držali neki muslimani iz Jablanice.

...

Po. 13. 4. 1992.

Napadnuta Čapljina i Livno

JA napada Slipčiče, Čitluk, u Bosni Višegrad. Kod Kupresa poginula su naša 2 branitelja, kažu da smo zarobili 2 tenka i oborili 2 aviona. Čuju se glasine da četnici pale kuće po Bačniku, Drenovcu, Bjelojevićima i napreduju prema Hrasnu. Pogođena je rafinerija u B. Brodu.

JA od 15,25 sati žestokom artiljerijskom vatrom napala je Čapljinu. Grad gori, oštećen je hotel Mogorjelo, crkva, džamija i mnoge zgrade.

Često iz Mostara autobusi odvoze izbjeglice u Dalmaciju. Prema radiju puna je Dalmacija izbjeglica iz BiH.

Očevici kažu da gori Jasenica, vojska hapsi ili ubija naše ljude po gradu i okupiranim selima. Pavo Gagro na Buni nađen zaklan.

Večeras je napadnuto Livno. Na južnom ulazu u Mostar od 19 do 21 sat vođene su ulične borbe između rezervista pljačkaša i TO grada Mostara. Rezervisti su odbijeni. Teško da ovako naoružani i organizirani uspijemo zaustaviti JA, ali drugoga izbora osim obrane mi nemamo.

Čuje se vijest da su 2 visoka vojna lica muslimana prešla iz JA u TO i javno otkrivaju prevarantsko lice JA. M. Šabanović je djelomično pustio vodu na brani kod Višegrada tako da neće biti posljedica niz Drinu.

Narod se uzda u SAD a oni šalju samo neke note Srbiji. Nepismenu slati pismo, to mogu samo ljudi Amerikanci!

Ut. 14. 4. 1992.

HVO i pogođena katedrala

Prenosi se vijest da su Hrvati Hercegovine neki dan (8. 4.) organizirali obranu i vijeće koje se zove Hrvatsko vijeće obrane (HVO). Osnovan je i općinski stožer HVO u Mostaru.

U 17,20 dok sam bio na terasi, snajper s 2 metka s Huma pogodio je našu terasu i razbio 2 velika stakla. Oko 21 sat jaka topnička paljba otvorena je s istočne strane s Bjelušina, Fortice ili Podveležja, granate su padale po gradu. U prizemlju smo. Sve se trese i grad ječi od detonacija. Preko Radija čujemo da je pogođena katedrala. Kad se malo smirilo, otrčali smo pogledati što je s katedralom. Zbog mraka i straha vidjeli smo samo rupu na krovu i porazbacanu lamperiju po njoj. Mislili smo da su granate mnogo razornije kako jako pucaju.

Oko 21,30 pucnjava se smirila i bilo je mirno sve do jutra.

Sr. 15. 4. 1992.

Zaštićivanje prozora

Jutros smo bolje pogledali katedralu. Sreća je što je granata s južne strane udarila u nosivu gredu i na njoj eksplodirala.

Unutrašnja lamperija sva je sasuta, nekoliko stakala porazbijeno, vitraž oštećen. Sinoć je druga granata pala pred našu garažu s južne strane. Oštetila je garažna vrata, sve prozore na garaži, tri auta dobro oštetila i dva manje, sva su ta auta bila u garaži.

U 8 sati telefonom sam razgovarao sa sestrićem don Ivana Zovke na Rotimlju. Gore se nalazi nešto naših ljudi koji čuvaju selo od pljačke, ima i nešto vojnika JA. Jedna je kuća zapaljena, narod je većinom izbjegao, dok je manji dio naroda ostao.

Danas na Veliku srijedu cijeli smo dan nosali daske petice iz podruma i stavljali zaštitu za prozore i vrata.

Mnoštvo građana Mostara došlo je pogledati ovaj četnički zločin nad katedralom. Narod je prolazio kroz garažu i katedralu kao u nekoj ratnoj hodočasničkoj procesiji. Zanimljivo da četnici nisu pucali a mogli su nas jednom granatom pobiti na stotine. Dolazile su i neke komisije UN i drugi kao da i oni nešto rade. TVSA večeras je realno prikazala stanje u BiH. Prvi put kazala je tko napada i tko se brani. Prikazani su i snimci pogođene katedrale. Napokon i od TVSA nešto dobro!

Večeras opet oko 21 sat puno je granata bačeno na Cim i Iliće, a nakon toga opet mirna noć. Franjevkama iz Potoka JA je oduzela auto uz obrazloženje za potrebe Armije. Tučeni su Tepčići i oštećen je župski stan.

S. Vance donio je američke prijetnje u Beograd, sutra dolazi u Sarajevo. Hoće li biti išta od tog posjeta?

Če. 16. 4. 1992.

Veliki četvrtak

Sumnjam da će netko od svećenika doći na misu posvete ulja, jer četnici s Huma otvaraju vatru iz mitraljeza kad god im se prohtije.

Jutro je, pomalo rosi kiša. Za misu posvete ulja u 10 sati skupilo nas se 11 koncelebranata, plus 6 su ostala među pukom. Izvan Mostara došli su P. Marić, župnik Sutine; M. Leko, župnik iz Posušja; A. Perko i K. Ravlić iz Drinovaca; L. Marić iz Čapljine. Misa je bila u kapelici s 50-ak vjernika. Na završetku mise čula se rafalna pucnjava s Huma. Što su gađali, ne znam.

Konferencija KESS-a danas je jednoglasno osudila Srbiju, JA i srpske teroriste kao jedine krivce nereda u Jugoslaviji. SDS u BiH gdje god to mogu otimaju policijske stanice kao u Derventi i jednom dijelu Mostara. Srbi forsiraju u BiH nered, a vlada radnu obvezu. SDS želi neradom destabilizirati BiH. Da bi to postigli granatama tuku po poduzećima i snajperima pucaju na radnike koji idu na posao. U Mostaru usprkos takvoj situaciji neka poduzeća još uvijek rade.

U Sarajevu je održan sastanak vođa 3 stranke i specijalnog izaslanika UN Cyrusa Vanca. On stoji na stajalištu

da pregovore treba nastaviti pod pokroviteljstvom EZ-a i njezinog predsjedatelja Jose Cutileira. Hoće li ovo upozorenje, kao i upozorenje Butrosa Ghalija i L. Carringtona proći bez koristi?

Biskupski Ordinarijat Banja Luka večeras je izvijestio da je JA napala samostan i župni ured u Bos. Aleksandrovcu. Jedna č. Sestra je ranjena.

Večeras smo svetu misu imali u kapelici punoj naroda. TVSA upozorava djecu da se čuvaju olovke-bombe koje JA podmeće po gradskim ulicama.

U 21 sat ponovo opća opasnost svira, prvi put na vrijeme, dosada bi se truba oglašavala nakon 10-ak granata. Odjekuju granate, čuju se rafali, a onda opet mirno uz poneki rafal.

Neka saznanja od ljudi sa strane. Djelomično je oštećena crkva i župska kuća u Hutovu i Čeljevu. Raketirano je svetište u Hrasnu i crkva u Dračevu ali nisu pogođeni ni oštećeni. Župnici iz tih župa su na svojim mjestima iako je mnogo naroda otišlo u izbjeglištvo.

V. Petak, 17. 4. 1992.

Četnici napadaju Čapljinu

Cijelo popodne proveli smo u čišćenju katedrale. Malo sam zaštitio i svoju sobu jer prošle noći u zajedničkom podrumu nisam oka stisnuo. Na svaki šum sam se probudio. Odlučio sam od sada spavati u svojoj sobi, pa što bude.

Oko 14 sati započeo je jak napad četnika na Čapljinu s Modriča, Tasovčića i Domanovića. Sada u 16 sati čuju se jake detonacije iz pravca Kruševa. U Mostaru je cijeli dan bilo mirno. Odlazimo u kapelicu na obred klanjanja križu. Okupilo se oko 150 osoba. Za vrijeme obreda svirana je opća opasnost. Ostali smo na svojim mjestima, jer je ova kapelica jedno od sigurnijih mjesta u gradu. Vojska je raketirala Žovnicu i cestu za Gorance. Kasnije saznajem da je u Žovnici jedan prolaznik civil ranjen a drugi je poginuo. Saznajemo da je od današnjeg granatiranja u Čapljini oštećena crkva i zvonici.

SDS je u Bratuncu, Vlasenici preuzeo policijsku stanicu. Borbe se vode oko B. Broda i Dervente, a u G. Kolibama četnici su masakrirali 14 muslimana.

R. Karadžić je povukao svoje poslanike iz vlade BiH. SAD prijete Srbiji ekonomskim sankcijama, blokadom JAT-a i nema ništa od nasljedstva bivše Jugoslavije. Iako se govorilo o napuštanju kasarne u Čapljini, u njoj su još vojnici JA i tuku po Čapljini. Turci bi poslali avion pomoći BiH ali Beograd traži da dođe u Beograd na carinu. Danas sam razgovarao sa ženom koja je bila na VMA u Beogradu gdje je bila naručena za operaciju. Međutim, rečeno joj je da je iz druge države i da od operacije nema ništa. Znači Srbi kad im odgovara, priznaju cijelu Jugoslaviju; kad im ne odgovara, onda kažu: raspala se.

U Mostaru vlada opće bezakonje. Naoružana lica otimaju sve što im odgovara pod izlikom za potrebe TO, a Bog zna u čijim će podrumima i ogradama to završiti.

Čuje se jaka pucnjava s juga Mostara oko 20 sati. Četnici su zauzeli tvornicu čilima i opljačkali je pa onda zapalili. Pljačkaju i apoteke.

Dalmacija je lijepo primila 10-ak tisuća naših izbjeglica iz BiH. Najviše su se smjestili u Gradac, Korčulu, Hvar, Makarsku i druga mjesta. Država im je iznajmila hotele a ima ih nešto i u privatnim kućama.

Su. 18. 4. 1992.

Nakratko mir

Portekla je mirna noć. Zahladilo je, po okolnim brdima zabijelio se snijeg. Sinoć je u Žovnici od četničkog snajpera poginuo jedan civil iz Gnojnice u svom autu. Sinoćnji četnički VBR oštetio je nekoliko kuća u Ilićima i Cimu.

Katedralu je posjetila HTV, pratnja i zaštita joj je moj rođak Viktor Zovko u dobroj pancirki. Pokazujem Viktoru svoje sklonište u sobi i pitam ga jesam li kako ovdje siguran? Odgovara mi: Bolje ti je nego moje u Kozici, ali... i odmahnuo je glavom, nije me htio razočarati i uplašiti. Ta vidio sam i ja da mi to sve jedna jača granata može raskopati.

Otjerali smo jedan Renault hrane u Starački dom. Prognanicima kojih u Mostaru ima mnogo izlazimo u susret s hranom koliko možemo. Uglavnom dijelimo ulje, makarone, margarin i mlijeko.

Uskrsno bdjenje počelo je u 17 sati. Kapela sv. Josipa puna naroda. U cijeloj Hercegovini bio je ovo jedan od mirnijih dana. Borbe su se vodile oko B. Šamca i Dervente, te gradove želi SDS zauzeti ali im obrana ne dozvoljava.

Uskrs, 19. 4. 1992.

Perišić razara Mostar

Mirno i hladno jutro. Puše bura. Posjećenost prijednevni misa je iznad očekivanja. Na svakoj misi puna kapela i predvorje. Puno svijeta je na ispovijedi.

U 11 sati nestalo je struje. U 14,45 svira uzbuna i čuju se detonacije. U 15 sati s Huma pješadijskim oružjem četnik pogađa katedralu. General M. Perišić prijete Mostaru da će ga uništiti počevši od Cima. Razlog navodi da su mu naši oteli 2 pilota, za koje Krizni štab Mostara kaže da ne zna ništa. Do sada je iz JA na našu stranu prešlo 45 vojnika, tako da Momčilo Perišić može vazda davati ultimatumu gradu. Krizni štab ne prihvaća nikakve ultimatumе nego samo pregovore. Ali Perišić neće da pregovara s „ustašom Gagrom“, kako sam izjavljuje. Ako mu je Gagro ustaša, onda tko nije? U 17 sati javio se jedan oteći pilot iz Sarajeva da je pobjegao iz JNA ali Perišić i dalje žestoko artiljerijom tuče

Mostar jer mu cilj nisu oteći piloti nego osvajanje Mostara. Iz Južnog logora vojska tuče po mostu H. Brkića i ima mrtvih i ranjenih prolaznika. Perišić je svoje zlodjelo nad Mostarom završio u 20.20. Mnogi poznati ljudi iz Mostara preko Radija zauzimali su se za prekid vatre i bombardiranje grada ali uzalud.

Večernju svetu misu na Uskrs nismo imali jer nitko nije bio došao zbog pucnjave.

I u Bosni su danas vođene u mnogim gradovima borbe, osobito u Sanskom Mostu. Na Ilidži je SDS blokirao izlaz iz Sarajeva. Ovim činom želi paralizirati privredu Sarajeva i izvršiti blokadu grada.

Po. 20. 4. 1992.

Glad na vratima

Praktično se više iz Mostara ne može izići bez velike opasnosti za život, jer četnici stalno drže na nišanu cestu preko Žovnice i Goranaca. Na vratima je sve više naroda tražeći pomoć, ali kako pomoć dovesti u Mostar? Ako ovako potraje, glad će biti najveći neprijatelj Mostara.

Dan je prošao prilično mirno uz povremenu pješadijsku pucnjavu.

Ut. 21. 4. 1992.

Osam sati borbe, pogođen Hum

U Mostaru čiste snajperiste među kojima, priča se, ima muslimana i Hrvata koji za novac odrađuju ovaj zločinački posao. Kažu da su plaćeni 500 DEM po ubijenoj osobi. Koga pogode iznad pasa, teško da preživi zbog razornosti kugle.

Jučer su u Čapljini vođeni pregovori između SO i predstavnika kasarne. Jedino neki Božinović neće da se preda, ostali bi se predali. Jučer je kroza Stolac prošlo 10-ak tenkova i nekoliko kamiona rezervista, otišli su u pravcu Čapljine. Je li se to pojačavaju snage za proboj prema Metkoviću?

Dnevno u BiH gine u prosjeku 10-ak ljudi.

Oko 12 sati iz aviona bombardiran je Kočerin, Ljubuški i Metković. U Ljubuškom je jedna osoba poginula a više ih je ranjeno.

U 15,40 žestoka je vatra iz svih oružja otvorena iz Bjelušina na Cim, Iliće, Orlac, Žovnicu i grad. Naši su uzvratili minobacačima. Kažu da ih imaju dva pa ih premještaju iz ulice u ulicu i oko biskupove glavice da bi četnici mislili da ih imamo puno. U večernjim satima naši su pogodili četničko skladište na Humu, vidjela se velika vatra. Mislili smo da će četnici napustiti Hum, tako smo se radovali kao da su sva brda oko Mostara oslobođena. Borba je neprestano trajala do 23 sata, ukupno 8 sati pucnjave. I četnički avioni su nadlijetali visoko iznad grada, ne znam jesu li negdje

djelovali.

Na katedrali ima barem 10-ak pogodaka od kugla. Krov je isprobušan, nekoliko je stakala razbijeno, oštećen je Dulčićev vitraž i ormar za robu.

Sr. 22. 4. 1992.

Avioni nad Mostarom

Jutros u 9,30 opća opasnost, grad nadlijeću avioni, obrana izvrsno djeluje i javljaju da su jednoga pogodili. U 14 sati ponovo uzbuna, a onda pucnjava, kažu topovima gađaju novu bolnicu. Na Radiju S. Ivanković, ravnatelj bolnice, moli da se prekine pucati na bolnicu. Oko 18,30 ponovo žestoka paljba minobacačima i topovima, naši uzvraćaju. Borbe s prekidima trajale su cijelu noć. Ujutro saznajemo da su oštećeni hotel Ruža, Đački dom, mnoge kuće u Cimu, Ilićima i Orlacu. Glinica je prestala s radom.

Oko podne saznao sam da mi je umrla tetka Filipa u Pologu i da je sutra sprovod u G. Dragi. Kako izići; ako iziđem iz Mostara, kako se vratiti?

Če. 23. 4. 1992.

Izišao sam iz Mostara

... Nikoga nigdje nema, sve pusto. Prolazim Goranačku krivinu i mnoga pogođena auta na putu, ne mogu vjerovati da me nitko ne gađa, gas do daske i treća brzina za koji minut zamičem za brdo i ne vjerujem sebi da sam prošao. Svratio sam se malo goranačkom župniku fra Korneliju Kordiću, razmijenismo ratne doživljaje i novosti s terena i onda preko Bili u G. Dragu.

Sprovod je prošao bez problema iako smo se pribojavali aviona koji su ove prostore nadlijetali više puta visoko iznad nas.

Dolazim kući u Polog a oni kao da rat ozbiljno ne shvaćaju. Izviruju na svaku granatu, avion, a nikakve zaštite nisu napravili. Odmah smo zaštitili prozore i vrata.

Ovih dana u Pologu od četničkih granata izgorjela je kuća Damjana Andačića na Vlasnićima i pojata A. Sačina u kojoj je ubijeno nekoliko goveda. M. Blato je pod vodom. Voda se umjetno zadržava da ne bi četnici izvršili desant. Struje nema već 2 dana zbog kidanja dalekovoda u Grudama.

U zapadnoj Hercegovini mise se ne drže po crkvama jer su česta meta srpskih zrakoplova, mise se drže po privatnim kućama i skloništima.

U Sarajevu je potpisano primirje uz prisustvo Carringtona ali ga se nitko ne drži. Večeras su četnici topovima tukli po Kruševu, Miljkovićima i Lj. Docu. Radio javlja da su u Mostaru gađali džamije.

...

Po. 27. 4. 1992.

Nova tzv. Jugoslavija

U 11,30 3x3 granate pale su iznad Vlasnića, kažu da su upućene iz Južnog logora. Na Vlasnićima imamo nekoliko naših lažnih bunkera i dobro je da ih četnici tuku. U Mostaru je u 13 sati otvorena prava kanonada na grad, Iliće i Cim. U 14 sati VBR je tukao po Kruševu, Biograca i Jarama. Granate su padale ne samo po vojnim položajima nego i po kućama.

Srbija i C. Gora sebe su proglasile Jugoslavijom i donijele svoj Ustav. Ustav nije loš kad ne bi bio samo mrtvo slovo na papiru. SPO se ne slaže s novim ustavom jer kaže da je komunistički. Neki Srbi protestiraju jer kažu zastava im nije srpska nego jugoslavenska a vlast nazivaju „crvena banda“, izgleda da su u pravu. Ni Šiptari ne pristaju na novu tvorevinu od države. SAD su pristale razgovarati s novom Jugoslavijom, a priznat će je tek onda kad ona ispuni europske standarde države, tj. da se ne mijša u poslove susjednih država i dadnu prava nacionalnim manjinama.

Predsjedništvo BiH donijelo je odluku o povlačenju JNA iz BiH. Alija je odlučio tek sutra ići u Lisabon.

U Mostaru su vođeni razgovori između UNPROFOR-a i JA ali izgleda da od toga nema ništa jer tim razgovorima JA samo svijetu zamazuje oči. Četnici haraju istočnom Bosnom žestoko ubijajući muslimane. JA im pomaže negdje otvoreno a negdje kradom.

Makedonija je uvela novu valutu denar a mijenja se sa srpskim 1:1. Moj susjed Milenko danas je zadužio uniformu HVO-a i vjerojatno će ići na položaje u G. Polog. Mnogo je nereda oko mobilizacije. Neki su u ratu od početka, neki su pobjegli u Njemačku ili Hrvatsku, neki rade svoje privatne poslove i nitko ih ne prisiljava na mobilizaciju a sami se ne javljaju. Izgleda da je vojna vlast HVO-a još veoma slaba.

Čitluk s okolinom već 14 dana bez struje, jer im SDS formacije ne daju u Tasovčićima popraviti kvar.

...

Ut. 5. 5. 1992.

Napad na Šujicu

Sinoć je istočno od Vinkovaca poginulo 8 osoba i 1 dijete, ukupno u Hrvatskoj jučer je poginulo 12 osoba. Tek saznajem za masakr kod Zvornika nad muslimanima koji se dogodio 30. 4. kad je ubijeno 40-ak ljudi. Jučer su u Beogradu roditelji protestirali protiv JNA tražeći da im vrati djecu koja služe u BiH i vode rat.

Filipini su priznali Hrvatsku, Makedoniju, Sloveniju i BiH.

Oko 13 sati avion je raketirao Klanac na izlazu iz Lištica.

Beograd osporava da je prekinuo platni promet s BiH. On i dalje održava taj promet s bankama pod njihovom kontro-

lom.

Mark Gulding stigao u Sarajevo.

Već 2 dana traju topnički napadi na Šujicu, pogođena je župska crkva. U večernjim satima čuli su se topovi od Mostara, njima se u 18,30 pridružio jak zemljotres. U 19 sati opet granate po Kruševu. Malo kasnije zapalile su se dvije kuće, na položnoj strani gori gaj. Vatru podržava lagana bura. U Mostaru su borbe, osobito u D. Mahali, gori Konak – Štab SDS-a.

U Sarajevu je potpisano primirje u 20 sati koje treba nastupiti odmah, ali slučujući ovu pucnjavu nema ništa od primirja.

Sr. 6. 5. 1992.

Zapaljena biskupija

Kako je sinoć sve gorilo i dimilo se od granata, izgledalo je da će do jutros sve biti uništeno. Jutros mi sve izgleda na svome mjestu. Pa čovjek sam sebi ne može vjerovati je li ono sinoć bila java ili san.

U 9 sati četnici su započeli topovskom paljbom po Kruševu, Žovnici, Galcu, G. Pologu, tukli su bez prestanka do 12,30. Možda je ova pucnjava da Satiš Nambijar i M. Gulding ne mogu doći iz Sarajeva u Mostar kako su jučer bili najavili. Do 15 sati Srbi su sinoćnje primirje prekršili 100 puta. Očito Srbi bolje pucaju kad primirje potpišu!

Ponovo u 15 sati gori gaj iza Međina. U 19,30 četnici tuku Kruševo, pogađaju crkvu. U Mostaru je pogođena katedrala, župska kuća. Gori biskupija i HIT. U Biskupiji smo uspjeli prije rata skloniti Matice i vrijedne slike ali oko 50.000 knjiga jednostavno nismo imali gdje skloniti, a i mislili smo da četnici ipak neće tući biskupiju, jer za to nemaju nikakva razloga i to bi više štetilo njihovu ugledu negoli što bi bila naša šteta. Ali četnici i ugled nemaju veze jedno s drugim. Kasno smo to spoznali, nažalost!

Danas zasjeda konferencija za Jugoslaviju u Brislu. Zasjeda se više radi toga da se ništa ne dogodi negoli da se dogodi.

Selo Svrake kod Vogošće oko 1000 osoba položili su oružje pred četničkim ultimatumom. Na miran način povukla se JA iz Travnika. Gen. Perišić traži od HVO i TO Mostara da se povuče na desnu obalu Neretve inače će avionima napasti Mostar.

U gruškoj luci sudar brodova i 10 mrtvih osoba. U Pologu telefoni već mjesec dana ne rade.

Na jučerašnjoj konferenciji KESS-a u Helsinkiju predsjedavajući Konferencije iz Češko-Slovačke dao je prvu riječ predstavniku iz Jugoslavije i to glavom Nikoli Koljeviću iz BiH. Kakav bezobrazluk! Odmah su protestirali Hrvatska, Albanija, Austrija, SAD... ukupno 11 zemalja, ovi predstavnici napustili su dvoranu. Predsjednik Konferencije na

početku sjednice tražio je da se Jugoslavija isključi iz KESS-a. Mnogi su ga podržali i odluka je odgođena za danas.

Slušam na Radio Beogradu kako se srpske kuće na desnoj obali Neretve pale i pljačkaju a Srbi progone. Ovdje u Međinama i Dobriču nitko nikoga još nije dirao, ali tko će beogradske laži demantirati?

Če. 7. 5. 1992.

Godišnjica zaustavljanja tenkova u Pologu

Danas je godina dana od zaustavljanja tenkova u Pologu. Tada je goloruki hrvatski narod Hercegovine stao na put JNA tenkovima. Tenkovi su krenuli iz Mostara oko 9 sati u utorak 7. 5. 1991. Pred njih su u Pologu na granici između mostarske i lištičke općine stali Hrvati zapadne Hercegovine sa svojim vozilima ne dozvoljavajući im prolaz. Narod nije znao kamo tenkovi idu ali smo slutili da nam zlo donose. U utorak je Tihomir Mišić organizirao na raskrsnici za Ljubuški u Mostar blokadu za dovoz bilo kakve pomoći blokiranim tenkovima u Pologu. Bio sam na tom punktu nekoliko sati i vido kako oficiri JNA iako naoružani strepe od golorukog naroda. U srijedu dolazi predsjednik Izetbegović i još neki čelnici BiH u Polog i traže dogovor između naroda i JNA da ne bi došlo do prolijevanja krvi. U večernjim satima toga dana nakon dogovora pušteni su tenkovi prema Kupresu bez opaljena metka.

Sinoć su JA avioni iznad Blata izbacili čudne svjetleće lopte koje osvjetljavaju nebo i lagano padaju prema zemlji i gase se. Nitko ne zna što s time žele postići.

Napadnut je Osijek, dvoje mrtvih i više ranjenih. Karadžić i Boban u Grazu u Austriji, dogovorili su trajan mir pred europskim pokroviteljstvom. U Sarajevu su također neki dogovori između JA i vlade BiH. JA najavljuje da će se povući iz BiH do 19. 5.

U 15,45 četnici pucaju po Galcu i Kruševu. Avioni su raketirali Duvno i Livno. U Gracu kod Neuma raketirali su crkvu koja je izgorila. Pogođena je crkva sv. Petra i Pavla u Mostaru. U Čardaku je pogođen samostan časnih sestara. Na Odžak su bačene krmače, poginule su 2 osobe.

U Helsinkiju stalno odlažu skupštinu jer se ne mogu složiti oko završne deklaracije.

Radio Mostar i Sarajevo već se nekoliko dana slabo čuju. Izgleda da Srbi žele izvršiti totalnu blokadu odašiljača u BiH.

...

Su. 9. 5. 1992.

Zapaljena crkva sv. Petra i Pavla

Jučer je srbovojska smijenila nekoliko svojih generala (B. Adžić, Kukanjac i dr., ukupno 39 generala). Smatramo da se radi samo o taktičkoj varci. Zapadni političari to smatraju

pranje krvavih ruku zločinaca. Drugi kažu zamjena jugoslavenskih generala srpskim.

Jučer je u Mostaru poginulo 6 boraca a više ih je ranjeno. U 9 sati tučeni su Krivodol, Kruševo i Lj. Dolac. U Čapljini je srušen stari željezni most.

HVO traži da se postavi top na Podiću u Pologu, ljudima to nije drago jer se boje četničkih granata po kućama. HVO je ipak ostao pri svome i napravio bunker. Nije postavio top nego platformu za pokretni VBR.

Nakon dan vremena došla je struja u 16 sati.

Konferencija u Helsinkiju je u pat poziciji. Na jednoj su strani zapadne zemlje, a na drugoj Rusija i Rumunjska za Srbiju.

SAD uputile još jedan protest Srbiji za brže povlačenje JA iz BiH. JA predaje kasarnu u Sarajevu SDS-u a ne TO-u. Četnici su okupirali Doboju. Oslobođena je općina Odžak. Pogođena je župska crkva u Potocima. Pogođena je katedrala u Mostaru a zapaljena crkva sv. Petra i Pavla koja je u potpunosti izgorjela.

Iz Mostara je otišlo u izbjeglištvo danas 10 autobusa žena i djece.

U BiH poginulo je danas 28 a preko 100 osoba ranjeno. Samo u B. Brodu poginulo je 8 a ranjeno oko 50 osoba.

Ne. 10. 5. 1992.

... Ponovo je napadnut Osijek. UNPROFOR najavljuje da će uskoro preuzeti kontrolu u istočnoj Slavoniji. U Neumu su od avionskih bombi oštećeni hoteli, a u Metkoviću su od 2 kazetne bombe uništene 2 kuće, ima poginulih i ranjenih.

U BiH od početka rata poginulo je 1.320 osoba.

Po. 11. 5. 1992.

Diplomatski odnosi s Vatikanom

Jutros se čula pješadijska paljba s Kozice. Priča se o nekom četničkom desantu na Mostar. Zagreb javlja da je to beogradsko sijanje panike.

Nekoliko je žena s djecom iz Pologa otišlo u izbjeglištvo u Split. Oni koji su ostali uzvrpoljili su se što će s nama i našom djecom biti? Ako avioni nastave ovako tući, nitko živ ostati neće. Osjeća se jedna doza panike među ženama koje imaju djecu.

Radio Zagreb javlja o velikim četničkim pokoljima u Vidovicama, Kopanicama, Ularicama i oko Doboja. Srušena je crkva u Doboju, raketiran je samostan u Čardaku.

U 7,05 sati avion je opet raketirao G. Polog i Grabovu Dragu. U G. Pologu rakete su tukle golo brdo u Kruševcu gdje nema nikakvih položaja. Nastradalo je 15-ak musli-

manskih ovaca i pravo je čudo kako je čobanica među njima ostala neozlijeđena. U G. Dragi razorene su 2 kuće i jedna žena ranjena.

U 18,30 opet topničko prepucavanje između HVO i četnika ali ne tako ubitačno, tek toliko da se zna da su tu. Topnička paljba prestala je oko 22 sata.

U Brislu 9 ministara odlučilo je povući svoje ambasadore iz Beograda na konzultaciju. JA je proglašena okupatorom i traži se njezino kompletno povlačenje do 18. 5. 92.

Papin izaslanik predao je F. Tuđmanu u Zagrebu vatikanske vjerodajnice. Tako su uspostavljeni diplomatski odnosi između Vatikana i hrvatske države.

KESS je ponovo odložio svoju konačnu odluku zbog ruskog zatezanja. Ruski je delegat tražio da deklaracija glasi 52-1 glas na što drugi nisu pristali. Rusu je dato još 24 sata da se konačno odluči.

YUTEL je prestao s radom.

Već 20 dana nema kiše i velika je suša, a na to još iz čista mira zapuhala je jaka bura da još bolje osuši ionako sušnu zemlju.

1 DEM = 100 HRD = 700 YUD na crnom tečaju.

Ut. 12. 5. 1992.

Nesporazumi HVO i TO

Ponovo zrakoplovi zuje ali negdje visoko i ne djeluju. Bura puše, zuje žice od dalekovoda. Opći kaos zvukova ispunjen strahom od avionskih bombi.

Sinoć je borba u Mostaru trajala do 02 sata, katedrala je pogođena s 15-ak projektila.

Čuje se da ima nesporazuma između HVO i TO tj. vojske pod komandom Hrvata i vojske pod komandom muslimana u Busovači i Zenici.

Hrvatska je primljena u Međunarodni savez civilnog leta – ICAO. Najavljeno je za sutra uspostavljanje zračne linije Zagreb – Split koju će držati Croatia air, nakon gotovo 8 mjeseci prekida.

Konferencija KESS-a nakon nekoliko dana natezanja napokon je isključila SR Jugoslaviju, do konca lipnja, iz svih odlučivanja u svezi država na tlu bivše Jugoslavije.

Danas su oborena 2 aviona kod Gabele i jedan kod Neuma; prema radiju.

Konačno je oslobođen B. Brod od četnika. Pala je Kalesija. Stradala je crkva sv. Vinka u Sarajevu. U Mostaru su poginula 2 civila.

Naši su zauzeli bazu JA na Čvršnjici, pošto se JA sama povukla.

Sr. 13. 5. 1992.

Jednostrano primirje od 5 dana

Radio javlja da je u Konjicu oštećena i crkva i samostan. Srpska BiH najavila je petodnevno jednostrano primirje koje počinje od 6 sati jutros. Izgleda da je SDS najavila primirje radi sređivanja prelaska JA u SDS jedinice. Oko Blata već su četnici najavljeno primirje prekršili 4 puta tukući naše položaje.

Oslobođena je Srebrenica. U BiH je uništeno ili oštećeno oko 80 džamija.

SAD i zemlje EZ-a povukle su svoje ambasadore iz Beograda na konzultacije.

Na Ravnoj Gori SPO je postavila spomenik D. Mihajloviću. Savez boraca Beograda je protestirao zbog toga.

Kina i Hrvatska uspostavile diplomatske odnose.

Prema Radio Zagrebu, sinoć je u Mostaru poginulo 10 branitelja, a posredstvom UNPROFOR-a iz Mostara je otišlo oko 1200 žena s djecom u autobusima.

Če. 14. 5. 1992.

Ništa od mira

Mirno je do 11,30 sati a onda kratka topovska paljba po našim položajima oko Blata. U Podrinju i Sarajevu su borbe. Zapaljena je crkva na Stupu. Prema Radiju BiH Karadžić i Milošević dogovaraju se o nepriznanju dogovora o povlačenju JA iz BiH. Treba diskreditirati postojeću vlast u BiH, srećom UN odbacuje tu srpsku rabotu. Isti Radio javlja da je uhvaćen razgovor Karadžić-Milošević, gdje Karadžić traži avione za bombardiranje Sarajeva jer Srbi gube zauzete pozicije.

U Strasburu se poduzimaju koraci za zamrzavanje YU imovine širom svijeta. Do sada štete od rata u Hrvatskoj iznose oko 18 milijardi USD. Na sastanku Nesvrstanih zemalja u Indoneziji, Hrvatska i Slovenija zatražile da ih se primi među goste. Došlo je do neslaganja onih koji su za kontinuitet Jugoslavije i onih koji priznaju sadašnju realnost.

Večeras su na HTV u Krupnom planu u Splitu nastupili gosti iz Mostara: L. Pavlović, M. Topić, J. Topić i dva muslimana. Voditelji su bili A. Ivanković i M. Čavar.

Pe. 15. 5. 1992.

Rezolucija UN o BiH

Ponovo četnici tuku Kruševo, Sretnice, a čuje se tutanj granata iz Čitluka.

Radio BiH javlja o masakru oko 80 muslimana u Grackoj kod Doboja.

U Mostaru je mirno, love snajperiste, 3 su ih već ubili.

UNPROFOR je preuzeo kontrolu istočne Hrvatske ali opet granate padaju po Osijeku. Dva pilota s avionima prebjegli u Hrvatsku.

HTV slavi 75 godina Radija (1926) i 35 godina TV (1956).

U večernjim satima ponovo napadi na naše položaje u Kruševu, Galcu i po Mostaru.

UN su usvojili rezoluciju o BiH: prekid vatre, povlačenje JA i razoružavanje svih vojnih formacija. Još jedan uzaludan papir! Kako Zapad ne shvaća da papirima ne može ništa pomoći BiH? Čoravi Zapade, na Balkanu samo sila vrijedi!

Su. 16. 5. 1992.

Ubijen Tihomir Mišić

U Hercegovini su povremene pucnjave a u Sarajevu i oko Tuzle žešće su borbe. U Bihaću JA je minirala, kažu, najsvremeniji aerodrom u Europi.

Pogođena je crkva u Biletić Polju. U Mostaru telefonske veze sa svijetom ne rade od 7. 5. Opet puše jaka bura, žestoka je suša.

Ratne štete u BiH procjenjuju na 25 milijardi USD. Izgleda da je ova cifra otprilike izrečena.

Poginuo je komandir 4. bojne Tihomir Mišić. Tihomir je bio pokretač svih hrvatskih aktivnosti u Mostaru od zaustavljanja tenkova lani, pokretanja HDZ, do ovogodišnje borbe za oslobođenje Mostara. (Kasnije su se pronosile vijesti da je ubijen s leđa, što znači: nisu ga ubili četnici.)

Ne. 17. 5. 1992.

Hrabri bjelopoljci

Četnici su sinoć izvršili jak napad na Bijelo Polje. Izgubili su 163 vojnika i 2 tenka, o našim gubicima Radio šuti. Tamo se i danas vode borbe, kažu da su Srbi pozvali u pomoć avione. Avioni su danas djelovali u Kočerinu, Grljevićima i kod Posušja.

Povremeno je otvarana vatra po Kruševu i Galcu. Imao sam dvije mise u skloništima. U 8 sati 63 osobe i u 10 sati prisutno je bilo 114 osoba.

Opet napad na Osijek iako je UNPROFOR preuzeo kontrolu istočnog sektora. Baš od ovih zapadnjaka nema koristi bilo da su kod kuće ili na terenu!

Kod Brčkog je otkriven stravičan prizor četničkog masakra nad Hrvatima. Četnici iz Pelagićeva i Srbije ubili su 50-ak ljudi na svirep način.

...

Ut. 19. 5. 1992.

Opasna goranačka cesta

Na goranačkoj cesti jutros su četnici ubili 3 osobe. Bačeni su otrovi na B. Polje i avion je raketirao. U Mostaru se povremeno puca.

Naši su oslobodili prilaz Pelješcu i napreduju prema Slanom.

Vojska JA je napustila Sarajevo, a u Tuzli pri povlačenju razorila je aerodrom.

Sr. 20. 5. 1992.

Oslobođena Trebinja, palo Bijelo Polje

Naši oslobađaju sela oko Slanog. Oslobođena je Trebinja.

U Kutima su četnici napravili masakr nad 12 naših ljudi. B. Polje je palo jer naši nisu mogli odoljeti četničkoj premoći u avionima, topovima i specijalnim tenkovima kojima zolje ne mogu ništa.

Beograd javlja da se JA povukla s terena BiH, mada se u praksi ništa nije promijenilo.

U Sarajevu se i dalje ratuje. Ruski ministar koji je jučer došao u Beograd, danas je poletio za Sarajevo ali se nije spustio, navodno zbog magle koje nije bilo. Neka je politička magla u pitanju.

Konvoj djece 2000-5000 koji je pošao iz Sarajeva u Split četnici drže u zatočeništvu na Ilidži. Italija je proglasila izvanredno stanje zbog velikog priliva izbjeglica iz BiH.

U BiH je danas završila školska godina. Tko ima jedinice, prenosi ih u sljedeći razred.

Beogradski je tisak napao bivše YU generale zbog izdaje Ustava i SFRJ.

...

Su. 23. 5. 1992.

Četnici žestoko tukli

Rano jutros četnici su žestoko tukli naše od Krivodola do Jara. Izgledalo je kao da je smak svijeta. Cijela donja strana Blata bila je u dimu. Naši su uzvratili. Oko 8,15 malo su utihnuli. Kako javlja A. Pehar, četnici su gonili streljivo na Forticu pa su se jakom vatrom štitili.

U Sarajevu je podignuta optužnica protiv R. Karadžića, N. Koljevića, B. Plavšić, V. Ostojića i Simića što su naoružavali Srbe i vodili rat protiv BiH.

...

Su. 6. 6. 1992.

Pogođena crkva na Dobrom Selu

Opet topovsko prepucavanje četnika i naših. Na D. Selu četnici su pogodili filijalnu crkvu. U Sarajevu su jake borbe. U Bosni je poginulo 17 a ranjeno 120 branitelja. U Mostaru

je poginulo 11 a ranjeno 50 boraca.

Svi su izgledi da bi se uskoro mogao otvoriti sarajevski aerodrom i to pod međunarodnom kontrolom.

Duhovi, 7. 6. 1992.

Gađanje ljutodočke crkve

Od 7 do 8,10 sati četnici su, vjerojatno s Varde, svakih 5 minuta gađali crkvu u Lj. Docu. Gledajući eksplozije granata i dim, padaju oko 100 m od crkve. Naši Slavuji uzvraćaju. Hoće li sv. Ana zaštititi svoju crkvu? U 8,10 pogodili su je, sva je crkva u dimu. Pratim dobro na dvogled, dim se razilazi ali krov i zvonik izgledaju mi neoštećeni, druge joj dijelove ne vidim od šume. Artiljerijska paljba oko Blata u povremenim razmacima trajala je do 19 sati.

Radosna vijest dolazi iz Neretvanske doline. Oslobođeni Klepci, četnici pobjegli iz Prebilovaca.

Na Sarajevo danas je sručeno oko 5000 granata, sve gori. Oko 30 je poginulih, a preko 100 ranjenih. Kod Zenice u nekom selu četnici su zaklali 28 muslimana.

Srpski radio Mostar stalno emitira borbene pjesme, a radio Trebinje daje upozorenja kako postupiti kad svira opća opasnost. Zapovjednici prijete strijeljanjem za one koji pobjegnu s fronte. Izgleda da i Srbima gori pod nogama!

Po. 8. 6. 1992.

Oslobođeni Tasovčići

Povremeni pucnji s obje strane. U 12,15-12,45 opet gađaju ljutodočku crkvu. Sad su precizniji nakon nekoliko granata, dim se diže iz same crkve. Na dvogledu opet ne vidim oštećenja.

Novinari kažu 6. flota dala utlimatum Mladiću da povuče vojsku od sarajevskog aerodroma 10 km. U Sarajevu su cijeli dan borbe, Radio govori o inicijativi TO. UN donijele deklaraciju br. 758 o deblokadi sarajevskog aerodroma i stavlja ga pod kontrolu UNPROFORA.

HVO je oslobodio Tasovčice i Hotanj, napreduju prema Domanovićima. Četnici bježe i iza sebe sve pale.

Četnici su danas tukli po Dubrovniku i Sl. Brodu gdje su ubili 1 osobu. U BiH je poginula 31 osoba, ranjeno je 350 osoba.

HTV je večeras prikazao izložbu slika naše biskupije u Zagrebu. Slike su nekoliko dana prije požara biskupije prenešene u Zagreb.

Pala je fina kiša, ima i grmljavine, ali u usporedbi s topovskim pucnjima, slaba je.

Ut. 9. 6. 1992.

Četnici bježe i pale

Osvanulo vedro i mirno jutro, tko bi rekao da je rat? Jučer je u Dubrovniku poginula 1 osoba i napravljeno je mnogo štete na spomenicima kulture. U jučerašnjem oslobađanju sela kod Čapljine poginulo je 10 naših i oko 100 četničkih vojnika, a danas u Šurmancima od četničke granate poginula su 2 žitelja.

Od podne opet topovi tuku oko Blata. Žestoke su borbe oko Modriče, poginulo je 20 branitelja i 150 četnika (crnokošuljaša). U Sarajevu je danas poginulo 32 vojnika.

Četnici bježe kroz Dubrave, putem biju i pale kuće i crkve.

Sr. 10. 6. 1992.

Gore crkve na Domanovićima i Aladinićima

Prije podne opet topovske granate po uobičajenim položajima oko Blata. Srbi napreduju iz Kupresa prema Rami, a u Jajcu su zatražili predaju oružja, naši su to odbili i brane se.

Izgorio je župni stan i kuća č. sestara u Domanovićima, crkva je djelomično nagorila. Na Aladinićima još gori crkva. Vjerojatno je to sve jučer zapaljeno. U Dubravama je zapaljeno preko 100 kuća uglavnom hrvatskih. I muslimani su sada počeli bježati iz Dubrava, ne znam od koga i kuda? (Crkva na Aladinićima zapaljena je fosforom i različitim drugim sredstvima. Crkvu su zapalili Šefik Kovačević „Sudo“ i Kemo Balavac, kako se priča.)

Francuzi pripremaju otvaranje zračne luke u Sarajevu. Strana sredstva informiranja: SKY, France program 5, RAI i CNN stalno prate zbivanja u BiH i Hrvatskoj. Prilično su objektivni.

Neki četnički zubar u Doboju kažnjava zarobljenike Hrvate i muslimane tako što im uzima krv i daje je srpskim ranjenicima. Četnički danak u krvi! Četnici su kod Višegrada izvršili pokolj 22 muslimana, ubili su jednog hodžu i cijelu njegovu obitelj.

Če. 11. 6. 1992.

Oslobođen Orlovac i Hum, imenovan za biskupa Ratko Perić

Ujutro u 4,30 počela je žestoka paljba iz svih naših raspoloživih sredstava, osim aviona jer ih nemamo, po četničkim položajima na Orlovcu i Humu. Uzvraćaju i oni. Izgleda po dimu i detonaciji da je opet pogođena ljutodočka crkva. Tutnji zemlja od detonacija, ovo je jedno od najžešćih jutara ovoga rata. U 8 sati javljaju vijesti, širokobriješka Kažnjenička bojna juriša na Orlovac. Žestoka pucnjava trajala je do 12 sati, a onda radosna vijest, na Orlovcu, Humu i Vardi vijori se hrvatski stijeg. Od veselja oko Blata pješačka

pucnjava trajala je oko sat vremena. Popodne je oslobođena Jasenica i Rodoč. Na Vardi su naši zarobili 3 četnička tenka. Četnici su u Raštanima minirali željeznički most. Poginula su naša 2 ili 3 vojnika, za četničke se ne zna ali se govori o 10-ak.

TV Beograd javlja da je u Mostaru pogođena pravoslavna crkva. U Sarajevu se vode borbe. Napokon je i konvoj pomoći pod vodstvom UNPROFOR-a stigao u Sarajevo, putem su imali problema s SDS. Sarajevo je bez vode i struje.

Danas je u BiH poginulo 19 osoba i preko 100 ranjeno.

Danas je Bajram, izgleda da je na Bajram započela okupacija i evo na Bajram ponovo oslobođenje Mostara.

Ratko Perić je imenovan biskupom koadjutorom naše biskupije.

Pe. 12. 6. 1992.

Vraća se život

Mirno jutro. U Pologu su ponovo nakon više od mjesec dana proradile prodavaonice. Glavnih artikala ima dovoljno (brašno, ulje, sol, šećer itd.). Prvih dana se moglo kupovati za srpske i hrvatske dinare, sada samo za hrvatske i marke. Sve je skupo. Zadnja naplaćena plaća običnog radnika za 3. mjesec bila je 10.000 YUD, a sada se za to može kupiti 10 piva. Na selu još nema većih problema za hranu jer nešto se ima od zemlje, nešto od stoke, nešto od starih zaliha deviza, a ponešto daje i Caritas. U gradu je mnogo teže jer se živi samo od humanitarne pomoći i starih zaliha. Struje ima makar i uz prekide. Telefoni u Pologu ne rade od 6. 4. 92. Goriva od neki dan ima dovoljno, cijena mu je malo viša od 1 DEM. Promet je između Mostara i Lištice u prekidu od početka rata. Iz Lištice ima autobusna veza sa Splitom i Zagrebom. Veza s Bosnom ide linijom Posušje-Rakitno-Risovac-Jablanica-Prozor-G. Vakuf. Ovaj put dobio je naziv „Put spasa“.

Od jutros se ne čuje Srpski radio Mostar. U Zagrebu se jučer i danas održava savjetovanje „Duhovna obnova Hrvatske“.

U Sarajevu se vode borbe, 9 je poginulih. Karadžić najavljuje primirje za ponedjeljak u 6 sati. Čuju se detonacije granata iz pravca Pjesaka.

Su. 13. 6. 1992.

Oslobođene Dubrave i Stolac

Pokoja četnička granata pada još po Galcu. Slavuji tuku cijeli dan. Oslobođeni su Domanovići, Aladinići, Crnići, Pjesci i Stolac. Četnici sada više bježe nego što su se naši nadali, usput sve pale.

U Sarajevu je danas poginulo 26 osoba. U Gracu kod Posušja prisegnula je nova pukovnija «Bruno Bušić».

Ne. 14. 6. 1992.

Oslobođena Buna

Cijeli dan čuo se tutanj iz mostarske kotline. Slavuji stalno pucaju. Do podne je oslobođena Buna.

Na Kupresu se vode žestoke borbe ali bez pomaka linija.

Na području bivše Jugoslavije ima 1,400.000 izbjeglica od toga ih je u Hrvatskoj 535.000 a u Sloveniji 62.000.

Francuski konvoj pomoći stigao je u Sarajevo. Grčka još uvijek spori ime Makedoniji. U Beogradu srpski patrijarh Pavle predvodi marš mira, gledam na TV, ima mnogo svijeta. Kasno, Pavle! Izgleda, to je više spašavanje Srbije negoli briga za mir. Kola su srbijanske osvajačke politike krenula niza stranu i treba ih spašavati svim sredstvima.

Jugoslavija je izbačena iz natjecanja nogometnog prvenstva Europe, a upala je Danska. Filipinska vlada zabranila je šahovskoj delegaciji Jugoslavije nastup u Manili na prvenstvu svijeta u šahu.

Po. 15. 6. 1992.

Oslobođeno Hodovo

Jučer je u Mostaru poginulo od četničkih granata 5 osoba, a 60 ih je ranjeno. U Sarajevu je jučer formirana nova vlada BiH.

Danas je trebalo nastupiti srpsko jednostrano primirje ali kao i uvijek od toga nema ništa. U Ilijašu su četnici masakrirali 40-ak muslimana.

U Beogradu studenti demonstriraju protiv Miloševićeva režima. Za predsjednika Jugoslavije izabran je Dobrica Ćosić.

Oko 16 sati čuju se pucnji oko aerodroma. Naši su prešli na lijevu obalu Neretve i potiskuju četnike. Oslobodili su Hodovo.

Telefonski je potpisana deklaracija između Hrvatske i BiH, izgleda ništa posebno.

Ponovo se čuje Srpski radio Mostar i na njemu su borbene pjesme.

Ut. 16. 6. 1992.

Mostar oslobođen

Mirno jutro. Oko 10,45 Blato nadlijeću srpski avioni ali ne djeluju. U 11 sati Srpski radio Mostar, vjerojatno iz Nevesinje, prenosi zapovijed Krste Savića da se svi vojni obveznici od 18 do 60 godina jave u Nevesinje. Tko to ne učini, protiv njega će se pokrenuti krivični postupak ili će biti strijeljan zbog izdaje SAO Hercegovine. Na Radio Trebinju već 10-ak dana vrte se zapisi srpskih pisaca iz 1. svjetskog rata ili balkanskih ratova. Ovim zapisima želi se podići četnički borbeni poljuljani moral, ako su ga uopće imali.

Danas sam na Ovojcima bio na sprovodu Josipa Bošnjaka koji je u nedjelju poginuo na Starome mostu. Bilo je puno naroda iako je cijeli dan bila opća opasnost.

U Mostaru gori pravoslavna crkva, a požar gasi HVO, pokazuje to i HTV.

Danas je oslobođen Mostar, Vrapčići, Trijebanj a kasno noćas oslobođena je i zloglasna Fortica. Kažu, četnici bježe panično prema Nevesinju.

U Konjicu su četnici pogodili zatvor granatom i ubili 13 zatvorenih četnika. U Sl. Brodu poginulo je 5 osoba od dalekometnog srpskog topništva s Motajice iz Bosne.

U Beogradu srpski vojnici kleče pred Skupštinom, a patrijarh Pavle demonstrira ulicama. To na HTV komentiraju: mole koji bi trebali marširati, a marširaju koji bi trebali moliti. Odlazak Miloševića s predsjedničke stolice a dolazak Ćosića komentiraju: srušio je Miloševića da ga spasi.

Sr. 17. 6. 1992.

Dinar BiH

Jutros se ne čuje Srpski radio Mostar, valjda su pobjegli u Nevesinje. Oslobođen je mostarski aerodrom. Borbe se vode oko Stoca. Oslobođeni su Ošanići. Četnici bježe iz B. Polja. Pronose se vijesti da četnici negdje u Veleži imaju dalekometne rakete velike razorne moći. Je li ih stvarno imaju ili nas samo plaše, to samo oni znaju?

U Carigradu su zasjedale islamske zemlje u svezi pomoći BiH. Neke su od njih već poslale humanitarnu pomoć.

Na Grobljanskom polju održava se proslava povodom 750. godišnjice bitke s Tatarima 1242. S kime se sve nismo borili, da bismo opstali?

Vlada BiH najavila je BH-dinar u omjeru sa srpskim 1:1. U Hercegovini na slobodnom teritoriju upotrebljava se samo hrvatski dinar ili njemačka marka.

Če. 18. 6. 1992.

Ponovo sam u Mostaru

Sišao sam u Mostar preko Žovnice. Puno rupa na cesti od granata. Sa Žovnice bih rekao da u Mostaru sve zdravo izgleda ali kad se dođe među kuće, onda se vide velika oštećenja od granata. Najsablasnije izgleda izgorjela Biskupija. Izvana obnovljena lijepa fasada na zidovima a sve drugo zjapi crno i prazno. Katedrala je gotovo sva izrešetana mecima i gelerima, a jedna četvrtina krova raznešena je granatama. Oko nje su mnoge rupe od promašenih četničkih granata. Kamen s kojim je bila obložena uglavnom je sav izrazbijan.

Danas je prvi put napadnut Gradačac.

Večeras su četnici topovima napali Slipčiče i Krivodol, pucnjava se čula dugo u noć.

Pe. 19. 6. 1992.

Oslobođeno Bjelo Polje, konflikt HOS i TO

Ponovo se čuje Srpski radio, samo su mu promijenili ime u Srpski radio studio Hercegovina. U 11 sati dobro laže da se srpske zastave vijore na Buni i Sjevernom logoru.

U Travniku i Vitezu došlo je do konflikta između TO i HOS-a u Mostaru su trzavice između HVO i TO, nekih nesporazuma ima i u Stocu. Kažu da je omjer branitelja u Mostaru 6.000 u HVO i oko 1.000 u TO. U HVO su mnogi muslimani dok u TO ima malo Hrvata.

U HOS-u u Hercegovini su uglavnom muslimani iako su Hrvati glavni zapovjednici. Kažu da muslimani po hrvatskim nazivom sviđaju svoje račune, pale pravoslavne crkve, pljačkaju i pale srpske kuće. Ovaj podatak o HOS-u treba provjeriti je li istina jer se radi o pričama koje kruže u narodu.

Žestoko je napadnut Dubrovnik, borbe se vode oko Dervente. Kažu da su četnici ponovo bili zauzeli Stolac i ponovo su istjerani. Naši čiste B. Polje. Kod sarajevskog aerodroma četnici su zaklali 40-ak muslimana.

Zdenko Škrabalo novi je hrvatski ministar vanjskih poslova, nije član nijedne stranke. Danas se predstavio novinarima.

Zagrebački Vjesnik prestao je izlaziti zbog financijskih razloga, a isto se dogodilo neki dan tjedniku Danas.

Od početka rata u BiH poginulo je oko 7.200 osoba a ranjeno oko 25.000 a nestalih ima oko 30.000 u izbjeglištvu je 1,303.000 osoba od toga 603.000 u BiH, ostali su izvan republike.

Su. 20. 6. 1992.

Obilaženje Hercegovine

Obišao sam radi Crkve na Kamenu cijelu srednju Hercegovinu i snimao situaciju o razrušenim župama. O tome pišem opširno u CnaKu br. 6-7/92.

Samo ukratko navodim župe u kojima su oštećeni crkveni objekti: Lj. Dolac, Kruševo, Tepčići, Čitluk, Gradina, Čapljina, Čeljevo, Grljevići, Gabela, Hrasno, Hutovo, Gradac, Domanovići, Aladinići, Prenj, Stolac, Rotimlja, Trebinja, Ravno, B. Polje, Konjic, Šujica (za Nevesinje i Šćepan Krst kasnije smo saznali da su te crkve uništene).

Pale su mnoge srpske kuće na lijevoj obali Neretve u Tasovčićima i Žitomisliću, tu gori i srpski manastir. Mislim da je bilo puno boljih rješenja, za srpsku imovinu, od paleži.

Vlada BiH proglasila je ratno stanje, mobilizaciju i radnu obvezu. Četnici su tukli po Stocu granatama s Hrguda.

Ne. 21. 6. 1992.

Vraćaju se izbjeglice

Borbe se vode u Sarajevu, Tuzli, Posavini, Jajcu, rubovima stolačke (Barane) i mostarske općine.

Zapovjednik francuskih snaga na sarajevskom aerodromu traži uvjet od 48 sati mira, inače se povlači. Srbima nije do mira pa pucaju.

Danas sam imao mise u položkim skloništim, broj naroda naglo se povećao, što je znak da su se mnoge izbjeglice vratile iz Dalmacije.

Četnici su oštetili HE Mostar.

U Mostaru u katedrali slavljen je patron Majka Crkve i ujedno misa za sve pale branitelje. Bilo je prisutno puno svijeta iako je još uvijek nesigurno kretati se gradom kojeg četnici uvijek mogu zasuti granatama.

Po. 22. 6. 1992.

Prekid odnosa s YU Dobriču su noćas minirali neke srpske kuće čiji su vlasnici otišli u četnike (Stevo Slavić).

Borbe se vode oko Šibenika, a u Sarajevu su opet stradali civili od nenadane granate. Radio o Hercegovini šuti kao da je rat u Hercegovini završen.

U Travniku između HVO i TO su neki sporovi. Spor je mirno riješen. Danas je godina dana od četničkog napada na Slavoniju. U Hrvatskoj se slavi dan antifašističke borbe.

BiH je prekinula sve odnose sa Srbijom i Crnom Gorom.

Autor: Radoslav Zovko

Naslov: Mostarski dnevnik 1991.-1996.

Izdanje: Mostar, 1999.

26. novembar 1991.

Iz Beograda dolazi naređenje, vjerovatno na Vukosavljevićev prijedlog, da moj pomoćnik potpukovnik Jovo Vukobrat ide za komandanta brigade TO u 5.K, tj. u Bosansku krajinu. Ta brigada bit će potčinjena lično krvniku Uzelcu, preći će rijeku Savu i boriti se protiv hrvatskih domoljuba na pakračko-gradiškom bojištu. Vukobrat naređenje prima sa negodovanjem, preda mnom, ali pred Vukosavljevićem nije bilo tako. O tome obavještavam načelnika štaba Fikreta Jakića, a on samo kaže: „Mora se, izvršite naređenje“. Na moj komentar: „Znači, veži konja gdje ti gazda kaže“, on se samo smije.

Oružje TO RBiHse masovno pljačka**4. decembar 1991.**

Svi magacini štabova TO iz regije Mostara su jedne noći obijeni od neidentifikovanih pripadnika JNA i sva sredstva su odvezena u „nepoznatom pravcu“. Čovjek koji mi je to javio putem telefona rekao je da je moj i prijatelj Bosne i Hercegovine. Preko svojih, drugih prijatelja saznajem da se noću pojavio Spase Tatalović, tada pukovnik JNA i nekadašnji moj prijatelj, sa ovlaštenjem komandanta „hercegovačkog korpusa“ generala Strugara. Taj papir je pokazao pukovniku Mitovu, komandantu OkŠTO Mostar, a ovaj mu sve dozvolio što god je Tatalović zahtijevao. Na taj način bivša JNA totalno je razoružala teritorijalnu odbranu Hercegovine. Bugarin Boris Mitov je o tome izvijestio samo generala Vukosavljevića. Drugi dan pokrećem postupak, a kao razlog navodim to što je Mitov sve dao bez ikakvog dokumenta o primopredaji te tražim da za to odgovara. Drugi razlog za pokretanje postupka nisam mogao naći.

18. decembar 1991.

Dobivam izvještaj da su Uzelčevi četnici obili skladište OpŠTO u bosanskoj Krupi i pokrali sve što je bilo u njemu. Vukosavljević je to prokomentarisao jednostavno: „A šta mi tu možemo? Na moj prijedlog da se o tome izvijeste Beograd i Predsjedništvo BiH, odgovorio je: „Nema potrebe, znaju oni da je sve što je uzeto u sigurnim rukama“.

23. decembar 1991.

Dobivamo naređenje iz SSNO-a da se naoružanje i municija TO razmješta na nove lokacije, po planu komande 2. VO i to na lokacije za koje neće znati niko iz RŠTO. Insistiram da Vukosavljević i Jakić o tome izvijeste Predsjedništvo RBiH i otvoreno tada prvi put upotrebljavam termin „prevara i krađa“. Jakić me pred Vukosavljevićem upozorava: „Pazite što govorite, to su krupne riječi“. Mislim da Predsjedništvo o tome nikada nije bilo upoznato. Međutim, ta odluka je

značila da se materijalna sredstva, koja je naš narod kupovao za svoj novac i za svoju odbranu, dodjeljuju armiji koja je iz dana u dan sve više bila srpska, a ne narodna, i sve više četnička i agresorska.

6. januar 1992.

Pukovnik Ostojić, forsira povlačenje protivavionskog naoružanja TO iz preduzeća kao što su „Famos“, „Unis“, Željezara Zenica, „Krivaja“ Zavidovići i druga, sa obrazloženjem da to njima nije potrebno. Govori da je to odluka „iz Beograda“ da se oružje povuče u skladište JNA, kako se stranke ne bi „poubijale između sebe“. Dakle, totalno prozirno obrazloženje. (Zar to Predsjedništvo RBiH i Ministarstvo odbrane RBiH nisu shvaćali? Zar nisu znali da se time totalno razoružava narod naše države?) Istoga dana pukovnik Pavlović na kolegiju komandanta izvještava da su u Loparama, Ugljeviku i Šipovu postavljeni novi komandanti OpŠTO. Postavljeni su ljudi iz SDS, a raniji komandanti su bez obrazloženja smijenjeni. Sve je urađeno a da mi na kadrovskom savjetu nismo bili upoznati. Bili smo stavljeni pred svršen čin.

Počinjje panika**1. april 1992.**

Sve miriše na rat. Atmosfera je naelektrizirana u čitavoj Republici a posebno u Sarajevu. HOS-ovci su prethodni dan bili zauzeli nastavni centar TO u Varešu, ali su se jutros povukli. Međutim, snage HOS-a zauzele su OkŠTO Livno. Oduzeli su motorna vozila, ratni plan, mobilizirali su ljudstvo i borbe su već počele u trouglu Šuica–Kupres–Tomislavgrad.

Napad na BH gradove**11. april 1992.**

U Višegradu je stanje dramatično: nivo vode Drine i akumulacionog jezera je povećan, a Murat Šabanović je sa svojim ljudima zaposjeo branu i prijeti miniranjem. U Modriči su snage JNA zaposjele stanicu javne bezbjednosti, SO i radiostanicu. U Bosanskom Brodu čuju se snažne artiljerijske detonacije. Foča se intenzivno bombardira iz zraka i sa zemlje. Gađaju se isključivo muslimanska naselja. U Čapljini se Bivolje Brdo ravna sa zemljom, a i sam grad je obasut granatama. U Tuzli je JNA izašla iz garnizona i zaposjela cestu prema Gračanici. U Goraždu, u Azotaru Vitkovići, ušla su neidentificirana lica i prijete ispuštanjem amonijaka u Drinu. Zvornik kontroliše JNA a narod ga masovno napušta.

U Mostaru su od srpskih „teritorijalaca“, odnosno četnika, zaposjednute hidrocentrale Mostar i Salakovac. Čitluk

zasipaju granate. Derventa je okupirana. Na Kupresu JNA i rezervisti pale hrvatska sela.

12. april 1992.

U jutarnjim satima Sarajevo se žestoko i nemilice razara, pali i uništava, ali i pljačka. Naime, toga dana su počele masovne pljačke i obijanje prodavnica, skladišta i stanova. Iako su naša policija, na čijem čelu je bio Jusuf Pušina, i specijalci MUP-a sa Draganom Vikićem na čelu, tada nastojali spriječiti pljačkanje grada, mislim da je bilo prioriternije izvršiti naređenje Predsjedništva da se Sarajevo mora odbraniti i važnije je bilo dati sve snage da se glavni grad spasi od okupacije i ne dozvoli agresoru da uđe u njega. Zbog toga je većina policije, zajedno sa snagama TO, bila angažirana na preko 60 kilometara dugim linijama odbrane grada.

U Aleksinom Hanu kod Jablanice, na magistralnom putu Sarajevo – Mostar, uništen je most pomoću eksplozije cisterne sa gorivom. U Mostaru JNA je zaposjela preduzeće „Soko“, obila magacine građevinskog materijala „Velmosa“ i sav materijal odvezla. U Neumu avioni jugovojске bombarduju rubne dijelove grada, a više puta iz artiljerijskih oruđa pogođen je i sam grad. U Stocu, most na Radimlji je srušen i prekinuta je putna komunikacija Stolac – Domanovići.

Na releju Majevica, kod Tuzle, uključen program TV Srbije. U Zvorniku se vodi borba između četnika i pripadnika TO na Kula-gradu koji drže branitelji. Četnici minobacačima tuku Kula-grad. U Foči, u MZ Aladža, gore objekti, a Muslimani se sele ka Ustikolini i Goraždu.

Čitluk je i danas teško raketiran. Avijacija JNA je bombardirala Široki Brijeg, ali su branioци uspješno oborili jedan avion.

Istog dana stičem utisak da čitavo Sarajevo gori. To se posebno jasno može vidjeti noću. Od paljevina i vatre nebo je gotovo potpuno osvjetljeno.

Sakib Mahmuljin prenosi mi informaciju da je Imra Agotić, nekadašnji pregovarač u ime hrvatskih oslobodilaca sa agresorskom JNA u Zagrebu, nazvao Operativni centar i nudi nam sveskoliku pomoć. O tome izvještavam ministra odbrane i predsjednika.

Iz Bihaća se javlja Edin Halilagić da su završili mobilizaciju snaga TO. To je učinjeno i u Cazinu i Velikoj Kladaši. Vrši se uvježbavanje, obuka vezista. Iz Tuzle se javljaju Vahid Karavelić i Fehim. Kažu mi da je planirano zarobljavanje nekoliko tenkova JNA. Međutim, vrlo rano ujutro, Fehim ponovo naziva i pita da li mi stojimo iza akcije Karavelića. Naime, njih dva su došli u sukob, a sve radi loše procjene želja i mogućnosti. Fehim smatra da su želje i namjere Karavelića suviše optimističke i da mi nemamo ni snaga ni sredstava za njihovu realizaciju. O svemu izvještavam komandanta Efendića. Javlja se Jure Karlušić, potporučnik PVO bivše JNA, koga zapošljava u našem Operativnom cen-

tru. Dolazi mi Safet Isović, poznati pjevač narodne muzike, dostavlja nam informacije iz Rajlovca da oficiri Albanci žele da nam se priključe, ali ne znaju kako.

13. april 1992.

Dok na jutarnjim vijestima general Kukanjac izjavljuje da je jedina vojska u BiH njegova JNA, dobivam informaciju da je, dan poslije sklopljenog primirja, Široki Brijeg ponovo granatiran i raketiran, a posebno naselje Gradac. U Mostaru je srušen dalekovod u Međinama, a u južnom dijelu grada srpski rezervisti nastavljaju pljačku. U Čapljini je izvršen prepad na vojni objekat od HVO i TOBiH, a JNA prijeti bombardiranjem grada. Avijacija JNA je u ranim jutarnjim satima djelovala po Neumu i Kleku. Bosanski Brod je zasut granatama, a jedna je pala u krug Rafinerije koja gori. U Sarajevu se intenzivno napada Stari Grad, koji je u plamenu. U Višegradu je neprekidna paljba iz pravca Sjemeća po muslimanskim naseljima. U Goražde se slijeva veliki broj izbjeglica iz Foče.

Komandant JNA iz Zenice prijeti raketiranjem Busovače, ukoliko se ne dozvoli smjena straže u skladištu koje je na putu ka Kačunima i Kiseljaku, a koje su opkolile snage HVO i TO.

Istog dana organiziramo i izvodimo zaprečavanje po gradu: postavljanje barikada i ježeva i organiziramo rukovođenje time iz jednog centra, iz Gradskog štaba TO.

Kolona kamiona JNA sa oko 50 vozila ušla je u Faletiće i izvlače materijalna sredstva u brda i na Pale. Organiziramo oružani napad na aerodrom Butmir, pod rukovodstvom MUP-a BiH. Ovdje smo imali malo uspjeha radi nedostatka municije.

Poslije postavljanja barikada i prepreka po Sarajevu odredili smo koridore po kojima se jugovojška ubuduće može kretati, jer se ona još nalazi u kasarnama u gradu.

Iz Gradačca mi se javlja komandant OpŠTO poručnik Osmić i sa njim dogovaram da Ivo Mijačević, potpukovnik JNA, bude komandant a on, njegov zamjenik, što bez razmišljanja prihvata. Dobivamo prijedloge iz Bihaća od Edina za postavljanje komandanta i druge prijedloge. (Edin Halilagić predlaže Osmanagića za komandanta.) Faletići se prazne ali se i miniraju. Jugovojška evakuira tehniku iz KMT, ali mi postavljamo ježeve i onemogućavamo im realizaciju tih namjera. Tako smo blokirali KMT u tri pojasa.

Rezervni kapetan Zec iz Rudog mi javlja da veliki broj kamiona putuje ka Rudom iz Užica i Višegrada.

Javlja mi se Jukić iz Žepča i obavještava o situaciji u tom gradu. U Živinicama mala gužva: Osman Fočaković, predsjednik SO, traži u ime naroda da se Vaha (Vahid Karavelić) seli iz Živinica, jer su snage TO zaplijenile jedan tenk od JNA a Vaha ne da da se on vrati agresorskoj vojsci koja prijeti da

će u protivnom savniti Živinice sa zemljom. Na kraju Vaha sluša moj savjet, onesposobljava tenk i problem se rješava dosta povoljno za nas.

Brčko je opkoljeno, Gradačac isto tako a Bijeljina okupirana. Komanda 17. korpusa je iselila iz grada i smjestila se na KM u Ljepunicama.

Na noćnoj analizi zaključujemo da HVO i HOS rade i vode borbu protiv agresora odvojeno jedni od drugih, a i odvojeno od TO. Nema nikakve koordinacije.

Iako je današnji dan bio naporan i pun dinamike, dolazak Sefera Halilovića i njegovih saradnika u naše redove je unio više samopouzdanja i optimizma. Stičem dojam da taj čovjek zna šta hoće, a često ostavlja utisak da sve zna, mada nije tako.

Beogradski scenario se realizuje

14. April 1992.

Brčko je u potpunom okruženju od JNA i paravojnih formacija SDS-a. U Bijeljini su razoreni i uništeni svi stambeni i privredni objekti u vlasništvu Muslimana, a iz Bijeljine se Arkanovim četnicima za napad na Zvornik priključilo oko 250 dobrovoljaca naoružanih do zuba. U Sarajevu, poslije izvlačenja tehnike, raketirani su Faletići i Vasin Han. Puca se u rejonu Mejtaša, Mojmila, Alipašino Polja i Vraca. U Višegradu, poslije puštanja vode iz brane, naselje Dušče je potopljeno od udara talasa. U Foči situacija bezizlazna. U Mostaru se vode borbe između snaga TO i jedinica JNA koje pljačkaju preduzeća, a vojska JNA pali kuće u području Gnojnica.

Na Čapljinu se otvara artiljerijska vatra, a iz aviona se bacaju kasetne bombe. Pogođeni su crkva i džamija a zapaljen je hotel Mogorjelo.

Organiziram distribuciju naljepnica sa oznakom TOBiH. Iz Zenice se javlja Ramiz Švalić i traži naljepnice i novac. Edin iz Bihaća insistira da se što prije za komandanta odredi Osmanagić, a iz Tešnja se javlja Mirsad Ćeman i izvještava da je formiran štab TO, a da susjedne općine nisu ništa na tom planu uradile.

15. april 1992.

U Sarajevu je na GRAS palo više granata i oštećen je veliki broj vozila. Tramvajski saobraćaj je prekinut. U području Nedžarića otvara se vatra i ne dozvoljava kretanje građana.

Četnici su zarobili dva oficira za vezu Unprofora. Saznajem da iz pravca Kalinovika kreće miljevinski odred „dobrovoljaca“ prema Foči. Jedinice užičkog korpusa su ušle u Višegrad i zauzele hidroelektranu. U Mostaru srpska i JNA vojska hapsi i odvodi ljude u nepoznatom pravcu. Iz topova se puca po gradu i uništeno je mnogo kuća, kao i daleko-

vod. Preduzeće „Soko“ je u potpunosti opljačkano. Stolac je potpuno opkoljen od snaga JNA a vrši se hapšenje pripadnika policije. U Bosanskom Brodu vode se žestoke borbe uz upotrebu artiljerijskih oruđa. Iz Modriče mi se javlja Osman Zeljković, komandant štaba TO, koji nije htio mobilizirati štab TO i veli da je u Modriči mirno iako je JNA okupirala grad.

Javljaju mi se iz Gradačca Osmić, iz Odžaka Mirsad, iz Brčkog Marko Božanović, iz Tešnja Mušović, iz Travnika Nijaz, a iz Tuzle Fehim obavještava da je Vaha preuzeo funkciju i da neće biti nesporazuma. Iz Gorazda javljaju da stranke pomalo preuzimaju rukovođenje jedinicama, a zaobilaze okružni štab TO. U opštinski štab TO uzeli su ljude bez konsultacija sa OkŠTO. Najgora situacija je u višegradu.

Javlja mi se Abidin Deljanin sa desetak nama vjernih ljudi, među kojima su Ogorelac, Maltarić, Sarić i drugi koji su u kasarni «Jusuf Džonlić», koja je još u rukama JNA. Izdajem mu konkretne zadatke. Žepče, Zavidovići i Maglaj nas izvještavaju da su nam poslali prijedloge za novi sustav rukovodstva TO u tim općinama.

Kontaktiram sa gospođom Huber, iz Međunarodnog crvenog križa, i dogovaramo pomoć Sarajevu.

Vladimir Srebrov mi donosi podatke da Srbi sa Pala prijete Srbima u Sarajevu. Majstor Ramadanović dolazi i navodi da on sam može kasarnu «Viktor Bubanj» dići u zrak, samo traži od mene odobrenje i naređenje. On je već izvršio sve pripreme u kotlovnici koja je na plin i u kojoj radi. Odlučno mu to zabranjujem i dokazujem da bi to bila katastrofa za stanovništvo oko kasarne, a možda i za čitav grad.

Sefer Halilović na sjednici kolegija komandanta predlaže što ofanzivniji i što agresivniji psihološko-propagandni rat protiv agresora.

16. april 1992.

U Sarajevu napadnuta zgrada Elektroprivrede BiH, vojska JNA izašla na dobrinju i Mojnilo. Iz Višegrada javljaju da su iz Srbije stigli „beli orlovi“ a granate padaju čitav dan na grad, naročito na lijevu obalu Drine. U Gorazdu je oko 15.000 izbjeglica. Grad gori.

U Mostaru se vode žestoke borbe uz obostranu artiljerijsku paljbu. Na Čitluk se puca iz svih artiljerijskih oruđa. Na Široki Brijeg se sručila kiša granata. Brčko se granatira iz vojnog objekta, iz skladišta u Krepšiću. U Doboju je zgrada pošte potpuno uništena. Derventu i okolna sela napada oko 900 srpskih „teritorijalaca“.

Na kolegiju štaba TO razgovaramo o ličnoj i kolektivnoj sigurnosti, o tajnosti dokumenata, jedinstvu štaba i dr. Odlučujemo da u Visokom formiramo artiljerijski divizion 122 mm. Javlja mi se Kadir Jusić iz Visokog, a Švalić iz Zenice prenosi poruku da HVO tzv. Herceg Bosne neće pod

komandu TO, a HOS pristaje.

Iz Prozora se javlja Čilić i kaže da je tamo strah i panika i da je počelo iseljavanje i Muslimana i Hrvata ka zapadnoj Hercegovini, a to podržava bivši komandant Borić. Iz Maglaja se javlja Sulejman Herceg, iz Visokog Huso Avdagić, iz Doboja Mirsad Durmić, koji kaže da ima jaču četvu od 150 ljudi, koja je dobro naoružana i nalazi se oko sela Kladari, na izlazu iz Doboja ka Derventi.

Iz visokog se javlja Halim Avdagić, komandant štaba TO. Avdo Hebib me izvještava da je Republika Hrvatska pozvala na mobilizaciju stanovništvo Čapljine.

17. april 1992.

Na Sarajevo je iz pravca Vraca, Trebevića i Lapišnice otvorena snažna minobacačka i pješadijska vatra. Puca se u Hrasnici, Ilidži i Hadžićima, gdje su pripadnici „srpske milicije“ zauzeli objekte šumarstva.

U Mostaru vlada prava anarhija. Neviđene su pljačke društvene i lične imovine. Gotovo sva preduzeća u južnom dijelu grada su opustošena.

Držim govor na ispraćaju posmrtnih ostataka generala Muje Mujkića, uz stalno pucanje iz pravca Betanije. Mislim da je Mujo Mujkić bio i posljednji čovjek koji je pokopan na groblju Bare u toku rata. Na sastanku kolegija komandanta dogovaramo o formiranju specijalne jedinice pod komandom Kerima Lučarevića-Doktora. Naređujemo forsiranje diverzantskih djelovanja sa osnovnim ciljem zapljene što više ratnog plijena. Franjo Plečko i Himzo Pečenković dobijaju konkretne logističke zadatke.

Uvečer kontaktiram sa Safetom Hadžićem i saznajem da 15 kamiona idu iz Ilijaša ka Pretisu starim putem, a Ismet Dahić iz Starog Grada daje prijedloge kako pomoći Vogošći. Lice koje se ne želi predstaviti telefonom mi u 23 i 15 minuta javlja da nas kamioni iz Ilijaša zavaravaju jer preko Skakavca, novopropkopanim putem, odlaze posebna vozila kojima se žele pokupiti sredstva iz Pretisa. Isto lice kaže da preko Vučje Luke i Betanije četnici prokopavaju put prema TAS-u u Vogošći.

Tačno u ponoć dobivam informaciju da 100 tenkova iz Glamoča kreće ka Livnu.

18. april 1992.

U jutarnjim satima, prilikom napada naših snaga na tvornicu «Pretis», poginulo je pet naših boraca, dok su 23 ranjena. Zgrada Skupštine Republike i zgrada UNIS-a, gdje su prostorije Dječje ambasade, jutros su na udaru agresorske artiljerije sa brda.

U Foči se kuće pale, ljudi terorišu i odvođe u nepoznatom pravcu. Poginule niko ne sahranjuje. U Mostaru srpski ter-

oristi uz asistenciju JNA oduzeli više vozila raznih preduzeća i organizacija. Na Iliće i Cim padaju granate sa brda Hum. Ima dosta poginulih. U naselju Centar-2 iz vojnog kamiona dijeljeno oružje. U Čapljini snažna artiljerijska i pješadijska paljba. Ima poginulih i povrijeđenih. U Tuzli na aerodrom Dubrave, iz Srbije, stiglo 10 tenkova sa istaknutim srpskim zastavama. U Orašju razoružani pripadnici aktivnog i rezervnog sastava milicije. U Derventi se cijelu noć puca. Ima puno mrtvih a kuće gore. U Bosanskom Šamcu sa desne obale rijeke Bosne granatirano hrvatsko selo Prud. Zvornik je totalno opustošen. Kasno noću saznajem da su naše jutrošnje akcije na tvornicu PRETIS uspjele ali je među poginulim i dobar čovjek i veliki patriota Safet Hadžić. Dobivam dojavu da komanda kninskog korpusa dolazi u kasarnu «Maršal Tito».

Iz visokog mi se javlja Mustafa Polutak da je u 10 sati i 45 minuta HOS ušao u kasarnu. Javlja mi se Bahtanović iz «Pretisa», koji je bio zamjenik generalnog direktora, i navodi podatke o sredstvima koja su ostala u tvornici. Predlaže da se Tintor i Risto Bajala što prije uhapsu. Naglašava da je Zurovac opasan čovjek, a da je Seid Mornjaković najpogodniji za suradnju.

Regulišemo da tvornicu «Igman» u Konjicu obezbjeđuje TO i to nalažemo direktoru. On se protivi tome, ali mu tada šaljemo naređenje, kojim regulišemo da čitavu tvornicu mora predati TO Konjica. Pet vozača tenkova predajemo komandantu Talijanu.

19. april 1992.

Stanovnici Dobrinje nalaze se na unakrsnoj vatri jer se puca sa Mojmila, Vraca i Vojničkog Polja. U Vogošći ukradena troja vatrogasna kola sa kompletnom opremom. U Neumu u strogi centar grada padaju granate. Na selo Miletići kod Čitluka ispaljeno oko 500 granata. Most u Žitomislčićima potpuno srušen... Ponovo je minirana pruga između Konjica i Jablanice. Srebrenica je potpuno blokirana. Vode se borbe između jedinica TO i „srpskih dobrovoljaca“. Na razmjeni zarobljenika angažujemo Mušira Brkića, bivšeg potpukovnika, inače doktora prava. Odlučujemo da damo prioritet odbrani pravaca kojima bi se moglo presjeći Sarajevo. Poseban akcenat dajemo ishrani i smjeni jedinica na položajima. Angažiramo se na nabavci bombi iz Bugojna, PT mina iz Breze te zolja i osa. Odlučujemo da kasarne nećemo napadati ali ćemo zahtijevati da se kulturno i ljudski predaju.

Na raspolaganje nam se javljaju ljekari Bašić, Čovrk i Sarić, koji su napustili Vojnu bolnicu. Iz Konjica izvještava predsjednik SO da su svu robu iz „Igmana“ izuzeli i sakrili na sigurno mjesto, a uhapsili oficira bezbjednosti te tvornice. Četnici ultimativno traže njegovo puštanje, inače će granatirati Konjic.

Javlja mi se poručnik Rusmir Kurić, inženjer, koji je uspio pobjeći iz Mostara, jer je rođeni Sarajlija.

U pola noći raspravljamo šta li se dešava na Zlatištu koje je IKM (istureno komandno mjesto) sarajevskog korpusa, a u kome su sigurno Ante Karanušić, a vjerovatno i Asim Džambasović, možda Enver Hadžihasanović, bivši komandant 43. mtbr. Da li je sa njima i Rasim Delić, potpukovnik i jedan od najškoloranijih i najboljih oficira bivše JNA koje sam poznavao?

20. april 1992.

U Mostaru je artiljerijska kanonada sa brda po čitavom gradu. Kod „Sokolovog“ motela skoncentrisane su jake snage JNA. U Sarajevu minobacačkom vatrom napadnuti Jarčedoli i Širokača. Organizirano se odvlače sredstva iz „Pretisa“ pod zaštitom „srpske“ milicije. Na Ilidži je potpuna blokada od „srpske“ milicije koja ne dozvoljava odlazak na posao.

U Foči je stanje dramatično. Bradati četnici u gradu pale privatne kuće Muslimana, a pojedina sela su totalno popaljena. Bosanski Brod je pod artiljerijskom kanonadom iz pravca „srpske“ općine Bosanski Brod. U Sanskom Mostu zapaljena zgrada SO u kojoj su bili pripadnici milicije muslimanske i hrvatske nacionalnosti.

Na sastanku sa komandantom okružnog štaba TO Mustafom Hajrulahovićem utvrđujemo da oklopni transporter JNA šparta po Novom Sarajevu. Hajrudin Šuman traži jednu zolju ili osu pa da organizira njegovo uništavanje. Organiziramo pojačano obezbjeđenje objekta zgrade Predsjedništva. „Imamo dovoljno ljudi, ali imamo svega četiri automatske puške i jedan škorpion“, izvještava Fikret Muslimović.

Saznajem da su u Čapljini formirali dva bataljona TO, ali je jedan muslimanski pod zapovjedanjem Džeme Najetovića, a drugi hrvatski. Na sastanku kolegija komandanta izdajemo naređenje o zabrani uzimanja motornih vozila građana i preduzeća od pripadnika TO na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine. Šaljemo ljude na ispomoć u Stari Grad i Novo Sarajevo da pomognu pri formiranju jedinica. Ističemo problem prisluškivanja veza i protivielektronske zaštite.

Predvečer me poziva ministar Doko i naređuje da od danas u zgradu Republičkog štaba, odnosno u zgradu Predsjedništva, ne mogu ulaziti i raditi u RŠTO Mladen, Valentina i Kemo Bećirević, te Huso Paravlić, Dževad Jusić, Marija Pavlović, Himzo Pečenković, Vehbija Karić, Ivan Slaviček i još neki, koji su od prvog dana rata sa nama. Kad sam ga upitao šta to znači, odgovorio mi je da oni saraduju sa četnicima i imaju mješovite brakove. Odgovorio sam mu: «Gospodine ministre, dok sam ja ovdje bit će i oni, a kad budem mrtav, onda ih možete izbaciti».

21. april 1992.

Iz Konjica se stanovništvo počinje iseljavati i to većinom

Hrvati, a i Muslimani. U Čapljini je jaka pucnjava u blizini kasarne. Avioni raketiraju Grude. U Mostaru pljačke i dalje traju. U Širokom Brijegu je nanosena ogromna šteta od bombardovanja. U Čitluku bombardovana zgrada općine. U Derventi su jake detonacije a po gradu se vode ulične borbe. Permanentno se ruši industrijska zona. Iz Brčkog se civilno stanovništvo masovno iseljava jer tenkovi ulaze u grad. U Zvorniku branioci grada i dalje pružaju otpor agresoru.

Srpske jedinice vrše masovna strijeljanja u Bratuncu i Srebrenici, a kamionima odvlače imovinu preko Drine. Započinje artiljerijski napad na Odžak iz sela Miloševca, s desne obale rijeke Bosne.

U Travniku je sukob između četnika i pripadnika TOBiH. U Sarajevu šešeljevci, pripadnici SDS i „srpskog“ MUP-a pokušavaju pješački napad na grad. Granatiranjem se razaruju vitalni objekti u općinama Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad. Pogođen je RTV dom a poslovna zgrada „Unioninvesta“ je izgorjela do temelja. Puca se na ekipe hitne pomoći. Vode se ulične borbe. Ima mnogo mrtvih i ranjenih. Saobraćaj i kompletan život u Sarajevu su paralizirani.

Toga dana donosimo odluku da grupa starješina izađe iz Sarajeva u rejon Kiseljaka, Konjica i Visokog i pripremi organizaciju napada na agresore sa leđa.

Iz Čelebića mi javljaju da oko 150 ljudi (pod vođstvom Narcisa Hasičića), koji imaju mnogo municije i oružja, razmatraju kako da nam to doture u grad.

“Ranjavanje” Alije Delimustafića

22. april 1992.

Veoma žestoki napadi iz svih pravaca izvode se na Sarajevo. Gađani su, između ostalih, Dom milicije, zgrada MUP-a i Katedrala. Navodno je bio ranjen u ruku tadašnji ministar unutrašnjih poslova BiH Alija Delimustafić. On se od tog dana po Sarajevu kretao sa šljemom na glavi i zavijenom rukom. Očevici tvrde da nije bio ranjen, jer se za vrijeme granatiranja nije nalazio u svom kabinetu, koji je uistinu bio pogođen.

Istog dana pogođen je Olimpijski muzej, a sportska dvorana na Mojmilu je zapaljena.

U Trnovu je dramatična situacija, jer su ubijena tri rezervna milionara. U Foči se nastavlja maltretiranje i hapšenje Muslimana. Na Bosanski Brod je ponovo izvršen topnički napad. U Mostaru je područje Ilića i Cima opet granatirano i mitraljirano iz aviona, a 56 „srpskih“ snajperista djeluje po gradu iz Konaka. Svi su oni iz Aleksina Hana iz Srbije.

U Bosanskoj Krupi agresor napada stanicu milicije i objekte od vitalnog značaja koje brane jedinice TOBiH. U Zvorniku su naše jedinice prešle u protivnapad. U Odžaku se vodi totalni rat sa agresorom i to svim oruđima i oružjima.

Dobivam informaciju da je jedna naša četa opkoljena na Butmiru i ima dvadesetak ranjenih boraca. Hitno organiziramo deblokadu i slanje pomoći. Kasno noću iz štaba TO Odžak izvještavaju me da se nisu sa Srbima uspjeli dogovoriti, jer su dogovore obavljali zadnjih desetak dana. Uglavnom su od danas u totalnom ratu sa njima.

23. april 1992.

Sistematski se razara Mostar. Sa Veleža je pogođena podstanica UNIS-ovog aluminijumskog kombinata. Šteta je ogromna. Srušen je dalekovod prema Gorancima, a snajperisti podlo ubijaju prolaznike po gradu. Nastavljaju se pljačke po Buni, Jasenici i samom gradu. Čapljina gori.

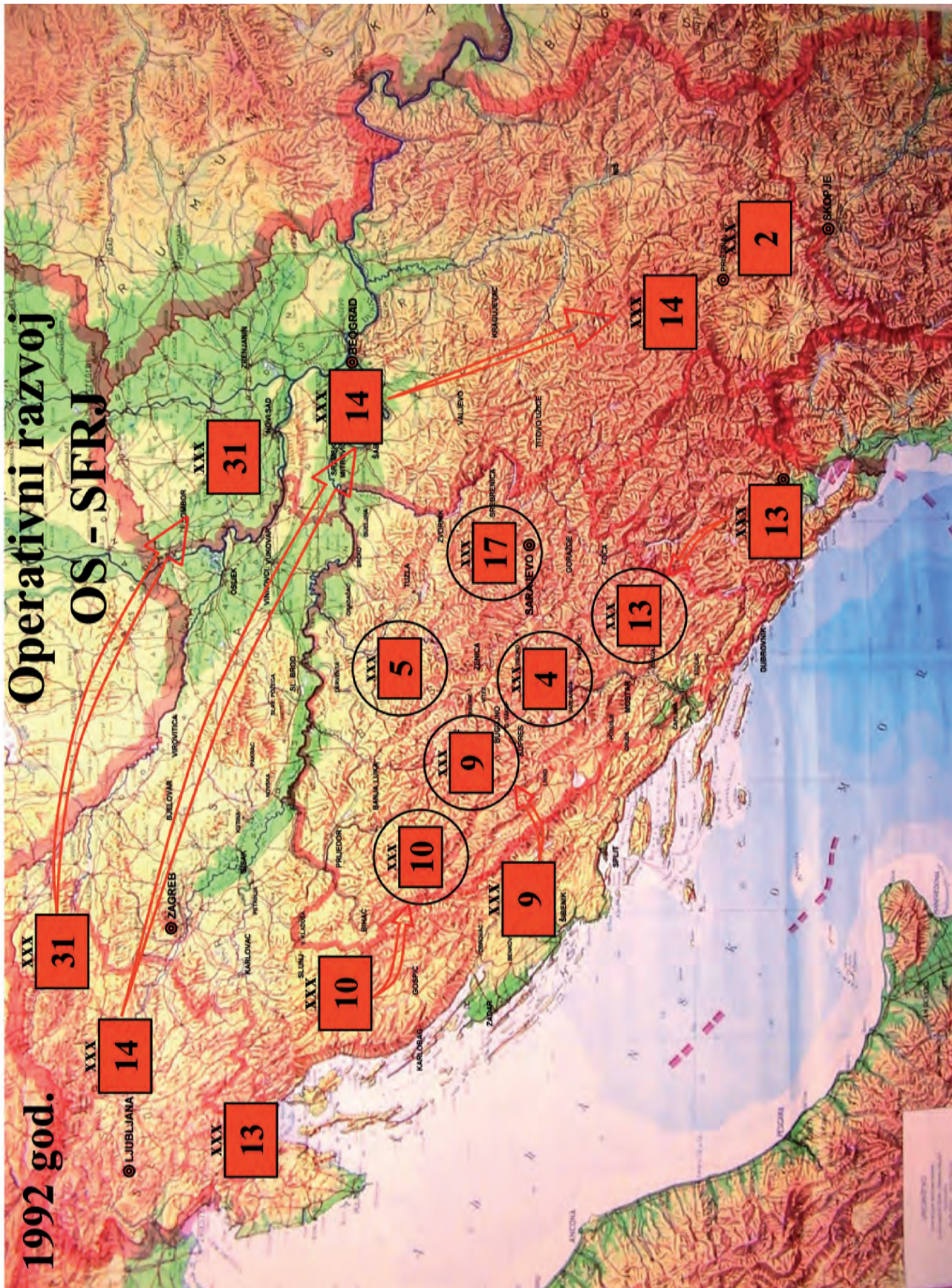
U Doboj stiglo 250 „belih orlova“, a napada se Johovac, gdje je većinsko hrvatsko stanovništvo. Bosanski Brod je bez vode i struje. Odžaku četnici prijete da će to biti drugi Vukovar, te da će ako se branioци ne predaju grad granatirati „lunama“.

Stjepan Šiber: Prevare, zablude, istina: ratni dnevnik 1992. (Rabić, Sarajevo, 2000.)

I. Oružane snage SFRJ 1985.

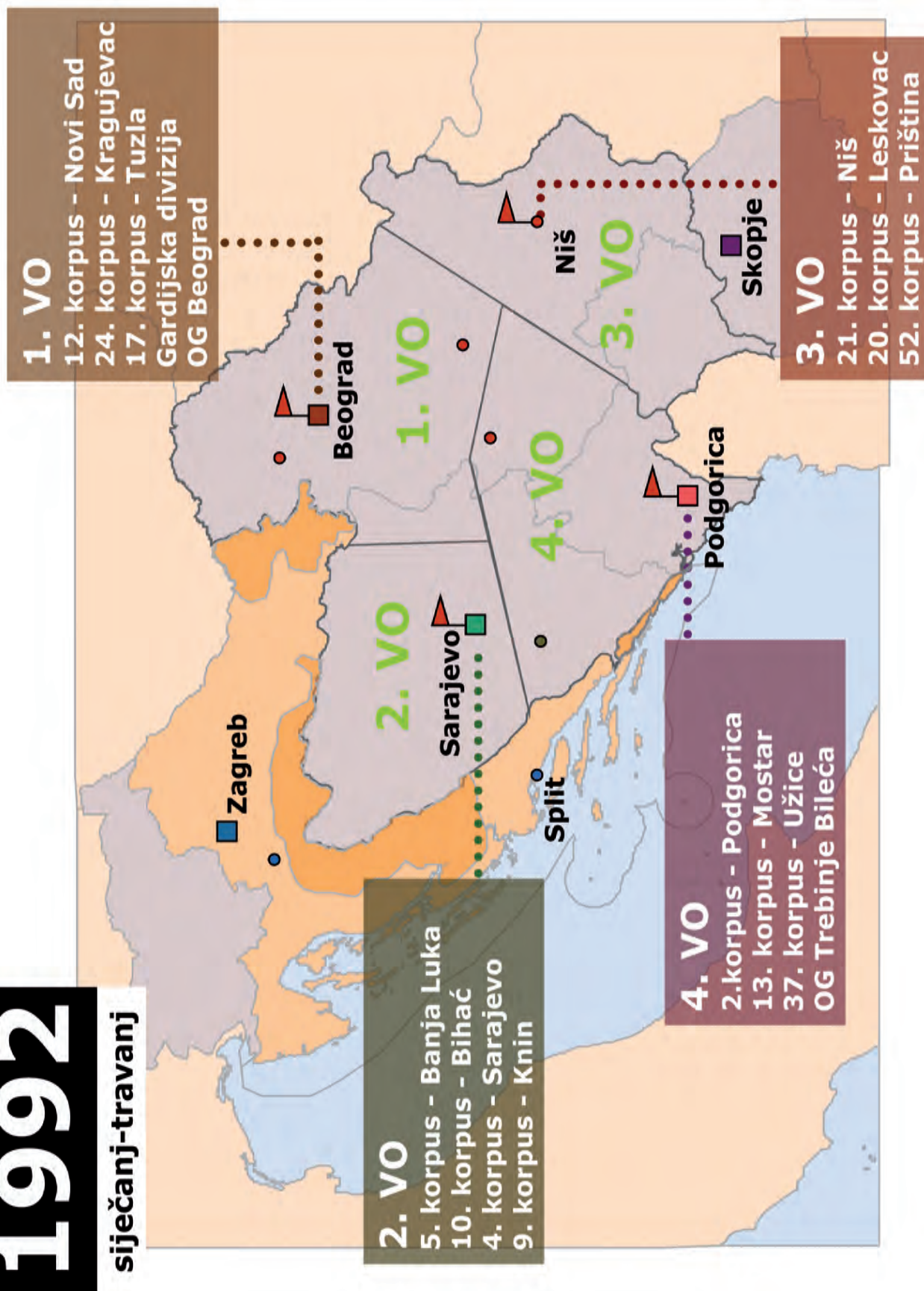

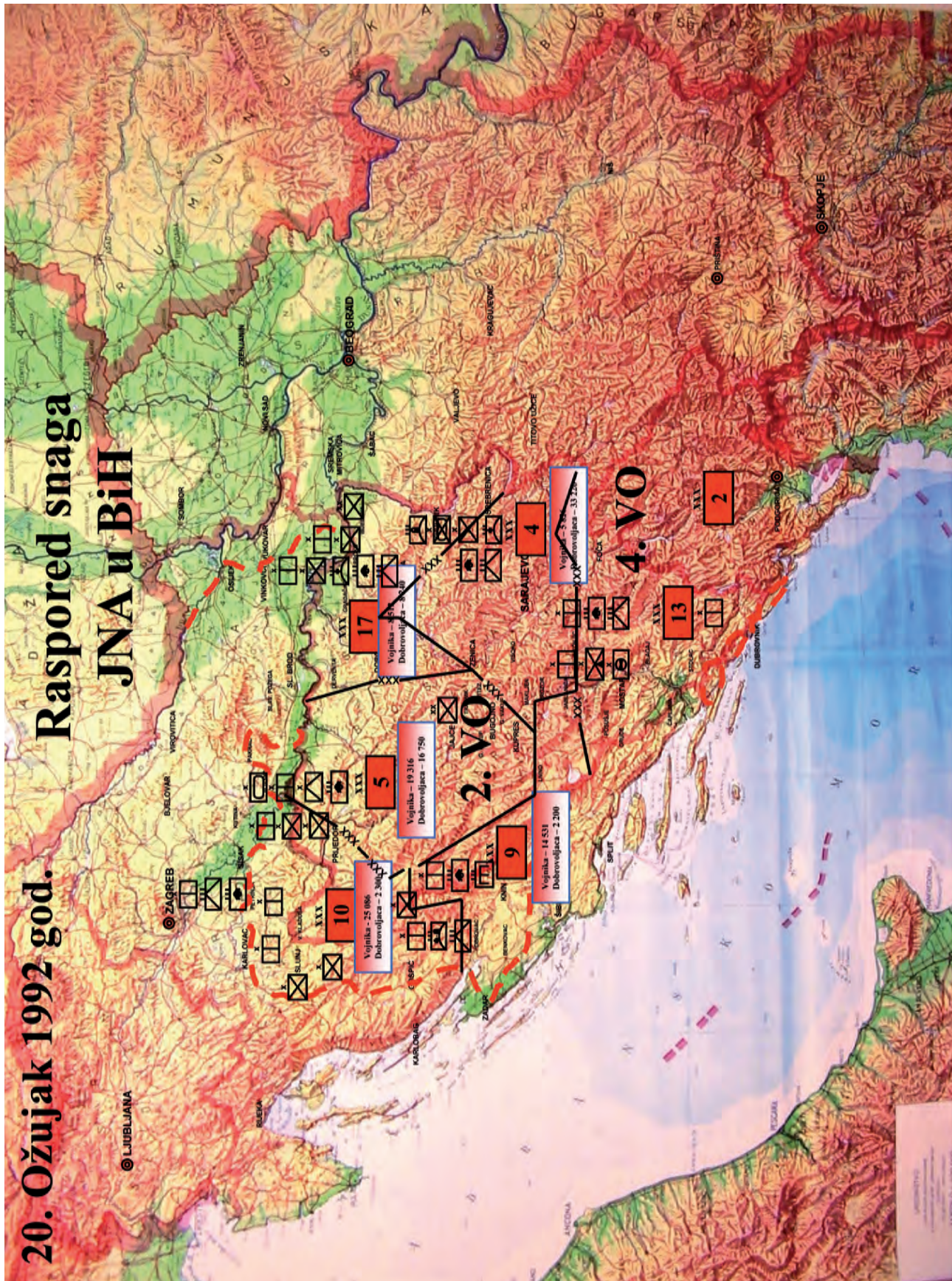

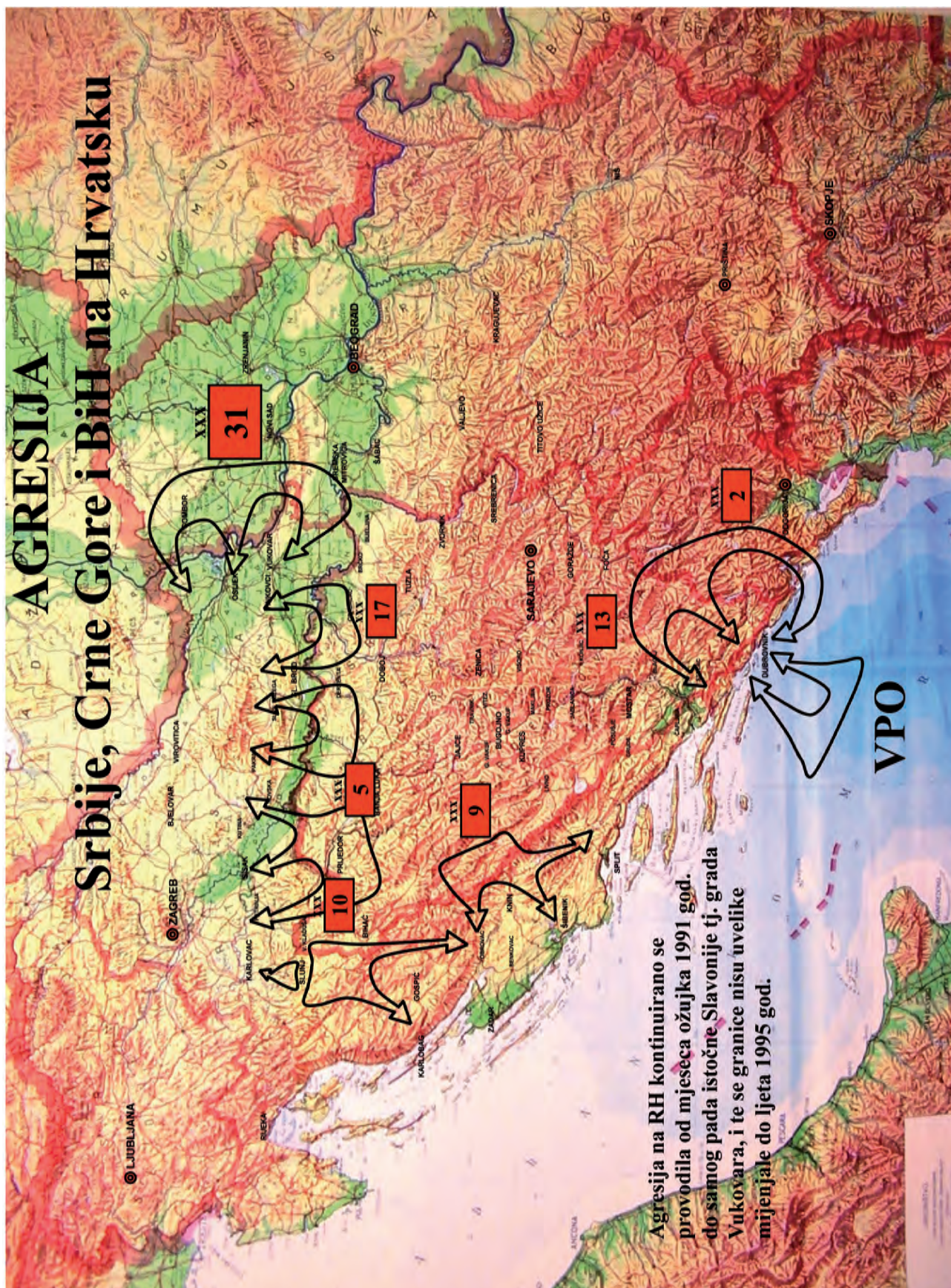

1992

siječanj-travanj

VII. Ukupna jačina snaga JNA I VRS 1992. i 1993.

UKUPNA JAČINA JNA I VRS (2. VO, 4.VO, 1.VO) siječanj – travanj 1992 god.	
83 000	Ljudi
460 - 500	Tenkova
400 - 420	Oklopnjaka
950 - 1000	Topova

UKUPNA JAČINA JNA I VRS 1992 - 1993 god.	
135 000	Ljudi
550	Tenkova
430	Oklopnjaka
1300	Topova

VIII. Sastav 10. i 4. korpusa VRS

XXX

10

10. Korpus – Zapadna Bosna

general major
Špiro Ninković

Vojnika	25 086
Dobrovoljaca	2 300
SASTAV POSTROJBI	
622 mtbr	motorizirana brigada
9 mtbr	motorizirana brigada
592 mtbr	motorizirana brigada
2 lpbr	laka pješačka brigada
4 lpbr	laka pješačka brigada
145 lpbr	laka pješačka brigada
6 mpoap	mješoviti protu-oklopni artiljerijski puk
6 map	mješoviti artiljerijski puk
306 lap PZO	laka artiljerijski puk PZO

XXX

4

4. Korpus - Sarajevo

general major
Vojislav Đurđević

Vojnika	5 826
Dobrovoljaca	33 220
SASTAV POSTROJBI	
49 mbr	mehanizirana brigada
14 mtbr	motorizirana brigada
120 lpbr	laka pješačka brigada
4 map	mješoviti artiljerijski puk
4 mpoap	mješoviti protu-oklopni artiljerijski puk
240 ssrp	laka pješačka brigada
346 lap PZO	laka artiljerijski puk PZO
340 inžp	Inžinjerijski puk

XXX

5

5. Korpus – Banja Luka
general major Vladimir Vuković

Vojnika	19 316
Dobrovoljaca	16 750
SASTAV POSTROJBI	
329 okbr	oklopna brigada
16 mtbr	motorizirana brigada
343 mtbr	motorizirana brigada
122 lpbr	laka pješačka brigada
6 partbr	partizanska brigada
11 partbr	partizanska brigada
5 mpoabr	mješovita protu-oklopno artiljerijska br.
5 map	mješoviti artiljerijski puk
30 partd	protu-oklopno artiljerijski divizion

XXX

9

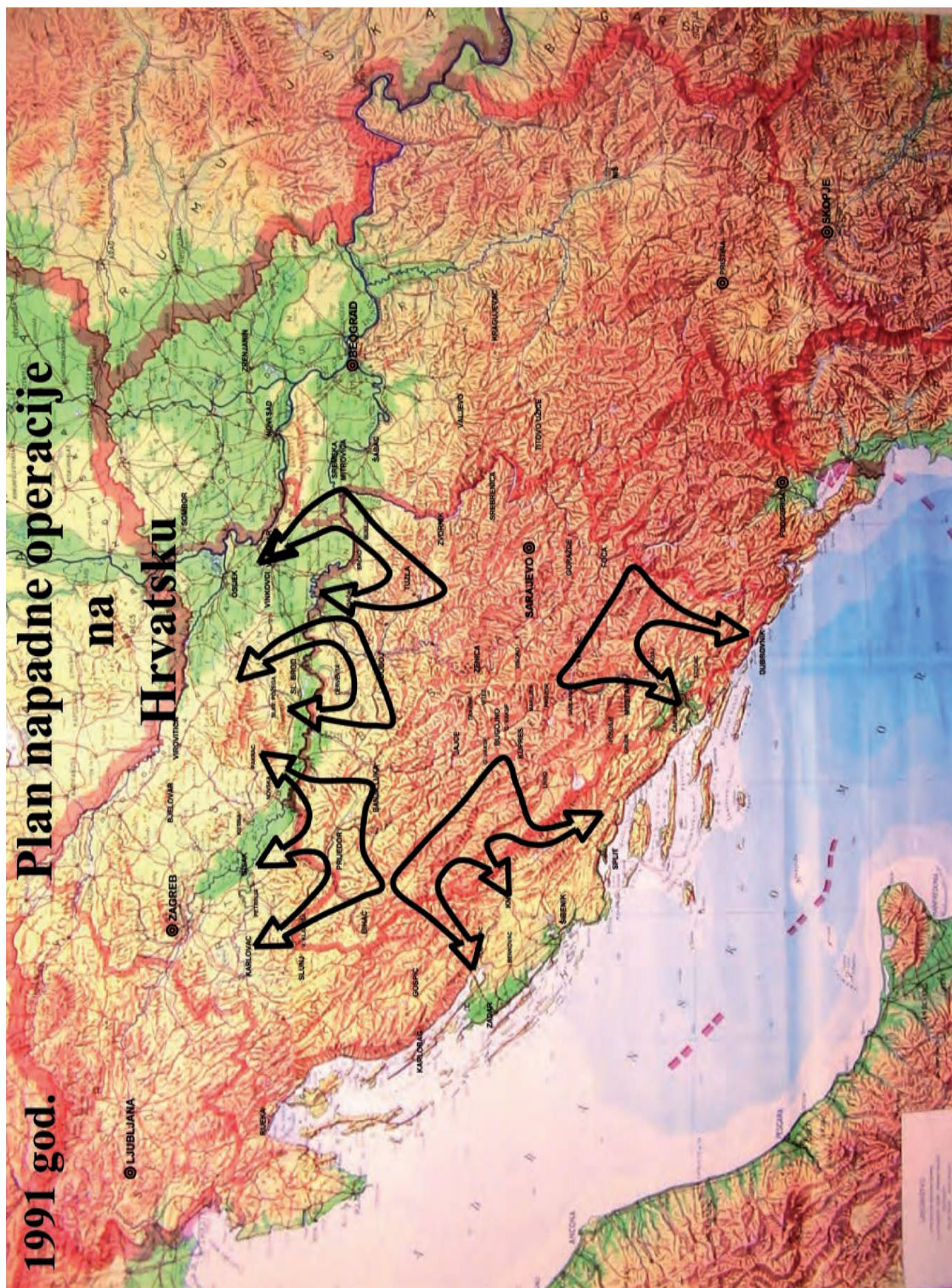
9. Korpus - Kupres
general major Sava Kovačević

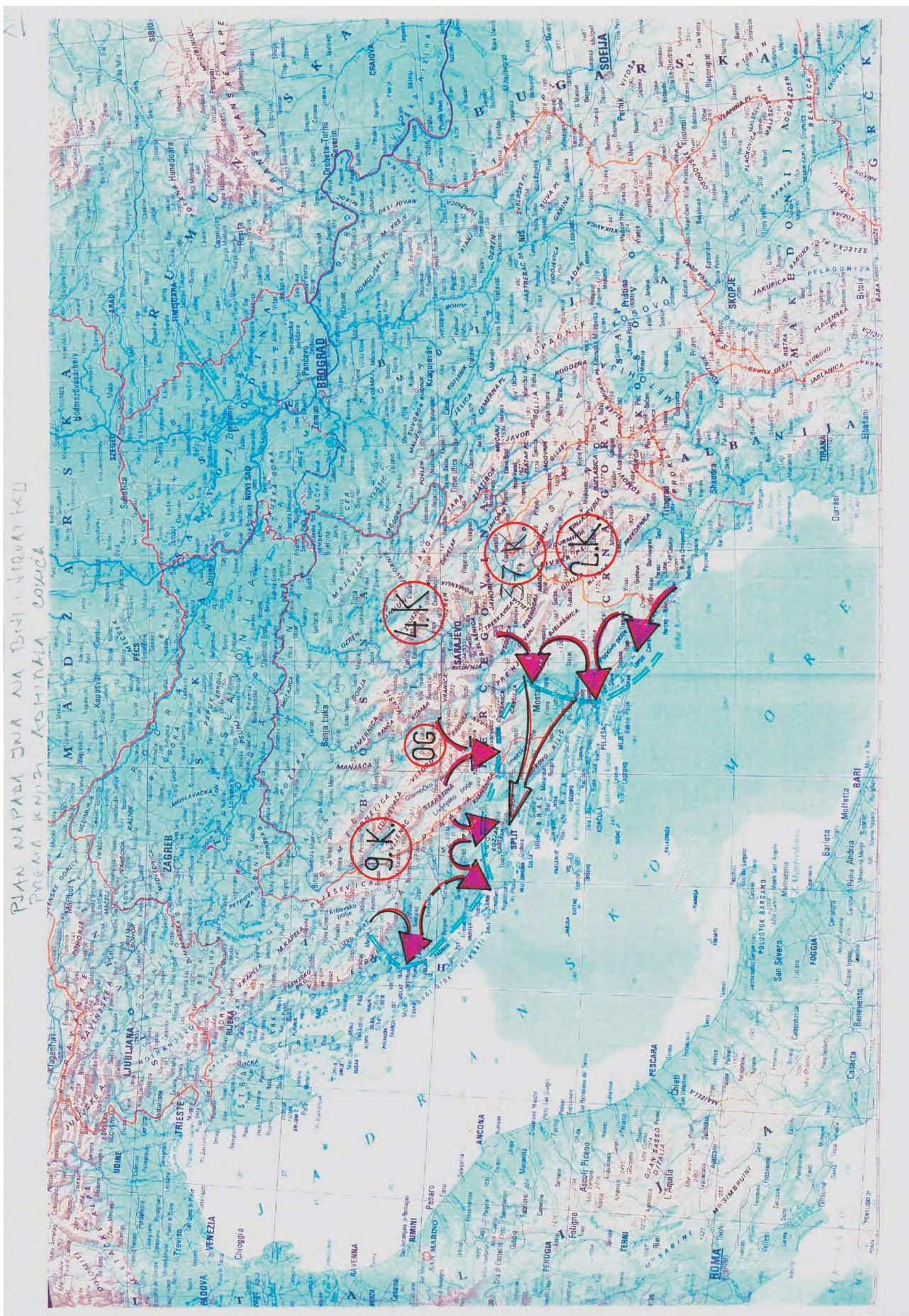
Vojnika	14 531
Dobrovoljaca	2 200
SASTAV POSTROJBI	
11 mtbr	motorizirana brigada
180 mtbr	motorizirana brigada
221 mtbr	motorizirana brigada
9 map	mješoviti artiljerijski puk
557 mpoap	mješoviti protu-oklopni artiljerijski puk
271 larp PZO	laka artiljerijsko raketni puk PZO
594 inžp	Inženjerijski puk

XXX

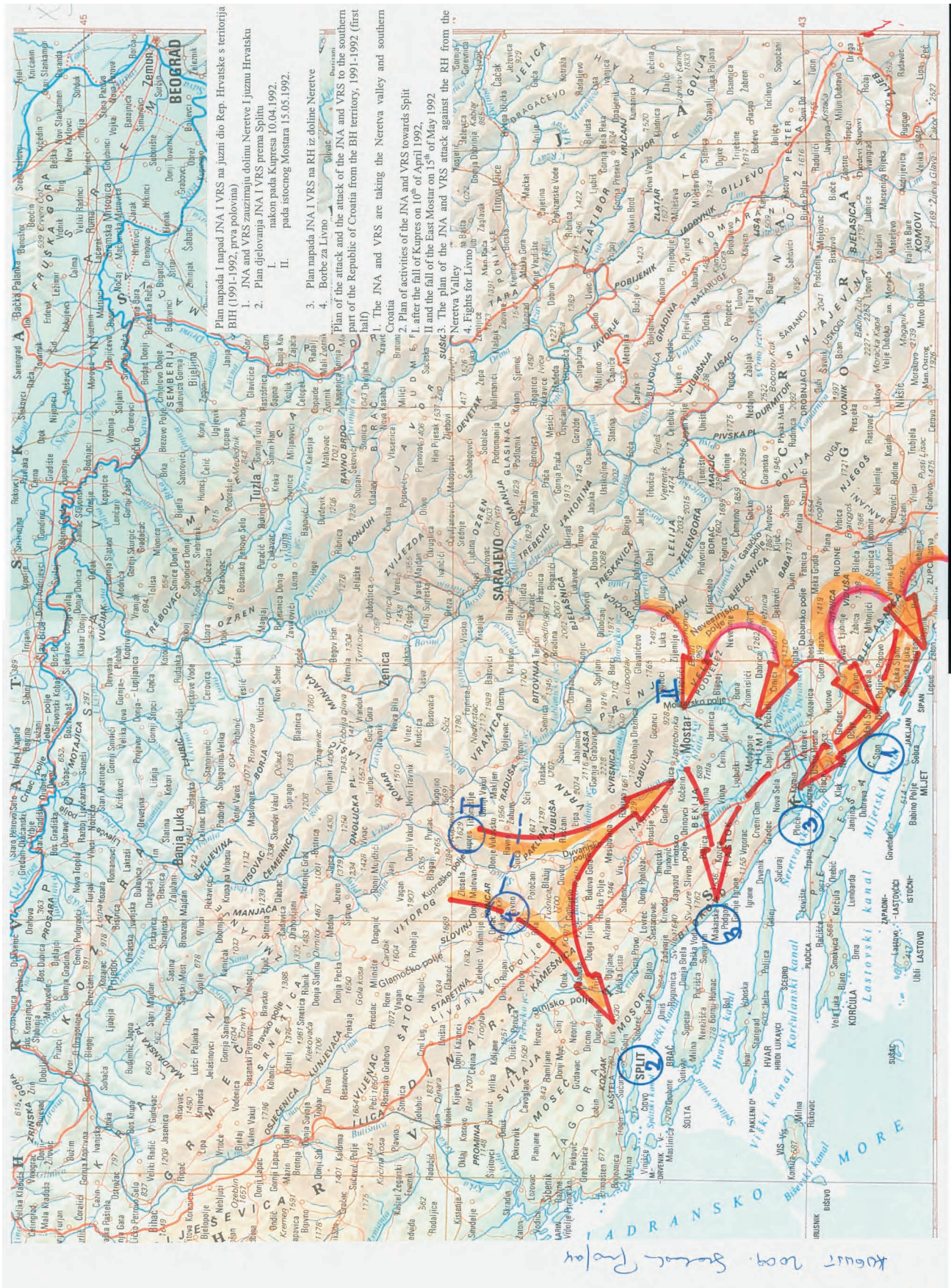
17

17. Korpus - Tuzla	
general major Sava Janković	
Vojnika	19 316
Dobrovoljaca	16 750
SASTAV POSTROJBI	
336 mtbr	motorizirana brigada
92 mtbr	motorizirana brigada
327 mtbr	motorizirana brigada
395 mtbr	motorizirana brigada
6 partbr	partizanska brigada
216 bbr	brdska brigada
22 partbr	partizanska brigada
454 mpoap	mješovita protu-oklopno artiljerijski puk
17 mpoap	mješovita protu-oklopno artiljerijski puk
17 map	mješoviti artiljerijski puk
38 partd	protu-oklopno artiljerijski divizion

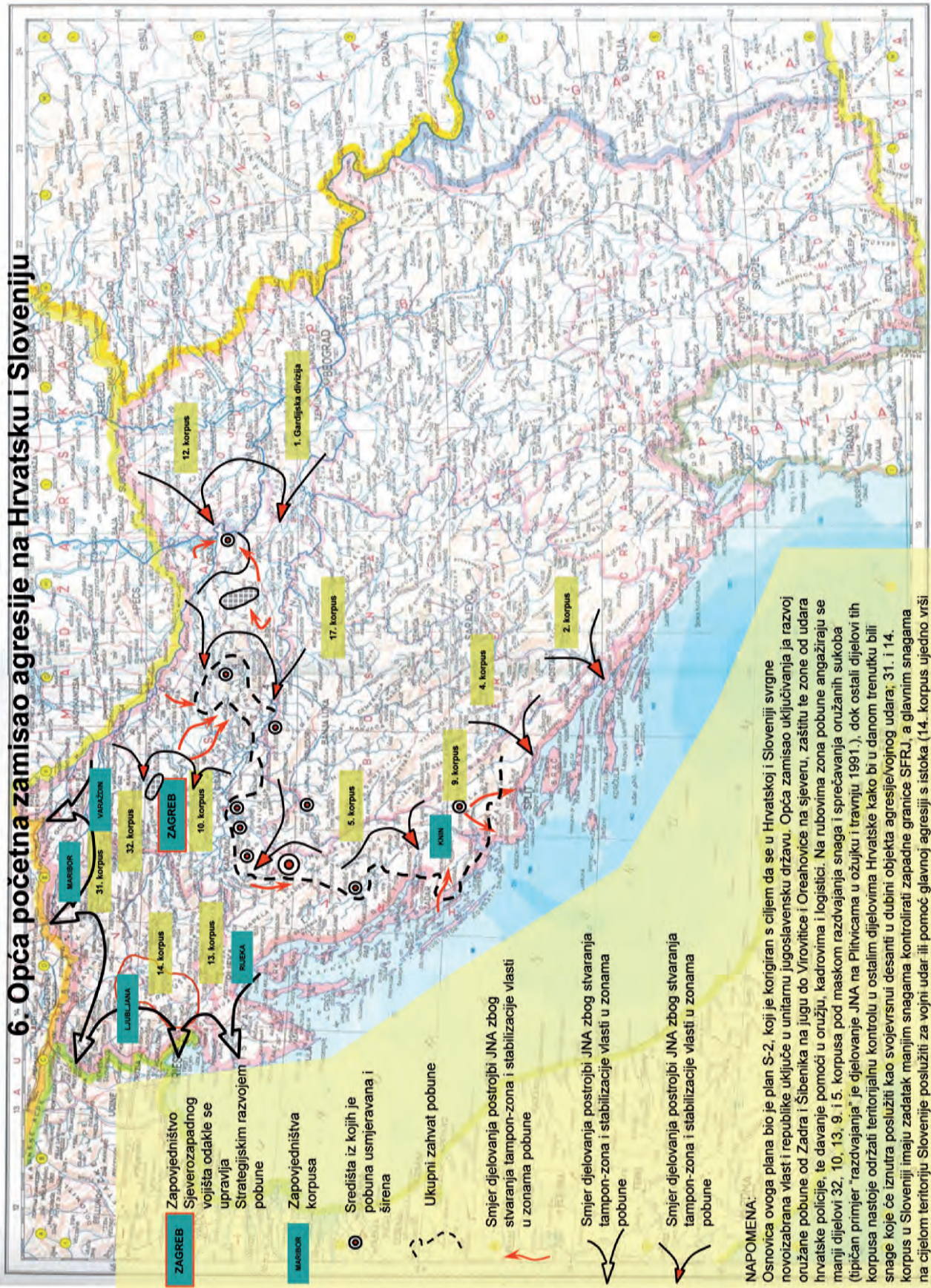

XII.a Plan napada i napad JNA i VRS na južni dio Republike Hrvatske s teritorija BiH (1991-1992, prva polovina)

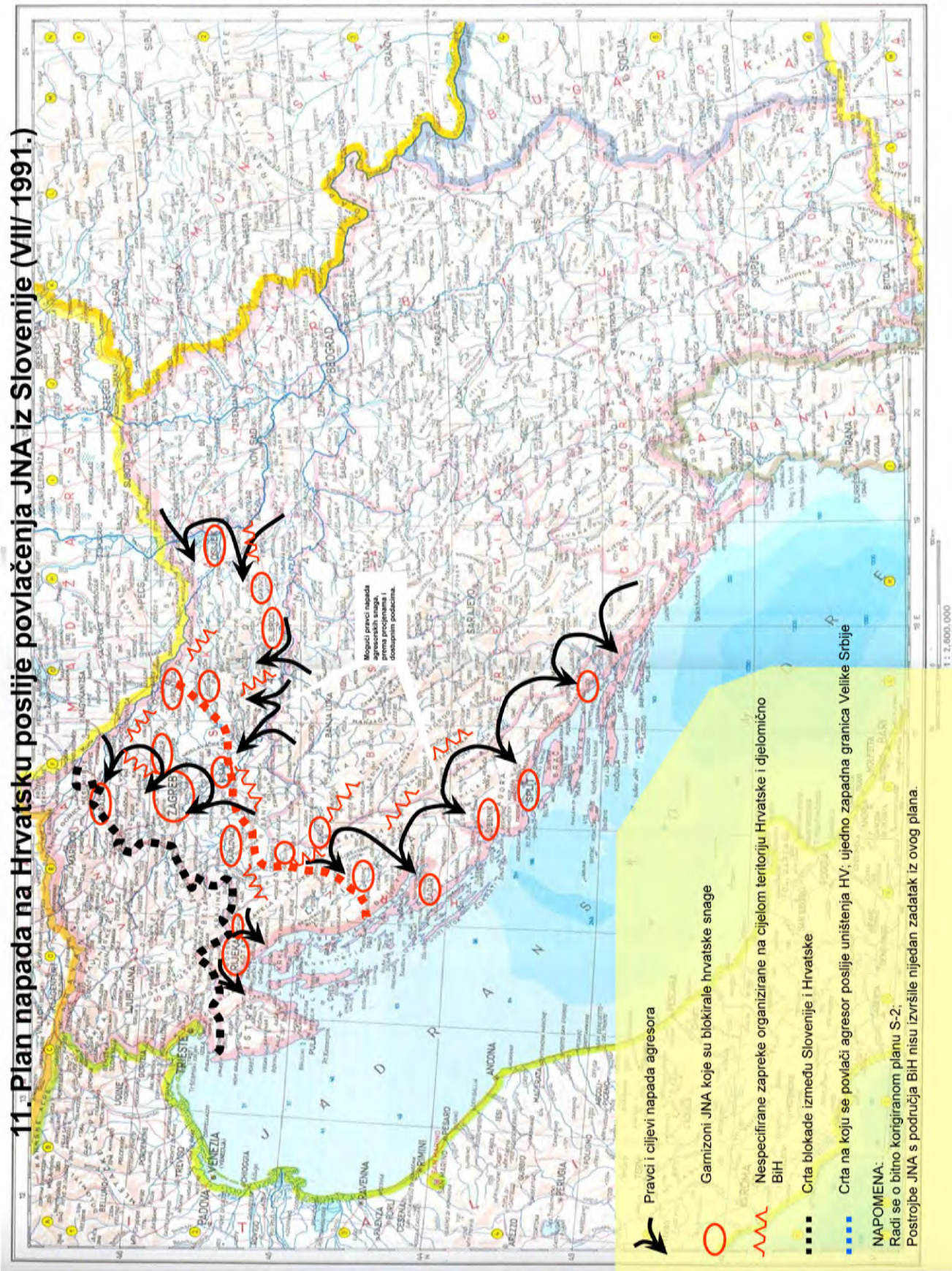
6. Opća početna zamisao agresije na Hrvatsku i Sloveniju

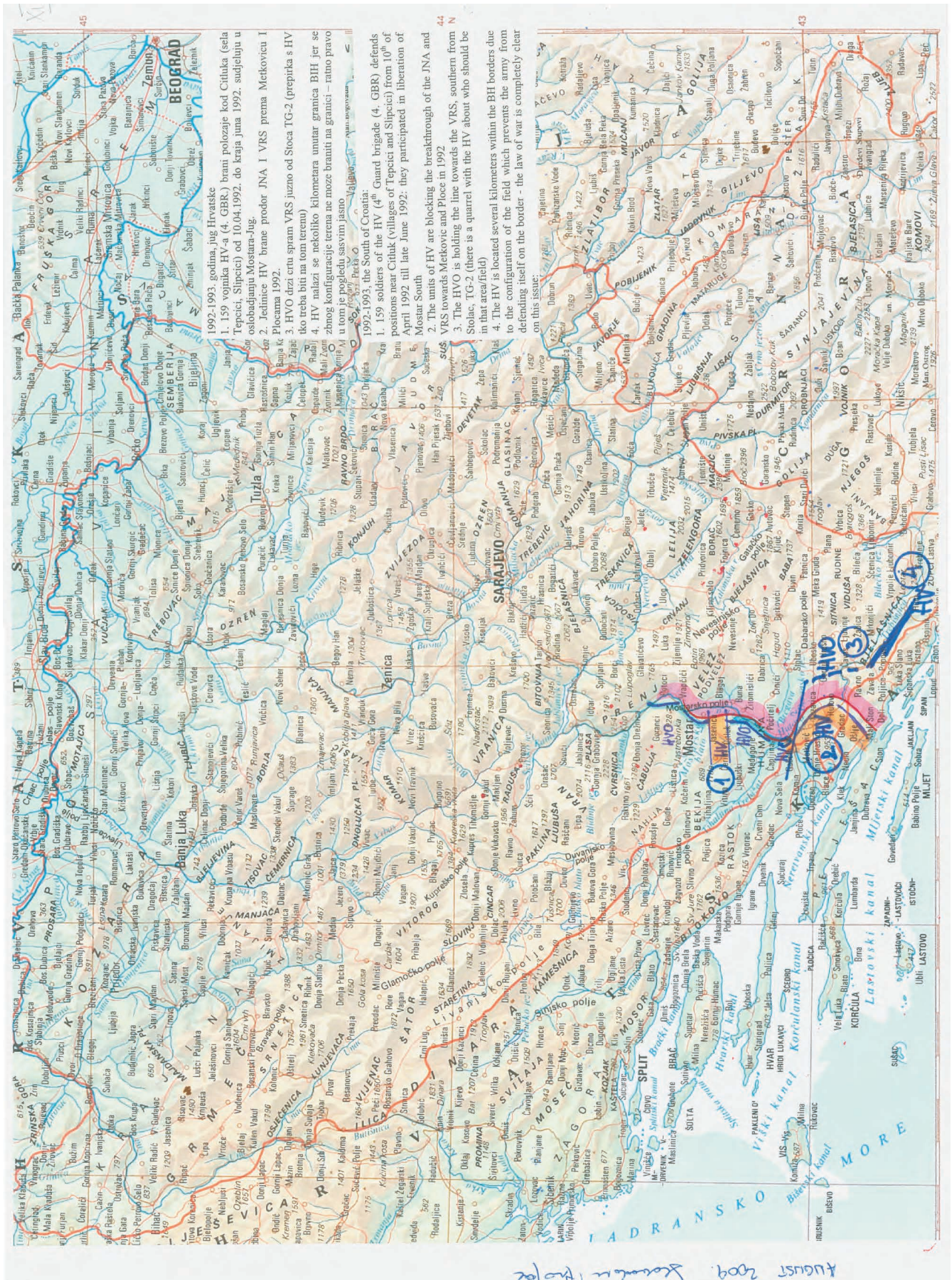

- ZAGREB** Zapojedništvo Sjeverozapadnog vojišta odakle se upravlja Strategijskim razvojem pobune
- MARIBOR** Zapojedništva korpusa
- ☉ Središta iz kojih je pobuna usmjeravana i širena
- Ukupni zahvat pobune
- Smjer djelovanja postrojbi JNA zbog stvaranja tampon-zona i stabilizacije vlasti u zonama pobune
- Smjer djelovanja postrojbi JNA zbog stvaranja tampon-zona i stabilizacije vlasti u zonama pobune
- Smjer djelovanja postrojbi JNA zbog stvaranja tampon-zona i stabilizacije vlasti u zonama pobune

NAPOMENA:
Osnovica ovoga plana bio je plan S-2, koji je korigiran s ciljem da se u Hrvatskoj i Sloveniji svrgne novoizabrana vlast i republike uključe u unitarnu jugoslavensku državu. Opća zamisao uključivanja ja razvoj oružane pobune od Zadra i Sibenika na jugu do Virovitice i Oreahovice na sjeveru, zaštitu te zone od udara hrvatske policije, te davanje pomoći u oružju, kadrovima i logistici. Na rubovima zona pobune angažiraju se manji dijelovi 32, 10, 13, 9, i 5. korpusa pod maskom razdvajanja snaga i sprečavanja oružanih sukoba (tipičan primjer "razdvajanja" je djelovanje JNA na Pitivcima u ožujku i travnju 1991.), dok ostali dijelovi tih korpusa nastoje održati teritorijalnu kontrolu u ostalim dijelovima Hrvatske kako bi u danom trenutku bili snage koje će iznutra poslužiti kao svojevrsni desanti u dubini objekta agresivnojnog udara: 31. i 14. korpus u Sloveniji imaju zadatak manjim snagama kontrolirati zapadne granice SFRJ, a glavnim snagama na cijelom teritoriju Slovenije poslužiti za vojni udar ili pomoć glavnoj agresiji s istoka (14. korpus ujedno vrši udar na Ljubljani). Ne budu li snage u Sloveniji i Hrvatskoj dovoljne za te zadatke, pokrenut će se velike snage iz Srbije i djelomice BiH i Crne Gore.

11. 13 Plan napada na Hrvatsku poslije povlačenja JNA iz Slovenije (VII/ 1991.)

PRAVNO NEDOZVOLJENA UPOTREBA ORUŽANE SILE

I Agresija

Pokušaj osude i definisanja agresije do drugog svetskog rata

...

Jedan od pokušaja, koji su uglavnom činjeni van Društva naroda, da se osudi agresija i dođe do jedne definicije agresije jeste i poznati Nacrt Litvinov – Politis definicije agresije, u okviru Konferencije za smanjenje i ograničenje naoružanja, 1933. godine. Naime, učinjen je pokušaj da se saberu u jednom dokumentu akta države koja čine agresiju. Sovjetska delegacija, na čelu sa Litvinovim, podnela je 6. februara 1933. Nacrt deklaracije o definiciji napadača Opštoj komisiji, odnosno Komitetu za pitanja bezbednosti, na čijem se čelu nalazio Politis, koji ga je u nešto dopunjenom vidu podneo Opštoj komisiji (otuda Litvinov – Politisov nacrt). U članu 1. tog nacrta stajalo je da će biti proglašena agresorom država koja bude prva izvršila jednu od sledećih radnji:

- «1. objava rata drugoj državi;
2. invazija pomoću svoje oružane sile, čak i bez objave rata, na teritoriju druge države;
3. napad svojom suvozemnom, pomorskom ili vazdušnom vojnom silom, čak i bez objave rata, na teritoriju, brodove ili vazduhoplove druge države;
4. pomorsku blokadu obala ili pristaništa druge države;
5. pomoć datu oružanim bandama koje bi, pošto su formirane na njenoj teritoriji, upale na teritoriju druge države, ili odbijanje da, uprkos zahteva napadnute države, preduzme na svojoj vlastitoj teritoriji, sve mere koje od nje zavise, da liši pomenute bande svake pomoći i zaštite.»

U predlogu je istaknuto da unutrašnja situacija u jednoj zemlji, bilo da je ekonomske, političke, vojne ili druge prirode, ne može opravdati državu u slučaju napada.

...

Definicija agresije u poretku Ujedinjenih nacija

...

Opšta definicija agresije utvrđena je u čl. 1. definicije tako što se pod agresijom smatra «upotreba oružane sile jedne države protiv suvereniteta, teritorijalne celokupnosti ili političke nezavisnosti druge države», ili na bilo koji drugi način protivno Povelji UN. U belešci uz taj član izraz «država» odnosi se na državu bez obzira na njeno priznanje ili članstvo u UN, a obuhvata i pojam grupe država.

Prema čl. 2. Definicije, smatra se aktom agresije prima facie prvi napad protivno Povelji UN, što je dovoljan dokaz o aktu agresije. Međutim, odmah u dodatku, ukazano je da bi Savet bezbednosti «mogao zaključiti, shodno Povelji, da ne bi bilo

opravdano to označiti aktom agresije vodeći računa o drugim okolnostima, jer akti u pitanju ili njihove posledice, nemaju veći značaj». To znači da se za lakše povrede mira može izbeći kvalifikacija agresije ako to smatra opravdanim Savez bezbednosti, a u vezi sa tim slediće i druge mere tog organa.

U čl. 3. definicije agresije, nezavisno od toga da li je rat objavljen ili nije, nabraja se više akata (uz ogradu iz čl. 2) koji čine delo agresije:

a) Invazija ili napad na teritoriju jedne države od strane oružanih snaga druge države, okupacija, čak i privremena, koja je posledica takvog napada ili invazije, aneksija koja je posledica upotrebe sile dela ili cele teritorije druge države.

Može se zapaziti da su redaktori tog člana uzimali u obzir vojno razlikovanje napada i invazije, jer napad može da bude i bez invazije (napad, na primer, artiljerijom preko granice ili iz vazduha), a invazija mora biti prodor agresorskih trupa na teritoriju žrtve agresije. Takođe, okupacija kao faktičko stanje nastaje kao posledica invazije, koja je uslov za okupaciju.

b) Bombardovanje teritorije jedne države od strane oružanih snaga druge države, ili upotreba ma kog oružja od strane jedne države protiv teritorije druge države. Prema tumačenju Specijalnog komiteta za definisanje agresije, izraz «ma koje oružje» odnosi se kako na konvencionalno tako i na oružje za masovno uništavanje.

c) Blokada luka ili obala jedne države od strane oružanih snaga druge države.

d) Napad oružanih snaga jedne države na kopnene, pomorske ili vazduhoplovne snage druge države. Radi se, zapravo, o napadu koji se može izvesti i van teritorije napadnute države. Na primer, na slobodnom (otvorenom) moru, u vazdušnom prostanstvu, izvan nacionalne jurisdikcije napadnute države.

e) Upotreba oružanih snaga jedne države koje se nalaze na teritoriji druge države sa pristankom države prijema, protivno uslovima predviđenim u sporazumu, ili svako produžavanje njihovog prisustva na toj teritoriji posle okončanja sporazuma.

f) Činjenica da jedna država dozvoljava da njenu teritoriju, koju joj je stavila na raspolaganje, druga država koristi za izvršenje akata agresije protiv treće države.

Tačke «e» i «f» čl. 3. čine pravnu mogućnost, i to: tačka e) da učini akt agresije država vlasnik vojne baze ili oružanih snaga koje stacioniraju u drugom vidu sa tuđe državne teritorije na kojoj baza ili vojne snage stacioniraju, i to na dva načina. Prvo, ako se upotrebe protivno sporazumu koji je zaključila država domaćin i država vlasnik baze, ili država kojoj pripadaju oružane snage; ta upotreba, protivno sporazumu, može biti različita, kako protiv države domaćina baze tako i protiv treće države. I drugo, akt agresije je i njihovo prisustvo na teritoriji preko roka koji je ugovorom određen u istom sporazumu. U slučaju pod «e» radi se o agresivnom aktu države vlasnika vojne baze ili oružanih snaga protiv države

domaćina. Prema t. «f» toga člana, u slučaju da se teritorija domaćina baze ili oružanih snaga koriste za izvođenje akata agresije, i sama država domaćin bi, pored države čije su oružane snage ili baze, bila u poziciji da se kvalifikuje kao agresor.

g) Upućivanje od strane države ili u njeno ime oružane bande ili grupa neredovnih snaga ili najamnika protiv druge države, radi akata oružane sile toliko ozbiljnih da se izjednačuju sa navedenim aktima, ili ozbiljno angažovanje u takvoj akciji.

...

POJAM, PROSTOR I PRAVNI POLOŽAJ RATIŠTA

Ratište

Davno je usvojeno pravilo u ratnom pravu da se ratne operacije odvijaju na teritorijama i prostranstvima koja su pod suverenitetom strana u sukobu, ili su pod njihovom faktičkom vlašću, a sa kojih se pripremaju ili na kojima se izvode ratne operacije. Osim toga, i prostranstva koja nisu pod suverenitetom neke države (otvoreno more i vazдушna prostranstva nad njim) spadaju u ratište ukoliko njihov status nije regulisan posebnim normama međunarodnog prava radi isključenja ratnih operacija na njima.

...

Ratište je teritorija država strana u sukobu, kao i ostale teritorije koje nisu pod suverenitetom država, a mogu postati ratište prema međunarodnom pravu, na kojima se obavljaju pripreme i izvode ratne operacije. U tu teritoriju spadaju kopno, more i vazduh nad kojim ona uživa suverenitet, kao i teritorije koje su pod vlašću strana u sukobu iako nad njima nema suverenitet nijedna strana u sukobu. Znači, radi se o teritorijama strana u sukobu, i to kopnenim, vazдушnim i pomorskim, bilo da su to matične teritorije ili nesamoupravne (kolonije), teritorije pod starateljstvom, ukoliko se

koriste u ratne svrhe, nekad kondominijumi zaraćenih strana i okupirane teritorije. Naznačene teritorije su od trenutka otpočinjanja ratnih dejstava obuhvaćene pojmom ratišta. Osim tih ratište mogu postati teritorije neutralne države nad kojima neutralne zemlje dozvoljavaju instaliranje vojnih baza u miru, a koje su vlasništvo jedne strane u sukobu. Teritorija je obično ograničena oko baze, na određenom prostoru koji je pod vojnom upravom zemlje korisnika baze.

...

Vojišna prostorija

Od ratišta se razlikuje vojišna prostorija. To je područje na kojem se izvode ratne operacije, a obično se zove vojišna zona.

Iako je ratište pravno gledano bilo veoma široko, u mnogim ratovima je vojišna prostorija, u stvari, obuhvatala samo nekoliko teritorija. U rusko-japanskom ratu, 1905. godine, samo su Mandžurija i Koreja bile vojišne prostorije. U prvom balkanskom ratu vojišna prostorija je bila južno od Niša – Sandžak, Kosmet i Makedonija, kao i sektor Skadra. U drugom svetskom ratu 53 države sveta su bile protiv Osovine, a ratište je obuhvatalo sve njihove teritorije. Međutim, vojišnom prostorijom se smatra Istočni front, deo severne Afrike, južne i zapadne Evrope i Balkana i delovi Dalekog istoka, dok na teritorijama mnogih država koje su bile u ratu nije bilo ratnih operacija (američki kontinent).

...

Gavro Perazić

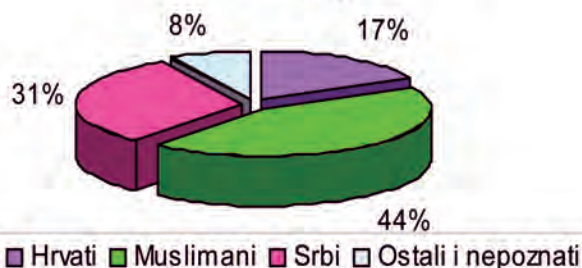
Međunarodno ratno pravo – 2. dopunjeno izd.
Beograd: Vojnoizdavački i novinski centar, 1986

Statistika

**Zapovjednici jedinica TO
prema odluci koju je 27.05.1992. god. potpisao
Predsjednik predsjedništva R BiH Alija Izetbegović**

Nacionalnost	Broj	%
Muslimani	43	97.73 %
Srbi	1	2,27 %
Hrvati	0	0,00 %
UKUPNO	44	100 %

Stanovništvo Bosne i Hercegovine 1991. g.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
PREDSJEDNIŠTVO
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

Na osnovu člana 9, a u vezi sa članom 41. Uredbe sa zakonskom snagom o Oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 27.05.1992.godine, donosi

O D L U K U

o formiranju jedinica Teritorijalne odbrane

Formiraju se sljedeće jedinice Teritorijalne odbrane:

1. 1.Bosanskohercegovačka brigada "Kralj Tomislav". Za komandanta brigade postavlja se general MATE ŠARLIJA.
2. 1.Brigada TO Zenica. Za komandanta brigade postavlja se DUVAK (Rasima) ENES.
3. 11.p.brigada "Zmaj od Bosne". Za komandanta brigade postavlja se ZEJNILAGIĆ ENVER.
4. 12.p.brigada "Hadži Lojo". Za komandanta brigade postavlja se DŽAFERAGIĆ SAFET.
5. 13.Novosarajevska brigada TO. Za komandanta brigade postavlja se ŠEHOVIĆ ENVER.
6. 14.p.brigada Novi Grad - Sarajevo. Za komandanta brigade postavlja se ZYRAPI BISLIM.
- 15.p.brigada Novi Grad - Sarajevo. Za komandanta brigade postavlja se BEJIĆ RAMIZ.
7. Bataljon vojne policije Sarajevske regije. Za komandanta bataljona postavlja se TOPIĆ DŽEVAD.
8. Prateća četa za obezbjedjenje Predsjedništva R BiH. Za komandanta čete postavlja se LUKOVAC HARIŠ.
9. Odred TO "Husić Eniz" - Ilidža. Za komandanta Odreda postavlja se BUKVA SEJDALIJA.
10. Odred TO "Sretno" - Breza. Za komandanta Odreda postavlja se HODŽIĆ DŽEMAL.
11. Odred TO "Misoča" - Ilijaš. Za komandanta Odreda postavlja se ROŽAJAC AVDIJA.

- 2 -

12. I.Brigada Bihaćke Krajine. Za komandanta I.Brigade Bihaćke Krajine postavlja se BUTKOVIĆ SAKIB.
13. OdTO Velika Kladuša. Za komandanta OdTO postavlja se BEHRIĆ SULEJMAN.
14. OdTO Kladuša - grad. Za komandanta OdTO postavlja se BAJRO PAJAZETOVIĆ.
15. OdTO Vrnograč. Za komandanta OdTO postavlja se DUKIĆ HASAN.
16. OdTO Mala Kladuša. Za komandanta OdTO postavlja se MEMIĆ HASAN.
17. OdTO Bužim. Za komandanta OdTO postavlja se KULAUZOVIĆ FUAD.
18. OdTO B.Otoka-Jezerski. Za komandanta OdTO postavlja se KAHRIĆ MUSTAFA.
19. OdTO Bos.Krupa. Za komandanta OdTO postavlja se PALIĆ DERVIŠ.
20. OdTO Pećigrad. Za komandanta OdTO postavlja se OSMANČEVIĆ MURAT.
21. OdTO Tržac. Za komandanta OdTO postavlja se BEĆIREVIĆ HAZIM.
22. OdTO Ostrožac. Za komandanta OdTO postavlja se PANDŽIĆ KASIM.
23. OdTO Cazin - grad. Za komandanta OdTO postavlja se DIZDAREVIĆ MUNIR.
24. OdTO Ćoralići. Za komandanta OdTO postavlja se MIZIĆ MUHAMED.
25. OdTO Bihać - centar. Za komandanta CdTO postavlja se SALKIĆ AHMET.
26. OdTO Bakšić. Za komandanta OdTO postavlja se VUKOVIĆ FUAD.
27. OdTO Prekounje. Za komandanta OdTO postavlja se TOROMANOVIĆ SEAD.
28. OdTO Brekavica. Za komandanta OdTO postavlja se SKALIĆ MESUD.
29. OdTO Vrata. Za komandanta OdTO postavlja se ADIL BEŠIĆ.
30. 3.Tuzlanska brigada TO. Za komandanta brigade postavlja se
31. 108.Brčanska brTO. Za komandanta brigade postavlja se MUJKANOVIĆ FERID.
32. 2.Tuzlanska brTO. Za komandanta brigade postavlja se LJALI DŽEMAJL.
33. 1.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se DŽAMBIĆ MUHAREM.
2.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se AZIRI ALI.
3.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se KURSPAHIĆ ŠEVAL.
4.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se MUJOVIĆ MIRSAD.
5.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se DJORDJE MARKO.
Inž.bataljon TO Tuzla. Za komandanta bataljona postavlja se PRCIĆ FARUK.
34. 1.Lukavička brTO. Za komandanta brigade postavlja se SALIHBAŠIĆ DŽEVAD.
35. OdTO Kalesija. Za komandanta Odreda postavlja se postojeći komandant.

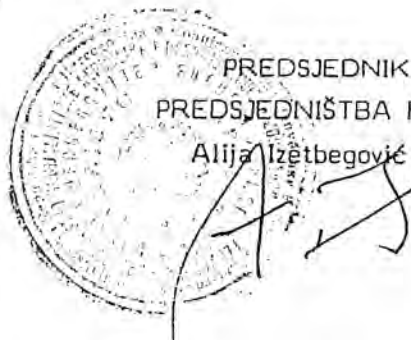
- 3 -

5. OdTO - Tuzla. Za komandanta postavlja se DJORDJE MARKO.
Inž. bataljon TO Tuzla. Za komandanta bataljona postavlja se major
PRCIĆ FARUK.
34. I. Lukavačka brTO. Za komandanta brigade postavlja se kik SALIHBAŠIĆ
DŽEVAD.
35. OdTO Kalesija. Za komandanta Odreda postavlja se postojeći komandant.
36. I. Sprečanski odred Živinice. Za komandanta Odreda postavlja se kapetan I k
MALKIĆ SALIH.
37. OdTO - Olovo. Za komandanta OdTO postavlja se VRABAC NIJAZ.
38. OdTO - Solun. Za komandanta OdTO postavlja se HASANSPAHIĆ AKIF.
39. OdTO - Careva Čuprija. Za komandanta OdTO postavlja se ROTIĆ ENVER.

II

Ministar odbrane izvršiće raspored starješina u komande, odnosno Štabove nave-
danih jedinica i izdati bliža naredjenja o brojnom sastavu i naoružanju formiranih
jedinica.

PR. Broj: 1170
27.05.1992. godine
Sarajevo, 27.05.1992. godine

Dajdži i Zejniba (odgovor na telex
od 9.06.1992)

Treba da idete zajedno. Zejnib
staje komandant svoje jedinice,
ili dok ora operacija traje treba
da sluša Dajdžina naredjenja.
Dakle, Dajdži objedinjuje akci-
ju. Ostalo ćemo regulirati kad
se vidimo u Sarajevu. Alija
Sar 10. 06. 1992

P: Dobro jutro generale Ćurčić.

O: Dobro jutro, generale Praljak.

P: Sada, Kralj Tomislav je pukovnija koja je utemeljena gdje?

O: Kralj Tomislav je pukovnija koja je utemeljena u Hrvatskoj, u Dubrovniku i zatim u Vrgorcu.

P: A vi ste bili u HV-u?

O: Da.

P: U toj određenoj jedinici, koliko je bilo Hrvata i koliko Muslimana?

O: Jedinica je brojala 60% Hrvata i 40% Muslimana.

P: Koliko je postotak ljudi u toj jedinici bio rođen na teritoriju BiH i jesu li oni bili državljani RH (iako fali riječ) ili državljani RBH kao i vi?

O: Preko 90% članova je bilo rođeno u BiH.

P: Jeste li bili vojni obveznik BiH?

O: Bio sam aktivno vojno lice u Beogradu.

P: U redu, znamo to. Ali nakon toga, bili ste vojni obveznik BiH?

O: Da sam ostao u BiH, bio bih.

P: Točno. Tužitelj je rekao da je HV, da ste bili na posudbi. Rekli ste da je to čudan termin. Ali nije li točno da jeste bili na posudbi iz BiH, i Hrvati i Bošnjaci, dobrovoljno, na posudbi u HV-u kako bi branili jug Hrvatske? Je li to bila točnija interpretacija?

O: Da. Prvo smo išli da branimo Hrvatsku.

P: Generale, Ćepikuće, jeste li sudjelovali u borbama za Ćepikuće?

O: Ne ja, ali članovi moje jedinice jesu, pod vodstvom pokojnog Božana Simovića.

P: Protiv koga ste se obrili u Ćepikućama?

O: Borili su se protiv srpske vojske, JNA.

P: Generale, nije važno jeste li vi bili tamo osobno. Govorim o jedinici. Da su Ćepikuće bile izgubljene tada, bi li Srbi, na koje bi se Srbi bili povukli i prema kojoj bi osi išli?

O: Da su Ćepikuće bile pale, Dubrovnik bi pao automatski i nakon toga bi jurišali na Split.

P: Hvala. Kažete da je vaš zapovjednik bio general Daidža?

O: Da.

P: Kako mu je puno ime, pravo ime?

O: Svi smo ga znali pod imenom Mate Šarlija, nadimak Daidža, ali pravo ime mu je bilo Nijaz Batlak.

P: Je li bio Musliman?

O: Da.

P: Nakon što je potpisano primirje, što se Hrvatske tiče, gdje ste imali obučne centre?

O: Imali smo ih u Baškom Polju i Vrgorcu.

P: Je li to u Hrvatskoj?

O: Da.

P: Tko je došao iz BiH da se obuče u vašim obučnim centrima, da se obuče i da se vrati natrag. Jesu li bili Hrvati, Bošnjaci? Je li bilo više Hrvata nego Bošnjaka ili više Muslimana nego Hrvata?

O: Više Bošnjaka.

P: Kako se zvao logističar u vašoj jedinici?

O: Ime logističara Kralja Tomislava je bilo Nikica Raguž i Marko Potrebica.

P: Koliko znate, koliko je oružja poslano u BiH preko jedinice Kralj Tomislav? I koliko je toga oružja poslano Muslimanima a koliko Hrvatima?

O: Ne bi znao. To su bile velike količine, govorimo o teretnim kamionima ovdje ali većina oružja je otišla Bošnjacima.

P: Generale, možemo li se složiti da je gđin Nijaz Batlak ili Mate Šarlija bio hrvatski general, general HV-a i da je omogućio oružje u kamionima koji su bili slani Muslimanima A-BiH?

O: To je točno.

P: Je li Zuka također dolazio k vama na obuku?

O: Zuka je bio u Baškom Polju s nama neko vrijeme.

P: Svi znamo tko je Zuka. Sljedeće pitanje; nakon ovoga, ono što se dogodilo je bila agresija na BiH, drugim riječima, JNA i srpska vojska BiH. Prije nego odemo na to, molim da se pokaže dokument 3D00420. Kao što vidite to je dokument iz RBiH i odnosi se na odluku o formiranju jedinica teritorijalne obrane. Pod jedan, kao što vidite, osoba koja je potpisala dokument, vidimo da je to A. Izetbegović i da proglašava jedinicu Kralj Tomislav i generala Matu Šarliju kao bosansko-hercegovačku brigadu.

(Antonetti pita spominje li se ovaj dokument u unakrsnom ispitivanju)

(Gen. Praljak odgovara; temelj ispitivanja je status brigade K. T., iz ovog dokumenta se vidi da A. Izetbegović smatra tu brigadu brigadom teritorijalne obrane i da smatra Daidžu zapovjednikom svoje vojske, A-BiH i da ga on postavlja na tu poziciju.)

P: Moje pitanje je vrlo jednostavno. Zna li da ste u to vrijeme zapravo bili pod komandom i A. Izetbegovića i HV-a, kao što to pokazuje ovaj dokument?

O: Da.

P: Hvala. U ovom trenu dogodio se sukob u vojsci, izbio

je sukob; ova brigada, pukovnija Kralj Tomislav, u smislu sastava brigade, je prešla na teritorij BiH kako bi se borila za opstanak BiH?

O: Da, točno.

P: Je li točno da je bila podijeljena na dva dijela; a-Ludvig Pavlović koji je brojio 92 člana i drugi određeni broj Muslimana koji su otišli u Konjic i stvorili su, što?

O: Utemeljili su pukovnicu Nihad Kulenović.

P: Nihad Kulenović je bila dio čega?

O: Dio A-BiH.

P: Od prvih 92 člana pukovnije Ludvig Pavlović, koliko je bilo Hrvata i koliko Bošnjaka?

O: Ne znam točno, ali je omjer bio 70 : 30%.

P: Hvala. Je li točno da su ovi članovi također, koji su otišli da bi se pridružili pukovnicu Konjic, a koja je bila dio A-BiH, jesu li oni također zadržali status hrvatskog vojnika u smislu beneficija i plaća?

O: Da.

P: Je li točno da ste i vas 92 zadržali taj status?

(Antonettija zanima jesu li vojnici koji su otišli u A-BiH još uvijek bili plaćani od strane HV-a)

O: Časni suče, čak i general Daidža je proveo više vremena u Konjicu nego u Hrvatskoj ili Hercegovini, drugim riječima, zadržali su svoja prava, kao i nas 92.

Sudac Antonetti: General Daidža je došao da vidi vas a onda bi išao posjetiti muslimanske vojnike u A-BiH? Išao bi od jedne jedinice do druge, je li to to?

O: Da, časni suče. Tek 6. lipnja je utemeljena Ludvig Pavlović. Sve do tada, mi smo bili dio Kralja Tomislava a govorim o 1992.

Sudac Antonetti: 1993, možete li nam reći jesu li muslimanski vojnici u A-BiH koji su bili stacionirani u Konjicu još uvijek bili plaćani od strane HV-a?

O: Časni suče, ne znam jer smo u to doba izgubili kontakt, nismo bili u kontaktu.

P: Generale Čurčić, sjećate li se da ste mi se obratili u ministarstvu RH u vezi statusa i pitanja vezanih uz službu?

O: Pa većinom smo se obraćali vama.

(Tomanović zahtijeva da se uspori, dio odgovora nije ušao; general je rekao da su mu se obraćale obje strane i tražile pomoć da se razriješi pitanja vezana uz status i službu.)

P: Ponavljam pitanje, generale Čurčić, sjećate li se da ste mi se obratili u ministarstvu RH u vezi statusa i pitanja vezanih uz službu, vas 92?

O: Da.

P: Kao i o pitanjima vezanim za ljude koji su se pridružili pukovnicu u Konjicu?

O: Da.

P: Recite mi, bih li ja možda bio najbolji izvor za odgovor o datumu do kada su članovi Kralja T. a koji su bili članovi HV-a, bez obzira jesu li se kasnije pridružili HVO-u ili A-BiH, do kojeg su zaista datuma uživali beneficije HV-a?

O: Da, mislim da biste to bili vi.

P: Vidjeli smo da je Nijaz Batlak bio imenovan a da je njegovo pravo ime bilo Mato Šarlija i da ga je imenovao A. Izetbegović?

O: Da.

P: Zna li da je primio penziju kad se umirovio od HV-a i da je pokopan na Mirogoju kao hrvatski general.

O: Da, bio sam na Mirogoju.

P: Molim da sad pogledamo 3D00560. Molim da pročitate dokument. Ne znam jeste li ikad vidjeli potpis A. Izetbegovića ali mislim da ste ga imali prilike vidjeti u Sarajevu. Zna li da je A. Izetbegović uvelike vjerovao i imao bliske suradnje s generalom Daidžom?

O: Nikad ih osobno nisam vidio zajedno ali poslanici gdina Izetbegovića su često dolazili da se sastanu s generalom Daidžom u Vrgorcu.

P: Zna li da je A. Izetbegović htio povjeriti operaciju oslobađanja Sarajeva generalu Daidži?

O: Da.

P: Je li ta operacija izvršena? A nećemo raspravljati koliko uspješno.

O: Pa bio je to više pokušaj.

P: Jesu li članovi Kralja Tomislava sudjelovali u tome?

O: Da.

P: I zadnje pitanje što se ovoga tiče; kad ste prešli u HVO, je li to bilo dobrovoljno ili ste ikada primili zapovijed da tako postupite?

O: Pa, to je vrlo jednostavno za odgovoriti. Otišli smo kući. Bilo je dobrovoljno.

P: Gdine Čurčić, osim Božana Simovića, vašeg zapovjednika koji je bio ubijen u akciji, je li bio neki drugi zapovjednik koji je bio ubijen?

O: Da. Ante Primorac je bio na Kupresu tijekom operacije za njegovo oslobođenje.

P: Molim da razjasnimo to pitanje. Razgovarajmo o Urina Ravnoj i tim događajima, zajedno smo bili na toj baraci. Jesmo li bili izloženi? Jesmo li mogli biti ubijeni jer se pucnjava odvijala samo nekih 30-ak metara od nas?

O: Da, sjećam se.

P: Jeste li mogli biti ubijeni?

O: Da.

P: Recite nam, je li točno da najvažnija stvar tada nije bila smrt nego ono što se moglo dogoditi obiteljima; drugim riječima vašoj majci, ocu, dvjema vašim sestrama, što bi se dogodilo njima da ste bili ubijeni?

O: To je točno.

P: Znači, Hrvatska je već bila država. Je li bilo vrlo važno da se dobije na bilo koji način status da se HV pobrine o vama i vašoj obitelji ako se nešto dogodi vama.

O: To je bilo najvažnije pitanje.

P: Moje sljedeće pitanje. Vidjeli smo ovdje dokument. (kraj transkripta)

Hećimović Esad: Garibi: Mudžahedini u BiH 1992-1999

Šejh Abdel Aziz «Riđobradi» bio je drugi učesnik zagrebačkog sastanka humanitaraca iz BIF-a i TWRA, mudžahedina iz Bosne i bin Ladenovog izaslanika iz Sudana. Ostao je u Bosni najmanje do kraja juna 1993. godine. U Travniku je 21. augusta 1992. godine predvodio postrojanje jedinice «Muslimanskih snaga» ispred zgrade Medrese u Travniku. Video-snimak ove ceremonije pokazuje da su postrojavanju prisustvovali ključni politički i religijski lideri bosanskih muslimana u području Travnika⁵¹. U tom trenutku, nije još bilo okončano unutrašnje organizovanje Armije BiH. «Muslimanske snage», koje je šejh Abdel Aziz postrojio u Travniku, bile su prethodnica formiranju Sedme muslimanske brigade. Tek kasnije su ove jedinice Armije BiH razdvojene na Sedmu muslimansku brigadu, koja je okupljala isključivo lokalne islamske dobrovoljce i «El Mudžahedin», kao jedinicu koja je okupljala i strane i lokalne islamske dobrovoljce. Sedma muslimanska brigada je formirana u jesen 1992. godine, a «El Mudžahedin» 13. augusta 1993. godine. Šejh Abdel Aziz Barbaros je napustio Bosnu, prema svjedočenjima, kao lažni ranjenik u ambulantskim kolima jedne humanitarne organizacije.

⁵¹ Video-snimak ceremonije je Državno tužilaštvo BiH koristilo kao dokaz optužbe u slučaju protiv Abduladhima Maktoufa, bh državljanina iračkog porijekla koji je 10. septembra 2004. godine optužen za ratni zločin protiv civilnog stanovništva – otmicu petorice civila u Travniku 18. oktobra 1993. godine

Autor: Hećimović Esad

Naziv: Garibi: mudžahedini u BiH 1992–1999

Izdanje: Zenica: Fondacija Sina, 2006.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 ŠTAB VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
 S A R A J E V O

ODBRANA REPUBLIKE
 VOJNA TAJNA
 STROGO POVJERLJIVO

(116)

Str. pov. br.: 14/75-86
 Sarajevo, 13. 08. 1993. godine

Predmet: formiranje odreda "ELMUDŽAHIDIN"
 u zoni odgovornosti 3. Korpusa, naređenje. -

KOMANDI 3. KORPUSA

Na osnovu odluke Predsjedništva R BiH o organizaciji oružanih snaga R BiH broj 02-011-461/92 od 04.07.1992. godine, a na zahtjev Komande 3. Korpusa str. pov. br. 05/900-90 od 12.08.1993. godine,

N A R E Đ U J E M

I ORGANIZACIJSKE PROMJENE

1 FORMIRANJE

U zoni odgovornosti 3. Korpusa FORMIRATI odred "ELMUDŽAHIDIN" po prijedlogu formacije koju ste obavezni dostaviti ovom Štabu na odobrenje. Novo formiranom odredu dodjeljuje se brojni naziv T-30030, broj vojne jedinice (VJ) je 5689, trajanje mobilizacije je 12 časova, a rukovalac plana mobilizacije je Komanda 3. Korpusa.

II MOBILIZACIJSKE PRIPREME

Popunu odreda "ELMUDŽAHIDIN" izvršiti od ljudstva tj. stranih državljana -dobrovoljaca, koji se nalaza na teritoriji z/o 3. Korpusa. Navedeno ljudstvo sa sobom nosi naoružanje i druga MS, sa kojim je trenutno zaduženo.

CV ŠVK OS-KZP
 poslato u 3K:
 14/08/93 u 16:39

Hari

III LOGISTIČKO OBEZBJEĐENJE

1. Logističko obezbjeđenje RJ iz tačke I/1 ovog naređenja po svim borbenim i neborbenim potrebama vrši osloncem na Logističku bazu 3. Korpusa.
2. Finansijsko obezbjeđenje RJ iz tačke I/1 vršiti putem akreditiva kod finansijskog organa 3. Korpusa.

IV ZAVRSNE ODREDBE

1. Sa realizacijom zadataka iz ovog naređenja otpočeti ODMAH, a završiti najkasnije do 31.08.1993. godine.
2. Novoformiranu jedinicu voditi u Pregledu mobilizacijskog razvoja Armije R BiH - Izvod za 3. Korpus.
3. Postavljenje starješina na formacijska mjesta, vršiti u skladu sa važećim propisima.
4. Naređenje zavesti u spisak mobilizacijskih dokumenata.
5. O realizaciji ovog naređenja dostaviti pismeni izveštaj ovom Stabu najkasnije do 05.09.1993. godine.

NF/MA

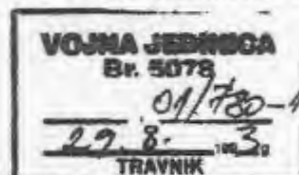
Dostaviti

- Komandi 3. Korpusa
- a/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 ARMİJA BOSNE I HERCEGOVINE
 KOMANDA 3. KORPUSA
 Broj: 01/2414-1
 Datum: 28.08.1993.

01 29.08.93
 ODBRANA REPUBLIKE
 VOJNA TAJNA
 Strogo povjerljivo

NAREĐENJE, za pretpočinjavanje
 jedinica, dostavlja

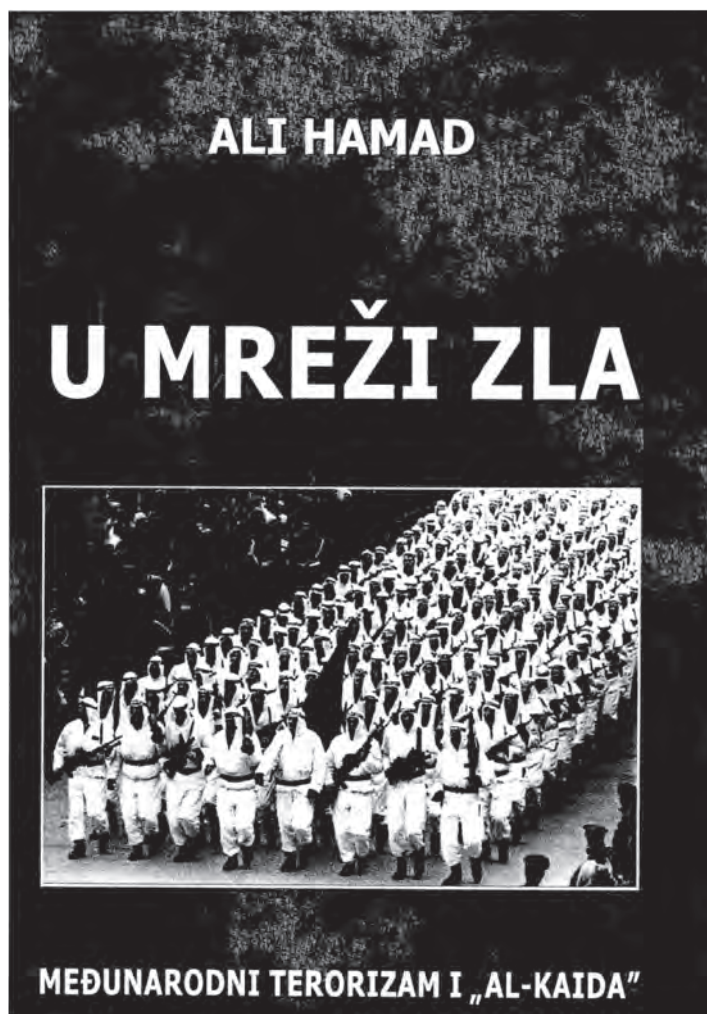
k-di OG "Bos.Krajina"
 k-di 306.bbr
 samostalni odred
 "El Mudžahid"

Na osnovu ukazane potrebe i što uspješnijeg RiK jedinicama za izvođenje b/d u tom cilju;

N A R E Đ U J E M:

1. Jedinica samostalni odred "El Mudžahid" sa cjelokupnim ljudstvom i MTS se pretpočinjava 306.bbr za izvođenje planiranih b/d.
2. K-dant 306.bbr i k-dir jedinice "El Mudžahid" su odgovorni za zajedničku pripremu i planiranje narednih b/d.
3. Rok za izvršenje ovog Naređenja je odmah.

...

On je uvijek ponavljao sljedeće riječi, pokazujući svoje zadovoljstvo zbog učesća u pomenutom napadu:

«Hvala Allahu dž.š. što mi je omogućio ubijati svojom rukom njegove neprijatelje. Meni je čast i zadovoljstvo!»

Esad Hećimović

GARIBI

Mudžahedini u BiH 1992 - 1999

Vojni zapovjednik Sedme muslimanske brigade general Halil Brzina i vođe „El Mudžahida“ Abu Maali i šejh Enver Šaban, zajedno sa Halidom Čengićem i drugim političarima SDA slušaju Aliju Izetbegovića u septembru 1995. godine u Vozući kod Zavidovića

Šejh Enver Šaban, vjerski vođa Odreda; Alija Izetbegović, predsjednik Predsjedništva Republike BiH; Abu Maali, vojni zapovjednik Odreda i Sakib Mahmuljin, komandant Trećeg korpusa Armije BiH; fotografije snimljene u septembru 1995. u Vozući kod Zavidovića

Abu Hamza Al Misri, vođa Ensarija Šerijata iz Londona i veteran ratova u Afganistanu i Bosni i Hercegovini

Ubistvo Perice
Bilića 12. juni
1998. Kalibunar
Kod Travnika

Trag čeličnih
kuglica: fotografija
pokazuje
ulazne rupe sa
vanjske strane
poda putničkog
vozila u kome je
ubijen policajac
Perica Bilić

Ubistvo Luke i Pere Jezerčića u njihovoj porodičnoj kući
u selu Nule kod Travnika, 30. august 1997. godine

BISMILLA-HIRAH-MA-NIRRAHIM

Muslimanska braćo, došlo je vrijeme konačnog oslobođenja naše domovine. Muslimanski korpus će, kao što je to bilo prije 500 godina, ovladati svojim istorijskim prostorima.

Dosta je bilo zuluma i od Krsta i od križa. Naša je sveta zadaća osloboditi Mostar i Stolac Sarajevo, Zvornik, Goražde, Banja Luka, Doboj, Foča, Nevesinje, Trebinje i drugi gradovi diljem Bosne ponosne, ponovo će izići na put Islama.

Neka bude jasno svima da Musliman gine sa imenom Allaha na usnama i u slavu svoje vjere.

NIKAD NISMO BILI JAČI. SVI MUSLIMANI SVIJETA SU UZ NAS.

Uzećemo naš dio Jadranskog mora. Ploče će biti prva bosanska luka, a Neum novi Carigrad.

OVO ĆE BITI NAŠA BOSNA I HERCEGOVINA.

BISMILLA-HIRAH-MA-NIRRAHIM

Muslimanska braćo, došlo je vrijeme konačnog oslobođenja naše domovine. Muslimanski korpus će, kao što je to bilo prije 500 godina, ovladati svojim istorijskim prostorima.

Dosta je bilo zuluma i od krsta i od križa. Naša je sveta zadaća osloboditi: Mostar i Stolac Sarajevo, Zvornik, Goražde, Banja Luka, Doboj, Foča, Nevesinje, Trebinje i drugi gradovi diljem naše Bosne ponosne, ponovo će izići na put Islama.

Neka bude jasno svima da Musliman gine sa imenom Allaha na usnama i u slavu svoje vjere.

NIKAD NISMO BILI JAČI. SVI MUSLIMANI SVIJETA SU UZ NAS.

Uzećemo naš dio Jadranskog mora. Ploče će biti prva bosanska luka, a Neum novi Carigrad.

OVO ĆE BITI NAŠA BOSNA I HERCEGOVINA.

STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE
SARAJEVO
Ul. Maršala Tita br.7-a/JV

S. D. A.
STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE
SARAJEVO
BROJ: 1258/91
Datum: 8.7.1991

S P I S A K
KANDIDATA ZA OBUKU SPECIJALACA U MUP-u
REPUBLIKE HRVATSKE

Dr. Brajko-Brnčić

SEKRETAR SDA

[Handwritten signature]

Sarajevo, 08.07.1991.

STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE
S A R A J E V O
Ul. Maršala Tita br.7-a/IV

S P I S A K
KANDIDATA ZA OBUKU SPECIJALACA
U MUP-u REPUBLIKE HRVATSKE

1. Sofić (Safeta) Naim	rodjen 19.12.1962.god.	Ul.Partizanska 139
Fojnica	W
2. Mukoča (Ibrahim) Samir	"	21.05.1969. Pločari Polje Fojnica	W
3. Mukoča (Alije) Halid	"	21.05.1962. -"-	W
4. Omerčević (Refika) Amir	"	18.09.1964. Kogole 25 Fojnica	W
5. Bukvić (Adema) Samir	"	7.02.1969. Pločari Polje b.b.Fojnica	W
6. Tulumović (Ibre) Maid	"	8.01.1969. Sčitovo Polje b.b. Fojnica	W
7. Mešić (Fadila) Mustafa	"	20.03.1963. Rike Vrička 35 Fojnica	W
8. Huzbašić (Mustafe) Ibrahim	"	23.05.1969. Pridola b.b.Fojnica	W
9. Fejzić (Avde) Munib	"	16.09.1968. Dusina b.b. Fojnica	W
10. Kurta (Alije) Muradif	"	1.01.1969. Ostružnica 34 Fojnica	W
11. Nuhanović (Alije) Haris	"	20.12.1969. Sčitovo Polje b.b.Foj.	W
12. Bigdanić (Ibre) Rzsmir	"	9.09.1963. Alanporka 38 Fojnica	W
13. Pašić (Behazije) Refik	"	16.06.1969. Pridola b.b. Fojnica	W
14. Ramić (Ibrahim) Zihnija	"	28.04.1969. Cemernica Fojnica	W
15. Durić (Avde) Latif	"	20.11.1971. Rijeka 24 Fojnica	W
16. Mujin Nijaz	"	3.08.1970. Kozica b.b. Fojnica	W
17. Čehajić (Esada) Suad		1970. Orodjac Visoko	W
18. Genjac (Sulejmana) Zihnija		1963. Selo Podrinje Visoko	W
19. Spahić (Ibrahima) Fuad		1964. Podvinci Visoko	W
20. Imamović (Čamila) Ibrahim		1967. H.Muzafkerija 8 Visoko	W
21. Javorovac (Hilme) Sele		1966. Selo Čitluk Visoko	W
22. Sehić (Avde) Selver		1963. Selo Kološjići Visoko	W
23. Bašić (Nusreta) Dženan		1970. Selo Srhinje Visoko	W
24. Džarić (Muhameda) Scad		1968. Selo Ginje Visoko	W
25. Mahmutspahić (Huseina) Hasan		1967. Selo D.Seoča Visoko	W
26. Bučuk (Ismeta) Izet		1965. Selo M. Trnovci Visoko	W
27. Huseljić (Halida) Adem		1971. Selo Tušnjići Visoko	W
28. Šaljić (Derviša) Dževad	"	1.01.1971. Ul.Sulje Jahića 59 Sar	W
29. Bašović (Islama) Behudin	"	25.09.1963. Ul.Izeta Čamore 100
Ilidža	W
30. Bašović (Islama) Fahrudin	"	28.10.1974. Izeta Čamore 100 Ilidža	W
31. Bašović (Islama) Džemko	"	14.01.1967. Izeta Čamore 100 Ilidža	W

- 13 -

456. Hukić Safet	1971. Bjelašnička 124 Ilidža
457. Hukić Sulejman	1968. Bjelašnička 124 Ilidža
458. Kasapović Mevsudin	1969. Barska 301 Ilidža
459. Mraković Šahim	1959. Sl.Suha, Živinice
460. Husejnović Ibrahim	1965. Sl.Zelenika Živinice
461. Zukić Fuad	1963. Sl.Bašigovci Živinice
462. Dedić Fahrudin	1968. G.Dubrane Živinice
463. Bešić Seval	1969. Gračanica - Živinice

Zaključno sa rednim brojem
463. naktavak na ovaj spisak
dobit će te na 7 dana

Šahim Muharemović

SDA - Sarajevo

REPUBLIKA HRVATSKA
 MINISTARSTVO PRAVOSUĐA
 UPRAVA ZA SURADNJU S
 MEĐUNARODNIM KAZNENIM SUDOVIMA
 Zagreb, Mesnička 23
 Tel: (01) 63 03 044
 Fax: (01) 63 03 862

Klasa: 018-04/06-909
 Urbroj: 514-09-01-06-892
 Zagreb, 09. lipnja 2006.

Predmet: g. Slobodan Praljak, optuženik MKSJ
 - obavijesti, dostavljaju se

Poštovani gospodine Kovačić,

Nastavno na dopis obrane gen. Praljka od 10. svibnja 2006. godine, u svezi sudjelovanja osoba rođenih u BiH u sastavu ZNG-a, HV-a i MUP-a RH, obavještavamo Vas o slijedećem:

1. U MUP-u RH je do 15. siječnja 1992. godine bilo 2246 pripadnika koji su rođeni u BiH.
2. U obrani Dubrovnika je sudjelovalo 320 pripadnika MUP-a RH koji su rođeni u BiH, a 9 ih je poginulo na dubrovačkom ratištu.

Ujedno Vas obavještavamo da još uvijek očekujemo daljnje obavijesti zatražene navedenim dopisom obrane

S poštovanjem

MT

pomoćnik ministrice
 mr. sc. Jakša Muljačić

POPIS POLICAJACA POSEBNE JEDINICE POLICIJE
SASTAVLJENA OD BIVŠIH POLAZNIKA VI. KLASJE TEČAJA
KOJI SU PODNIJELI ZAHTJEV ZA RASKID RADNOG ODNOSA

1. MUHAREMOVIĆ SENAD	30. HAJDAREVIĆ KIRAM
2. POCRNJA JOSIP	31. MIJATOVIĆ MATO
3. PURIVATRA MUJO	32. MAHMUTOVIĆ ADEM
4. KOŠAK ZORAN	33. VUK PILE
5. ZIRDUM ZDRAVKO	34. JANIĆ MUJO
6. ĐAKOVIĆ STJEPAN	35. ŠEKLJA IVAN
7. GAVRAN DAMIR	36. OKIĆ SAKIB
8. VIDOVIĆ PEŠO	37. HALILOVIĆ NEVZES
9. ALIBEGIĆ IBRO	38. NUKIĆ MEHMED
10. ĐAKOVIĆ IVICA	39. MEŠAH AHMET
11. VIDOVIĆ BRANKO	40. KOPIĆ RIFET
12. JAJČEVIĆ ANTO	41. IŠERIĆ NIJAZ
13. JAKOVLJEVIĆ MARKO	42. DELIĆ EKREM
14. ĐAKOVIĆ BLAZAN	
15. DUJMIĆ IVAN	
16. KAREŠIK NUSRED	
17. KASALO IVICA	
18. HNJKAS GORAN	
19. TRUMIĆ MIRALEM	
20. KOLČAKOVIĆ RAMIZ	
21. RASPUDIĆ VLADO	
22. RAJIĆ MILENKO	
23. BABIĆ ANĐELKO	
24. SULJIĆ MIRZO	
25. TALETOVIĆ ZIJAD	
26. SALKIĆ RUSMIR	
27. BEDROVIĆ HASAN	
28. ZEKO HRVOJE	
29. ŠUVAKIĆ HUSEIN	

Vlada Bosne i Hercegovina
 MINISTARSTVO NARODNE OBRANE
 Sarajevo, Trg Djure Pucara bb
 212-983 TEL. 213-508

Sarajevo, 20. 4. 1992. g.

Povjerljivo!

REPUBLIKA HRVATSKA
 Ministarstvo narodne obrane
 g. Jofko Šušak, ministar
 Z A G R E B
 Hrvatska

Štovani g. Šušak,

Kao što Vam je poznato, Predsjedništvo i Vlada Republike Bosne i Hercegovine donijeli su odluku* da se svi pojedinci i sve naoružane skupine u Bosni i Hercegovini stave pod jedinstvenu komandu nadležnih republičkih organa. Najveći broj naoružanih pojedinaca i skupina u bosanskohercegovačkim općinama prihvatio je tu odluku. Međutim, odluku nisu prihvatili tzv. JNA i oružane formacije kojim upravlja Srpska demokratska stranka. Usto, Ministarstvo narodne obrane i Štab Teritorijalne obrane Republike Bosne i Hercegovine suočavaju se s odbijanjem navedene odluke Predsjedništva i Vlade od izvjesnog broja naoružanih formacija bosanskohercegovačkih Hrvata. Te formacije međunarodni vojni činovi, zajedno s institucijama ostataka Jugoslavije, Srbije i tzv. JNA, definiraju kao "agresiju Republike Hrvatske protiv Republike Bosne i Hercegovine". Ta se tvrdnja najčešće prava navedenim odbijanjem naoružanih formacija na području zapadne Hercegovine da se potdine sustavu Teritorijalne obrane Republike Bosne i Hercegovine i da prihvate republička znamenja. Tomu se, također, dodaje povezanost Vas osobno i drugih odgovornih ljudi iz oružanih snaga Republike Hrvatske s pojedincima unutar navedenih formacija. To nanosi neprocjenjivu štetu našem nastojanju da konsolidiramo republičke snage obrane a koristi propagandi snaga agresije protiv Republike Bosne i Hercegovine.

*"Odluka o objedinjavanju svih naoružanih snaga na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine" od 9. 4. 1992. g. (br. 01-011-306/92).

U skladu s tim, pozivam Vas da hitno zahtijevate da se sva oružana djelovanja u Bosni i Hercegovini dovedu u okvir sustava Teritorijalne obrane Republike Bosne i Hercegovine, da se osobno Vi i svi odgovorni činioци u Republici Hrvatskoj ogradite od svih vojno-političkih djelovanja koja nisu u skladu sa državnim statusom i interesom Republike Bosne i Hercegovine, da naredite svim činioциma vojnog sustava Republike Hrvatske da se hitno ograde od svih odluka povezivanja i suradnje s oružanim formacijama u Republici Bosni i Hercegovini koji nisu u skladu s odlukama Predsjedništva, Vlade i Ministarstva narodne obrane Republike Bosne i Hercegovine.

Vaša odlučnost u hitnom djelotvornom odzivu na ovaj poziv bit će važan doprinos našoj borbi za slobodu i demokratsku stabilnost Republike Bosne i Hercegovine.

Molim Vas da me hitno pismeno obavjestite o poduzetim mjerama zahtijevanim ovim pismom.

S najboljim željama,

DOSTAVLJENO:

- 7. Franjo Tuđman, predsjednik Republike Hrvatske
- 7. Franjo Gregurić, predsjednik Vlade Republike Hrvatske
- g. Anton Tus, načelnik GS Hrvatske vojske

MINISTAR NARODNE OBRANE
BOSNE I HERCEGOVINE

Marko Đoko

REPUBLIKA HRVATSKA
 MINISTARSTVO OBRANE
 ZAGREB

Zagreb, 20. travnja 1992.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 Ministarstvo narodne obrane
 Trg Dj.Pucara bb - SARAJEVO

Vrlo štovani g.ministre,

Danas sam primio Vaše pismo-fax od 20. travnja 1992. Budući da nije upućeno službenim putem, uobičajenim medju suverenim državama, pretpostavljam da je privatnog karaktera, te Vam tako i odgovaram.

Moram priznati da me ton i sadržaj Vašeg pisma veoma čudi i sugerira da pojedini njegovi dijelovi nisu rezultat Vašeg promišljanja, već pritisak onih čimbenika koji žele pokoriti i uništiti slobodu i duh hrvatskog naroda u BiH.

Kao što Vam je poznato, Sabor Republike Hrvatske svojim zaključkom od 27.03.1992. podržava teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine i demokratski izraženu volju njenih građana na referendumu 29. veljače i 1. ožujka 1992., da se Bosna i Hercegovina konstituiraju kao samostalna i suverena država i da kao takva bude međunarodno priznata. Podržava se, također, nastojanje da se unutrašnji odnosi u BiH urede na miran način putem pregovora triju suverenih nacionalnih zajednica, a u okviru Mirovne konferencije u Bruxellesu.

Istim zaključkom Sabor je pozvao Vladu odnosno Predsjednika Republike Hrvatske, da što prije prizna BiH kao samostalnu i suverenu državu.

Sukladno navedenim zaključcima, a na prijedlog Vlade RH, Predsjednik Republike je, u ime Republike Hrvatske, dana 7. travnja 1992. godine donio odluku o priznanju BiH.

Iz gore izloženih akata Sabora i Predsjednika Republike Hrvatske, vidljiv je odnos Republike Hrvatske prema Republici Bosni i Hercegovini, te je jasno da na teritoriju BiH nema jedinica oružanih snaga Republike Hrvatske.

U situaciji agresije na BiH, odredjen broj osoba, porijeklom iz te Republike, zatražio je demobilizaciju, kako bi sudjelovao u obrani rodne grude. Republika Hrvatska udovoljila je takvim zahtjevima, jer nema moralno pravo sprečavati te ljude u obrani kućnog praga.

Isto tako, Republika Hrvatska, pružala je i pružat će svu humanitarnu pomoć BiH u što se ubraja i prihvaćanje svih prognanika iz te Republike, bez obzira na nacionalnost.

Vidljivo je, dakle, da nema niti govora o "agresiji Republike Hrvatske protiv Republike BiH", pa je doista nejasno Vaše prihvaćanje insinuacije od strane faktora koje i Vi navodite (ostatak Jugoslavije, Srbije i tzv.JNA) koji sve čine da unište samostalnost i suverenost BiH.

Nažalost, mora se konstatirati da se tijekom rata u Republici Hrvatskoj sa teritorija BiH aktivno djelovalo i napadalo na Republiku Hrvatsku, dok sa teritorija Republike Hrvatske BiH nikada nije napadana te stoga još više začudjuju navodi iz Vašeg pisma.

Iz Vašeg se pisma, međjutim, da naslutiti da bih ja osobno bio protiv suverenosti BiH, što s indignacijom odbijam. Naprotiv, u potpunosti prihvaćam odluku RH o priznavanju BiH, kao suverene i samostalne države i ništa ne činim niti ću činiti što bi dovelo u pitanje njenu nezavisnost.

U skladu s ovim mojim opredjeljenjem, nije na meni da interveniram u unutarnje stvari jedne meni osobno bliske i drage države, te ne mogu niti utjecati na odluke tamošnjih Hrvata o načinu njihove samorganiziranosti, a kako Vi to, gotovo ultimativno od mene zahtijevate.

Dapače, čini mi se prirodno da ste Vi, pripadnik hrvatskog naroda, politički po rođenju izdanak upravo tih stanovnika koji su iz nužde prišli samorganiziranju, a s obzirom na visoku dužnost koju obnašate u BiH, najprije pozvani da uskladite organiziranje obrane u skladu s Vašim potrebama, predodžbama i sredstvima.

- 3 -

Želeći Vam puno uspjeha, srdačno Vas pozdravljam, a prijateljskoj BiH želim puno sreće u ovim teškim trenucima.

Vaš,

MINISTAR OBRANE RH
Gojko Šušak

Koncept odgovora HVO-a na odluku od 09. travnja 1992.

D-31/6

Predsjedništvo i vlada Republike Bosne i Hercegovine donijeli su «Odluku o objedinjavanju svih naoružanih snaga na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine» (9. 04. 1992. godine) sa ciljem da se sve naoružane skupine u BiH stave pod jedinstvenu komandu nadležnih republičkih organa, odnosno Štaba TO Republike BiH.

HVO u načelu suglasan je sa ovom odlukom, ali inzistira na poštivanju međunarodnih i unutarnjih okolnosti glede njezine realizacije.

Na unutarnjem planu HVO je oblik samoorganizacije hrvatskog i muslimanskog pučanstva na teritoriji Hrvatske zajednice općina Herceg-Bosna; kao oblik obrane od agresije i genocida što ga sprovode četničke formacije potpomognute tzv. JNA nad Hrvatima i Muslimanima.

HVO je organizirana kao jedini mogući odgovor na teror, pokolje, protjerivanje (preko 130.000 ljudi), spaljena i uništena sela (Ravno, Zlosela, Kupres); HVO brani Hrvate, Muslimane i sve ostale građane na teritoriji Hrvatske zajednice općina Herceg-Bosne.

HVO zalaže se za miran suživot svih stanovnika na tom području i nije poduzimala nikakve ofanzivne i osvajačke akcije. Štitila je cjelokupno stanovništvo HZOHB bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost, o čemu svjedoči i činjenica da se s tog područja nitko nije iseljivao pod prinudom.

Cjelokupnom svojom aktivnošću HVO dokazuje da je za samostalnu i suverenu BiH državu triju suverenih naroda.

Europska zajednica te niz drugih zemalja priznali su Republiku BiH kao samostalnu državu triju suverenih naroda. Što više, na Konferenciji u Bruxellesu dogovoreno je da suvereni narodi BiH, imaju svoje Vlade i vlastite obrambene snage.

Imajući u vidu uzroke koje su doveli do nastanka HVO, te poštujući međunarodne dogovore o ustrojstvu BiH sasvim

je neprihvatljivo ukidanje HVO i njegovo potpuno utapanje u TO; To je u suprotnosti interesima i hrvatskog naroda i dogovora o BiH kao državi triju suverenih naroda.

Iz svega ovoga slijedi da su formacije HVO legitimni oblik teritorijalne obrane Hrvatske zajednice općina Herceg-Bosne, te jedino takve formacije pod zapovjedništvom Glavnog stožera HVO, mogu ući u sastav obrambenih snaga suverene Bosne i Hercegovine. Na tim načelima predlažemo dalje dogovore na konsolidaciji i organizaciji obrane zajedničke nam države Bosne i Hercegovine.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
GLAVNI STOŽER HV

8

HITNO
STROGO POVJERLJIVO

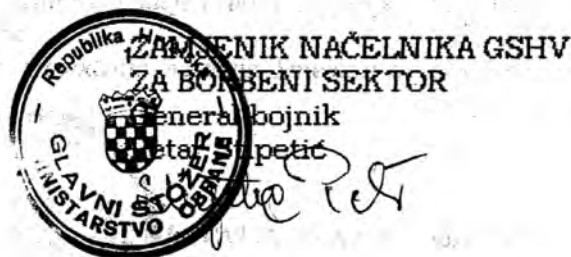
Klasa: 8/92-01/23
Urbroj: 5120-03-92-8
Zagreb, 08. travanj 1992. god.

OZ SPLIT

Veza vaš akt: klasa: 81/92-02/56; ubroj: 1080-01-92-1 od 08.04.1992. god.

Formacijski sastavi Hrvatske vojske ne mogu ići izvan teritorija Republike Hrvatske. Odobrava se odlazak dobrovoljaca, koje organizirati u odgovarajuće postrojbe. Ljudstvo ne može nositi oznake HV niti bilo kakva druga dokumenta.

Odobrava se pružanje svih vrsta materijalne pomoći, kao i stručne pomoći u organizaciji obrane i drugih vrsta otpora. Očekivati je dolazak ljudstva i iz drugih sastava HV pa iste prikupljati u rajonu Imotski i angažirati po planu Operativne grupe.

ŠIFRIRANO

PRIMLJENO:	08. 04. 92	16 10	<i>Stjepan</i>
	DATA	SAT I MIN.	POTPIS
523	200	PP	31
ER. TELEGR.	BR. GRUPA	HITNOST	NACIN OBRADE
PREDANO:	08. 04. 92	16 40	<i>Stjepan</i>
	DATA	SAT I MIN.	POTPIS

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
GLAVNI STOŽER HV

STROGO POVJERLJIVO
ŠIFRIRANO

Klasa: 8/92-01/23
Urbroj: 5120-03-92-9
Zagreb, 09. travanj 1992.god.

OZ RIJEKA
- n/r. zapovjednika -

Zahtjev Glavnog inspektora obrane, generala zbora Martina Špegelja o upućivanju dijela boraca i časnika OZ Rijeka, pretežno Hrvata i Muslimana, koji su spremni kao dobrovoljci krenuti put BiH da pomognu borbu naroda BiH, prihvaćen je od najviših vojnih organa.

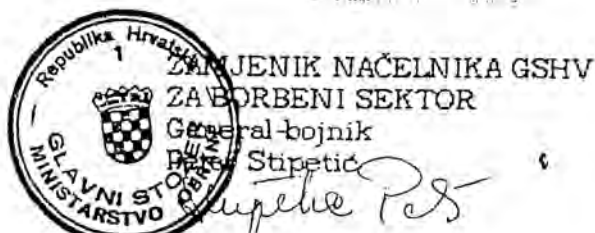
Glavni stožer Hrvatske vojske je suglasan i podržava ovu ideju, uz napomenu da grupa za početak bude 300 - 400 vojnika i časnika.

Uputiti ih pod vodstvom bojnika Porobić Mustafe i drugih časnika, sa drugačijom vojnom opremom, naoružanjem i streljivom.

Svi koji odlaze i dalje zadržavaju sva prava vojnika HV uključujući i mjesečna novčana primanja. Na odorama ne mogu nositi oznake HV niti druga dokumenta kojima se koriste pripadnici HV.

Zadaća je hitna i sa izvršavanjem iste otpočnite **odmah**. Ukoliko se situacija bude povoljno odvijala, nije isključeno naknadno upućivanje i drugih grupa, odnosno ojačavanje ove grupe.

Prilog:
- Zahtjev Glavnog
inspektora obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
GLAVNI STOŽER HV

Klasa: 8/92-01/23
Urbroj: 5120-03-92-19/1
Zagreb, 18. svibanj 1992. god.

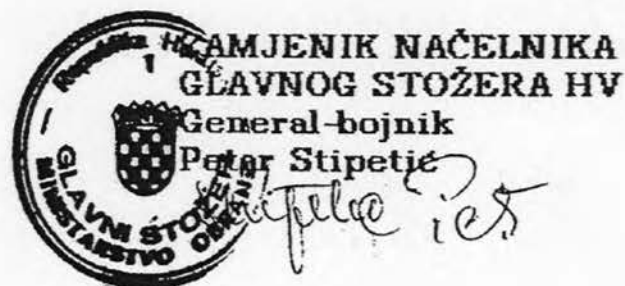
Zapovjedništvo
153.br. "R" HV

OZ Zagreb

Na temelju dopisa Zapovjedništva 153. brigade "R" HV, urbroj: 84-01/92-047; V. Buna 17.05.1992.god., OZ Zagreb, suglasni smo da časnici 153. brigade "R" HV:

1. Damir Goršeta
2. Miroslav Drljača
3. Slavko Lencur
4. Andreja Kraljević-Mišić
5. Tvrtko Mišić

kao dobrovoljci odu u na određeno vrijeme u LIVNO.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 MINISTARSTVO OBRANE
 S A R A J E V O

Broj:

Sarajevo, 02.06.1992. godine

FAX 041/451-226

Gospodin general Stipetić

Od građana Republike Bosne i Hercegovine koji borave u Republici Hrvatskoj obavješteni smo da se organizovano radi na formiranju jedinica koje bi se priključile oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine.

U svezi s tim, molimo Vas za pomoć oko prihvata istih u kasarnu "Borongaj" u Zagrebu (radi se o 300 ljudi iz Rijeke, 300 ljudi iz Ljubljane i oko 5500 ljudi i Njemačke). Ti ljudi bi trebali u kasarni "Borongaj" da se okupe, obuku i spreme do subote (06.06.1992.) za pokret ka Bosni i Hercegovini.

Ljudi koji su se već okupili u Zagrebu iznose nam zahtjev za kadrovskom popunom jedinica. U nemogućnosti da iz Sarajeva prebacimo ljude u Zagreb, molimo Vas da, ukoliko ste u mogućnosti, pomenutu jedinicu popunite sa 10 časnika, po mogućnosti onih koji su rođeni u Republici Bosni i Hercegovini (radi poznavanja teritorija).

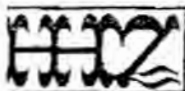
Uz zahvalnost na suradnji

MINISTAR

Dok, dipl. ecc

Stipetić

HRVATSKA HERCEGOVAČKA ZAJEDNICA „HERCEG STJEPAN“

ZAGREB, BOGOVIĆEVA 2
ŽIROVAČUN: 30105-878-82752
TEL. 432-485
TEL/FAX. 432-280

MINISTARSTVO OBRANE

m/r gđi Zlora Đurđić

FAX: 432-415

Predmet: Molba za prihvata određenog broja ljudi u HVO

Ovim Vas obavještavamo da je u toku jučerašnjeg dana stiglo u Zagreb oko 150 ljudi iz inozemstva, a rodom iz Kotor Varoša (Bosna). Oni žele da im se organizira obuka, nabavi potrebna oprema, te da ih se uključi u postrojbe HVO-a.

Molimo Vas da im izađete u susret koliko je to moguće. Ujedno Vas obavještavamo da se očekuje dolazak još oko 100 ljudi.

Naš prijedlog je da im "Herceg Stjepan" osigura prijevoz, a po Vašem nalogu HVO osigura obuku. Predlažemo također da opremu kupe kod Ministarstva obrane jer je namaju.

Također Vas molimo imena osoba koje bi pomogle u realizaciji ovog složenog zadatka, kao i povratnu informaciju.

Uz pozdrav

Zagreb, 17.6.1992.

HVS "Herceg Stjepan"

Predsjednik: Natalo Čučalo

24/08 '92 01:25

0041 451 511

REP HRVATSKA

+++ G S

001/001

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

MINISTARSTVO OBRANE

SARAJEVO

Broj: 01-389/92

Sarajevo, 23.06 1992. god.

MINISTARSTVO OBRANE

REPUBLIKE HRVATSKE

ZAGREB

Obavješćavamo vas da je danas, 23.06.1992. god. sa polaskom u 19.00 sati, u organizaciji Crvenog Krizza Makedonije iz Kumanova u Zagreb upućeno 110 građana Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu da je na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine proglašeno ratno stanje, molimo vas da na odgovarajući način ove naše građane opremite i uključite u jedinice Teritorijalne obrane Republike Bosne i Hercegovine.

MINISTAR

Jerko Doko, dipl.ing.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
41000 ZAGREB

7.srpnja 1992.

Prilog br 1

**UPUTA MINISTRA OBRANE SVIM
ZAPOVJEDNIŠTVIMA HRVATSKE VOJSKE**

Nije dozvoljeno ni jednom zapovjedniku slanje ili upotreba Hrvatske vojske izvan granica Republike Hrvatske. Svi koji to učine bez izričite zapovijedi Vrhovnog zapovjednika snosit će posljedice za svoje postupke. Ukoliko dobrovoljci iz hrvatskih postrojbi koji su rodom iz Bosne i Hercegovine žele ići na ratište i braniti svoje domove, zapovjednici ih ne smiju u tome zaustavljati.

MINISTAR OBRANE

Gojko Šušak
Gojko Šušak

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
 HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
 O P Ć I N S K I S T O Ž E R M O S T A R

Dj. broj 01-286/1099 /92.

Mostar, 21. kolovoza 1992. god.

VOJNA TAJNA

STROGO POV.

Republika Bosna i Hercegovina
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
 O P Ć I N S K I S T O Ž E R
 SIGURNOSNO INFORMATIVNA SLUŽBA
 MOSTAR

Prijemnik			
Opis	Broj	Prig.	Vrijeme

Palo
 - protokolnoj
 vrati merni
Adfury

Z A P O V J E D A M

Da se ČASNICI i VOJACI HRVATSKE VOJSKE, (koji su trenutno angažirani u HVO Mostar), imaju javiti u Općinski Stožer HVO Mostar radi razduživanja opreme, naoružanja, radio veze i ostalih MTS koje su zadužili u HVO Mostar, kao i radi upućivanja u matične postrojbe u HV.

NAPOMENA:

Zabranjuje se izdavanje svih eksternih dokumenata za vojake iz HV.

Rok za izvršenja zapovjedi do dana 23. kolovoza 1992. godine.

Za ZAPOVJEDNIK

Brigadir

/gosp. Miljenko Lasić/

DOSTAVLJENO:

- Zapovjednicima svih postrojbi
- a/a

24 ZAPOVJEDNIK

Brigadir

Miljenko Lasić
 /gosp. Miljenko Lasić/

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA IPD

Prilog br-2

KLASA: 004-04/92-02
UR. BROJ: 5120-25-92-593/B
ZAGREB, 31. KOLOVOZA 1992.

ZAPOVJEDNISTVO OZ OSIJEK
ZAPOVJEDNISTVO OZ BJELOVAR

PREDMET: UPUTE ZA DJELOVANJE ZAPOVJEDNISTAVA POSTROJBI HV I
VOJNO-SUDSKIH ORGANA

U SVEZI VASEG UPITA O PRIMJENI KAZNE ODGOVORNOSTI PRIPADNIKA
HV ZA ODBIJANJE IZVRSENJA ZAPOVIJEDI. KLASA: 035-01/92-01/01,
UR. BROJ: 1076-01-92.37 OD 22. KOLOVOZA 1992. GODINE DOSTAVLJAMO
VAM NASE MISLJENJE (UPUTE) O DJELOVANJU VOJNO-SUDSKIH ORGANA
I ZAPOVJEDNISTAVA POSTROJBI HV-A. SLAZEMO SE S VASOM PROSUDBOM
DA REPUBLIKA HRVATSKA IMA SVAKOLIKE INTERESE ZA BOSANSKU
POSAVINU, KAKO TREMNUTNO TAKO I U BUDUCE.
MINISTARSTVO OBRANE RH JE SVJESNO CINIENICE DA IMATE VELIKIH
PROBLEMA KADA SU U PITANJU ODLASCI POSTROJBI HV U BOSANSKU
POSAVINU. SA SLICNIM PROBLEMIMA SE SUSRECU I OSTALE OPERATIVNE
ZONE, POLAZECI OD CINIENICE DA JE REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STRANA DRZAVA, STO JE JAVNOM IZJAVOM NA HV POTVRDIO I MINISTAR
OBRANE, PREPORUCAMO VAM DA IZBJEGAVATE REPRESIVNE MJERE.
ISTOVREMENO TREBA STALNO NAGLASAVATI DA SE RH I NJEZIN SUVER-
ENITET BRANI I U BIH U ZONAMA KOJE SU NASTANJEME HRVATIMA, A
KOJE TREBA STITITI OD CETHICKOG GENOCIDA, KAO STO SU ONI BRANILI
I RH.

NAVEDENE PROBLEME POKUSAJTE RIJESITI NA MACINE KOJI NECE DOVODITI
DO NESPORAZUMA, OBZIROM NA OTPOR VOJNIKA ZA ODLAZAK U BOSNU I
HERCEGOVINU SAVJETUJEMO VAM DA U BOSANSKU POSAVINU SALJETE
DOBROVOLJCE, TE DA U POSTROJBAMA HV PORAZGOVARATE ILI PROVEDETE
ANKETE TKO JE OD VOJNIKA VOLJAN ICI U BOSANSKU POSAVINU NA
UGOVOR. KROZ UGOVOR BI MOGLI RIJESITI I UREDITI SVA STATUSNA
PITANJA VOJNIKA. UGOVOR BI VOJNICI MOGLI POTPISATI NA TRI ILI
SEST MJESECI I ZA TAJ PERIOD IMALI BI STATUS PROFESIONALNOG
VOJNIKA, A TO NAJHITNIJE TREBA REGULIRATI PERSONALNA UPRAVA
SVOJOM ODLUKOM.

POMOCHNIK MINISTRA OBRANE
GENERAL BOJNIK
SLOBODAN PRALJAK

DOSTAVLJENO:
-MINISTRU OBRANE
GOSPODINU GOJKU SUDUKU

	(dan i mesec)	(čas i minut)	(potpis)
(lajni naziv) (br. fotografija) (br. grupa)	(hitnost)	(broj strana)	(br. sl. voz)
OBRADENO:	(dan i mesec)	(čas i minut)	(potpis)
PREDATO:	(dan i mesec)	(čas i minut)	(potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPĆINSKI STOŽER MOSTAR

3. BRIGADA HVO

Pov. broj: 02-01-11/92

Mostar, 09.12.1992 god.

OBRANA

VOJNA TAJNA

POVJERLJIVO

U svezi sa zapovjedi OZ JIH str.pov.br.01-286/1514 od dana 27.11.1992 god., koja se odnosi na nošenje raznih obilježja, simbola na odorama u postrojbama HVO a koji nisu u skladu sa simbolima utvrđenim Urednom o oružanim snagama Herceg-Bosne, te svojim postojanjem štete ugledu pripadnika HVO i HV a što se u svijetu tumači kao nastavak fašizma

Z A P O V J E D A M

1. Zapovjednici HVO HZ H-B dužni su osigurati da pripadnici postrojbi na odorama nose samo oznake HVO, a sve druge oznake i simboli treba da se skinu.
2. Sa pojedincima koji nose druge oznake, simbole obaviti razgovor te ukazati da se njihovim nošenjem umanjuje ugled HVO u svijetu.
3. Nošenjem oznaka HVO od strane pojedinaca povezuje se optužbama o direktnom angažiranju postrojbi HV na prostoru HZ H-B, čime se optužuje RH i HZ H-B. Pripadnike HV zamoliti /uz objašnjenje/ da za vrijeme boravka na našim prostorima nose oznake HVO.
4. Zapovjedništvo brigade uložiti će dodatne napore da osigura dovoljan broj oznaka HVO, a u slučaju nedostatka obilježja pojedinci mogu biti bez istih.
6. Kontakti sa pripadnicima UMPROFOR-a i EZ , te davanje određenih informacija mogu davati samo zapovjednici postrojbi i to samo uz odobrenje GS HVO HZ H-B.

Za sprovođenje ove zapovjedi odgovorni su zapovjednici bojni i samostalne satnije.

- 2 -

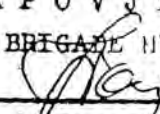
DOSTAVLJENO:

- 6. širokobriješka bojna
- 4. bojna "TIHOMIR MIŠIĆ"
- 9. bojna
- 8. bojna
- 7. bojna
- Samostalna satnija Buna
- MTD
- Satnija inženjerije
- Logistička satnija
- Služba osiguranja
- a/a

Z A P O V J E D N I K

3. BRIGADE HVO

gosp. Ivan Primorac

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
ZAGREB

o.k. sastanaka
2.12.92 →
→ Vera Babčić
→ iz MUP-a : nač. pravne U - Anđel
nač. personal. U - Boris Pintar
SASTAVNAJE VOVI : Josip Lucić

Zagreb, 21. studenog 1992.

KABINET MINISTRA

Šefu kabineta
prof. Dunji Zloić

Štovana gospodjice Zloić,

U svezi s Vašim aktom PRO-334 koji ste mi uputili na rješavanje, a radi se dopisu Ministarstva rada, socijalne skrbi i obitelji kojim se predlaže izjednačavanje statusa boraca HVO zaoslenih u RH sa pripadnicima Hrvatske vojske, mišljenja sam da sva prava i obveze izmedju dviju međunarodno priznatih država rješavaju na nivou dvaju Ministarstava. S tim u svezi molim da se ispred Kabineta ministra organizira sastanak dvaju ministarstava, tj. da se odredi termin i tema sastanka.

Po utvrdjenim smjernicama, tj. donešenim zakonskim aktima Personalna uprava će postupati sa punom odgovornošću.

Sa štovanjem,

POMOĆNIK MINISTRA
general bojnik
Josip Lucić

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, socijalne skrbi

Klasa: 110-03/92-01/798
Urbroj: 524-02-92-2
Zagreb, 28. listopada 1992.

✓ REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
-n/T Ministra gospodina Gojka Suška

PREDMET: Zahtjev Hrvatske zajednice "Herceg-Bosna"
glede radno-pravnoga statusa radnika iz
Bosne i Hercegovine zaposlenih u Republici
Hrvatskoj

Stovani gospodine ministre,

U svezi s zahtjevom u označenom predmetu, a koji se tiče radno-pravnoga statusa radnika zaposlenih u Republici Hrvatskoj koji se bore u postrojbama HVO Hrvatska zajednica "Herceg-Bosna", sukladno dogovoru s gospodinom generalom-bojnikom Josipom Lucićem, slobodna sam Vam priopćiti slijedeće:

Naše je mišljenje da je radi zaštite radno-pravnoga statusa imenovanih radnika, potrebno osigurati identičan status ovih osoba sa statusom kojega imaju domaći državljani mobilizirani u postrojbe Hrvatske vojske, a što je područje zakona o obrani, a ne radno-pravnih propisa.

Identičan status statusu pripadnika Hrvatske vojske znači očuvanje radno-pravnoga statusa, pravo na naknadu plaće, obvezno osiguranje i dr. To nadalje znači i pravo gospodarskih i inih subjekata na regresni zahtjev za isplaćene im naknade, sukladno zakonu o obrani.

Što se statusa pripadnika HVO, zaposlenih u Republici Hrvatskoj, tiče, ovo je ministarstvo sve kojih se to tiče upućivalo da se takovim radnicima odobri neplaćeni dopust što ima za posljedicu mirovanje prava iz rada i po osnovi rada, uz jamstvo povratka na rad pod uvjetom da svojim poslodavcima doprinesu odgovarajuću potvrdu o pripadnosti HVO. Mišljenja smo da nije bilo moguće, prema odredbama radno-pravnih propisa, nametnuti obvezu poslodavcima za ispla-

- 2 -

tu odgovarajućih naknada, a bez osiguranja prava regresa, te smo se nadali da će se navedeno, između ostaloga, urediti međudržavnim ugovorom između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine.

Rješenje u označenom predmetu vidimo u slijedećem:

- Izjednačiti status radnika zaposlenih u Republici Hrvatskoj a pripadnika postrojbici HVO s statusom pripadnika Hrvatske vojske bilo institutom izmjene zakona o obrani bilo uputom, odnosno obvezatnim neuputom, u tom smislu, Ministarstva obrane i tako protegnuti domašaj odredbi zakona o obrani, barem u jednom dijelu, na imenovane radnike. To bi automatizmom, protegnulo domašaj i odredbi radno-pravnih propisa na ove radnike, poglavito onih koje se tiču prava iz rada i po osnovi rada, posebice naknada i s tim u svezi kontinuiteta mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Očekujemo, štovani gospodine ministre, Vaše očitovanje u ovome predmetu te Vam stojimo na raspolaganju.

S štovanjem

POČNIK MINISTRA

Vera Babić

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPĆINSKI STOŽER MOSTAR

VI/044

Dj. broj 01-1182...../92

14.06.92

Mostar,17. lipnja. 92

TAKTIČKA GRUPA

Na temelju zapovjedi ur.broj 1075-07/92-1309 od 08.04.1992.
godine zapovjedništva OZ Zagreb

POTVRDA

Odobrava se slobodan prolaz kroz teritorij Republike BiH i
Hrvatske na relaciji Drežnica-Mostar-Zagreb za sljedeće oso-
b e, koje se javiti Zapovjedništvu izvidjačke satnije u
U Zagrebu. Na put polaze 17.06.1992.godine a povratak 25.6.92.

Spisak ljudstva

- Zarko Valentić, zapovjednik grupe
- Amir Ljutić
- Franjo Grčić
- Zoran Vrabc

Vozilo: Citroen C-25 D reg.broj ZG 542-010 sa vozačem Amirom
Ljutićem

Gore navedeni opskrbljeni su sa osobnim naoružanjem, specifi-
kacija opreme nalazi se u Zapovjedništvu HVO Općinskog stožera
Mostar.

Za ljudstvo i sredstva odgovoran je gospodin Zarko Valentić
Pod njegovim zapovjedništvom svi moraju na ovom spisku izvrša-
vati njegove zapovjedi.

Radi nam poznate situacije ~~na~~ agresije na RH i BiH, sve postro-
jbe HV, građanska lica, organi MUP-a dužni su im osigurati na-
smetani prolaz na relaciji Drežnica-Mostar-Split-rijeka-Zagreb.

Svo ljudstvo, sredstva i motorno vozilo koja su pod zapovjedniš-
tvom Zarka Valentića imaju svu prednost u prometu i kretanju, te
pri ukrcaju na trajekt.

Otipkano:

- gospodin Zarko Valentić
- a/a

29 ZAPOVJEDNIK
bojnik

n/s Jasmin Jaganjac
mr. Jasmin Jaganjac

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPĆINSKI STOŽER MOSTAR

Dj. broj 01-606 /92
23.6.1992. godine
Mostar,

06-057
23.6.92.

MINISTARSTVO OBRANE RH
General-bojniku Praljak Slobodanu

Zamolnica.-

Poučeni uspješnom ratnom akcijom obuhvata na pravcu: Ravni-selo Otolež-selo Selište-selo Zelenika-selo Humi-Lišani i prekida komunikacije selo Potoci-Zijemlje, kojom su se povlačili četnici, te potpunog uspjeha u oslobadjanju prostora Bijelo Polje-Salakovac, a radi planiranja daljnjih akcija protiv neprijatelja na pravcu sjevero-istok, molimo Vas da :

1.-Kod zapovjednika 161.brigade "Marijan Celjak" Sisak, pukovnika Vjekoslava Zorka isposlujete produženje boravka u Hercegovini za Tvrtko Miloša, pomoćnika zapovjednika za IPD,

2.-Zapovjednik 161.brigade uputi specijaliste za izvidjačko-diverzantsku djelatnost, i to:

-Zdravka Radića,

-Zeljka Civića,

-Iskru, i još dva do tri vojnika iste specijalnosti po izboru Zdravka Radića, te da ih stavi pod zapovjedništvo Tvrtko Miloša, koordinatora pri općinskom stožeru Mostar.

za/tm

S poštovanjem,

2a ZAPOVJEDNIK TG
bojnik
mr. Jasmin Jaganjac
Petar Zelonić
zapovjednik HVO

PREDSJEDNIŠTVO
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 02-011-790/92
Sarajevo, 16. listopada 1992. godine

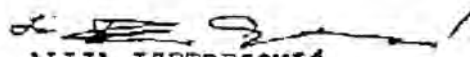
MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKA HRVATSKA

N/r. MINISTRA

U skladu sa Sporazumom o prijateljstvu i saradnji
između Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvat-
ske, u komisiju za koordiniranje vojnih aktivnosti ispred
Republike Bosne i Hercegovine imenuju se:

1. BILAJAC RIFAT,
2. BENO FABIJAN,
3. ČENGIĆ HASAN (zamjena ŠABIĆ SALEM).

ALIJA IZETBEGOVIĆ
predsjednik Predsjedništva
Republika Bosna i Hercegovina

KRIZNI ŠTAB ZA BOSNU I HERCEGOVINU

Strogo povjerljivo

Split, Tolstojeva 28

Broj:02-290/92

Split, 18.10.1992.

I Z V J E Š Ć E

O radu Kriznog štaba za Bosnu i Hercegovinu – Split

od 6.4. do 18.10.1992.godine

Krizni štab za Bosnu i Hercegovinu – Split osnovan je u okviru Stranke demokratske akcije Hrvatske, Ogranak Split, 6.4.1992.godine, na dan početka neprijateljske agresije na Bosnu i Hercegovinu. Od 29.9.1992.godine, odlukom Glavnog odbora Kriznog štaba za BiH – Split, Krizni štab djeluje odvojeno od SDA, tj. od Ogranka SDA Split zbog protustatutarno održane skupštine kojoj je prisustvovalo svega 6% članova Ogranka SDA Split.

Odmah nakon osnivanja Krizni štab za BiH – Split razvio je veoma dinamičnu aktivnost u sljedećim segmentima: mobilizacija dobrovoljaca, Muslimana i Hrvata rođenih u Bosni i Hercegovini, njihova evidencija, opremanje i slanje na bojišta diljem Republike Bosne i Hercegovine; prikupljanje humanitarne, tehničko-materijalne i drugih vrsta pomoći za Bosnu i Hercegovinu; organiziranje rezervnog sustava veza okrenutog prema BiH i uspostavljanje osnova za logističku podršku pojedinim općinama u BiH i koordinacija te podrške iz zone Splita; koordinacija medicinske i humanitarne pomoći; animiranje svjetske javnosti za pružanje pomoći BiH; razbijanje informativne blokade Republike Bosne i Hercegovine i pokretanje ratnog informativnog glasa «Republika BiH»; osnivanje MDD «Merhamet» i suradnja sa svim domaćim i svjetskim humanitarnim organizacijama; suradnja sa IVZ na vjersko-odgojnom planu; suradnja putem Ogranka SDA Split sa društveno-političkim organizacijama i strankama Republike Hrvatske; suradnja sa vojnim i civilnim vlastima grada Splita i Republike Hrvatske; prihvati i zbrinjavanje izbjeglica u suradnji sa Regionalnim uredom za socijalnu skrb i prihvati prognanika i izbjeglica; suradnja sa stranim sredstvima priopćavanja, te sa sredstvima priopćavanja Republike Hrvatske.

1.

Vojna pitanja – obrana Republike Bosne i Hercegovine

Od osnivanja Kriznog štaba za BiH – Split odmah se prišlo organiziranju sazivanja i prihvata dobrovoljaca, Muslimana i Hrvata rođenih u BiH, uz pomoć svih mas-medija (Radio Split, TV-Marijan, «Slobodna Dalmacija» i dr), pri čemu je značajnu pomoć dala VI operativna zona Split. Ustrojena je precizna dokumentacija i spiskovi dobrovoljaca. Napravljen je plan i program Kriznog vojnog štaba koji su odobrile vojne i civilne vlasti grada Splita i Republike Hrvatske. Stvorena je tijesna suradnja koja se manifestira sve do danas.

Do 18. travnja 1992.godine bila je formirana Prva splitska samostalna satnija kao prva vojna formacija za pomoć Oružanim snagama BiH, koja je istog dana upućena u područja Livna i Tomislavgrada sastava od 81 dobrovoljca i 8 časnika. Prebacivanje je izvršeno u tri faze. U njenom formiranju i kompletiranju oružjem, streljivom, vojnom odjećom i dnevnim obrocima hrane izravno nam je pomogla VI operativna zona Split.

U okviru rada KVŠ stvorena je logistika koju je vodio gospodin Muhamed Muharemović, te ljekarska komisija koju je vodio gospodin dr Džemal Hozo a kasnije dr Omer Stupac.

Po odlasku Prve splitske satnije svi prijavljeni dobrovoljci, a kasnije i obveznici, bili su upisani i registrirani u valjane spiskove i po osobnoj želji svakog dobrovoljca bili upućeni u sljedeće postrojbe: OS BiH i OS Republike Hrvatske:

- OS BiH, Kamp za prihvati dobrovoljaca Visoko – 142 dobrovoljca;
- OS BiH, Livno – Tomislavgrad – 89 dobrovoljca;
- HV, Raketna baza Žrnovnica – 12 dobrovoljca;
- OS BiH, Sjeverna Bosna, Zagreb – kasarna Borongaj – 34 dobrovoljca (svi iz GP «Ivan Lučić – Lavčević» – Split);

- OS BiH, Prvi bosanskohercegovački korpus «Kralj Tomislav» – Baško Polje – 157 dobrovoljaca;
- OS BiH, Prvi mostarski samostalni bataljon – 118 dobrovoljaca;
- HVO Grude – 22 dobrovoljaca;
- HV – 126. brigada Sinj – 12 dobrovoljaca;
- OS BiH, Tešanj, Čapljina i Stolac – 56 dobrovoljaca;
- OS BiH, Tuzla – 31 dobrovoljac;
- Ostali gradovi i mjesta u BiH – Bugojno, Jajce, Zenica, Doboj, Zavidovići i Bihać – preko 70 dobrovoljaca i vojnih obveznika;
- HRM – Sjeverna Bosna – Bihać i Cazin – 120 dobrovoljaca (uz pomoć časnika Adema Hamzića):

Ukupno je registrirano i upućeno na ratišta u postrojbe u BiH 862 dobrovoljca. (Do kraja 1992. god. upućeno i registrirano preko 2.000 dobrovoljaca OS BiH i ...)

Putem ovog KŠ odvijalo se prebacivanje dobrovoljaca registriranih i mobiliziranih u Puli, Rijeci, Varaždinu i Zadru. U pitanju je bio značajan broj branitelja.

Medju dobrovoljcima upućenih putem KVŠ Split bilo je žena i stranih državljana iz Alžira, Francuske i Turske koji su upućeni u kamp za prihvatanje dobrovoljaca OS BiH.

Uspješno je ostvarena suradnja sa poduzećima iz Splita čiji su radnici postali dobrovoljci u OS BiH i OS RH. To su sljedeća poduzeća: GP «Ivan Lučić-Lavčević», Brodogradilište, Konstruktor, Vijadukt Zagreb, Hidroelektrana «Djale». Svi dobrovoljci, njihovi radnici, ostali su na platnom popisu a plate su uz naše potvrde primale njihove obitelji. Neke su obitelji prihvatili i smjestili o svom trošku i obezbijedili im zdravstvenu i socijalnu skrb.

Suradnja s vojnim i civilnim organima Splita i RH je svakodnevna i obostrano korisna. Ostvareno je nekoliko zajedničkih akcija u pozivanju i prevozu vojnih obveznika koji su napustili BiH ili su se zatekli u RH.

Predsjednik Kriznog štaba za BiH

Split

Alija Džafo

Dostavljeno:

- Vlada Republike BiH
- Hasan Efendić, vojni ataše
- Ured Republike BiH u Hrvatskoj
- Arhiva

STROGO POVJERLJIVOS P I S A K

- dobrovoljaca koji su se javili KVŠ u Splitu za OS B i H i preko njega upućeni na ratište diljem B i H kao i Republike Hrvatske za 1992 godinu.
1. Zijad Mehmedović, slikar za propagandu u KVŠ Split.
 2. Širaz Muftić, slikar za propagandu u Ratni list B i H u Splitu.
 3. Džemaludin Alić, novinar - II -
 4. Ahmet Muminović - II -
 5. Safer Muminović - II -
 6. Mehmed Buhic - II -
 7. Amila Cerić - II -
 8. Mirsad Omeragić, distributer - II -
 9. Atif Džafo, pravnik - II -
 10. Ahmed Bosnić, novinar UNA Magazin - Sarajevo u Splitu.
 11. Stanko Pišer, novinar - II -
 12. Željko Rodić - II -
 13. Seid Alić - II -
 14. Josip Svoboda - II -
 15. Zvonimir di Gallo, komercijalist - II -
 16. Hajrudin Hodžić, novinar - II -
 17. Šerbedžija Dr Dušan savjetnik - II -
 18. Danijel Dodić, novinar - II -
 19. Daniel Šober član KVŠ.
 20. Asim Neretljaković, logističar-Ribomaterijal Split.
 21. Haris Mahmutović, specijalac nabava oružja.
 22. Zajko Hurem, dobrovoljac u Rak.Bazi Žrnovnica. 22.04.1992 god.
 23. Dr Omer Stupac, Predsjednik ljekarske Komisije za dobrovoljce 25.06.92.
 24. Munir Čahajić ispomoć u KŠ kod Alije Džafe 25.06.1992.
 25. Osman Dželal, Pula logističar-uputio 10 dobrovoljaca u OS BiH Visoko.
 26. Zuhdija Kubat, Varaždin 70 pari čizama za OS BiH Livno.
 27. Ana Mažar, RO Jugoplastika 120 pari papuča za ranjenike Tomislavgrad.
 28. Mersada Balavac, ispomoć u KŠ.
 29. Salih Muharemović, dobrovoljac OS BiH Konjic 27.04.1992.
 30. Jerko Rudan, dobrovoljac OS BiH HVO Livno 30.04.1992.
 31. Safet Kršlak, dobrovoljac OS BiH Visoko 30.04.1992.
 32. Sadik Tukfegđžija, dobrovoljac OS BiH Konjic 30.04.1992.
 33. Ademir Karišik, KVŠ Split 30.04.1992 a 15.07. 1992 napustio KVŠ.
 34. Alma Šehović, KVŠ kurir. 03.05.1992, a 03.05.1992 napustila KVŠ.
 35. Nijaz Kurtović KVŠ vozač u srpnju prešao u Merhamet.
 36. Enes Maslo član KVŠ za nabavu oružja od 05.05.1992 prešao u Merhamet.
 37. Mirza Čeman, organiz. veza 05.05.1992 god.
 38. Dr Zaim Bilalbegović KVŠ Split upućen u OS BiH Zenica 07.05.92.
 39. Skelić Meho KVŠ Split 05.05.1992. (napustio Štab)
 40. Salih Gafić dobrovoljac OS BiH Bugojno 07.05.1992 god.

- 2 -

41. Sead Šupčić dobrovoljac OS BiH Bugojno 07.05.1992 god.
42. Hajrudin Salihović Kap.I.K1 - II - Visoko 07.05.1992 god.
43. Vladimir Mihaljević KVŠ veza HDZ BiH 05.05.1992 (napustio Štab)
44. Teufik Dženanović KVŠ Split vozač izbjeglica 06.04.1992 god.
45. Mevludin Durgutović KVŠ Split logistika prihvata i skrb izbjeglica.
46. Filip Jurić dobrovoljac sa (12) dobrovoljaca u 126 Brig Sinj 10.05.92
47. Adem Delić KVŠ iz HRM za suradnju i pomoć 10.05.1992.
48. Miro Radić dobrovoljac OS BiH Žepče-Zenica 13.05.1992 god.
49. Marinko Jurišić - II -
50. Esad Zeljković - II -
51. Ćazim Đug dobrovoljac OS BiH Livno 13.05.1992 god.
52. Daniela Prusac ispomoć 14.05.1992 god,
53. Meho Kelić dobrovoljac OS BiH Bugojno 14.05.1992 god.
54. Alija Tica ispomoć i veza za izbjeglice Donjeg Vakufa 18.05.1992.
55. Mirelem Zekić dobrovoljac OS BiH HOS Čapljina -Stolac 19.05.1992.
56. Omer Smajić dobrovoljac OS BiH Bugojno 23.05.1992 god.
57. Samir Šutković dobrovoljac OS BiH Bugojno 23,05.1992 god.
58. Husein Đulić dobrovoljac OS BiH HOS Grude-Čapljina 25.05.1992 god.
59. Džemal Mahmutović dobrovoljac OS BiH Mostar 25.05.1992 god.
60. Muhamed Šošić dobrovoljac OS BiH Bugojno 27.05.1992 god.
61. Salih Kasumović dobrovoljac -II -
62. Ramiz Mervan dobrovoljac OS BiH HVO Tešanj 27.05.1992 god.
63. Hakiya Lutviković dobrovoljac OS BiH Maglaj 28.05.1992 god.
64. Ahmet Huskić dobrovoljac OS BiH Jajce 28.05.1992 god.
65. Ismet Hamamović - II -
66. Mesud Dedić dobrovoljac OS BiH Bugojno 28.05.1992 god.
67. Sabahudin Ćusto - II -
68. Muhamed Đukić - II -
69. Vladi Šurlin dobrovoljac OS BiH HVO Grude 28.05.1992 god.(poginuo.)
70. Amina Zvrko KŠ pravica i Tajnica SDA ispomoć.
71. Ibro Glavaš dobrovoljac OS BiH Jajce 28.05.1992 god.
72. Kemal Makić - II -
73. Isak Karajčić - II -
74. Akif Hozan - II -
75. Zuhdija Makić - II -
76. Vehbija Dervišević dobrovoljac OS BiH Visoko 01.06.1992 god.
77. Josip Masatović OS BiH HVO Teslić 01.06.1992 god.
78. Sabrina Sadiković ispomoć KVŠ 25.05 do 01.06.92. nestala.
79. Kemal Nakičević dobrovoljac OS BiH Tuzla 01.06.1992 god.
80. Ante Balić - II -
81. Sead Velagić - II -
82. Senahid Duraković dobrovoljac OS BiH Visoko 03.06.1992 god.

- 3 -

93. Enver Kadrić dobrovoljac OS BiH Visoko 03.06.1992 god.
 94. Suljo Fuško dobrovoljac OS BiH Travnik 03.06.1992 god.
 95. Emin Bašić - II -
 96. Haris Bebić - II -
 97. Ragib Bajrić - II -
 98. Dževad Bašić - II -
 99. Idriz Sarić dobrovoljac OS BiH Visoko 11.06.1992. (iz Austrije) (15) d
 100. Fahrudin Karahasanović pomoć KVŠ u kanc.materijalu saradnik.
 101. Duško Jurić za ranjenike ustupio stan 11.06.1992 u Trolokve kod Spli
 102. Zlatan Imamović dobrovoljac specijalac OS BiH Visoko 15.06.92.(iz Fr
 103. Esad Preljević dobrovoljac OS BiH Visoko 15.06.1992 god(HRM polic.)
 104. Muhamed Rekić dobr. OS BiH Tuzla sa (10) dobr.iz HRM 15.06.1992 god.
 105. Hasan Hadžić dobrovoljav OS BiH Visoko 16.06.1992 godine.
 106. Mehira Pita 16.06.1992 pomoć borcima paket cigareta za Hrasnicu.
 107. Behadem Imširević dobrovoljav OS BiH Tuzla 16.06.1992 god sa (5) borac
 108. Ismet Bošnjaković dobrovoljac OS BiH Visoko 17.06.1992 god.
 109. Mirsad Mahović dobrovoljac OS BiH Visoko 17.06.1992 sa (9) dobrovoljac
 110. Zijad Čosić dobrovoljac OS BiH Tuzla 17.06.1992 sa (12) dobrovoljaca.
 111. Salih Mujčinović dobrovoljac OS BiH Visoko 17.06.1992.
 112. Nermin Delić - II -
 113. Samir Omerović - II -
 114. Aziz Čeliković - II -
 115. Mijo Bešlija dobrovoljac OS BiH Jajce HVO 17.06.1992 god.
 116. Admir Bešić dobrovoljac OS BiH Tuzla 19.06.1992. sa (7) dobrovoljaca.
 117. Sead Bešić - II -
 118. Šefik Piragić dobrovoljac OS BiH Bugojno 19.06.1992 sa (11) dobrovoljac
 119. Hamdija Džafić dobrovoljac OS BiH Tuzla 19.06.1992 sa (4) dobrovoljca.
 120. Velid Malkić dobrovoljac OS BiH Bugojno HVO 23.06.1992 sa (15) dobrovol
 121. Ibro Omerović OS BiH Tešanj HVO i HOS 23.06.92 sa (5) dobrovoljaca.
 122. Alija Bilalović dobrovoljac OS BiH Tešanj HOS 23.06.1992 god.
 123. Ilija Kovačević - II -
 124. Nasrudin Šečić dobrovoljac OS BiH Visoko 23.06.1992.
 125. Nihad Žutić - II -
 126. Muhamed Bašić - II -
 127. Ivo Radeljak dobr. OS BiH HOS 23.06.1992. sa (4) dobrovoljca.
 128. Senad Sedić dobrovoljac OS BiH Visoko 24.06.1992 god.
 129. Galib Šeho dobrovoljac OS BiH Tuzla 24.06.1992.
 130. Omer Vinčević - II -
 131. Sabit Balihodžić - II -
 132. Dževad Bašić - II -
 133. Jusuf Nukić - II -
 134. Omer Nuhanović dobrovoljac OS BiH Bugojno 24.06.1992.
 135. Ševal Hrnjić dobrovoljac OS BiH Maglaj 24.06.1992 god.sa (6) dobrovolj.

- 4 -

136. Husein Kapić dobrovoljac OS BiH Teslić HOS 24.06.1992 god. sa (5) dobr.
137. Hajrudin Berbe dobrovoljac vozač pri uredu vlade BiH i OS Zag-Split.
138. Halil Zejnilović dobrovoljac OS BiH Visoko sa (2) dobrovoljca 24.06.1992 god.
139. Zekerijah Mujčinović dobr. OS BiH Visoko 24.06.1992 god.
140. Gabrijel Tolić dobr. OS BiH Visoko 24.06.92. iz rijeke sa (10) dobrovoljca.
141. Ekrem Srebrić dobrovoljac OS BiH Visoko 24.06.1992 god.
142. Dževad Verem dobr. OS BiH Travnik sa (7) dobrovoljaca 25.06.1992 god.
143. Muharem Krak dobr. OS BiH Jajce 25.06.1992 god.
144. Meho Zekan dobr. OS BiH Jajce sa (8) dobrovoljaca 01.07.1992 god.
145. Džemal Sobe dobr. OS BiH Jajce 01.07.1992.
146. Salih Bešlić dobr. OS BiH Maglaj 01.07.1992 sa (7) dobrovoljaca.
147. Hazim Šuvalić dobrovoljac OS BiH 01.07.1992 za Tuzlu sa (3) dobrovoljca.
148. Ibro Selimović dobr. OS BiH Tuzla 01.07.1992 sa (12) dobrovoljaca.
149. Atif Ahmetović dobr. OS BiH Tuzla 03.07.1992 sa (3) dobrovoljca.
0. Refik Selimović dobr. OS BiH HVO Grude 03.07.1992.
151. Falk Omerović - II - poslije za Tuzlu prešli
152. Šemso Tursunović - II - - II -
153. Fehim Hodžić dobr. OS BiH Sarajevo 03.07.1992 god sa (4) dobrovoljca.
154. Hazim Kalbić dobr. kod Daidže u Baško Polje 03.07.1992. OS BiH HVO.
155. Munir Macavica dobr. OS BiH Jajce 13.07.1992.
156. Halid Mecavica dobr. OS BiH Jajce vozač 14.07.1992.
157. Adem Spahić dobr. OS BiH Jajce 14.07.1992.
158. Adem Hamzić HRM Split Viši Časnik, za OS BiH Prva Kraj. Brig. skupio i pripremio (650) ljudi, Zap. Omanović Osman upućeni za Travnik kao I Grup. II. Grupa sa preko (312) dobrovoljaca skupljenih iz Zadra, Šibenika, Zagreb i Rijeke 23.07.1992 god. formacije protiv oklopne brigade upućena za Bihać - Cazin preko Karlovca.
9. Ale Šabić iz Pule SDA (120) ljudi dobrovoljaca upućeno za OS BiH HVO Baško Polje kod DAIDŽE 25.06.1992 godine.
160. Jasmin Hujdur dobrovoljac vozač OS BiH Mostar 16.07.1992.
161. Tale jolo - II -
162. Hasan Žužić dobr. OS BiH Jajce 16.06.1992 god.
163. Hasan Macić dobr. OS BiH Konjic 16.07.1992 god. sa (7) dobrovoljaca.
164. Bećir Fišić dobr. OS BiH Konjic 16.07.1992 god.
165. Osman Marić dobrov. OS BiH Sarajevo sa (2) sina 20.07.1992 god.
166. Stjepan Majurić dobr. OS BiH Grude HVO 20.07.1992 god.
167. Ćamil Kreso - II -
168. Džabir Delalić - II -
169. Frane Jajalo dobr. OS BiH Jajce HVO 20.07.1992 god.
170. Anto Topal - II -
171. Hasan Didin-Mujčić iz kozarca 20.07.1992 god za OS BiH Visoko odveo (180) dobrovoljaca sa područja Pula i tra Rijeka upućeni preko Splita.
172. Stjepan Jezerčić dobr. OS BiH Jajce HVO 20.07.1992 obuka za VOJIN.

- 5 -

173. RO HIDROGRADNJA Zagreb 119 dobrovoljaca 24.08.1992 god. za Prvi Mostarski samostalni bataljon odveo ih Zlatko Bećević-upućeni preko Splita.
174. Zlatan Kilim, dobrovoljac OS BiH Jajce 26.08.1992 god.
175. Haris Zlatan - II -
176. Šaćir Tojaga, dobrovoljac OS BiH Mostar 26.08.1992 godine.
177. Safet Rašinić, dobrovoljac OS BiH HVO Baško Polje kod Daidže 26.08.92.
178. Safet Osmanagić - II -
179. Medin Jašarević, poruč. artilj. iz JNA Rogatica OS BiH Visoko 29.08.92.
180. Amir Dedić, dobrovoljac OS BiH Jajce 30.08.1992.
181. Fikret Ružić - II -
182. Vlatko Lovrić - II -
183. Dževad Ališić - II -
184. Kasim Vejizović, dobrovoljac OS BiH Tuzla 08.09.1992.
185. Nusret Suljagić, ranjenik sa rehabilitacije OS BiH Sarajevo 10.09.92.
186. Ferid Ahmetović, - II -
187. Sevad Šuškić, dobrovoljac OS BiH Jajce 10.09.1992.
188. Haris Mrzić, dobrovoljac OS BiH Sarajevo 15.09.1992.
189. Bakić Asović, dobrovoljac OS BiH Mostar 15.09.1992.
190. Nezir Kukić, dobrovoljac OS BiH Travnik 18.09.1992.
191. Marko Sardelić, RO "RADEŽ" Blato K, rčula 18.09.1992 za OS BiH Visoko uputio preko KVŠ Split (12) dobrovoljaca odveo ih Mirza Kuraljić.
192. Ćazim Bahtić, dobrovoljac OS BiH. Jajce 18.09.1992.
193. Enes Kaharević - II -
194. Zijad Žuna - II -
195. Nikola Kamenc, dobrovoljac OS BiH HVO Sarajevo 21.09.1992.
196. Stipe Marušić, dobrovoljac OS BiH Jajce HVO 22.09.1992.
197. Hajdin Hrnčić, dobrovoljac OS BiH Tuzla 22.09.1992.
198. Nezir Smajić, dobrovoljac OS BiH HOS instruktor 23.09.1992. Čapljina.
199. Ismet Mehićević - II -
200. Ante Jerković - II -

Napomena: Po navedenom Spisku ukupno prijavljeno 1.796 dobrovoljaca.

Svi su upućeni po osobnoj želji i svima je izdata valjana potvrda od KVŠ Split. (1.369)

U prva 3-4 mjeseca KVŠ radio je po cio dan i služba je bila organizovana u vidu dežurstva gdje su se vodili spiskovi prijavljenih dobrovoljaca iz kojih je sačinjen ovaj Spisak. Ovom Spisku treba još pridodati Spiskove RO koje su naknadno organizovani i upućeni, a koji će biti pridodati ovom Spisku. Ovo konačan Spisak dobrovoljaca iz RH za OS BiH za 1992 godinu.

U Splitu, 08.01.1993 godine.

KRIZNI ŠTAB Zapovjednik KVŠ Split za
ZA BOSNU I HERCEGOVINU pomoć OS BiH
SPLIT Mehmed Malkoč

Mehmed Malkoč

27.10.1992.g.

1292/92.

ŠTAB VRHOVNE KOMANDE R BIH
URED REPUBLIKE BIH U R HRVATSKOJ
SEKRETAR ZA VOJNA PITANJA PRI
UREDU R BIH U R HRVATSKOJ

Na osnovu Odluke Vlade Republike Bosne i Hercegovine, o
sprovođenju mobilizacije, te slobodne izražene volje,

N A R E D J U J E M

1. Da se vojni obveznik: KATNIĆ JOSIP iz Crikvenice
UPUTI U SASTAV 77. Brigade Oružanih snaga BiH, koja je stacionirana
u S. Andrijeva kod Našica. *odno sm Domdjevca kod Oroslava*
2. Imenovani j se ima javiti u jedinicu u roku od
3/tri/ dana.
3. Za prevoz će koristiti sredstva javnog prevoza.
4. Ova Odluka stupa na snagu odmah.

VOJNI ATAŠE R BIH U R HRVATSKOJ
Pukovnik EFENDIĆ Hasan

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 URED
 REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE U REPUBLICI
 HRVATSKOJ
 Zagreb, Savska cesta 41/XI,
 tel. 041/537-161, 537-160, fax 536-702

ORUŽANE SNAGE REPUBLIKE
 BOSNE I HERCEGOVINE
 POVJERENIŠTVO
 ZAGREB

SVIM JEDINICAMA-POSTROJBAMA
 ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE
 BOSNE I HERCEGOVINE

Zagreb, 28.10.1992.g.

Naš broj: 1334/92.

Our No.:

Vaš broj:

Your No.:

PREDMET:

Propusnica.

Molimo Vas da gospodi,

1. NEHROAD MATIN - putovnica br. 092908
2. MOHAMED KAZEMROHANI NEJAD -pasoš br. 092909
3. DAVUD NAGHASH CHIMEH -pasoš br. 092910
4. TOFIGH MOKHERRI -pasoš br. 052733
5. MOHMOOD TALEBLOO -pasoš br. 075832

koji su akreditovani službeni novinari, Iranskog
 državnog radija i televizije, a koji putuju Republikom
 Bosnom i Hercegovinom.

Istima je potrebno da pružite svu potrebnu pomoć i suradnju.

ZAPOVJEDNIK,
 Brigadir Mehmed KAVAZBAŠIĆ

27.10.1992.g.

1292/92.

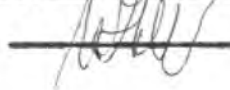
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE R BIH
URED REPUBLIKE BIH U R HRVATSKOJ
SEKRETAR ZA VOJNA PITANJA PRI
UREDU R BIH U R HRVATSKOJ

Na osnovu Odluke Vlade Republike Bosne i Hercegovine,
o sprovođenju mobilizacije, te slobodne izražene volje,

N A R E D J U J E M

1. Da se vojni obveznik OSMAN KRESO, uputi Okružnom štabu odbrane Mostar, na dalji raspored.
2. Imenovani se ima javiti u jedinicu u roku od 3 /tri/ dana.
3. Za prevoz će koristiti sredstva javnog prevoza.
4. Ova Odluka stupa na snagu odmah.

VOJNI ATAŠE R BIH U R HRVATSKOJ
Pukovnik EFENDIĆ Hasan

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 V L A D A
 REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
 MINISTARSTVO ODBRANE-MINISTARSTVO OBRANE
 Sarajevo, 24.10.1992. godine

Na osnovi ukazane potrebe,

O V L A S T U J E M

gospodina ~~Avdara~~ Valina i gospodina ~~Stefana~~ Boštrevića da za potrebe Armije Republike Bosne i Hercegovine, odnosno HOS-a Bosne i Hercegovine mogu koordinirati dostavu naoružanja i vojne opreme logističkim centrima, odnosno na mjesta koja utvrdi Glavni štab - Glavni stožer oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine.

ZAMJENIK
 MINISTRA ODBRANE
 ALB. BISO

Broj: 03/92-111

Mostar, 06. studenog 1992. god.

O D O B R E N J E

za gosp. SULEJMANA ČUČAK za neometano kretanje i rad na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosne kao član zajedničkog zapovjedništva H V O i Armije BiH.

PREDSTOJNIK ODJELA OBRANE
 HZ H-B

Bruno Stojčić

Broj: 01-03/92-112

Mostar, 06.studenog 1992.god.

O D O B R E N J E

za gosp. OMERA VATRIĆ za neometano kretanje i
rad na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosne
kao član zajedničkog zapovjedništva H V O i
Armije BiH.

PREDSTOJNIK ODJELA OBRANE
HZ H-B

Bruno Stojčić

Broj: 01-03/92-113

Mostar, 06.studenog 1992.god.

O D O B R E N J E

za gosp. ZIKRIJU DJONKO, za neometano kretanje i
rad na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosne
kao član zajedničkog zapovjedništva H V O i
Armije BiH.

PREDSTOJNIK ODJELA OBRANE
HZ H-B

Bruno Stojčić

Broj: 01-03/92-110

Mostar, 06. studenog 1992. god.

O D O B R E N J E

za gosp. JASMINA JAGANJAC za neometano kretanje
i rad na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosne
kao član zajedničkog zapovjedništva H V O i
Armije BiH.

PREDSTOJNIK ODJELA OBRANE
HZ H-B

Bruno Stojčić

Broj: 01-03/92-109

Mostar, 06. studenog 1992. god.

O D O B R E N J E

za gosp. ARIFA PAŠALIĆ za neometano kretanje i
rad na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosne
kao član zajedničkog zapovjedništva H V O i
Armije BiH.

PREDSTOJNIK ODJELA OBRANE
HZ H-B

Bruno Stojčić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
U R E D
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE U REPUBLICI
HRVATSKOJ
Zagreb, Savska cesta 41/XI
Tel: 041/537-161, 537-160, Fax: 536-702

ARMJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
ZAGREB, RADNIČKA CESTA 228
Telefon: 041 / 232-482

Broj: 05-674/92.

Dana, 12.11.1992.g.

Na osnovu Odluke Ministarstva inozemnih poslova Republike Hrvatske br. 521-0316/92.-1139 Klasa 314 i punomoći broj 4/92. od 23.09.1992.g., Ureda Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj, o prenošenju nadležnosti, izdajem slijedeću

N A R E D B U

I

Grupa (sa naoružanjem i opremom) od 25 ljudi i 3 vođača bit će upućena iz rejona Sljeme kod Zagreba u Bihačku regiju na pravcu Zagreb-Karlovac-Ogulin, radi ubacivanja u regiju Bihać.

Asim Bašagić

Vrijeme polaska i boravka na maršuti do ubacivanja na regiju je od 13. do 16.11.1992.g.

Spisak grupe:

1.	① Kovačević (Rizaha) Šemsudin	PM 39832	AP 171167
	2. Mešinović (Hasana) Hasib	AP 16854	
2.	③ ČEJVANOVIĆ (Arifa) Zarif	PM 10267	
3.	④ Kajtezović (Ibrahima) Munib	FAL 7/116666	
	5. Burzić (Nurije) Rifet	VS 11394	
4.	⑥ Begić (Čamila) Zemin	APR 3707	PM 70163
5.	⑦ Beganović (Mehmeda) Jusuf	AP 86250	APR 814222
207.6	⑧ Bašagić (Sinana) Asim	FALL 116516	
	⑨ Alibić (Sulejmana) Rifet	AP 315235	
	⑩ Alukić (Muharema) Emir	VS 45541	AP
	11. Amidžić (Šabana) Mirsad	PM 70163	
9	⑫ Dautović (Zarifa) Sakib	AP 218487	+ suojper 40474
10	⑬ Merdanović (Huseina) Mirsad	PM 23068	
	14. Kujašević (Avde) Refik	AP 2253823	
11	⑮ Odobašić (Sulejmana) Mezir	APR 4222	PM 37832
	16. Perčić (Bajre) Esad	APR 4476	
12	⑰ Rekanović (Bajre) Hikmet	AP 164815	
13	⑱ Sadiković (Hasima) Emir	AP 113103	
14	⑲ Samardžić (Asima) Nijaz	AP 54580	
15	⑳ Skukan (Mladena) Nenad	AP 194144	113103 + 556
	21. Šakanović (Fadila) Osman	STAER 144598 i APR 1639	
	22. Šakanović (Osmana) Osman	AP 489466	
	23. Šarić (Alage) Rifet	VS 46542	+ AP 253823
18	24. Šarić (Mezira) Mesud	FALL 121400	+ APR 814476
19	25. Družanović (Mehmeda) Zaid	APR 3707	

.1.

suojper 194598

- 2 -

Vodići:

1. Balčinović Esad
2. Babić Zulfid
3. Rožić Masin

1. Velagić Nijaz AP 194 144
2. Ružinić Mirsad AP TA 1639
3. Grosić Zijad AP 164 854

Ova naredba interne je prirode za sastav OSRBih, a služi da se na relaciji kretanja kroz Republiku Hrvatsku pokaže kao dokaz upućivanja u Republiku BiH, organima civilne i vojne vlasti Republike Hrvatske, a po kretanju kroz privremeno zaposjednutu teritoriju od strane četnika u slučaju mogućnosti zarobljavanja ili na bilo koji način stupanja u kontakt sa četnicima, ista se mora uništiti, i ni u jednom slučaju ne smije pasti u ruke četnicima.

U ostalom svemu postupiti po usmenom naređenju Pomoćnika Vojnog atašea.

VOJNI ATASE RBiH U
REPUBLICI HRVATSKOJ

Pomoćnik Hasani EFENDIĆ

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
URED
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
U REPUBLICI HRVATSKOJ
 Zagreb, Sveuč. cesta 41/D3,
 tel. 011/537-161, 537-160, fax 536-702
VOJNO IZASLANSTVO REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zagreb, 04.01.1993.g.

Naš broj: 05-6/93.

Our No.:

Vaš broj:

Your No.:

MINISTARSTVO OBRANE
 REPUBLIKE HRVATSKE
 Z A G R E B

Vojno izaslanstvo Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj izražava svoje visoko štovanje Ministarstvu obrane Republike Hrvatske i preporuča se zamoliti da radi boljeg stručnog rada, organizovanosti i veće efikasnosti u borbi protiv srbo-četničkog agresora, a za potrebe OS RBiH dopustite angažiranje časnika HV i to:

- AVDIĆ ISMETA, pukovnika koji djeluje na prostoru Rijeka-Gospić, .
- AHMET PUŠKAR, bojnik zapadna brigada u Dubrovniku, i
- Dr. RAKANović SADIK, pukovnik, koji radi u Vojnoj bolnici Split.

Status ovih časnika molimo da se riješi kao i do sada, zamrzavanjem (da imaju sve prinadležnosti ko časnici HV), a po obavljenoj zadaći da im se omogući dalje angažovanje u HV.

Unaprijed zahvaljujemo.
 S štovanjem!

SECRETAR ZA VOJNA PITANJA pri
 UREDU REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
 U REPUBLICI HRVATSKOJ

Hasan Efendić
 Pukovnik Hasan EFENDIĆ

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
 HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
 ODJEL OBRANE

Broj: ...02-1/2-4.17..... /93.

Mostar, 05.06. 199...3 god.

MINISTARSTVO OBRANE R.HRVATSKE
 PERSONALNA UPRAVA
 n/r načelnika

Ovim putem Vas molimo da riješite status u IV brigadi i omogućite da još jedno vrijeme ostanu kod nas (jer su nam izuzetno potrebne) slijedeće osobe:

ZLATKO JARKIĆ
 STOJAN MUSA
 IVAN ŠABLJIĆ

S štovanjem!

  O J N I K
 Bruno Stojić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ODJEL OBRANE

UPRAVA ZA OBRANU TOMISLAVGRAD
URED ZA OBRANU POSUŠJE

Broj: 02-3/3-01-317/83

Posušje, 01.07.1993. god.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju ukazanih potreba zbog formiranja i što boljeg ustroja
Posuške brigade i na temelju obavijenih razgovora sa predsjednik pri-
padnicima HV koji su u evidenciji Ureda za obranu HVO-a imina
Posušje i nekoliko njihovih kolega iz naših susjednih Općina,
u p u ć u j e m o

Z A H T J E V

za odkomandu sljedećih pripadnika HV i raspored
u Brigadu Posušje

1. Brigadir Slavko Grubišić
2. Vinko Jakovljević
3. Ivica Bešlić
4. Tomo Sabljo
5. Ante Gasar
6. Vidak Marić
7. Gajko Jakovljević
8. Jerko Penava
9. Kristijan Miloš
10. Ivica Landeka

PREDSTOJNIK ODJELA OBRANE

Bruno Stojić

Nedamo se da ćete nam izdati u susret i da će nam iskustvo i
znanje gore nevedebit samo dobro doći.

Sa štovanjem,

DOSTAVITI:

1. Ministarstvo Obrane
Republike Hrvatske,
2. Arhiva.

PREDSTOJNIK:
Ivica Bešlić

SLOBODAN PRALJAK
Put Franjevačke republike 4
41000 Zepče

Zpč, 01.06.2013.

MINISTARSTVU OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREB

ZAMOLBA

Molim cijenjeni naslov da mi kao hrvatskom državljaninu i vojnom obvezniku rođenom u Bosni i Hercegovini omogući odlazak u Bosnu i Hercegovinu kako bih kao hrvatski domoljub i branitelj svojom stručnošću i znanjem pomogao hrvatskom narodu u obrani njegovih ljudskih prava i života koji su ugroženi od strane agresora na tom teritoriju.

Ujedno vas molim da se otklone sve zapreke koje bi mogle prouzročiti možebitne probleme u svezi obveza u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

Slobodan Praljak

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ODJEL OBRANE

GLAVNI STOŽER

Broj: 02-2/1-⁰⁻¹⁵³⁸...../93

Mostar, 24. 07. 1993. god.

OBRANA

VOJNA TAJNA

STROGO POV.

Obavještenje svim
postrojbama HVO.-

- OZ S-B
- OZ S/Z H
- OZ J/I H
- OZ B. Posavina

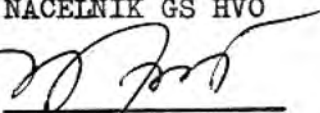
1. Obavještavamo sve postrojbe HVO HZ H-B da je Ukazom
predsjednika HZ H-B, gosp. Mate Bobana za

Z A P O V J E D N I K A GS HVO

imenovan general-bojnik Slobodan Praljak.

2. Ovo obavještenje preneti na niže razine zapovjedanja.

NAČELNIK GS HVO

general-bojnik

Miroslav Petković

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ODJEL OBRANE

 Republika Bosna i Hercegovina
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
 HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
 ODJEL OBRANE
 MOSTAR

Broj: ..02-2/1-01-1522 / ..93...

Mostar, 24.07..... 1993. god.

Primijeno: 24.07.1993			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
	02-1/2	-622	/93

 Gen. FRANCIS BRIQUEMONT
 Zapovjednik UNPROFOR-a za BiH
 K I S E L J A K

Gospodine Generale,

Slobodan sam Vam predočiti neke važne činjenice glede prosudbi glasnogovornika Vašeg zapovjedništva g. Barrya Frowera o navodnoj nazočnosti vojske Republike Hrvatske (HV) na područjima u BiH, gdje postrojbe Hrvatskog vijeća obrane (HVO) nastoje zaustaviti ofenzivu muslimanskih snaga.

Jučer, 23.srpnja, je na redovitoj konferenciji za novinstvo u Zagrebu, gdica. Shannon Boyd, glasnogovornica Zapovjedništva UNPROFOR-a za ex-Jugoslaviju, u svezi pomenute izjave g.Frowera, doslovice kazala:

- Sigurno ne bismo potvrdili takvo što dok ne bismo dobili apsolutno konkretna izvješća iz mnogih različitih izvješća, iz mnogih različitih izvora UNPROFOR-a, a ne samo njih nekoliko. Glavni je zapovjednik izuzetno oprezan prije no što bi izrekao nešto od takve važnosti. Mi to pratimo s puno interesa, ali nije uvijek lako procijeniti. Sigurno razumijete potrebu UNPROFOR-a za oprezom pri takvim događima..."

Prije dva dana Ministarstvo obrane Republike Hrvatske posebnim je priopćenjem u cjelosti demantiralo navode agencije Reuter, oslonjene na izjavu glasnogovornika Vašeg zapovjedništva, o navodnom angažiranju oružanih snaga Hrvatske na teritoriju RBiH.

Britanski je radio (BBC) prije dva dana objavio širi razgovor s poznatim vojnim stručnjakom g.Janom Višnarom na tu temu. Po g.Višnaru naše oružane snage (HVO) raspolažu dovoljnim potencijalom za vođenje obrambenog rata, te uopće nema potrebe za dodatnim angažiranjem HV-a. Ne ulazeći u točnost prezentiranih brojčanih podataka od strane g. Višnara, kao zapovjednik HVO snaga, suglasan sam s njegovom globalnom ocjenom o adekvatnosti naših snaga za učinkovitu borbu protiv bilo kog agresora na područja sa autohtonom hrvatskim

- 2 -

pućanstvom u BiH.

Želim Vas u ovoj prilici upozoriti na jednu moguću zabunu, koja se, međutim, često - ovisno od bojišnih, političkih ili promidžbenih uvjeta, prije svega muslimanske strane - namjerno ne prepoznaje ili se smišljeno plasira u vidu optužbe na račun Republike Hrvatske.

Naime, u domovinskom ratu Republike Hrvatske protiv srpskog agresora, učestvovao je i veliki broj dobrovoljaca, Hrvata iz BiH, naročito iz zapadne Hercegovine. Te brojke se procjenjuju na više tisuća ljudi. Nakon početka agresije od istog napadača, a uporeda s smanjenjem borbenih djelovanja u Republici Hrvatskoj, ti ljudi su se postupno vraćali u svoj zavičaj i pristupali u postrojbe HVO. Taj proces naročito je intenziviran od početka muslimanske agresije na hrvatske prostore. Dakle, to jesu ranije bili vojnici hrvatskih oružanih snaga, ali se sada uključuju u postrojbe Hrvatskog vijeća obrane, kao organizatora i nositelja obrane hrvatskih staništa, njihovih domova i ukupne opstojnosti Hrvata u BiH. Molim Vas da se to ima u vidu, jer netočno prezentiranje te činjenice ne nanose štetu samo Hrvatskom vijeću obrane, Republici Hrvatskoj, nego i onima koji te činjenice iznose ili interpretiraju u nedovoljno preciziranom kontekstu.

Gospodine Generale,

Nadam se da razumjete našu potrebu da zajedno korigiramo efekte koji su stvoreni istupom Vašeg glasnogovornika, g.Frowera glede optužbi Republike Hrvatske za navodno učešće u ratu na području druge, suverene države, u ovom slučaju RBiH. Medijska multiplikacija takvih netočnih prosudbi (ili zabuna, svejedno) sigurno otežava i inače već dovoljno složen kontekst nastavka mirovnih pregovora u Ženevi.

Zato Vas molim da, sukladno svojim ovlastima, prosudite ove naše primjedbe i provjerite činjenice, te, zatim, poduzmete odgovarajuće mjere.

Koristim ovu priliku da Vam zaželim uspješan mandat na izuzetno odgovornoj vojnoj funkciji zapovjednika mirovnih snaga UN za BiH. Osobno bih bio sretan kada bih s Vama, a na sreću već dovoljno napaćenih naroda u BiH, podijelio radost dostignutog mira na ovim prostorima.

S punim štovanjem,

CO:

"SPABAT" Medugorje

NAČELNIK GS HVO
General-bojnik

MILIVOJ PETKOVIĆ

CONNECTION 39 41 432415 1
RESULT - : SUCCESS :

09.08.1993 1850

Alma

Broj: 02-2/1-01-1639/93
Mostar, 04.08.1993. god.

VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Predmet: Raspored časnika HV
u GS HVO.-

- MORH
n/r gosp. Gojko Šušak

Z A H T J E V

Molimo Vas da časnike HV:

1. brigadira ŽARKA TOLU
2. brigadira IVANA KAPULARA (zap. 5 gardijske br.)

stavite na raspolaganje GS HVO kako bi ih mogli postaviti u
GS HVO.

1. brigadir Žarko Tole: načelnik GS HVO
2. brigadir Ivan Kapular: pomoćnik N GS HVO za bojevu gotovost.

Sa štovanjem!

ZAPOVJEDNIK GS HVO

Štatic

general-bojnik
Slobodan Praljak

R B i H HZ HB HVO
IZM OZ S/Z H
Broj:01-2959
Prozor:18.08.93.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV

GS HVO HZ-HB IZM CCITLUK

Obavjestiti 2. gardijsku brigadu HV da se Mate Kunicc iz G.Vakufa nalazi kod mene i ostaje u otkomandi dok to bude potrebno.

ZAPOVJEDNIK GS
general-bojnik
Slobodan Praljak s.r.

R BiH HZ HB HVO
IZM OZ S/Z H
Sluzbeno
Dana:18.08.93.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV

GS HVO HZ-HB CCITLUK

Izvrssite ispravku u zipu br:01-2959 9 (devete rijecci) umijesto kako pisse (KUNICC) treba da stoji KUNKICC.

ZAPOVJEDNIK GS
general bojnik
Slobodan Praljak s.r.

GLAVNI ŠTOŽER HVO
 Ur.broj: 02-2/1-01-1619 /93
 Mostar, 04.08.1993.god.

OBRANA
 VOJNA TAJNA
 ŠEROGO POV.

- Smještaj dobrovoljaca
 iz RH.-

n/r puk.Ivica Primorac
 - 3.br.- na znanje

Z A P O V J E D A M

1. Prihvat postrojbi dobrovoljaca iz RH izvršit će pukovnik Ivica Primorac, koji će organizirati smještaj i logističku opskrbu.

2. Sve pristigle dobrovoljačke postrojbe smjestiti u vojarnu na Heliodrom; do sada pristigle postrojbe brigadira Miličević J. (90), bojnika Mandić I. (114), te najavljenju postrojbu iz Broda (200-250).

3. Borbenu uporabu dobrovoljačkih sastava regulirat će GS HVO.

ZAMJENIK N GS HVO

Matić
 General-bojnik
 Stanko Matić

UNIJA REPUBLIKA BOSNE I HERCEGOVINE
HRVATSKA REPUBLIKA HERCEG BOSNA

GALAVNI STOŽER OS HR H-B

Ur.broj: 02-211-01-320/93

IZM Čitluk, 22.10.1993.god.

Predmet: Z a h t j e v.-

MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE

n/r ministru Gojku Šušak

U cilju realiziranja planiranih zedaća, te jačanja i osposobljavanja za protuoklopnu borbu, posebno noću, molim Vas, da nam osigurate slijedeća sredstva kojima inače raspolaže HV:

- 1 kamera za noćno djelovanje s POVRS Fagot,
- 1 trener CPO TREND za POVRS Maljutka,
- 1 trener za POVRS Fagot,
- 10 Fagota

Napominjem, da smo u tijeku posljednje godine preko taktičkog nosioca HVO za POB POVRS, bojnika Mire Člića uputili niz sličnih zahtjeva GS HV.

ZAPOVJEDNIK GS OS HR H-B

Slobodan Praljak
general-bojnik

Slobodan Praljak

R BiH HZ HB
 IZM OZ S/Z H
 Broj:01-2916/93
 Prozor:16.08.1993.

OBRANA
 VOJNA TAJNA
 STROGO POV

GS HVO MOSTAR
 OZ S/Z H TOMISLAVGRAD

PREGLED SNAGA NA
 BOJISSNICI, DOSTAVLJA

Na Ramsko-Uskopljanskoj bojissnici angazirano je 20 postrojbi razlicitih sastava sa ukupno 4.424 ccovjeka i to:

P R E G L E D
 POSTROJBI I LJUDSTVA NA TERENU
 PROZOR-G.VAKUF

Red. broj	POSTROJBA	STANJE NA DAN
1.	Pukovnja ,,B.Bussicc"	60
2.	Bojna ,,Zrinski"	38
3.	5. Gardijska	230
4.	Br. ,,Stjepan Radicc"Ljubuski	470
5.	Br. Grude	64
6.	Lassvanska bojna	120
7.	,,Komussina"	22
8.	Br. ,,A.Starccevicc"	905
9.	Br. ,,Rama"	1558
10.	Br. ,,H.V.Hrvatinnic"	230
11.	Br. ,,Kralj Tomislav"	150
12.	Br. ,,E.Kvaternik"	295
13.	VP Turalija	35
14.	VP ,,Rama"	67
1	,,Grdani"	32
16.	Izv.satnija OZ	12
17.	IDG TNA Koprivnica	37
18.	ATG - Brdaricca	9
19.	ATG ,,Alfa forca"	25
20.	ATG - Garavi	15
21.	Topnisstvo	50
		4424

Od ukupnog broja odbijete 10% iz raznih razloga (ranjavanje,bolest,smtr.... i dr.),odbijte svu logistiku i ostale pratece sluzbe, uzmite u obzir apsolutbu iscrpljenost Jajccana, 40% sastava Sebessiccana (KPD Zenica + ostalo) je psihiccki bolesno,dio Grudjana pobjegao,dio Bugojanaca pobjegao, od 5.Gardijske samo je 130 pjessaka, itd.

Jedino kvalitetna postrojba za izvodjenje napada je kod Filipovicca, a i oni po usmenoj zapovijedi trebaju (veccina je vecc otissla) napustiti prostor Rame.Klicinih zapravo i nema.

JEBI GA (

Zapovjednik GS HVO
 general-bojnik
 Slobodan Praljak s.r.

GS HVO

Nr. br. 02-1/1-01-2689/93

Poradi nes djelovanja
reorganizacije i postrojbe

u/r. Zb. br. "KB"
n/r. Haa, UVP #10

Za gospodaru

1. Vojni obveznici Jozo Žerka Sulic i Martin Bozanda, dodijeljeni za ispunenje t. bojuo br. "KB" čitluk odmah udaljiti iz sastava bojni i br. "KB" čitlu. Odjel obrane ce ih rasporediti prema važećim propisima
2. Postrojba iz RH "Jelen" koja se uzlazi na teritoriji zone odgovornosti br. "KB" čitluk udaljiti sa teritorije RH i vratiti na ter. RH.
3. Tačku 2. realizirao Zajedništvo br. "KB" brigadnoe VP, a tačku 2 (dva) ore Zajednici UVP #10
O izvršenju ove Zajednici ~~zajednici~~ me obavijesti

Zajednik
GS #R #B
g boj
Slobodan Praljak
Kehadu Praljak

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
ZBORNO PODRUČJE OSIJEK
ZAPOVJEDNIŠTVO 5. gbr

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO
ŠIFRIRANO

Klasa: SP 81/93-02/01
Ur. broj: 3132-03-93-70
Vinkovci, 8. listopada

GLAVNI STOŽER HVO
ZP S/Z HERCEGOVINA
IZM PROZOR
n/r gen. bojnik S. Praljak

Predmet: Obavijest u svezi potrebe
izvlačenja dragovoljačkih
postrojbi 5. gbr Vinkovci,
dostavlja.-

Temeljem ukazane potrebe za krupnim prestrukturiranjima u formaciji 5. gbr,
neophodno je prikupiti postrojbe na ZM Vinkovci, a u svezi s tim

O B A V J E Š T A V A M O V A S

1. Da smo uložili pisani zahtjev Ministarstvu obrane RH za izvlačenje drago-
voljačkih postrojbi 5. gbr sa Vaših bojišta jer nismo u stanju izvršavati
dobijene zadaće.
2. Rok izvršenja postrojbi bi trebao biti do 15.10.1993. godine.

NAPOMENA: Obavijest Vam šaljemo da bi mogli planirati uporabu Vaših postrojbi
bez trenutno naše pomoći, shvaćajući u kakvoj se situaciji nalazite.

DB/ŽH

Dostaviti:
 naslovu
- a/a

Koliko susrećemo djece, koja nemaju povjerenja ni u koga, kojima ne pomaže ni očeva niti majčina utjeha. A za stvaranje osobnosti to je povjerenje neprocjenjivo. Brod je grad u kojemu su djeca prosječno jako puno stradala: ljuljajući se na ljuljački, na šetnji sa psom, u igri, trčeći u sklonište, ili sakriveni u kutu podruma. Ne samo Hrvatskom, nego cijelim svijetom (ma koliko on bio za to nezainteresiran) odjekivat će vapaj djeteta za mamom, koja je poginula u kući što ju je pogodila «hrabra» srpska vojska raketama. U Brodu je poginulo 27 djece, a 65 ih je teško ranjeno. Na ovim «uspjesima» osobito čestitamo «najhrabrijoj vojsci na vascelom svetu», srpskoj vojsci.

Da bismo zaštitili našu djecu koliko god je to moguće, Izvršno vijeće je tražilo od hrvatske Vlade da nam pomogne skloniti djecu u sigurnije krajeve Hrvatske. Oko 3000 djece smjestio je Stožer Civilne zaštite u Južnu Hrvatsku. Javile su se i neke europske države (Italija, Španjolska, Belgija, Češko-Slovačka), koje su također prihvatile djecu iz Broda, na čemu organizatorima iz tih zemalja svakako pripada naša velika zahvalnost.

Brođani smatraju da je Hrvatska tamo i u onom kraju, koji najviše trpi. Brod je trenutno takvo mjesto. Brod je Hrvatska i ugroženoj Hrvatskoj u Brodu trebaju pomoći svi Hrvati, da lakše izdrži sve patnje. Organizacija škole za brodske učenike u sigurnijim područjima Hrvatske, zadatak je i obveza cijelog hrvatskog naroda i hrvatske države.

Brođani su utemeljili zakladu «Brodski učenik» čija je osnovna svrha školovanje učenika čiji su roditelji poginuli ili stradali u domovinskom ratu, te pomoć siromašnima, izrazito nadaranim učenicima.

POGINULA DJECA

Dob	Broj djece
0-6	5
7-10	7
11-14	9
15-17	6
UKUPNO	27

RANJENA DJECA

Dob	Broj djece
0-6	9
7-10	11
11-14	22
15-17	23
UKUPNO	65

POGINULI IZ OPĆINE BROAD

Vojnici i policajci	242
Civili	150
UKUPNO	392

RANJENI IZ OPĆINE BROAD

Vojnici i policajci	993
Civili	633
UKUPNO	1626

Iz ovih nekoliko pokazatelja jasno je da su građanima Slavonskog Broda oduzeta sva prava ljudskoga življenja. Brođanin, poput divljači prepušten razbojničkoj volji, dok ide na posao u tvornicu ili polje, osluškuje odakle lete granate. Svatko u sebi razmišlja da li je ta granata upravljena tamo negdje od nekog nepoznatog ubojice da danas ubije baš njega, ili, što je još strašnije, njegovu djecu. Za njihovu smrt nitko neće znati, pitati, a još manje odgovarati. Uzalud konferencije, uzalud rezolucije! Kada bi netko negdje ubijao dnevno 3-5 pasa, koliko u gradu i selu bude nekažnjeno pobijeno ljudi, zaštitnici životinja bi se podigli i spriječili taj zločin, da ne ostane zapisano da je generacija s kraja 20. st. bila indiferentna prema patnjama ovih dragih životinja. Ali eto, nema tako moćnih zaštitnika ljudi na ovom svijetu! Nešto je trulo, ali ne samo u «državi Danskoj», i ne samo u Shakespeareovo vrijeme! Takvim su mislima zaokupljeni Brođani, koji su također, neka se nitko ne uvrijedi i iznenadi, stvorenja na sliku i priliku Božju, premda njihov život slični na pasji, a vrijedi manje od pasjeg.

Brođanin sa svojom djecom živi u podrumu. U podrumu se događaju čuda. U podrumu naši liječnici spašavaju živote. U podrumu se događaju dvije najveće tajne ljudskoga života: rađaju se djeca i ljudi umiru. U podrumu se ide u školu, u podrumu se projektira, gradi, spremaju izložbe. Brođani sa strahopoštovanjem izgovaraju tu riječ: podrum. I morali bi ispjevati odu svom podrumu.

Oni koji za sebe tvrde da su «ugroženi», «goloruki» i «nenaoružani», ubijaju naše ljude i djecu, ruše naše domove, bolnice, crkve i grobove tenkovima, avionima, topovima, raketama. Ili se to samo nama Brođanima tako čini. Možda ti «ugroženi» i «goloruki», kao rijetko sveti miljenici Božji, samo dignu svoje ruke k nebu, i «srpski bog» (tako oni kažu), razljućen šalje svoje munje na naše podrumne. Bit će da je ovo drugo istina, jer pravedna svjetska diplomacija ne bi dopustila niti da se na psima čine takvi zločini (da ih se npr. trpa u koncentracione logore za pse, ili ne daj Bože, izgladnjuje, ili uništi trećina psećih kuća kao Brođanima), a da ona to ne vidi i zlotvore ne kazni.

Evo mali Brođanin crveni od stida, jer je umislio da i njegov mali razum i srce mogu nešto dokučiti i osjetiti. Mislio je, naime, da ima trenutaka kada savjesti svih ljudi na svijetu moraju postati samo jedna savjest čovječanstva. Umislio je da je to ovaj trenutak, koji Brođani proživljavaju i koji Hrvatska i Bosna i Hercegovina proživljavaju. Pogriješio je. Priznaje svoj grijeh. I stidi se zbog toga.

NAPADNUTI – UBIJENI S TERITORIJA BiH

NAPAD S TERITORIJA BiH

Poginula djeca		Ranjena djeca		Poginuli iz općine SL. Brod		Ranjeni iz općine SL. Brod	
Dob	Broj djece	Dob	Broj djece				
0 – 6	5	0 – 6	9	Vojska i policija	242	Vojska i policija	993
7 – 10	7	7 – 10	11				
11 – 14	9	11 – 14	22				
15 – 17	6	15 – 17	23	Civili	150	Civili	633
UKUPNO	27	UKUPNO	65	UKUPNO	392	UKUPNO	1626

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

HRVATSKA ZAJEDNICA

"BOSANSKA POSAVINA"

Klasa: 8/92- 01

Ur.broj: 06-01/92- 818

Sl. Brod, 6. 10. 1992.

14,00 sati

Vojna tajna
OBRANA
STROGO POVJERLJIVO
GLASONOŠOM

ZAPOVJEDNIKU 157. br. HV

Iz novonastale situacije, izvlačenjem postrojbi HVO i HV sa šireg prostora Bosanskog Broda i iz samog Bosanskog Broda, a s ciljem držanja mosta preko rijeke Save između Bosanskog i Slavonskog Broda kao i čuvanja lijeve obale rijeke SAve u području Slavonskog Broda

Z A P O V I J E D A M

1. Odmah angažirajte sve snage 157. br. HV, koje nisu upotrijebljene u bosanskom dijelu Posavine za osiguranje mosta između Bosanskog i Slavonskog Broda.

2. Obranu organizirati na samom mostu, uzvodno i nizvodno od mosta s težištem na protuoklopnj i protupješadijskoj, te protuzračnoj zaštiti mosta.

Po svaku cijenu spriječiti eventualni prelazak neprijateljevih snaga preko mosta odnosno preko rijeke Save u širem području grada Slavonskog Broda.

3. Uži prostor Bosanskog Broda brani 108. br. HV i dijelovi 3. br. ZNG.

4. Gotovost za obranu u 18,00 sati 6. 10. 1992.g.

VV/AM

DOSTAVITI

- 108. br. HV

- 3. b. ZNG

ZAPOVJEDNIK:

brigadir

Vinko Vrbanac

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
 SIGURNOSNO – INFORMATIVNA SLUŽBA
 ZAGREB

Broj: 512-04/01-7687/92
 Zagreb, 15.10.1992.

MINISTARSTVO OBRANE RH
General-bojnik SLOBODAN PRALJAK

Dostavljamo Vam na korištenje izvješće o događajima na području Operativne grupe Istočna Posavina.

POMOĆNIK MINISTRA:

BRIGADIR

S. Perković
 Slobodan Perković

Dostavljeno: - Ministru obrane, g. Gojku Šušku
 - Pomoćniku ministra, gen.-bojnik S.Praljak

REPUBLIKA HRVATSKA
 MINISTARSTVO OBRANE
 SIGURNOSNO - INFORMATIVNA SLUŽBA
 ZAGREB

Zagreb, 15.10.1992.

Organizacijom i ustrojstvom SIGURNOSNO-INFORMATIVNE SLUŽBE Ministarstva obrane uspostavljen je Centar SIS-a u Osijeku koji koordinira sve aktivnosti pripadnika Sigurnosno-informativne službe na području OZ Osijek. Na području Operativne grupe Istočna Posavina od njenog formiranja Sigurnosno-informativna služba angažirala je 10 djelatnika za obavljanje poslova iz djelokruga rada službe, od čega su dva djelatnika raspoređena u zapovjedništvo Operativne grupe Istočna Posavina, a ostali u brigadama koje su borbeno djelovale na tom području.

Sukladno zapovijedi ministra obrane od lipnja 1992. godine Sigurnosno-informativna služba pružila je pomoć u organiziranju i ustrojstvu SIS-a u postrojbama HVO i to 102, 104, 106. i 108. brigadi HVO. Djelatnici Sigurnosno-informativne službe u navedenim postrojbama HVO neposredno su kontaktirali s djelatnicima SIS-a u Operativnoj grupi Istočna Posavina gdje se koordinirao daljnji rad.

Dana 01. travnja 1992. godine Zapovjedništvu Operativne grupe Istočna Posavina i OZ Osijek dostavljena je prva informacija o sukobima na području Brčkog i lošem stanju obrane na području Istočne Posavine. Tada je došlo i do prve reakcije i ova je informacija od tadašnjeg zapovjednika Operativne grupe Istočna Posavina ocjenjena kao netočna, no kasniji slijed događaja je to demantirao.

Od tada pa nadalje djelatnici SIS-a su svakodnevno davali informacije o stanju u postrojbama i samom zapovjedništvu u kojima su prevladavale informacije o slabom moralnom stanju u postrojbama, slaboj borbenoj gotovosti, slaboj organizaciji i lošim odnosima u zapovjedništvima, nepoduzimanju mjera za učvršćivanje stege u svezi odbijanja odlaska na bojište i samovoljnog napuštanja bojišta, o neistinitom izvješćivanju o broju vojaka u postrojbama i stanju na liniji bojišnice, o pomanjkanju i neracionalnom trošenju streljiva i topničkih projektila te koliziji u donešenju pojedinih zapovijedi između zapovjedništva Slavenskog bojišta, zapovjedništva OZ Osijek, zapovjedništva Operativne grupe Istočna Posavina i IZM-a i dr.

U svezi s navedenim pojavama služba je u obliku pismenih izvješća informirala o čemu iznosima neke statističke pokazatelje:

- Od početka travnja 1992. godine o situaciji na području Operativne grupe Istočna Posavina djelatnici SIS-a u OGIP-u i postrojbama uputili su Centru Osijek 176 izvješća.

- Centar SIS-a je na temelju takvih izvješća uputio:

- 132 informacije Upravi SIS-a MO
- 29 informacija Zapovjedništvu OZ Osijek
- 11 informacija Obavještajnom odjelu OZ Osijek
- 5 informacija Zapovjedništvu Slavenskog bojišta
- 5 informacija Zapovjedništvu Operativne grupe Ist. Posavina .

Uprava SIS-a ministarstva obrane je na temelju tih izvješća uputila informacije o stanju sigurnosti na području Operativne grupe Istočna Posavina:

- 3 informacije Predsjedniku RH dr. Franji Tuđmanu
- 10 informacija predstojniku ureda za zaštitu ustavnog poretka gospodinu Josipu Manoliću
- 56 informacija ministru obrane gospodinu Gojku Šušku
- 9 informacija načelniku GSHV general-zbora Antonu Tusu
- 17 informacija obavještajnoj upravi MO.

Temeljem zapovijedi Ministra obrane od 11. kolovoza 1992. godine izvršen je inspekcijski pregled rada djelatnika SIS-a na području Operativne grupe Istočna Posavina kojom prilikom nisu utvrđene slabosti u radu i organizaciji SIS-a. Informacije su na vrijeme dostavljene zapovjednicima i na osnovu njih su mogli reagirati i poboljšati stanje u postrojbama i zapovjedništvima.

Dana 24.09.1992. godine temeljem zapovijedi načelnika GSHV izvršena je analiza stanja u Operativnoj grupi Istočna Posavina u svezi samovoljnog napuštanja položaja i neizvršavanja zapovijedi nadređenih zapovjedništava u svezi poduzimanja stegovnih ili krivičnih mjera odgovornosti. Tom prigodom djelatnici službe su iznijeli svoja zapažanja o kojima su ranije izvješćivali u svezi slabosti u postrojbama i zapovjedništvima što su prisutni i potvrdili kroz svoje diskusije.

FORMIRANJE OPERATIVNE GRUPE ISTOČNE POSAVINE (OGIP)

Vojnim postrojbama Hrvatske vojske na području Operativne zone Osijek zapovjeda brigadir VINKO VRBANAC, a načelnik štaba je brigadir ČERNI JOSIP. Zavisno o situaciji na bojištu Zapovjedništvo Operativne zone Osijek za određena područja formira svoja Izdvojena zapovjedna mjesta (IZM). Za područje Bosanske posavine, Glavni stožer HV-a formirao je Operativnu grupu za istočnu posavinu (OGIP) koja je zadužena za koordinaciju i

rukovođenje borbenim aktivnostima preko Save. Za svoj rad OGIP je direktno odgovoran Glavnom stožeru HV-a. Sadašnji zapovjednik OGIP-a je brigadir VINKO ŠTEFANEK, koji je prije postavljenja na tu dužnost bio zapovjednik 108. brigade HV-a.

Zapovjedništvo OZO-a nema nikakve kompetencije nad OGIP-om, osim što je dužno da ga logistički podržava.

Dolaskom generala STIPETIĆA na mjesto zapovjednika Slavenskog bojišta (sjedište u Đakovu) ukida se IZM Operativne zone Osijek u Đakovu. Naredbom predsjednika Republike generalu STIPETIĆU potčinjava se Operativna zona Osijek i manji dio Operativne zone Bjelovar. Prilikom ustrojavanja zapovjedništva Slavenskog bojišta dogovoreno je da zapovjednik OZO-a (VRBANAC) ili njegov zamjenik (ČERNI) budu naizmjenično prisutni kod generala STIPETIĆA radi bolje koordinacije na relaciji Zapovjedništvo Slavenskog bojišta i Operativne zone Osijek. Međutim general STIPETIĆ je brigadira ČERNIJA postavio za svog načelnika štaba, tako da je sada mjesto načelnika štaba u Operativnoj zoni Osijek upražnjeno. U zapovjedništvu Slavenskog bojišta radi 14 časnika HV-a zaduženih za određena područja.

Za aktivnost na području Bosanske posavine OGIP je formirao tri (3) IZM-a. Prvi IZM formiran je u selu Koraće a zapovjednik mu je bio brigadir KOLAK. Poslije pada tog dijela Bosanske posavine ovo IZM se ukida. Drugo IZM koji koordinira i rukovodi borbenim aktivnostima u Istočnom dijelu Bosanske posavine nalazi se u mjestu Tolisi, a zapovjednik mu je pukovnik ČEBIĆ. Formiran je i IZM "Centar" (nitko nije formalno određen za zapovjednika) na zapovjednom mjestu 101. bosanko-brodske brigade HVO-a. Tu su se radi koordinacije svako veće sastajali zapovjednici HVO-a i HV-a radi dogovora za izvršenje borbenih aktivnosti. Tim sastancima rukovodio je zapovjednik OGIP-a.

Od formiranja OGIP-a u istom je dolazilo do čestog mijenjanja kadrova, kao i do povećanja brojnog stanja tako da je uoči pada Bosanskog Broda OGIP brojao oko 100 osoba, od čega 37 časnika, što je dovodilo do konfliktnih situacija i međusobnog optuživanja za nastalo stanje.

Na ratištu u Bosanskoj posavini bila je angažirana i 3. gardijska brigada pod zapovjedništvom brigadira BASARCA. Poznato je da je na relaciji BASARAC - ŠTEFANEK često puta dolazilo do sukoba. Naime, prema riječima ŠTEFANEKA, brigadir BASARAC nije htio od njega (ŠTEFANEK je u to vrijeme po činu bio pukovnik) primiti zapovjedi, te se stoga događalo da je BASARAC samoinicijativno odlazio u Zagreb na konsultacije.

Na područje Bosanske posavine dolazili su i visoki časnici HV-a, generali BOŽO BUDIMIR, general PRALJAK i general ČERMAK koji je na tom području ostao šest tjedana. General ČERMAK je došao zbog poboljšanja snabdjevanja postrojbi HVO-a i HV-a u Bosanskoj posavini materijalno-tehničkim (MTS) i minsko-eksplozivnim sredstvima (MES). Poslije njegovog dolaska, postrojbe HV-a bile su znatno bolje opskrbljene navedenim sredstvima.

Nije nam poznato da je dolazilo do sukoba u odnosima između generala STPETIĆA, brigadira VRBANCA i brigadira ŠTEFENEKA, ali je dolazilo do kolizije u svezi izdavanja zapovjedi pojedinim postrojbama od strane IZM, OZ i OGIP. Poznat nam je slučaj kada je brigadir ŠTEFANEK rekao generalu STIPETIĆU ukoliko ne dobije zatraženu pomoć u ljudstvu da će izvući vojsku iz Bosanske posavine.

Veliki utjecaj na OGIP imala je lokalna politika (METER, PIPLOVIĆ, SOČKOVIĆ) što se odrazilo i na postrojbe HV-a sa područja Slavanskog Broda. Neslaganje sa takvim načinom radi i utjecaja dovelo je do sukoba i zahtjeva za smjenom svojih zapovjednika što je bio slučaj sa Zapovjednikom 157. i 139. brigade.

U svezi događaja u Bosanskoj posavini može se očekivati da će lokalna politika kao glavne krivce za vojni neuspjeh u Bosanskoj posavini okriviti Hrvatsku vojsku odnosno njezine zapovjednike, brigadire VRBANACA i ŠTEFENEKA te generala STIPETIĆA.

PROCJENA NEPRIJATELJSKIH SNAGA

Obavještajni odjel OZ Osijek kontinuirano je dostavljao obavještajne podatke o neprijatelju: IZM Đakovo - zapovjedniku Slavanskog bojišta, OZ Osijek i OGIP-u, poradi čega je ustrojio i dva prislušna centra usmjerena na Bosansku posavinu, koji su promptno izvješćivali o snagama neprijatelja, pokretima, pravcima djelovanja i dr.

Prema obavještajnim podacima neprijatelj je od svibnja 1992. godine na potezu Dubočac - Struga imao razmještene jednu brigadu sastavljenu od taktičkih grupa, a brigada je bila ojačana jednim mehaniziranim bataljonom. Navedene neprijateljske snage bile su grupirane na pravcima Lješće, Zborište, Dubočac. U dosadašnjim bojnim aktivnostima neprijatelj je u pravilu nakon topničke pripreme, izvršavao nasilna izviđanja i proboje sa jednim do tri tenka, jednom do dvije "Prage" i s 30 do 50 pješaka.

Prilikom zauzimanja Bosanskog Broda neprijatelj je na području rafinerije Bosanski Brod, (selo Sjekovac) djelovao s pet tenkova i oko 30 vojaka, a iz pravca Kričanova s 4 tenka, dvije "Prage" i oko 150 pješaka.

Uočeno je da je neprijatelj u Bosanski Brod ušao s četiri tenka, sedam transporterata i oko 100 pješaka.

DJELOVANJE 108. BRIGADE HV (SLAVONSKI BROD) - SITUACIJA NA BOJIŠTU OD 28.09. - 5.10.1992. GODINE

- zapovjednik brigade:
pukovnik STANISLAV SORIĆ
- Načelnik Štaba
pukovnik STJEPAN OREŠKOVIĆ
- Zapovjednik 1. bataljuna satnik MATO LACKOVIĆ
- Zapovjednik 2. bataljuna bojnik ZLATKO PREBEG
- Zapovjednik 3. bataljuna natporučnik ZDRAVKO TOLIĆ
- Zapovjednik 4. bataljuna bojnik ZDRAVKO ŠIMUNOVIĆ

Zaposjedanje položaja

Na osnovi primljene zapovijedi od OGIP-a dana 28.09.1992. zaposjeli su položaje:

1. bataljun - 316 vojaka - do 7,30 sati zaposjeo liniju obrane: lijevo: rijeka Sava (Struga) - desno zaključno sa jablanom na kolibarskom putu prije smetlišta.

3. bataljun - 458 vojaka - do 7,00 sati zaposjeo liniju obrane: lijevo: smetlište - desno KT-90.

Navedeni bataljuni izvršili su zamjenu 106. brigade HV iz Osijeka.

Izdvojeno zapovjedno mjesto brigade s ukupno 40 ljudi smješteno je u s. Gornja Močila.

Tijekom dana neprijatelj djeluje slabijom topničkom vatrom na položaje 1. i 3. bataljuna. Sve pridodne postrojbe bataljunima i sanitet ušli su na vrijeme na liniju obrane bez gubitaka.

4. bataljun - 35 vojaka od 7,00 do 13,00 sati zaposjeli su liniju obrane: lijevo KT-90, desno Obodnik kanal u visine s. Unka. Zapovjedno mjesto bataljuna je u s. Novo Selo.

Ove snage su izvršile smjenu 105. brigade HV iz Bjelovara.

Smjenu jedne satnije 105. brigade HV od Obodnog kanala izvršila je: jedna desetina izviđačkog voda brigade, jedna desetina grupe "Cer" iz 3. bataljuna, i izviđački vod sa 45 vojaka.

Dana 30.09.1992. godine 2. bataljun - 230 vojaka do 7,00 sati zaposjeda liniju obrane: lijevo - Obodni kanal u visini groblja s. Unka, desno KT-94.

Uočeno je da 2. bataljun treba popunu od 50 vojaka kako bi kvalitetno zatvorio liniju

Bojevi moral pripadnika 108. brigade HV nije bio zadovoljavajući poradi dugotrajnog djelovanja na bojištu. Vojaci su bili na granici psihofizičkih mogućnosti, budući da su od 16.07. do 05.10.1992. godine na bojištu ukupno boravili 45 dana. Poradi dugotrajne uporabe došlo je do zamora, zasićenosti ratom, a nije postojala mogućnost adekvatne popune postrojbi novim ljudima.

Na moral vojaka utjecali su i čimbenici, kao što su: nepoduzimanju mjera prema zapovjednicima i postrojbama, koje su odbijale odlazak na bojište, nepoštivanje utvrđenog vremena za zamjenu postrojbi na položajima (kašnjenje ili nedolazak postrojbi iz drugih brigada određenih za zamjenu), te saznanje da vojni obveznici iz BiH izbjegavaju angažiranje u obrani BiH i da se veći broj nalazi u Hrvatskoj.

TJEK DOGAĐAJA U ZONI ODGOVORNOSTI 108. BRIGADE HV

Dana 30.09.1992. godine poradi bojevog djelovanja neprijatelja na području Ekonomije postrojbe 4. bataljuna osim satnije pod zapovjedništvom gospodina BOŽIĆA samovoljno su napustile položaje u općem rasulu. Unatoč inzistiranja zapovjednika brigade, zapovjednik bataljuna nije realizirao njegovu zapovjed da postrojbe vrati na položaje. Pripadnici 3. bataljuna i 101. brigade HVO zaposjedaju napuštene položaje.

Neprijatelj uspijeva ući iza linije obrane 2. bataljuna i isti napada s loda. Iza linije obrane 2. bataljuna neprijatelj je ušao stoga što su postrojbe 101. brigade HVO iz Bosanskog Broda, koje su se nalazile na desnom krilu 2. bataljuna bez zapovjedi napustile položaj, a o tome nisu obavjestili 108. brigadu HV.

2. bataljun se izvlači iz poluokruženja, te uspostavlja novu liniju obrane za 800 m unazad, pri čemu nestaje 19 pripadnika bataljuna koje neprijatelj zarobljava, što se negativno odrazilo na bojevi moral postrojbe. Nova uspostavljena linija obrane ojačava se uvođenjem 200 pripadnika 2. "A" brigade.

Dana 2.10.1992. godine na spoju linija između 101. brigade HVO i 2. "A" brigade HV neprijatelj poduzima snažan kombinirani tenkovsko-pješački napad i uspijeva probiti obrambenu liniju.

Nakon konsolidiranja snaga 101. brigada HVO poduzima protuudar i odbacuju neprijatelja do škole u Zborištu, gdje se uspostavlja nova linija obrane.

Tijekom 3.10.1992. godine neprijatelj je povremeno djelovao vatrom iz topništva i pješačkog oružja, ali nije poduzimao značajna napadna djelovanja.

Od 28.10.1992. godine do 03.10.1992. godine brigada je imala 9 poginulih, 19 nestalih i 21 ranjenog vojaka, od čega 5 teže.

Dana 4.10.1992. godine oko 11,00 sati 101. brigada HVO i djelovi 2. "A" brigade HV odpočinju napadna djelovanja na pravcu od Novog Sela prema selu Zborištu u cilju ponovnog ovladavanja selom Zborište, kako bi se uspostavila prijašnja linija obrane. Navedeni napad neprijatelj zaustavlja, prelazi u protunapad, te uspjeva izvršiti proboj linije obrane 2."A" brigade čiji se pripadnici izvlače s položaja.

Desni bok 2. bataljuna neprijatelj ugrožava budući da je isti ostao nezaštićen izvlačenjem 2."A" brigade. Bojeći se ponovnog okruženja pripadnici 2. bataljuna samoinicijativno napuštaju položaj i izvlače se u smjeru sela G. Kolibe. Pokušaj zapovjednika brigade i zapovjednika bataljuna da zadrže vojake, na nekoj novoj liniji obrane, nisu uspjeli. Tada je zapovjednik bataljuna tražio i dobio odobrenje od zapovjednika brigade za napuštanje bojišta.

Zajedno sa 2. bataljunom bojište bez odobrenja napustio je i 4. bataljun na čelu s zapovjednikom, bojnikom ZDRAVKOM ŠIMUNOVIĆEM.

Pripadnici 3. bataljuna formiraju privremenu liniju obrane nakon izvlačenja 2. i 4. bataljuna.

Poradi psihofizičke iscrpljenosti pripadnika 3. bataljuna zapovjedništvo 108. brigade HV zatražilo je od OGIP-a smjenu pripadnika 3. bataljuna. Nadalje, zapovjednik brigade zatražio je od zapovjednika OGIP-a, brigadira VINKA ŠTEFANEKA i generala STIPETIĆA, zapovjednika Slavenskog bojišta određivanje odsutne linije obrane, na što su mu isti odgovorili da je nema i da će sljedećeg dana u jutarnjim satima uvesti na bojište 3."A" brigadu HV i dijelove 101. brigade HVO.

Dana 5.10.1992. godine u 6,35 sati 3. bataljunu 108. brigade kao popuna stiže manja grupa vojaka iz 101. brigade HVO koji nisu bili spremni za zaposjedanje date im linije bojišnice. Po izlasku iz kamiona, isti su se razbježali u manjim grupama, što se negativno odrazilo na bojevi moral pripadnika 3. bataljuna.

Zapovjednik 3. bataljuna je u 7,00 sati izvjestio zapovjedništvo brigade da nije u stanju kontrolirati postrojbu i u 9,00 sati 3. bataljun je kompletan napustio liniju obrane.

Od postrojbi 108. brigade HV, na bojištu je ostao jedino 1. bataljun.

Poradi nedolaska 3."A" brigade HV, 1. bataljun izvodi maneva zahoda u cilju ustrojstva polukružne obrane.

U 15,30 sati zapovjednik bataljuna samoinicijativno povlači postrojbu u smjeru puta prema Bosanskom Brodu.

Usljed intezivne topničke vatre, zapovjednik 4. satnije 1. bataljuna tražio je povlačenje, a protuoklopna grupa od 36 vojaka iz TG-123 koja je bila u njihovom sastavu napušta položaje.

Nakon toga, 1. bataljun se do 17,00 sati samoinicijativno izvlači u Slavonski Brod.

DJELOVANJE 3. "A" BRIGADE HV OD 5. DO 7. LISTOPADA 1992.

Sukladno zapovijedi zapovjednika OZ Osijek brigadira VINKA VRBANCA od 2. listopada 1992. godine 3. "A" brigada HV prevedena je 3. listopada 1992. godine u najviši stupanj bojeve gotovosti, a 3. bataljun je pripremljen za bojevo angažiranje u zoni odgovornosti Operativne grupe za "Istočnu Posavinu".

Uvođenje bataljuna u borbu trebalo je prema Zapovijedi Zapovjednika OZ Osijek od 4. listopada 1992. godine izvršiti u jutarnjim satima **05. listopada 1992. godine** po odluci zapovjednika Operativne grupe za "Istočnu Posavinu".

Zapovjednik brigade brigadir IVAN BASARAC odredio je slijedeće snage za uvođenje na bojište:

- 3. bataljun, zapovjednik DRAGAN DIKANOVIĆ
- 3. satnija 4. bataljuna iz N. Gradiške, zapovjednika BORO JELINIĆ
- MAD (mješoviti artiljerijski divizion), zapovjednik MIRKO ŠTARK
- PZO (protuzračna obrana), zapovjednik DRAŽEN BATRNEK
- OMB (oklopno mehanizirani bataljun) - tenkovske posade, zapovjednik ZDENKO ČULJAK
- vojna policija - samostalna satnija, zapovjednik MIJO HARŠANJI

Predviđeno je da se na bojište uvede ukupno oko 400 pripadnika 3. "A" brigade. Iako je predviđeno da se navedene postrojbe uvedu na bojište dana 5. listopada 1992. godine u 9,00 sati, iste se počinju uvoditi tek oko 14,00 sati sa završetkom u 16,00 sati.

Navedena postrojba trebala je zaposjesti položaje u rajonu s. Kričanovo, međutim isti to nisu učinili budući da su po njihovoj izjavi na toj lokaciji bile postrojbe neprijatelja. Glede navedenog isti zaposjedaju položaje u s. Donja Močila.

Na taj način nije ostvaren spoj postrojbe 3. "A" brigade sa 1. bataljunom 108. brigade HV koja se je u 15,30 sati samoinicijativno povukla do KT-86 (put prema B. Brodu).

Po postrojbi 3. "A" brigade neprijatelj je djelovao topništvom, oklopnicima i poduzimao napade pješastvom.

Tenkovske posade 3. "A" brigade nisu dobile oklopnike, te su ujutro 06. listopada 1992. godine same pronašle napuštene oklopnike (5 oklopnika - 3 T-55 i 2 T-84) koje su uzeli i uporabili za potporu.

U noći 5/6. listopada 1992. godine na položaje dolazi zapovjednik brigade brigadir IVAN BASARAC poradi organiziranog izvlačenja postrojbi prema s. Struga (na šljunčaru uz rijeku Savu), koje je završeno 6.10.1992. godine u 11,00 sati.

Budući da je neprijatelj djelovao topništvom i oklopnicima, te stalno poduzimao napada na bokove postrojbi iste su se počele samoinicijativno izvlačiti prema B. Brodu.

Pri tomu su uništile tri oklopnika u B. Brodu, top B-1 i dio streljiva koje su ostavile naše snage pri povlačenju, da ne padne neprijatelju u ruke.

Prema prezentiranim podacima od strane pripadnika 3. "A" brigade izvlačenje postrojbi u Hrvatsku započelo je 6. listopada u večernjim satima, a završilo je 07. listopada u ranim jutarnjim satima, kada se je u 5,00 sati izvuklo sa bojišta posljednjih 18 vojaka.

U borbenom djelovanju poginuli su zapovjednik satnije 3. bataljuna ĐURO IVIĆ i zapovjednik voda iz 3. bataljuna ŽELJKO DIKANOVIĆ, a desetak boraca je ranjeno.

Neprijatelj je točno znao da se ispred njega nalazi 3. "A" brigada HV i posredstvom megafona ih je pozivao na predaju obačavši im postupak u skladu s međunarodnim pravom.

Navedenim izvlačenjem pada obrana Bosanskog Broda kojim je agresor potpuno ovladao oko 17,00 sati 6. listopada 1992. godine.

DJELOVANJE 157. BRIGADE (SL. BROD) HV I 111. BRIGADE HV (RIJEKA)

Dana 2. listopada 1992. godine 200 vojaka 157. brigade HV zaposjelo je položaje od rijeke Save do sela Potočani, na iste se nadovezuje satnija TG-111 iz Rijeke, te pripadnici sijekovačkog interventnog voda na koje se nadovezuju postrojbe 2. "A" brigade. Pripadnici 101. brigade HVO bili su u pričuvi u selu Korače.

Nakon uklinjavanja neprijatelja 5. listopada 1992. godine na lijevom krilu, van glavnog pravca napada neprijateljskih postrojbi ostaje oko 200 vojaka 157. brigade HV te oko 200-300

vojaka TG-111 iz Rijeke. Obzirom da su bili odsječeni od naših snaga, postepeno organiziraju polukružnu obranu i počinju pripreme za samostalno izvlačenje preko rijeke Save, za što kasnije

dobivaju i usmeno odobrenje OGIP-a 06.10. u posljedopodnevnim satima, obzirom da je bila presječena komunikacija Derventa-Bosanski Brod.

Prikom izvlačenja skelama i čamcima 157. brigada HV imala je 4 ranjena, a TG-111 5 nestalih vojaka. Potpuno su se izvukli sa bojišta Bosanske Posavine.

Za napomenuti je, daje TG-111 došla na bojište sa oko 1100 vojaka i premda je situacija na bojištu zahtjevala brzo uvođenje, postepeno je uključeno samo 200 vojaka na bojište.

DJELOVANJE 135. BRIGADE HV 4. I 5. LISTOPADA 1992. GODINE

Na osnovu pismene zapovjedi brigadira VUKIČEVIĆ MILE formirana je borbena grupa 135. brigade koja je brojala 146 vojaka uglavnom dobrovoljaca, a za zapovjednika Borbene grupe postavljen je bojnik ŠIMIĆ DRAGAN a za zamjenika satnik ZETOVIĆ SINIŠA. Po zapovjedi brigadira VINKA ŠTEFANEKA borbena grupa upućena je 04. listopada na liniju bojišnice kod sela Kolibe s zonom odgovornosti od sela Kolibe prema Ribnjaku. Prilikom uvođenja postrojbe na područje sela Kolibe došlo je do pogibije jednog borca a šest boraca je ranjeno. Poradi navedenih gubitaka i intenzivnog topničkog djelovanja neprijatelja s uvođenjem borbene grupe na samu liniju bojišnice započelo se 05. listopada 1992. godine kada je bojnik BRANKO KOVAČ samoinicijativno preuzeo zapovjedanje i izdao zapovjed borbenoj grupi za napuštanje položaja nakon čega je borbena grupa napustila položaje koristeći skelski prijelaz kod sela Zbieg na kojem je u to vrijeme vladalo kaotično stanje.

DJELOVANJE 109. BRIGADE HV

109. brigada HV je 24/25.10. uputila na bojište ojačanu bojnu, vod tenkova, vod MB 120 mm, izviđački i antiteroristički vod, koja je zaposjela položaje od puta zaseoka Čardak prema Gaju. Prilikom zaposjedanja položaja iza postrojbe su samoinicijativno dva oklopnika 108. brigade i jedna "Praga" otvorile vatru u pravcu neprijatelja, isti je uzvratio i poginula su 2 vojaka i 7 ih je ranjeno, što je demoraliziralo postrojbu.

Dana 30.10.1992. godine 101. brigada HVO napustila je položaj i ostala je praznina oko 2 km na lijevom krilu. Tu su ušle neprijateljske snage jačine 2 tenka i 2 transporter a pokušale okružiti postrojbu.

U tijeku noći 30/01.10. zbog opasnosti okruženja ojačana bojna 109. brigade HV izvlači se bez odobrenja sa bojišta, a zapovjednik bojne GRČIĆ izvjestio je operativnog dežurnog da nije u stanju zadržati vojnike na bojištu.

Navednu prazninu popunili su vojnici 101. brigade HVO koji na traženje zapovjednika bojne GRČIĆA iz 109. brigade HV nisu željeli popuniti prazninu iako su obećali uputiti pomoć.

Prilikom povlačenja ojačane bojne i dva voda 109. brigade, na bojištu su ostavili vod tenkova, koje je preuzeo zapovjednik oklopne mehanizirane postrojbe 101. brigade HVO, i koji je odbio naknadni zahtjev 109. brigade da ima vrati ostavljene tenkove, te ih optužio za dezeterstvo.

Od 1.10.1992. godine postrojbe 109. brigade nisu bile angažirane na bojištu u Bosanskoj Posavini.

DJELOVANJE POSTROJBI HVO OD 04-06. LISTOPADA 1992.

Postrojbi HVO se u posljednjih nekoliko dana praktički nije moglo zapovjedati. 101. brigada HVO imala je oko 300 vojnika, a 50 vojnika je već 06.10. pobjeglo u Slavonski Brod. Ostali su izlazili iz Bosanskog Broda zajedno sa civilnim stanovništvom tvrdeći da će zbrinuti obitelji i vratiti se u borbu.

Za napomenuti je da je postojala inženjerski uređena odsutna linija obrane Bosanskog Broda, koja je izrađena početkom rata. Prilikom borbi za Bos. Brod ova linija nije korištena, odnosno niti jedna postrojba nije uvedena na ovu liniju.

O intezitetu bojevog djelovanje naprijatelja svjedoči i podatak da je tijekom rujna poginulo 64 pripadnika HV, 33 pripadnika HVO, a ranjeno je 650 vojaka od čega 370 teže. U Slavonskom Brodu poginulo je 27 civila a veliki broj je ranjen.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
 HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

GS HVO
 Dj.br.02-2/1-01-1537/93
 Mostar 24.07.1993 god.

OBRANA
 VOJNA TAJNA
 STROGO POV.

- Pripomoc postrojbama HVO
 - Z A M O L B A -

- Predsjedniku RH dr. Franji Tudjmanu
 - Ministru obrane RH Gojku SSusku
 - Nacelniku GS HV generalu zbora
 Janku Bobetku

SStovana gospodo!

Poradi izuzetno tesseke situacije za hrvatski narod, hrvatski prostor HZ H-B i HVO, zbog totalne agresije muslimanskih snaga, (brojno nadmocnijih i tehniccki dobro opremljenih) obracamo Vam se sljedecom zamolbom:

1. Da zonu odgovornosti HVO, desno-Popovo Polje-lijevo Drenovac (zona odgovornosti TG-2), koju HVO brani sa 750 vojnika u jednoj smjeni preuzmu postrojbe HV.

To je izuzetno znaccajan obrambeni sektor, jer je preko njega Srbima najkracci pravac ka CCapljini (Metkovic) i Neumu. Bolje opremljena postrojba HV je i garancija spreccavanja eventualnog muslimanskog prodora ka Neumu (nije iskljucceno da agresor budu zajedniccke srpsko-muslimanske snage).

Ovom zamjenom postrojbi HVO dobiva slobodne snage potrebite za angazziranje na drugim bojissnicima.

2. Za djelovanja na pravcu G.Vakuf-Bugojno kao pripomoc snagama Bugojna H I T N O nam je potrebita jedna bojna dobro opremljena s dijelom svoje potpore (tankovi, topnistvo).

3. Za presjecanje muslimanskih snaga Jablanice i Mostara u rajonu Salakovac-Ravni-Podgorani potrebita nam je takodjer, jedna profesionalna bojna. S snagama HVO i dijelom trazzenih postrojbi napali bi Jablanicu.

4. Molimo, ako je moguće, da to budu snage iz 4. i 5. gardijske br. HV.

Sa SStovanjem!

ZAPOVJEDNIK GS HVO

Slobodan Praljak

 general-bojnik
 Slobodan Praljak

... bošnjačke republike pristupite i ima budala koji to prihvaćaju, Katolika, Hrvata, oni koji su u nacionalnom pogledu bili ovako, ovako. To su moji prijedlozi, jedno permanentno analiziranje situacije rješavanja.

SLOBODAN PRALJAK:

Misao Hrvatske zajednice Herceg-Bosne tražila je snažniju centralizaciju svih struktura civilne vlasti koja nije napravljena. Sama ideja nije operacionalizirana, labavo je držana, ispuštena iz ruku. Ekipiranost je loša, gubitak sposobnih ljudi još gori. Gradovi – spoj nesposobnosti, lopovluka i šverca. Primjer – nismo napali Muslimane u Konjicu, nego su na našu brigadu koja je bila raspoređena na tri bojne Konjic, Klis i Jablanica, najprije imali jednu njihovu brigadu, pa drugu brigadu, pa treću brigadu, dok smo se mi borili protiv četnika, poslije toga su napali još dvije brigade s Igmana, nikakove šanse nije bilo za obranu, pokolji i ukupna međunarodna javnost koja nije prihvaćala činjenicu da Muslimani mogu biti i zločinci uz sve one političke igre. Protjeravanje Muslimana od Srba, doživjeli smo etničku okupaciju, broj stanovnika mijenjao se 1:3, do 1:10 u njihovu korist. Posebice Bugojno, Travnik, i ove gore enklave Mostar. U tom pogledu u pozadini su stvarali vojsku od 30 do 35 tisuća ljudi koji su tek 10 do 15 ljudi držali crta prema četnicima. Mislim da se tu već počela jasno ocrtavati njihova ideja stvaranja svoje vlastite muslimanske, fundamentalističke države i to jedan mladi narod sasvim sigurno sociološki ne može dokazati da će ići tim ciljem jer mu je to osnovna kohezijska snaga.

Vojna situacija u siječnju bila je relativno pristojna. Tada smo mi razgovarali o tome da li Hrvati koji čine 17 posto pučanstva, koji su spali na 12 posto u to vrijeme, koji su najgore raspoređeni mogu održati sve ove enklave i prijedlozi su bili da se proba točno definirati politička misao da odredimo naše granice i onda počnemo pozivati one i vojsku i narod na te granice, a to je u tom trenutku trebala biti banovina hrvatska.

Poslije Vance-Owenova plana koji se smatrao završnom etapom rješavanja tog problema vojska je bila skoro napola demobilizirana, rat je bio pri kraju što su Muslimani sve iskoristili za daljnje svoje jačanje, pa smo skoro izgorili više nego što smo izgorili.

U tom pogledu se bila snizila svaka razina vojne sposobnosti Hrvatskog vijeća obrane. Vojna situacija danas jest danas s jedne strane pristojna jer je slomljena muslimanska ofanziva koja je išla od Vakufa prema Mostaru sa svim izjavama da će doći do Ploča, pa proširiti malo lijevo, malo desno. U Vakufu ta ofanziva je trajala dobrih mjesec dana – ... jug Mostara, Vakuf, da odsjeku Prozor itd. Na tim prostorima je ona zaustavljena i slomljena, međutim, ostaje prostor ovih enklava koje smo ranije izgubili, a izgubili smo gospodine predsjedniče Fojnicu uz to što su mjesecima svi govorili kako je to miran i dobar suživot, kako je to primjer od UNPROFOR-a do svih ostalih. Tamo naravno nije bilo čvrstine, jer miran suživot se može raditi uz čvrstinu pa je ona pala napadom Muslimana šaptom.

Ista situacija dogodila se u Bugojnu. U Bugojnu smo bili i ja i pukovnik Adrić puno vremena, utvrđujući liniju prema četnicima, a poslije toga je došlo do beskrajnog popuštanja Muslimanima po sistemu neće nas, neće nas, preprodaja nafte itd. Svi ti dokumenti stavljeni su na stol, imenovani su ljudi koji su to radili, međutim, spoj civilne vlasti i njihov uticaj na vojne strukture u tim malim kneževinama koje su stvorene bio je tako velik da je operativa vojnog zapovjedanja bila bitno sužena jer je to takva količina unutra veza i vezica u koje ne možete za kratko vrijeme koje gradu možete posvetiti ući.

Tako je palo i Bugojno usprkos tome što su bili najbolje naoružana brigada Hrvatskog vijeća obrane sa 3 tisuće 700 ljudi, od čega dvije tisuće i 400, 300 ljudi i vojnika, plus tisuću 300 domobrana, tenk, haubice, tisuću granata itd. Sve je palo jer se rasulo iznutra, i tu nije bilo jasne političke misli, o tome što se tu treba braniti kao što pokazuje suprotan primjer, recimo Žepča. Tako je ista situacija bila u Travniku gdje su isto isto tako civilne strukture najčestće, jednostavno kao i u Varešu. To je skupina lopova koja je trgovala, nije ona tražila svoje mjesto nego je to trgovalo gore, preprodavalo, bogatilo se, Pejčinović koji je zatvoren po mom dubokom uvjerenju skupa sa cijelom ekipom trebao je biti streljan jer takva pozicija ne vodi ničemu, oni ako ne bi bili, ovo izlika o Stupnom Dolu samo o tome ću potom, nego se radi o tome da bi oni bili zarobljeni i tako i tako što će se to dogoditi i ostalima, osim tamo gdje su Hrvati izrazito slabi kao što je to Tuzla gdje nemaju nikakve šanse i zapravo su sluge i Usora koja nije sklopila iz ljubavi sporazum s Muslimanima nego upravo zbog toga što nema nikakve šanse ni lijevo ni desno izići. Vojna situacija danas. Mogućnosti su da se za sedam dana počne ofenziva na Vakuf, sa relativno velikom izvjesnošću da se uspije. Istako tako ofanziva prema jugu Mostara sa Blagajem, na negdje prema Bugojnu do Gračanice, a dalje mislim da sa postojećim snagama koje imamo, ne bi moglo ići iako smo mi gore osvojili što lijevo, što desno jedan, zauzimajući neke bolje taktičke položaje, uspjeli nešto napraviti kao i u Mostaru, ostalo je još problem Drežnice koji nije tako jednostavan.

Problem enklave Kiseljak, Kreševo i Vareš je sada relativno pristojan zbog toga što su gore jednostavno jedinice kvalitetne i dobre, Kiseljak i Kreševo – jedinice su dobre, vojni ustroj je dobar, čvrstina vođenja postrojbi je dobra. Ostaje problem da cijelo snabdijevanje gore, cijelu ratnu logistiku vršimo preko srpskih teritorija, trgovinom nafta za oružje i zajedničkim planiranjem nekih akcija gdje Srbi naravno nedaju ljude.

Vojna situacija Žepče je dobra iz jednostavnog razloga što je ta brigada kao i njeno političko vodstvo od početka imalo kristalno jasne stavove tako se ponašalo i nanijelo je velike gubitke, oteretilo napad na Vitez, Busovaču i Novi Travnik. Međutim, dolazi zima, teritorij je dosta velik, srpska vojska je sve slabija tako da smo mi u nekoliko navrata gore su ljudi morali vraćati teritorije koje su Srbi izgubili od Muslimana. Logistika potpuno ovisi o Srbima i oni za zimu traže –

PREDSJEDNIK:

O kome govorite?

SLOBODAN PRALJAK:

O Žepču.

PREDSJEDNIK:

Dajte o problemu Novog Travnika, Vitez...

SLOBODAN PRALJAK:

Novi Travnik najlošija naša enklava, izrazita uska na pojedinim dijelovima, najveći muslimanski interes da je slome jer bi pri tome bili predaleko udaljeni ovi dijelovi. Posebice ih interesira SPS tvornica eksplozivna gdje bi oni preko nje zaokružili cjelokupnu proizvodnju streljiva. Tvornica je minirana, ako bi došlo do pada to bi sve skupa diglo u zrak. S tom enklavom nemamo nikakve veze nego helikopterom, užasni problemi su bili koji su po katkad kulminirali i svadjama i psovka, piloti odlete dva, tri puta, poslije toga, nakon što ih gadjaju često odustaju i ukoliko se u najskorije vrijeme od Kiseljaka prema Busovači ne probije koridor nema nikakvih realnih izgleda da će se gore pri postojećoj logističkoj podršci koja ide helikopterom gdje se može odnijeti 100 tisuća metaka što je izrazito malo, moći održati ta enklava što bi za nas bilo ravno katastrofi. Mi u Bosni i Hercegovini gospodine predsjedniče i gospodo ne možemo imati dva neprijatelja. To je Vitez.

PREDSJEDNIK:

Znam to, ja sam vam rekao tu crtu Novi Travnik, Vitez, Busovača da to treba obraniti i osigurati tu...

SLOBODAN PRALJAK:

Gospodine predsjedniče, kada smo se gore dogovarali jedanputa, ja sam dva puta išao ako se sjećate, čekajući da Hrvatska pomogne sa dva...

... dogovarali jedanput, ja sam dva puta išao ako se sjećate čekajući da Hrvatska pomogne sa dva bataljuna da probijemo onaj koridor prema Fojnici.

Poslije toga je palo Bugojno i znadete koji su sve problemi pri tome iskršavali da se to napravi.

Mi dakle s dva neprijatelja po mom dubokom uvjerenju ne možemo gore. Broj ljudi je kod nas relativno visok na ono što je preostalo. Broj dezertera u Hrvatskoj je preko 12 tisuća, crte prema četnicima se još uvijek mogu držati, iscrpljenost ljudi je velika.

UNPROFOR pomaže Muslimanima da osvoje one teritorije koje ne bi trebalo osvajati od Srba, tako čini mi se radi i njihova ukupna politička igra ovdje, plus novinstvo.

Pomoć Hrvatske trebala bi po mom dubokom uvjerenju biti u brzom ubacivanju nekih jedinica za jednu akciju na sedam dana i poslije toga preko noći izvlačenje.

Drugim riječima, ako bi se uzeo Vakuf, da se uzima Bugojno, jedinice u Imotskom, izvidjanje njihovih- zapovjednika i ostalog, ubacivanje jedinica preko noći udar i poslije toga odmah izvlačenje natrag.

Što se tiče ovog ostalog funkcioniranja gospodine Predsjedniče mislim da u glavnom stožeru se nalaze tri čovjeka, osim što nije prisutan general Matić, koja sva tri bi trebalo smjeniti u skorije vrijeme.

Zašto? General Tole, mislim da je poslije zatvora i onih bitaka umoran, iscrpljen i u fizičkom zdravlju, povraćanju itd., često pokazuje da bi za 15-ak, 20 dana trebalo naći zamjenu.

Isto se to odnosi i na mene. 27 mjeseci ja sam isto neprestano u igri. Mislim da više nisam onaj prije šest, sedam mjeseci. Postoji još, umoran sam, nemam više ni onoliko snage ni onoliko agresivnosti koliko bi u ovoj postojećoj situaciji trebalo.

Dalje, zbog načina na koji su ovdje jedinice, a to više je to narod koji je obukao uniformu još uvijek nego što je to regularna vojska. Ja poznajem trećinu svojih jedinica i sada kada smo nešto sagradili čini mi se da bi trebala doći ekipa koja bi im iz manjeg poznavanja nabijala nešto drugačiju stegu, nego što to više mogu ja, jer sam ja sa trećinom svoje vojske u prijateljskim odnosima.

Isto tako se mislim odnosi i na generala Petkovića, gdje su se i na toj razini, a čini mi se i na široj razini počele javljati slijedeće stvari. Ljudi su umorni, pa i oni sitni animoziteti koji se pojavljuju prerastaju u sukobe i netrpeljivosti, koje čini mi se počinju razarati pomalo i vojnu, a i ukupnu civilnu strukturu Hrvatske zajednice Herceg Bosna.

U tom pogledu ja mislim da bi u vojnom dijelu i civilnom dijelu trebalo napraviti velike rezove, promjena ljudi, promjena vlade, zamjena, promjena mjesta unutar toga, jer čini mi se da ovako kako sada izgleda bez obzira na velike analize mi ćemo doći u poziciju da ćemo samo gubiti. To znači precizno definirati politiku spram Muslimana, a tvrdim da je ona fundamentalistička i da će nastojati uzeti što veći teritorij.

...

PREDSJEDNIK:

Od Kiseljaka prema Busovači, i od Gornjeg Vakufa prema tamo.

SLOBODAN PRALJAK:

Dobro, ali tamo je uže znadete gospodine Predsjedniče, a ovo ovdje treba vidjeti.

Druga stvar, još samo da jednu rečenicu kažem. Gledajući Srbe koji država između ostalog scenografija, oni imaju svoje tri televizije, oni imaju svoje ministre inozemnih poslova, oni imaju svoje skupštine, oni jednostavno izgledaju na nešto bez obzira koliko je to unutra šuplje.

Isto tako se to događa i sa Muslimanima. Treba vidjeti kako oni tamo onu vladu postroje, kakvi su to smokinzi, kravate itd.

Mi smo u tom pogledu gospodine Predsjedniče sve više počeli ličiti ukupno zajedno svi skupa na zemljoradničku zadrugu. To nije dopustivo i u tom pogledu treba promijeniti cjelokupnu scenografiju ove države koja se zove Hrvatska republika Herceg Bosna. Hvala.

Sudac Antonetti: Svjedoče, prije nego krenemo na Posavinu, to što nam govorite je vrlo interesantno. Vi ste jedan od rijetkih svjedoka koji je dobrovoljac i koji sada priča priču. Znači, otišli ste u Mostar s 9 drugih momaka koje ste odabrali. Bilježim da tamo ima 5 Hrvata, 3 Srba i 2 Muslimana. Ali vi idete u Mostar, ali molim da nam kažete što ćete tamo braniti? Mostar je u R BiH, nije u Hrvatskoj. Zašto vi tamo idete? Molim da nam kažete što vas je motiviralo da idete tamo? Je li general Praljak koji je rekao da vas treba i biste li vi skočili s mosta zbog njega ili ste zaista išli tamo da nešto branite? Ako je potonje, molim da nam točno kažete što biste tamo branili?

O: Nisam imao razloga da idem niti da išta branim. Nitko mi nije rekao da idem i da tamo vodim rat. Rečeno mi je da tamo pokušam i ustanovim jedinice da obučim njihove zapovjednike i to je bilo sve. Nismo bili angažirani u nikakvim vojnim operacijama tamo dolje.

Sudac Antonetti: U redu, pošteno. Je li to bila strana država ili je to bila napomena koju jednostavno niste uzeli u obzir, koja nije bila uzeta u obzir u tom trenutku?

O: Ne znam što mislite. U HV-u je također bilo momaka iz BiH i u tom trenutku svi smo mislili da se borimo protiv istog neprijatelja, JNA. Da se jednostavno izrazim, tek nakon sukoba Hrvata s Muslimanima su počela biti postavljena pitanja. Ali u tom trenutku nitko nije razmišljao na taj način. Jednostavno smo otišli da pomognemo ljudima tamo dolje da spriječimo da se njima dogodi ono što se dogodilo nama i da im pomognemo da se pripreme. Mi smo samo htjeli prenijeti naša iskustva, znanje i da primjenimo naše iskustvo kako bi spriječili da se njima dogode stvari jer su se već dogodile nama i nismo htjeli da se ponavljaju.

Sudac Antonetti: Kažete nam da je prema vašem mišljenju neprijatelj bila JNA i o ničem drugom niste zapravo razmišljali i to je razlog zašto ste otišli u Mostar?

O: Naravno. Tako su i dva momka Muslimana išla sa mnom kako bi pomogli svojim prijateljima da se brane od JNA i to je bio jedini motiv koji smo imali.

Sudac Antonetti: Kad vas je general Praljak pitao da dodjete, je li rekao: «JNA je oko Mostara, u opasnosti je, moramo otići tamo» ili je li rekao «Moramo otići u Mostar jer su Hrvati u Mostaru koji bi mogli biti u opasnosti?». Što je točno rekao?

O: Gdin Praljak mi je poslao poruku kojom je molio da dodjemo i da pomognemo ljudima da se organiziraju. Niti je spominjao Hrvate niti Muslimane. Bilo je vrlo jasno tko je koga napadao. Nije mi trebao reći da JNA dolje i da su se spremali da napadnu Mostar. Znali smo to, nije nam on trebao reći.

Sudac Antonetti: Ali mislim da sam razumio da kad ste došli dolje da ste izvršili svoju misiju ali ste vidjeli da su Muslimani jedva surađivali a trebali su raditi s vama rukom

u ruci kako bi došli do zajedničkog cilja. Znači, to ste našli – percipirali ste Muslimane kao da se pomalo opiru što se tiče zajedničke obrane; je li to to?

O: Ja sam vojnik. Nisam političar. Ne želim ulaziti u razloge zašto su odbijali da surađuju. Došao sam dolje i pokušavao im objasniti kako ustanoviti linije. Odbijali su slušati. Vratio sam, podnio izvješće generalu i on je rekao, u redu, ne moraš više ići dolje.

Sudac Antonetti: Izabrali ste dva Muslimana ja bih volio znati jeste li to raspravili s njima kako bi saznali zašto Muslimani nisu htjeli surađivati? Jeste li ih pitali? Jeste li pitali ta dva Muslimana koje ste izabrali koje je bilo njihovo mišljenje?

O: Ništa ih nisam pitao.

Sudac Antonetti: U to vrijeme, jeste li pokušali i razumijevali njihove motive i je li to zaista bilo van okvira onoga što ste trebali činiti?

O: Nisam osjećao da bih na ikoji način mogao utjecati na njih, stoga više o tome nisam razmišljao.

Nika Pinter: Znamo da ste išli u Posavinu. Kada je to bilo i pod kojim okolnostima? Također me zanima vremensko razdoblje vašeg odlaska?

O: Otišli smo 3. 7. 1992. U tom trenutku tako je to funkcioniralo u vojsci. Momci, u autobuse! Vodimo vas na teren! Nikad to nije bilo najavljeno dan-dva ranije. A onda u drugom selu, rekli su nam da ćemo ići u Slavoniju ili preciznije, u Slavonski Brod. Tamo smo stigli, gdin Praljak nas je čako i rekao mi da uđem u autobus i rekao momcima da je njihov izbor hoće li prijeći ili neće. Ja sam tako učinio. 50% vojnika je prešlo a drugih 50% nije.

P: Znae li je li tih 50% koji nisu prešli jesu li bili podvrgnuti nekom stegovnom postupku, jesu li zbog toga bili kažnjeni?

O: Ne, nitko nije bio kažnjen. Ljudi su nastavili raditi. Neki od njih su radili do dana današnjeg, neki su umirovljeni, neki su bili ubijeni. U svakom slučaju nitko nije bio kažnjen zbog toga. Nitko nije imao nikakvih problema. Dat im je izbor, prijeći ili ne.

P: Zašto su prešli, recite, molim.

O: Tadašnji zapovjednik satnije nam je rekao a mi smo očito vidjeli da je Sl. Brod razoren. Projektili su padali po nama kako smo se približavali i rekao nam je da po vojnom pravu/zakonu možemo otići 30 km u dubinu neprijateljskog teritorija ako netko gađa naše gradove s tog teritorija, to je bio razlog, činjenica da se gađaju hrvatski teritoriji iz tog područja. Drugi je razlog bio što je general bio tamo, naravno.

P: Upravo ste rekli da je general bio tamo; da?

O: Da.

P: Kad ste stigli u Posavinu, jeste li se sreli s generalom? Možete li nam objasniti tu situaciju? Jeste li osobno išli na prvu crtu? Jesu li vam pokazali gdje ići? Jeste li već znali gdje je bila prva crta? Kako se to dogodilo?

O: Naravno da sam znao gdje je prva crta. Otišli smo tamo tijekom noći, došli smo u noći i general nas je osobno vodio oko prve crte i pokazao nam što smo mogli vidjeti u mraku.

P: Kako je to izgledalo, kad ste gledali na prvu crtu? Sjećate li se još, ako ne, nije važno?

Sudac Prandler: Ispričavam se. Nije baš najjasnije kad ste pitali o odlasku u Sl. Brod i kad vam je svjedok odgovorio. Vjerujem da je pitanje bilo da su možda prešli na srpski teritorij, a ne u Sl. Brod, ali na srpski teritorij... citiram

«Projektili su padali po nama kako smo se približavali i rekao nam je da po vojnom pravu/zakonu možemo otići 30 km u dubinu neprijateljskog teritorija ako netko gađa naše gradove s tog teritorija, to je bio razlog, činjenica da se

gađaju hrvatski teritoriji iz tog područja.» Moje pitanje je; koje je to područje bilo? Kako sam razumio, bila je to akcija protiv Srba ili JNA sa srpskog teritorija, ali možda griješim.

P: Molim da svjedok odgovori.

O: Ne, ne, na točki gdje smo prešli, to je bila hrvatska Posavina, hrvatska sela, hrvatsko stanovništvo.

P: U kojoj je državi Posavina?

O: U Hrvatskoj.

Sudac Prandler: Da da, govorim da je Sunja hrvatski teritorij a onda ste prešli kroz Posavinu, to je Bosna, teritorij BiH. To bih želio da objasnite.

P: Je li to dio srpskog teritorija ili je to teritorij BiH?

O: To nije srpski teritorij. To je teritorij BiH.

P: Tko je živio na tom teritoriju?

O: Većina su bili Hrvati i Muslimani.

Sažetak dijela svjedočenja Miroslava Crnkovića u predmetu IT-04-74

... Svjedok je izašao pozdraviti se s njim. Povukao ga je Praljka na stranu i rekao: «Crni, uđi u bus i reci dečkima tko želi neka ide, tko ne želi, vrati u bus, vraća se nazad.» Svjedok je ušao, i tim riječima rekao: «Dečki, treba ići prijeko.» Kad braniš jedan grad, tri, četiri čak možeš 30 kilometara ideš u dubinu... Znači ako se granatira, kao što se granatira Slavonski Brod, danonoćno djeca su ginula, ono ljudi, civili nedužni – ti trebaš ići prijeko u Bosanski Brod. Uzmimo 50% se vratilo. Išli su dragovoljno. Svi su išli dragovoljno. Tamo je već bilo naše vojske. Prešli su. Savu, zapovjedništvo je bilo u jednoj školi. U Bosanskom Brodu.

Praljak je sa svjedokom išao da mu pokaže liniju. Pješice su išli po autoputu; cijelu noć su bili na cesti.

To nije bila linija, to je bilo previše rupa između. Tu je bio pravi rat, bilo je mrtvih i pucanja. Vidiš ih na 20 metara. Sunja – mi smo se poslije smijali kad smo rekli da smo bili u Sunji u ratu.

Stanje, što se tiče vojske, bilo je isto kao i u Mostaru: domaći – slabo. Bile su neke muslimanske postrojbe dolje, bila je jedna muslimanska tamo, domaća. Ja mislim da su tamo od Koliba bili. Ja mislim da je to skroz muslimansko. To ti je ono, spaljena zemlja. Tamo nemaš ništa. Mi smo bili u jednom selu, Žeravac se zove. Ima 30-40 kuća. Ni jedna kuća nije cijela bila, ni jedna, apsolutno ni jedna. Sve je bilo spaljeno. Mi nismo imali gdje spavati. Spavali smo u svinjcu. Svaka je kuća imala podrum.

Svjedok je bio prisutan kada je dvije, tri kuće od njega pogodila dečkima, Vukovarcima, granata kroz prozor od po-

druma. Unutra ih je šest bilo. Bile su, danonoćno borbe. Tu ti je ranjen i Sven Lasta, glumac, pokojni. Svjedok je bio kod Praljka, na sastanku i kad se vratio u dvorište gdje je inače bio, vidio je da svi leže – a nije znao da ih je sasuo, VBR par sekundi prije nego što je ušao u dvorište. Vidio je ranjene i mrtve. Sat vremena prije moga ranjavanja ...

Opuženi Praljka: Dobar dan, časni suci. Hvala vam.

Unakrsno ispitivanje gđina Praljka:

P: Dobar dan, generale Filipović. Pokušat ću biti što precizniji u jasnoći svojih pitanja, poput švicarskog sata. Tako da, samo recite, «da», «ne» ili «ne znam».

Evo prvog pitanja. Rekli ste da je u svibnju 1992 u Travnik došlo 50-ak buseva s 1500 muslimanskih vojnika. Moje pitanje je iz koje su zemlje došli u Travnik?

O: Došli su iz Hrvatske. Nisu mogli doći niti iz jedne druge zemlje.

P: Zna li, ti autobusi što su došli, jesu li oni većinom imali hrvatske registarske tablice ili BH tablice?

O: Isključivo hrvatske tablice.

P: Zna li gdje su se zadnje skupili prije nego što su došli u BiH?

O: Ne.

P: Zna li kojom su rutom išli prema Travniku? Pored čega su prošli?

O: Ne znam to. Mogli su doći sa strane Prozora, Makljena, Gornjeg Vakufa, Novog Travnika, Travnika.

P: Preko Vran planine, slijedivši put spasa, je li to točno?

O: Da, Tomislavgradski put spasa.

P: Ljudi koji su bili tamo, jesu li nosili vojne uniforme kada su došli i jesu li imali oružje?

O: Obe grupe su imale uniforme i oružje i već su bili jedinica.

P: Možemo li stoga zaključiti da su oružje dobili u Hrvatskoj kao i uniforme i da su postali jedinica za vrijeme nametnutog embarga UN-a?

O: Točno.

P: Zna li je li itko iz Sarajeva, vlada, ministri ili već tko, dao ikakav novac da bi se nabavilo oružje, uniforme, autobusi, bageri pored puta spasa ili jeste li vi osobno ikada kao vojnik HVO ili netko drugi dobio ikakvu naknadu ili materijale, oružje i tako dalje od, kako zovemo, vlade u Sarajevu?

O: Vlada u Sarajevu nema nikakve veze s ovom temom, s dolaskom jedinica u Travnik.

P: Jeste li vi, kao HVO srednje Bosne, ikad primili ikakve plaće od središnje vlade, ili oružje, obuću, uniforme, išta?

O: Nikad ništa.

P: Jučer smo vidjeli dokument o tipu oružja u posjedu Armije BiH, moje pitanje bi bilo sljedeće: u Bosni i Hercegovini, je li postojala ikakva tvornica pod kontrolom A BiH ili HVO koja je proizvodila puške, automatske puške, lake mitraljeze, protuavionske topove, topove s jednom, dvije,

tri ili 4 cijevi, Bofor oružje, ZIS višecijevne bacače granata, topove ili haubice, haubice od 105, 122 i 150 mm, rakete Zolja, Maljutka rakete, Osa rakete, RPG ili ručne bacače granata, bilo što slično ovome? Je li se išta od toga proizvodilo u BiH?

O: Ništa osim u tvornici «Bratstvo» o čemu sam govorio jučer. Ništa se od ovoga nije moglo proizvesti u BiH osim dijelova topništva velikog kalibra u tvornici «Bratstvo» u Novom Travniku. Tako da, kad sam rekao o tvornici «Bratstvo» i topništvu velikog kalibra, mislio sam reći da se to proizvodilo ranije. Međutim 1992. i 1993. to nije bilo moguće. Ne znam doduše o 1994.

P: Gđine Filipović, zalihe gotovih proizvoda u «Bratstvu» kako se to podijelilo između A BiH i HVO?

O: Mislim da sam to već objasnio. Osnovno je bilo ovo: morali smo se složiti oko jednoga mišljenja što se tiče raspodjele tog brojnog oružja kao i oko političkih i vojnih aktera na obje strane kao što su Genjac, Tamburić i neki drugi pojedinci. Jedna trećina je otišla A BiH u Visoko na njihovo centralno odlagalište. A jedna trećina je ostala meni u području u kojem sam ja bio zapovjednik da bi se podijelilo s Muslimanima i tako se i dogodilo.

P: Znači zadnja trećina bila je podijeljena između A BiH i HVO u području u kojem ste vi bili odgovorni, točno?

O: To je točno.

P: Ako bi to oružje koje ste vidjeli u posjedu A BiH moglo biti oduzeto od četnika, ili recimo da je moglo biti tamo od ranije ili je možebitno došlo iz Hrvatske? Imate tri mogućnosti ovdje, koji je točan odgovor, A, B ili C?

O: Pa, može biti svaki odgovor djelomično, ali u 90% pouzdanosti odgovor je C ili pretposljednji.

P: Znači da je 90% oružja došlo iz Hrvatske, je li to vaša odgovor?

O: Da, to je moj odgovor.

P: Je li a BiH imala komunikacije kao što su paket veza ili satelitski telefoni?

O: Da, imali su.

P: Je li ta komplicirana i sofisticirana elektronska oprema proizvedena u BiH ili je dopremljena iz Hrvatske?

O: Nije bila proizvedena u BiH. Došla je s teritorija Hrvatske.

P: Dobro. Generale Filipović 1993. palo je Jajce ili 1992. Jeste li odmah nakon pada Jajca, vidjeli mene u Travniku?

O: U Travniku.

P: HVO Travnika, gdje je završio? Je li ostao u području Travnika i Bugojna? A HVO Jajca, snage HVO-a iz Jajca nakon što su poražene, jesu li ostale u Travniku ili su išle prema Hrvatskoj?

O: Budući je do toga trenutka Jajce vidjelo žestoke borbe i postavilo ljude na 100 km bojišnice, bilo je 4000 boraca, pola njih je bilo u HVO-u pola u A BiH ili TO-u; tih 4000 boraca je došlo u područje Travnik. A što se tiče HVO-a iako smo ih pokušavali zaustaviti tamo i nagovoriti ih da ostanu, oni su otišli putem spasa za Hrvatsku a muslimanski borci iz Jajca su ostali u području Travnik a neki od njih u području Zenice.

P: Je li se ista stvar dogodila s hrvatskim i muslimanskim civilima, narodom? Je li točno da su civili, Hrvati iz Jajca otišli u Hrvatsku a da su muslimanski civili otišli u područje Travnik, Bugojna, Zenice i ostalih?

O: Borci ne bi bili otišli da su civili ostali. Borci su otišli jer su i civili odlazili and muslimanski su civili ostali u području.

P: Upravo ste o tome razgovarali. To je narušilo etničku ravnotežu i stvorilo mnogobrojne probleme, ta činjenica. Je li točno da su izbjeglice koje su protjerane iz srednje Bosne dodatno zakomplicirale stvar i napravile problem?

O: Problem izbjeglica koje su dolazile s drugih područja je već bio prisutan tamo. Međutim kada su Muslimani iz Jajca došli u to područje a govorimo o više od 20 000 ljudi iz cijele općine Jajce, to je bio završni udarac odnosima među ljudima u dolini Lašve.

P: Znači suočeni smo s tezom tužitelja da je Praljak došao tamo kako bismo okupirali to područje, protjerali Muslimane i pripojili cijelo područje Hrvatskoj. Moje pitanje vama je sljedeće: logički govoreći, kako bi bilo moguće da ostavimo cijelu naoružanu brigadu da ona uđe u područje, ostavimo svoj narod, borce i civile, da odemo i da ostavimo navodnog protivnika da ostane tu; sve to kako bi mi napali Muslimane i protjerali ih s područja. Nije li to nelogično, po vašem mišljenju?

O: Pad Jajca nije značio samo pad općine Jajce, nego i dijela općine Travnik i ostalih 10 000 ljudi, kao i pad područja koje je isključivo branio TO ili A BiH. Prve crte HVO-a su bile čvrste a oni su odbijali nailazeće napade od strane Srba. I kad ste došli u to područje pomogli ste Muslimanima više nego Hrvatima jer su se Hrvati čvrsto držali, iako ste i nama pomogli, jer ste osobno posjetili dvije važne kote na kojima ste mogli vidjeti da se HVO čvrsto drži u obrani područja srednje Bosne.

P: Sada, gdine Filipović, molim lijepo da kažete časnom sudu jesam li ja uspio više pomoći A BiH i stvoriti kooperaciju tamo, to je pod A; pod B jesu li Srbi gađali Travnik i do koje mjere? Molim da prikazete tu situaciju časnom sudu, što smo činili i što sam ja ukratko radio na tom području. Jesmo li uspjeli spasiti Travnik, na primjer?

O: Pa, TO ili ABiH je u Travniku bila na granici potpunog rasula jer se upravo dogodilo to što sam objasnio. Jedna trećina općine Travnik je bila očišćena od ljudi a posebno je

tu bila i nemogućnost Hamandjića, Softića i drugih jedinica koje su tamo držale prvu crtu. Panika je vladala u tom području. HVO nije bio mirne glave što se toga tiče, jer je situacija bila iznimno teška. Dva dana nakon pada Jajca, A. Izetbegović je izjavio da se HVO treba kriviti za pad Jajca, što je bilo blasfemično, kao i neke druge njegove izjave. Osobno mi je to tijekom rata najteže palo, činjenica da je Jajce palo, jer sam uložio mnogo vremena i životne snage, i bio sam i ranjen a moji uložili su bili u obrani područja oko Jajca. Pad Jajca je u pitanje doveo i obranu Travnik koja do tog trenutka nije bila ugrožena.

P: Gdine Filipović, ja sam bio dobrovoljac, visoki časnik u Hrvatskoj vojsci, pomoćnik ministra obrane. Koji je visoki časnik A BiH koračao sa mnom na vrhovima planina, prisiljavao ljude da kopaju rovove i organizirao obranu? Tko je, među činovima A BiH časnika bio tamo sa mnom?

O: Nitko, niti jedna osoba.

P: A gdje su bili Valentinih /tako piše/ 3 bataljuna i zašto nisu napali Komer i produžili koridor prema Jajcu? Tko je bio Lendo? Je li on imao tri rezervna bataljona i zašto nije napao Komer ranije i time proširio koridor prema Jajcu?

/Alaburić ispravlja transkrip – nije Valenta nego Lendovih tri bataljuna/

O: Već sam rekao da nije bilo organizacije u Travniku i Novom Travniku, tako da Novi Travnik nije u principu trebao podnositi nikakve posljedice od pada Jajca. A bataljuni na koje se pozivate, su trebali biti aktivni. A sada zašto nisu bili aktivni, ja to sada ne mogu reći. Međutim imali su vrlo povoljnu poziciju jer smo mi držali Mravinjac, koji je udaljen 3 do 4 km zračne linije a Komer je strateška poveznica od doline rijeke Lašve do Vrapca.

P: Zna li možda gdje je bila Lendova obitelj kada su se odvijale ove borbe?

O: Ne znam. Znam da su Lende velika obitelj u Opari. A sada gdje je bila njegova obitelj, zaista ne mogu reći.

P: Sada, dok smo sve to organizirali, koliko je projektila koristila srpska vojska na Travnik dnevno? Koliko je projektila padalo na Travnik od srpske strane?

O: VRS je imala položaje oko Travnik, dalekometnu artiljeriju i srednje dalekometnu artiljeriju. Nekih 100 teških projektila je padalo na grad svaki dan.

P: U redu. To sam htio saznati od vas o Travniku. Jesmo li izvukli ranjene, sve ranjene, jesmo li se pobrinuli o njima i jesam li ja nakon toga ostao u tom području? A prema vašem najboljem sjećanju koliko sam ja bio energičan u naporima uzajamnog približavanja HVO-a i A BiH?

O: Nisam mogao slijediti sve vaše aktivnosti, toliko ih je bilo, ali znam da ste imali cjelokupan utjecaj, odnosno vaš dolazak je imao utjecaj u odnosu na srednju Bosnu.

P: Je li bio pozitivan ili negativan?

O: Ne mislim da bih mogao imati ikakve dileme tu. U potpunosti je bio pozitivan, bili ste pozitivno involvirani u svim pitanjima obrane.

P: Pogledajte dokument 4D01611, molim. Jučer smo imali pitanje gdje je bio Izetbegovićev potpis?

14. lipnja, je li tada Travnik već pao?

O: Prešao sam iz Kiseljaka 10. a 11.6. bio sam angažiran u žestokim borbama kako bi stabilizirali crtu i spriječili suprotnu stranu da dublje prođe.

P: Recite mi, krajem ožujka i početkom travnja 1993, jeste li me ponovno vidjeli u Travniku?

O: Da. Bio sam iznenađen kad sam vas vidio da se krećete okolo sasvim normalno, bez ikakve pratnje ili sličnog. Išao sam prema vama a vi ste sjedili ispred kafića gdje nitko u principu ne sjedi i sjedili ste tamo sami. To nije nešto što smo mi tamo uobičajeno radili, niti koji od naših zapovjednika niti bilo tko drugi.

P: To je točno. I ja se toga sjećam, gđine Filipović. U Travniku, koji je bio omjer HVO vojnika u usporedbi s A BiH, 17. jedinice? Koji je bio omjer obiju strana u Travniku, u travnju 1993?

O: Omjer je bio 5:1, otprilike, u korist A BiH.

P: Što je s omjerom stanovništva, Hrvata, Bošnjaka Muslimana; koji je bio omjer u to vrijeme?

Bio je sedmi juni 1993. godine. Te noći sam planirao da odem ranije na spavanje, jer sam već u dva sata ujutro morao krenuti ka Kiseljaku. Vozilo UNPROFOR-a je dogovoreno da me preveze preko aerodroma, a do jutra trebamo preći Igman. U 10 sati je sastanak sa Milivojem Petkovićem, zapovjednikom HVO-a u bazi UNPROFOR-a u Kiseljaku. Ali, nekako mi se ne da...

Brzo su proletjela gotovo četiri sata i negdje oko 23, iznenadio me zvuk telefona. Poziv predsjednika Izetbegovića. Uvijek se predstavi i kaže: «Alija Izetbegović na telefonu», mada zaista nema nikakve potrebe. Toliko smo već puta razgovarali telefonom.

«Šta radiš, Halile?», pita Predsjednik. Kratko mu rekoh da se upravo spremam za malo odmora, pošto moram rano ustati. «Ne moraš žuriti», kaže mi, «taj sastanak ionako nije toliko važan, a imamo ujutro jedan važniji posao koji moramo obaviti ovdje u Sarajevu».

To jutro, kad sam u osam sati saslušao prvo referisanje u Operativnom centru i izdao potrebna naređenja, imao sam jedan dosta neugodan razgovor sa generalom Morillonom i Ganićem. Začudo, Ganić je ovaj put bio vrlo jasan i odlučan. Podržao me je kad sam odbrusio Morillonu: «Ukinite embargo koji važi samo za Bosnu, odnosno samo za Armiju BiH, pokupite tu svoju skalameriju koju zovete UNPROFOR-om i idite odakle ste i došli. Nas ostavite, brzo ćemo se mi dogovoriti i sa ustašama i sa četnicima čija je Bosna. I bit će brzo mirna Bosna.»

Delimustafić, MUP i nasljednici

Čak se može reći da su se u MUP-u krili nosioci specijalnog rata, izazivači sukoba unutar našeg odbrambenog sistema i proizvođači «neprijatelja» od bosanskih patriota. Može li biti slučajno da Juka Prazina, kao poznati sarajevski kriminalac, postane komandant rezervnog sastava specijalne jedinice policije? Bilo je toliko sposobnih aktivnih policajaca koji su bili uključeni u pripreme za odbranu zemlje. Zašto ne oni, već Juka? Kada se konačno odlučilo da Juka nije za policije – Juka je unaprijeđen: Predsjedništvo države imenovalo ga je za komandanta specijalnih jedinica Armije.

O svemu ovome, svakodnevno sam govorio Predsjedniku, ali i na svim sjednicama Predsjedništva pokretao sam ova pitanja i tražio pomoć. Uzalud. Stvari su išle nekim svojim tokovima. Pa zar Sarajevo nije opljačkano, a da nijedan četnik nije ušao u grad? Ili: koga bi trebalo pitati, ako ne upravo MUP, otkud roba (kafa, cigarete, alkohol) iz Srbije i Crne Gore na sarajevskim pijacama usred blokiranog grada?

– Delimustafić je vrlo vješt trgovac i neka radi u ovom Ministarstvu, ovdje može biti koristan. A iskazao mi je ovih dana u više navrata lojalnost – završio je Predsjednik ovaj naš razgovor. Na putu do kancelarije zbunjeno sam razmišljao da li je to moguće: pa, on zna da je Alija Delimustafić na Vladi verifikovao dogovorenu odluku sa Aleksandrom Vasiljevićem da JNA zaštiti sve TV releje i na taj način ih sve okupira?! Zna i za odluku Vlade RBiH o izdvajanju trideset miliona maraka na račun Ministarstva unutrašnjih poslova za opremanje rezervnog sastava i da od tog novca nije gotovo ništa od naoružanja i opreme nabavljeno. A negdje krajem februara 1991. godine, kad je najviše trebao, rezervni sastav policije je u najvećem dijelu Republike raspušten pod izgovorom da nema novca za plate. Zna takođe da je Delimustafić dogovorio sa Petrom Gračaninom, saveznim ministrom za unutrašnje poslove i Aleksandrom Vasiljevićem, načelnikom uprave vojne bezbjednosti JNA (čitaj KOS-a), u drugoj polovini 1991. godine, dolazak oko 100 inspektora iz Saveznog SUP-a (opet KOS) koji su potpuno paralisali rad na odbrambenim pripremama. Da je sa njima takođe dogovorio zajedničke patrole MUP-a RBiH i JNA, pa nam je u PL-u bio gori naš MUP nego KOS, jer ovdje nikad ne znaš na koga ćeš da naletiš. Pa, on zna da je upravo Delimustafić u saradnji sa ministrima iz SDS-a i HDZ-a zadržao Hajru Balordu na mjestu guvernera Narodne banke BiH, uz istovremenu odluku Vlade o produženju roka za zamjenu starih novčanica.

Znakovito je kako se u to vrijeme ponaša Fikret Muslimović koji je tada načelnik KOS-a u 4. Korpusu JNA i najbolji stručnjak za muslimanski nacionalizam u JNA. Sastanku kolegija komandanta korpusa u ljeto 91. godine, pored ostalih saradnika i pomoćnika, prisustvuju i pukovnici Vehbija Karić i Muharem Nadžak, i naravno, potpukovnik Fikret Muslimović. Na kraju sastanka, sjećaju se i Karić i Nadžak, ustaje Muslimović, i na iznenađenje svih, obraća se komandantu korpusa Vojislavu Đurđevcu, moleći ga da njegovu obraćanje shvati kao lično. Muslimović tada «osuduje fundamentalističku politiku na čelu sa Izetbegovićem» i «fundamentaliste» markira kao razbijače Jugoslavije. Izražava svoju spremnost da se bori protiv takve politike i traži, ukoliko je potrebno, da ne ide na školovanje u ratnu-generalnsku školu, za koju se upravo pripremio, svečano se zaklinjući da «nikad neće biti Alijin vojnik». Prisutnima nije bilo jasno zašto Muslimović govori kada ga niko ništa nije pitao. Čak je, kažu, i Đurđevac pomalo zbunjen zaključio sastanak.

Ovakav razvoj događaja i ponašanja JNA ima svoju pre-distoriju. Još ranije se na saveznom vrhu dešavaju važna personalna pomjeranja. Nikola Ljubičić, koji je nakon Titove smrti po sili zakona penzionisan, postaje predsjednik Predsjedništva Srbije, a zatim član Predsjedništva SFRJ. Da bi se shvatio značaj ovog čina, treba se u nekoliko rečenica osvrnuti na Ljubičića. On se punih dvanaest godina nalazio

na čelu JNA, i mada svoju oficirsku karijeru nije počeo kao pripadnik Kontraobavještajne službe, političku je karijeru završio u njenom duhu. KOS, koji će vremenom postati najmoćnija obavještajna organizacija u SFRJ, preko Nikole Ljubičića je polagao račune direktno Titu. Ivan Stambolić svjedoči: «što je vrhovni komandant više malaksavao, to je njegov vojni ministar postajao sve suvereniji. Stekao je nad KOS-om potpunu kontrolu i gotovo samostalno vodio u Armiji kadrovsku politiku, unapređivao, razmeštao komandante». «Ljubičić je preuzeo sve poluge moći», zaključuje Stambolić «nakon ishoda Osme sednice CK SK Srbije» i tvrdi: «Ne samo što on tamo (u JNA, op.aut.) još uvek drži konce KOS-a, u međuvremenu je stavio šape i na državnu bezbednost u Srbiji» («Put u bespuće», I. Stambolić, str. 185. i 187.).

Ponašanje čelništva SDS i HDZ u BiH, a naročito četničkih i ustaških jedinica u ratu od 1992. do 1995. godine su najbolji dokazi istrajavanja u dogovoru o podjeli BiH. Oni jednostavno nigdje nisu međusobno ratovali, ali su zato dobro saradivali. Zanimljiva je priča o Stocu, ali i Mostaru. Po prvom dogovoru četnika i ustaša, Stolac je pripao četnicima. Ustaše su se povukle iz grada i četnici su ušli bez ispaljenog metka. Nakon toga su se ponovo dogovorili: onda su se četnici povukli iz Stoca, a ustaše u njega umarširale. I danas su tamo. I u Mostaru bi bila identična priča da se bosanske patriote nisu pobunile. No, u svakom slučaju, četnici su se po svom dogovoru sa ustašama povukli na granicu Splitske banovine, na Podveležje. Na dodirnim linijama u Stocu, Kiseljaku, Konjicu, Varešu, Žepču... četnici i ustaše se druže, trguju, razmjenjuju informacije i ratuju zajedno protiv Armije RBiH. Ako se problem fokusira i izdvoji samo SDA – može se postaviti čitav niz pitanja koja jasno ukazuju na konstantno prisutnu želju za svojim, vlastitim beglukom: da li može biti slučajno da od nastanka SDA do danas, zvaničnu politiku države vodi nezvanična siva eminencija poznatija kao zagrebačka grupa? Da li je slučajno dr. Mustafa efendija Cerić, nekadašnji imam zagrebačke džamije, na nelegalan način postao reis u BiH? Da li je slučajno Fikret Muslimović, nekad ključni kadar KOS-a, najjače podržan baz iz krugova IVZ-a? Nacionalni tjednik Ljiljan, Muslimovića je promovisao u jedinicu mjere bosanskog patriotizma. I tako redom. Sve do časa kada se mora priznati da Bosna i Hercegovina danas izgleda baš onako kako je KOS želio: isparcelisana po etničkim crtama, bosansko pitanje svedeno na humanitarno, a bošnjačko na islamski problem u Evropi. Kasnije je recimo, Muslimović zajedno sa Zijadom Ljevakovićem, odigrao ključnu ulogu u prevaspitavanju Armije na isključivo stranačku, odnosno – njemu se u zasluge mora pripisati ideologizacija Armije i njeno pojačavanje mudžahedinima. Njegovim djelovanjem kompromitiran je čitav niz institucija: između ostalog i Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca. Inicijativni odbor za osnivanje ovog tijela, vjerovali ili ne, činili su: Fikret

Muslimović takav kakav jeste, Atif Purivatra, penzionisani pukovnik bivše JNA, Mujo Kafedžić i naivni Avdo Hebib.

Zahvaljujući stvorenoj vojnoj organizaciji na cijelom prostoru RBiH, uspjeli smo, za samo nekoliko mjeseci, od aprila do septembra '92. godine, stvoriti Armiju od pet korpusa sa velikim brojem jedinica i sloboditi 58 odsto zemlje. U ovo je uračunata slobodna teritorija pod kontrolom Armije i HVO-a, pošto tad još nije bilo sukoba sa HVO. Kad su u Glavnom stožeru HVO i Hrvatske vojske uvidjeli da od dogovora Tuđman–Milošević nema ništa, krenuli su u sukobe sa Armijom i 25. oktobra '92. godine ustaške jedinice su ušle u Prozor.

Bosanski patrioti su za isto vrijeme imali Armiju od pet korpusa sa oko 250.000 boraca, koja se uspješno nosila sa zločincima na dva fronta. Ovakvih primjera u istoriji nema.

Tokom cijele 93. brojno stanje naše Armije iznosi 261.500 boraca, da bi taj broj krajem 1993. godine a naročito 1994. godine počeo da se smanjuje po različitim osnovama: nekontrolisano, stihijsko i olahko davanje radnih obaveza, odsustava i odlazaka u inostranstvo, oslobađanje od službe u Armiji po osnovu nesposobnosti, pa čak nedozvoljeno veliki broj dezerterstava i neopravdanog odsustvovanja iz jedinica Armije RBiH. Taj se period vremenski poklapa sa pritiskom u Armiji koji će kasnije dobiti svoje pravo ime – ideologizacija, ili još preciznije: početak stvaranja stranačke (SDA) vojske.

Sefer Halilović,
Lukava strategija, Sarajevo

Ako mi sami nismo bili uopće autori svoje sudbine, ako se sve sa nama i oko nas događalo prema namjerama i uz odluke drugih, ako smo mi, dakle, bili samo trpeći element naše historije, tada mi nismo imali pravo ni da činimo ono što smo činili, niti da donosimo one odluke koje su bitno mijenjale položaj i stanje svih stanovnika naše zemlje. Čineći to, mi smo u najvećoj mjeri sami odlučili o tome što će biti s našom zemljom i s nama samima, a za to snosimo mi sami najveću odgovornost.

Tita više nije bilo, Miloševićev udar na Savez komunista, ostvaren uz pomoć nekih tadašnjih neopreznih jugoslavenski raspoloženih političara iz drugih republika, kao i sve snažnije izražena tendencija obnove nekadašnjeg prijedloga o tzv. amputaciji Slovenije i sjevernog dijela Hrvatske iz nekadašnje Jugoslavije, kojeg je lansirao još bivši kralj Aleksandar Karađorđević 1929. godine, te stvaranja Velike Srbije, jasno su ukazivali da za sve zemlje koje su se našle unutar Jugoslavije postoji samo jedno rješenje, a to je jedino bijeg iz tog pakla i ostvarenje tadašnjim ustavom garantiranog prava republika da mogu da se razdruže, tj. da proglase svoju neovisnost.

Mora se reći, nažalost, da muslimanska javnost, prije svega ona intelektualna, nije bila svjesna stvarnog položaja ni Bosne i Hercegovine, niti muslimana. Ona uopće nije reagirala na masovne političke progone muslimana povodom tzv. afere «Agrokomerc». Ona nije pokazala niti najmanji interes za rad Foruma, štoviše, neki su vajni muslimanski intelektualci veoma olahko pali pod utjecaje onih snaga i ideja koje su se temeljile na antiislamizmu i antimuslimanstvu. Da bih pobudio interes za ova pitanja, inicirao sam sastanak nekih istaknutijih muslimanskih intelektualaca, koji je bio planiran za kraj 1989. godine, a održan početkom 1990. godine u zagrebačkoj džamiji. Sastanak je održan 12. februara 1990. godine, a upriličen je bio u vrijeme moga gostovanja u Novinarskom domu, na tribini Saveza novinara Hrvatske, gdje sam bio pozvan da govorim o stanju u Bosni i Hercegovini i problemima nacionalnog identiteta muslimana. Ovo gostovanje sam sâm aranžirao kao neku vrstu pokrića za sastanak koji je bio glavni cilj mog puta u Zagreb.

Sam nisam želio biti njenim članom, a ponudu Izetbegovića i Zulfikarpašića da pristupim stranci, jednostavno sam odšutio. Jednom prilikom, kada mi je Izetbegović rekao da ima teškoće s nekim ljudima u stranci oko mog uključivanja u Izvršni odbor stranke, što je navodno on predlagao, a što mi je potvrdio i Adil Zulfikarpašić, rekao sam mu da to ne treba da čini, jer odista ne mogu biti u istoj stranci sa ljudima kakvi su bili Omer Behmen, Hasan Čengić, Salim Šabić i slični, budući sam čovjek sasvim druge vrste, jer za mene politika nema nikakve veze sa vjerom. Naravno, to nije nikako značilo da sam ove ljude u bilo kojem pogledu, osim u pogledu razlike u mišljenjima, smatrao nepoćudnim. Ja sam se od njih totalno razlikovao u mišljenjima, jer su oni, prema onome što sam vidio, sve političke stavove derivirali

iz svojih vjerskih i, po mom mišljenju, krivo shvaćenih stavova. Smatrao sam da je politika jedno, a vjera drugo.

Razgovor sa Tuđmanom odigrao se u njegovoj rezidenciji 08. aprila 1991. godine, u Banskim dvorima, na Griču.

Tuđman je prilikom tog razgovora bio veoma ljubazan i prilično dobrohotan, te je pokazao veliki interes za to da i Bosna slijedi primjer Hrvatske i Slovenije, za koje nam je tada otvoreno rekao da su već donijele neopozivu odluku o istupanju iz Jugoslavije, naznačivši čak i točan datum kada će ta odluka biti javno saopćena. Tu odluku su donijeli iz državnih razloga i zbog potpune iscrpljenosti svih mogućnosti da se sa Miloševićem postigne bilo kakav logičan i racionalan politički sporazum. Ako je i ranije bilo teško u Jugoslaviji, kojom su ipak svagda dominirali Srbi, onda je u Jugoslaviji kojom dominira Milošević nemoguće opstati i mora se donijeti odluka o istupanju. To je pravno opravdan i politički logičan potez, koji je tada i nama svetsrdno preporučio. Naglasio je da će u situaciji, ako bi i Bosna i Hercegovina zajedno sa Slovenijom i Hrvatskom napustila Jugoslaviju, svima biti mnogo lakše ostvariti taj korak i parirati bilo kakvu akciju koja bi došla od strane Miloševića. Svijet će morati, na kraju, smatrao je Tuđman, da podrži tri republike koje istupaju iz države kojom očito dominira Milošević, i to na grub način. Svijet neće podržati Miloševića, za kojeg, kako je i nama poznato, postoji i u međunarodnom političkom mnijenju uvjerenje da je jedan nasilnik, srpski nacionalist i polufašist. Rekao nam je da, osim toga, Hrvati i Slovenci već imaju značajnu podršku Njemačke i Austrije za svoj namjeravani korak, što nije nikako malo za početak. Saopćili smo mu našu ocjenu da bi i za Bosnu i Hercegovinu bilo najbolje da zajedno sa Hrvatskom i Slovenijom iziđe iz Jugoslavije, jer će izlaskom ove dvije zemlje ostati sama u srpskom moru, koje će, osim toga, nakon izlaska Hrvatske i Slovenije biti još više frustrirano, pa demokracija u takvim uvjetima nema šansu. Tuđman je na to reagirao tako da je otvoreno rekao kako ne vjeruje u to da će Bosna izaći iz Jugoslavije, rekavši da smatra kako je Izetbegović suviše impresioniran i da je, u neku ruku, prepariran od strane JNA. Ocijenivši da je on okružen agentima KOS-a i DBJ-e, rekao je da zna da je Izetbegović bio u tadašnjem Generalštabu JNA na prepariranju, gdje mu je demonstrirana sva snaga i moć te vojne sile, te da on neće imati snage da se otrgne od toga i uđe u rizik sukoba s tom silom. Naravno, ja sam na tu njegovu tvrdnju reagirao kazavši da ovdje nije predmet razgovora Izetbegović, te da to mogu biti nagađanja, nego stanje političkih prilika u zemlji i najbolje odluke koje se mogu preporučiti. Ali, Tuđman je ostao pri svojim stavovima, kazavši ponovo da ne vjeruje da će Izetbegović donijeti odluku o izlasku Bosne i Hercegovine iz Jugoslavije zajedno sa druge dvije republike. Pa ipak je, u svom zaključku našeg razgovora, ponudio da se i mi priključimo izlasku iz Jugoslavije i kazao da bi on takvu našu odluku vrlo srdačno pozdravio, te da bi se založio kod svojih slovenskih partnera za to da se prihvati naš stav. Čak

je kazao i to, da je uvjeren, kako bi oni bili spremni čekati jedan mjesec do toga kada bi i mi mogli biti spremni za jednu takvu odluku. Naime, bili smo složni u tome da bi za takvu odluku trebalo izvršiti neke minimalne, ali svakako neophodne pripreme. Prije svega, nužno je u najvećoj tajnosti pripremiti odgovarajuće odluke koje bi se odnosile na sam izlazak iz tadašnje Jugoslavije, te one koje se odnose na funkcioniranje buduće neovisne države, a neophodno je razraditi i metode kako da se takve odluke ostvare. Nužno je učiniti sve da se vojnički odmah aktiviraju snage koje bi bile lojalne bosanskoj vladi nakon donošenja odluke o istupanju. Mi smo smatrali da su ponuđeni uvjeti i prijedlozi fer i da se može na temelju njih razmatrati pitanje našeg izlaska, kao i donijet set odgovarajućih odluka i tako pravno i tehnički pripremiti naš izlazak. Pitanje je bilo odista veoma urgentno i događaji nas neće čekati. Bile su potrebne vrlo hitne i kompletne političke, vojne i zakonodavne mjere koje bi omogućile provođenje ove delikatne, rizične i složene državno-pravne, ali i političke i vojne operacije i osigurale njen uspjeh.

Nakon tog razgovora, otputovali smo 09. aprila 1991. godine u Ljubljano. Već je pomenuto da je Adil od ranije poznao većinu tadašnjih vodećih ljudi iz slovenskog političkog života, od kojih su neki, koji su tada bili vrlo utjecajni, djelovali u nekadašnjoj Demokratskoj alternativi u inozemstvu, te su nam i kontakti i razgovori bili znatno olakšani. Zapravo, naši razgovori sa Bavčarom, Bučarom, Janšom i drugim ljudima iz slovenske politike bili su veoma direktni, sadržajni i tekli su glatko. Svi naši sugovornici su smatrali, slično kao i Tuđman, da je naš izlazak iz Jugoslavije neminovan, da je to bolje učiniti što ranije, a da je najpovoljnija prilika za to momenat kada izlaze druge dvije zapadne republike Jugoslavije. I oni su bili mišljenja da je za neophodne pripreme ovakve jedne odluke, uzimajući u obzir da su neke pripreme već izvršene u okviru priprema izlaska Slovenije i Hrvatske iz Jugoslavije, sada potrebno manje vremena, ali da se mora požuriti s pripremanjima na svim poljima: vojnom, političkom, ekonomskom i ustavno-pravnom. To se odnosilo, prije svega, na već obavljene obimne međunarodne sondaze oko prihvata takvog akta od strane utjecajnih zapadnih država. S obzirom na to, za nas je ipak lakše da donesemo odluku znajući da bi ona bila podržana od nekih veoma značajnih država. Oni su smatrali da bi izlazak iz tadašnje savezne države ili razdruživanje tri republike bio mnogo plauzibilniji akt i da bi pružao mnogo veće šanse za taktičke manevre neophodne u ovakvim situacijama. Prvo, to ne bi bilo puko raspadanje nego prepolavljanje Jugoslavije. Drugo, Zapad koji u svojim političkim kalkulacijama uzima i ekonomske interese kao bitni kriterij za donošenje odluka, lakše bi primio razdruživanje tri nego dvije republike, jer bi time zadržao veće tržište za svoju robu i tehnologiju, a i mi bi bili bolji partner. U tom slučaju mi predstavljamo razvijeniji dio Jugoslavije. Vojnički bi bilo lakše da se utroje branimo od eventualnog napada, nego

kada bi to morali pojedinačno. Najzad, sada bi bio pravi trenutak za to, jer ni Milošević još nije dovoljno pripremio Srbiju za eventualni rat, niti je homogenizirao Srbe do mjere da bi oni bili spremni da se upuštaju u neposrednu ratnu akciju.

Prema Adilovim riječima, Izetbegović je kazao da on nema ni garancija, niti je radio na pripremi nekog plana vojničkog ili političkog suprotstavljanja takvoj akciji koja se mogla očekivati, te da on smatra da je jedini izlaz iz nastale situacije u pregovorima sa Srbima. Kada je Adil Zulfikarpašić od nje ga zatražio da pregovara, Izetbegović mu je navodno rekao da on to ne može, da nije najbolja ličnost za to, jer mu Srbi ne vjeruju, te iz tog razloga nije pogodan kao pregovarač. Zatražio je da mi, tj. Adil Zulfikarpašić i ja, pregovaramo sa Srbima u ime muslimana. Osjećao sam da nešto tu nije u redu i da se u tom nelogičnom prijedlogu Izetbegovića krije neka zamka.

Mi smo smatrali da se pregovori moraju obaviti, prije svega, između Srba i muslimana. Naime, najveći problemi i najteže moguće posljedice nastale bi po Bosnu i Hercegovinu ako bi došlo do težih poremećaja odnosa između Bošnjaka i Srba. Moralo je svakome biti jasno da sudbinu Bosne i Hercegovine određuju prije svega odnosi dva njena najbrojnija naroda.

Tako su, pod auspicijom predsjednika SDA Alije Izetbegovića i uz mandat kojeg nam je dao, započeli, kasnije mnogo spominjani i komentirani, srpsko-muslimanski pregovori o tome kako riješiti problem sudbine naše zemlje. Bili su to pregovori o nalaženju rješenja za problem odnosa Srba i muslimana u Bosni i Hercegovini i ujedno, o budućim odnosima Bosne i Hercegovine i Srbije. Zapravo, bili su to pregovori o tome hoće li i pod kojim bi, eventualno, uvjetima Bosna i Hercegovina mogla da ostane unutar Jugoslavije, ili će morati da iz nje iziđe pa makar to bilo pod za nju najnepovoljnijim uvjetima.

Pregovori su započeli 08. jula 1991. godine i održavani su u zgradi državnog Predsjedništva Bosne i Hercegovine, zapravo u kabinetu tadašnjeg njegovog člana Nikole Koljevića. Prethodne, zapravo uvodne razgovore vodili su samo Adil Zulfikarpašić, Radovan Karadžić, Muhamed Filipović i Nikola Koljević. Pregovori su započeli i intenzivno su se odvijali svakodnevnim sastancima dvije delegacije. U jednoj smo bili Adil i ja, a u drugoj Karadžić i Koljević. Povremeno su se u razgovore uključivali, sa srpske strane Momčilo Krajišnik i Biljana Plavšić, dok je sa naše strane u pregovorima uzelo učešća samo još Alija Izetbegović.

On je uzelo učešće u jednoj veoma važnoj sesiji razgovora, kada je izgledalo da smo već došli relativno blizu nekog sporazuma. Bilo je to 23. jula 1991. godine, nakon Izetbegovićevog povratka iz posjete SAD-u, kada je dao i pozitivnu ocjenu pregovora, podržavši iste i kazavši da mu je poznato da se oni vode uz njegovo znanje i pristanak.

Pregovori su, na kraće vrijeme, bili prekidani zbog toga što su se srpski predstavnici morali, a to je pokojni Nikola Koljević otvoreno kazao, konsultirati sa Slobodanom Miloševićem, jer se, kako je on sâm to formulirao, radilo o pitanjima od najvećeg nacionalnog interesa za sve Srbe. Mi nismo trebali toliko vremena, jer nam je komunikacija sa Izetbegovićem bila lakša, a prekinuta je samo njegovom kratkom posjetom Sjedinjenim Američkim Državama. Upravo po dolasku iz te posjete, Izetbegović je, na Aerodromu Sarajevo, za TV BiH dao izjavu da mu je poznato da se vode tzv. srpsko-muslimanski pregovori, da on to odobrava, te da se nada njihovom uspjehu. Prilikom te posjete, Izetbegović je bio primljen kod tadašnjeg Backerovog pomoćnika Lawrencea Eaglebergera, kao i generala Scowcrofta, predsjednikovog savjetnika za sigurnost.

U vezi s tim, započele su akcije JNA, koje su imale dva osnovna cilja. Prvi je cilj bio da se teritorija Bosne i Hercegovine uključi u intenzivne vojne operacije, koje je JNA tada vodila protiv države Hrvatske. Drugi je cilj bio da se, u uvjetima pretpostavljenog odsustva pravilne i energične reakcije vlade Bosne i Hercegovine na ovu očitu uzurpaciju njene teritorije, iznudi pogoršanje odnosa između Hrvata i muslimana, kao logičnih saveznika u takvoj situaciji, pa su sa naše teritorije vršene različite aktivnosti usmjerene u pravcu destabilizacije tih odnosa. Tako je sam grad Dubrovnik bio napadnut sa teritorije općine Trebinje, izvršen je napad na

selo Ravne, koje se nalazi na teritoriji Bosne i Hercegovine, a naseljeno je bilo Hrvatima, i time načinjena otvorena vojna provokacija i agresija na njenu teritoriju. Najzad, kao zadnja mjera testiranja sposobnosti vlade Bosne i Hercegovine da štiti svoju teritoriju, izvršen je sramni čin predaje od strane bosanskih vlasti uhapšenih branilaca hrvatskog grada Kostajnice, koji su prešli na teritoriju Bosne i Hercegovine kako bi izbjegli da padnu u ruke srpskih separatista u Hrvatskoj, a naše su ih vlasti predale upravo srpskoj vojsci, odnosno JNA, te su svi oni bili zatvoreni u zloglasnom logoru Manjača i vjerojatno pobijeni.

Na sve te otvorene provokacije, naša vlada i sâm Alija Izetbegović ostali su nijemi. Ta šutnja, koja je po svemu očekivana, bila je pretpostavka za nastavak moguće vojne akcije Srba u našoj zemlji. Bosanskohercegovačka vlada je prešutno odobrila da Srbi mogu nastaviti s takvim akcijama, a njihovom okupatorskom ponašanju dodatni potencijal davala je intezivirana kampanja srpskih autonomnih oblasti na području cijele Bosne i Hercegovine: SAO Bosanska Krajina, SAO Stara Hercegovina, SAO Ozren, te SAO Semberija. Spremalo se stvaranje i drugih takvih tvorevina, a sve s ciljem razbijanja zemlje. Bosna i Hercegovina je, na taj način, postala neka vrsta «leopardove kože», prošarana zonama u kojima legitimna vlast nije više imala nikakvog utjecaja.

Pismo Predsjednika Izetbegovića Predsjedniku Tuđmanu

Poštovani gospodine Predsjedniče,

Mojeren sam (a u tom pogledu imam i izvjesne informacije) da će Vam On u bilateralnim razgovorima ponuditi neka parcijalna rješenja, koja bi dijelom bila ostvarena na račun Muslimana i BiH.

Molim Vas da takve ponude odbijete, Vi znate da bi to vodilo kaosu koji neke snage priželjkuju. Prijateljstvo između hrvatskog i muslimanskog naroda može i sada i u budućnosti svima dati više od bilo kakvih neprincipijelnih pogodbi.

Želim Vas uvjeriti u prijateljska osjećanja muslimanskog naroda.

Sar. 24. III. 1991. Sa osobitim poštovanjem
 Alija

Poštovani gospodine Predsjedniče,

Uvjeren sam (a u tom pogledu imam i izvjesne informacije) da će Vam On u bilateralnim razgovorima ponuditi neka parcijalna rješenja, koja bi dijelom bila ostvarena na račun Muslimana i BiH.

Molim Vas da takve ponude odbijete, Vi znate da bi to vodilo kaosu koji neke snage priželjkuju. Prijateljstvo između hrvatskog i muslimanskog naroda može i sada i u budućnosti svima dati više od bilo kakvih neprincipijelnih pogodbi.

Želim Vas uvjeriti u prijateljska osjećanja muslimanskog naroda.

Sa osobitim poštovanjem

Vaš

Alija

Sar. 24. III. 1991.

4. Tajni sastanak u Karađorđevu

Kako bi susret u Karađorđevu postao mitsko mjesto «podjele Bosne» između predsjednika Miloševića i Tuđmana, tvorcima toga mita prvo su morali proglasiti taj susret tajnim sastankom. Jer nije uvjerljivo ako se na javnom sastanku sklapaju tajni dogovori. Lakše je prihvatiti teoriju zavjere ako se na «tajnom sastanku» postigne «tajni dogovor» između dvojice a na račun trećega, tj. Bošnjaka (tada još Muslimana), koji nisu bili nazočni na sastanku.

Postavku da je u Karađorđevu bila riječ o tajnom sastanku prihvatilo je i Haaško tužiteljstvo. Haaški tužitelj Kehoe tumači predsjedniku Suda tijekom ispitivanja akademika Dušana Bilandžića, koji je u slučaju Blaškić svjedočio kao ekspert Suda:

Mr. Kehoe: Gospodine Predsjedniče, uz dužno poštovanje, postoje brojna pitanja – ne brojna, ali vrlo važna pitanja u svezi s tim vrlo važnim tajnim sastankom u Karađorđevu, koje treba postaviti ovome svjedoku.

Izvor: Predmet IT-95-14-A, svjedočenje akademika Dušana Bilandžića 9. 9. 1998., str. 11389-11390.

No haaški tužitelj, gospodin Kehoe, ne samo što je prihvatio teoriju o tajnom sastanku u Karađorđevu, nego ne zna ni točan datum održavanja toga «vrlo važnog tajnog» sastanka, vjerojatno želeći i svojim «neznanjem» potvrditi koliko je taj sastanak bio tajan, budući da mu se ni datum ne zna.

Mr. Kehoe: Sada, doktore, što ste raspravljali tijekom toga (sastanka eksperata – prim. M. T.) je tajni sastanak u Karađorđevu 10. i 11. ožujka 1991. između predsjednika Srbije Miloševića i predsjednika Hrvatske Tuđmana;

Izvor: Predmet Blaškić IT-95-14-A, svjedočenje akademika Dušana Bilandžića 8. 9. 1998., str. 11364.

Za pravne laike bilo koja sudnica jest mjesto na kojemu se trebaju utvrditi činjenice i istina. Zato začuđuje što se ni Haaško tužiteljstvo, kako u optužnicama tako i u svojem obraćanju svjedocima, ni Haaški sud u presudi, nisu potrudili utvrditi tako elementarne činjenice kao što su datum sastanka u Karađorđevu te da taj sastanak nije bio «tajni sastanak», jer su o njemu izvijestile mnoge novinske agencije.

ZAGREB, 25. ožujka (Hina) – Pred predstojeći sastanak šestorice predsjednika republika koji će se održati ovog tjedna, kako je priopćeno, danas su se u graničnom području dviju republika sastali predsjednici Republike Hrvatske i Republike Srbije dr. Franjo Tuđman i Slobodan Milošević.

U višesatnom razgovoru koji se odnosio na ključna pitanja političke i gospodarske krize, te budućih odnosa u Jugoslaviji razmotrena su glavna pitanja sadržaja predstojećeg sastanka predsjednika republika. Usprkos poznatih razlika o temeljnim pitanjima, a koja se tiču interesa republika Hrvatske i Srbije, odnosno hrvatskog ili srpskog naroda, a uzimajući u obzir da su odnosi Hrvatske i Srbije, odnosno hrvatskog i srp-

skog naroda od ključne važnosti za sveukupnost odnosa pa i rješavanja državno-političke krize u SFRJ, razgovor je vođen u nastojanju da se odstrane opcije koje ugrožavaju interese bilo hrvatskog bilo srpskog naroda u cjelini i da se traže trajna rješenja uz poštovanje povijesnih interesa naroda. Zaključeno je:

- da se odredi vrijeme za rješavanje postojećih jugoslaven-skih problema najduže do dva mjeseca, što će biti zajednički predloženo na predstojećem sastanku predsjednika republika,
- te da se u uvjetima produbljenja gospodarske krize razmotre rješenja i prijedlozi po ugledu na prijedlog Privredne komore Jugoslavije o promjenama u radu i sastavu Saveznog izvršnog vijeća u prijelaznom periodu u interesu zaštite zemlje od gospodarskog kolapsa, kaže se na kraju priopćenja sa sastanka predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana i predsjednika Republike Srbije Slobodana Miloševića.

Izvor: HINA, Baza EVA, 25. 3. 1991.

LJUBLJANA, 26. ožujka (Hina) – Jedan od motiva za susret Tuđmana i Miloševića vjerojatno je spoznaja obojice da je njihova politika, koja se međusobno isključuje, počela razarati položaj Miloševića, a načinjati i Tuđmanov autoritet, kazano je u današnjem komentaru Radio-Slovenije o jučerašnjem sastanku hrvatskog i srbijanskog predsjednika. ... To više, navodi se, vrijedi za Miloševića «čiji se položaj nakon beogradskih događaja već zaljuljao. A Kninska krajina je najavljenim odcjepljenjem od Hrvatske prilično porušila mnoge Tuđmanove planove o suverenoj i samostalnoj Hrvatskoj».

Među čimbenicima što su utjecali na susret na vrhu možemo ubrojiti i sve raširenije međurepubličke pregovore, djelomice ili samo prividno povlačenje armije iz političkog života, a svakako i načetu funkciju djelovanja i utjecaja Predsjedništva SFRJ komentira susret dvaju predsjednika Radio-Slovenija. ... Milošević i Tuđman će, naime, zajedno predložiti dvomjesečni rok za rješavanje jugoslavenske agonije i bili su djelomice složni i u prijedlozima za promjenu rada i sastava SIV-a da bi državu zaštitili od gospodarskog kolapsa», kaže komentator slovenskog Radija. Znači li to da je započelo odbrojanje Anti Markoviću, da iz vlade može ispasti i neki naš predstavnik, pita se u komentaru i dodaje da je «susret svakako postavio mnogo pitanja, na koje ćemo odgovore morati još pričekati...

Izvor: HINA, Baza EVA, 26. 3. 1991.

PARIZ, 27. ožujka (Hina) – Sastanak predsjednika dviju najvećih jugoslavenskih republika, Tuđmana i Miloševića, komentira se u Francuskoj kao dobar znak da je moguć sporazum o preuređenju Jugoslavije. Katolički dnevnik «La Croix» piše da je Jugoslavija «krenula ka konfederativnom modelu», po uzoru na Europsku zajednicu, kao što predlažu Hrvatska i Slovenija.

Predsjednik Srbije Milošević sve dosad se tome «oštro suprotstavljao», ističe taj list. Sada, međutim, «spašava obraz», jer pristaje na konfederativni projekt «sjevernih republika» u

kojem će se veze među republikama ograničiti na privredu, diplomaciju i vojsku. «La Croix» objavljuje i analizu poznatog povjesničara za Srednju Europu Francois Feuilleta: sastanak Tuđman–Milošević ocjenjuje se kao «veliki napredak prema preuređenju Jugoslavije», «Milošević je možda shvatio» – kaže Feuilleta – «da se mora odreći plana o velikoj Srbiji i prihvatiti konfederalni model Jugoslavije da bi spasio svoju vlast». Svi vodeći francuski listovi – «Le Monde», «Le Figaro», «Liberation» – objavljuju kraća ili šira izvješća o «graničnom susretu» predsjednika Hrvatske i Srbije, s poantom da su se dvije najveće republike složile da u dva sljedeća mjeseca riješe «tešku jugoslavensku krizu».

Izvor: HINA, Baza EVA, 27. 3. 1991.

DÜSSELDORF, 27. ožujka (Hina) – Njemački gospodarski list «Handelsblatt», što izlazi u Düsseldorfu, susretu dr. Franje Tuđmana i Slobodana Miloševića dodijelio je posebne prostore. U uokvirenu izvješću na naslovnoj stranici, uz fotografiju dr. Tuđmana, beogradski dopisnik lista Georg von Hubbenet izvješćuje o iznenađujućem susretu dvojice političkih protivnika, ističući, kako bi – prema postignutom sporazumu – najkasnije za dva mjeseca mogle biti okončane formalne ustavne pripreme za konkretne pregovore o budućem ustrojstvu Jugoslavije. Düsseldorfski gospodarski dnevnik navodi, kako su Tuđman i Milošević također uglavili da će buduća jugoslavenska gospodarska politika biti vođena prema zamislima Privredne komore Jugoslavije, a ne prema reformskom planu predsjednika vlade Ante Markovića. «Prema viđenju Privredne komore, prije svega mora biti olabavljena restriktivna monetarna politika beogradske savezne vlade, čime bi bila povećana likvidnost jugoslavenskog gospodarstva», piše «Handelsblatt» i ističe kako nije isključena daljnja devalvacija dinara.

Izvor: HINA, Baza EVA, 27. 3. 1991.

Poanta je u tome da su sve domaće i strane agencije izvjestile o «tajnom sastanku» u Karađorđevu. Uz različite komentare, svi su istaknuli ono što stoji i u francuskim medijima: «Svi vodeći francuski listovi – Le Monde, Le Figaro, Liberation – objavljuju kraća ili šira izvješća o 'pograničnom susretu' predsjednika Hrvatske i Srbije, ističući kako su se dvije najveće republike složile da u dva sljedeća mjeseca riješe 'tešku jugoslavensku krizu'».

Poanta je i u tome da je na prvome sastanku svih predsjednika republika, održanom 28. ožujka 1991., i usvojen zaključak da u roku od dva mjeseca predsjednici republika nađu rješenja za «tešku jugoslavensku krizu». To je prva posljedica sastanka u Karađorđevu, iako se predsjednici poslije šest održanih

sastanaka tijekom dva sljedeća mjeseca nisu uspjeli dogovoriti o rješenju jugoslavenske državne krize.

Činjenica je da sastanak nije bio tajan i da su o njemu izvijestili domaći i strani mediji. Činjenica je i to da se ni Haaško tužiteljstvo ni Haaški sud ne žele suočiti s točnim datumom, priopćenim sadržajem s toga susreta, kao ni s brojnim komentarima u europskim medijima o tome susretu. Oni su se radije priklonili onim interpretacijama i zakulisnim igrama koje su dijelom prethodile samome sastanku. A tijekom godina – kako su prve informacije o sastanku padale u zaborav – gradile su mit o «podjeli Bosne» u Karađorđevu.

Glasina o tome da će se u Karađorđevu govoriti o «podjeli Bosne» plasirana je prije sastanka u Karađorđevu, a ne poslije toga sastanka. Tko ju je prvi plasirao, danas je teško utvrditi. To potvrđuje sljedeća, za javnost vjerojatno nova, činjenica. Dan prije susreta Tuđmana i Miloševića u Karađorđevu, Alija Izetbegović piše predsjedniku Tuđmanu kako zna da će mu Milošević ponuditi «podjelu Bosne»:

«Uvjeren sam (a u tom pogledu imam i izvjesne informacije) da će Vam On u bilateralnim razgovorima ponuditi neka parcijalna rješenja, koja bi dijelom bila ostvarena na račun Muslimana u BiH.

Molim Vas da takve ponude odbijete. Vi znate da bi to vodilo kaosu koji neke snage priželjkuju. Prijateljstvo hrvatskog i muslimanskog naroda može i sada i u budućnosti svima dati više od bilo kakvih neprincipijelnih pogodbi.

Želim Vas uvjeriti u prijateljska osjećanja muslimanskog naroda.

Sa osobitim poštovanjem Vaš Alija

Sar. 24. III. 1991.²⁷»

Sjeme sumnje u sadržaj susreta predsjednika Tuđmana i Miloševića posijano je prije toga sastanka. Koliko je meni poznato, Alija Izetbegović nije nikada javno rekao tko mu je prije Karađorđeva dao «izvjesne informacije» da će «On» ponuditi «neka parcijalna rješenja». Izetbegović nije obznanio kako je došao do svoje opcije «uvjeren sam», ali je javno govorio da mu je prve informacije o «podjeli Bosne» dan poslije Karađorđeva priopćio predsjednik Kiro Gligorov²⁸.

Izetbegović ovo svoje pismo, poslano predsjedniku Tuđmanu dan prije sastanka u Karađorđevu, nije nikada koristio kao argument u priči o «podjeli Bosne». Također, «podjela Bosne» u Karađorđevu nije bilo ni program dogovaranja ni argument osporavanja tijekom susreta šest predsjednika republika,

²⁷ Ovo sam pismo dobio u prosincu 2004. od jednog od savjetnika predsjednika Tuđmana. Uspoređujući rukopis pisma s nekim drugim rukopisima Alije Izetbegovića, vjerujem da je pismo autentično. Oznaka BiH, u desnom gornjem kutu pisma, prepoznatljiv je rukopis dr. F. Tuđmana, koji je imao običaj na taj način označiti dokument da bi se znalo kamo ga treba razvrstati. Vjerujem da se izvorna primka ovog očito faksiranog pisma mora nalaziti i u pismohrani Ureda predsjednika RH.

²⁸ Vidi: A. Izetbegović: «Dvije strane Rubikona», u M. Tuđman (ur.). Bosna i Hercegovina 1990. – 2025. Zagreb: UHIP, 2005., str. 53. Izetbegovićovo pismo, poslano 24. 3. 1991. predsjedniku Tuđmanu, demantira Izetbegovića da je o navodnom sadržaju razgovora saznao dan poslije Karađorđeva, tj. 26. 3. 1991. Osim toga, 26. 3. 1991. Izetbegović je bio u Beču, sudjelujući u radu okruglog stola «Europa», gdje je održao prigodno izlaganje o temi «Prava nacionalnih manjina i politika nacionalnih manjina u sklopu novog europskog poretka». Gligorov nije bio na tome skupu. No, prvi sastanak šest predsjednika republika održan je 28. 3. 1991. u Splitu, pa je najvjerojatnije Gligorov tada mogao reći Izetbegoviću ono što Izetbegović tvrdi da je saznao od Gligorova.

susreta koji su se održali tijekom sljedeća dva mjeseca. Da je postignut dogovor o «podjeli Bosne», susreti svih predsjednika republika, koji jesu bili zajednički prijedlog dogovora u Karađorđevu, ili se ne bi uopće dogodili ili bi imali sasvim drukčiji tijek.

Korijeni mita o «podjeli Bosne» imaju sasvim drugu logiku, o kojoj ćemo govoriti poslije uvida u iskaze onih koji su bili izravni ili posredni sudionici Karađorđeva.

5. «Dogovor o podjeli Bosne Mesićeva je izmišljotina»

Karađorđevo je središnja točka, ishodište svih optužnica protiv hrvatskih generala i dužnosnika o međunarodnom sukobu i «agresiji Hrvatske na Bosnu i Hercegovinu», haaški argument da je postojao «plan o podjeli Bosne i Hercegovine», te da je taj plan «dogovoren u Karađorđevu».

Zato je Haaško tužiteljstvo pozvalo Stjepana Mesića kao svjedoka optužbe u slučaju generala Blaškića – da svjedoči o «dogovoru između predsjednika Tuđmana i Miloševića o podjeli Bosne i Hercegovine»:

Tužitelj Harmon: On će svjedočiti u tome kontekstu i o sastanku Slobodana Miloševića i predsjednika Tuđmana održanom 1991. u Karađorđevu, poslije kojega se skrivena politika predsjednika Tuđmana o podjeli Bosne otpočine primjenjivati.

Izvor: Predmet Blaškić, IT-95-14-A, svjedočenje S. Mesića, 16.–19. 3. 1998.

Stjepan Mesić udovoljio je očekivanjima Haaškoga tužiteljstva. No, on je svoj posao krunskoga svjedoka odradio na način koji može zadovoljiti potrebe žutoga tiska, Tužiteljstva gladna brzog uspjeha i Suda neinformirana o razlozima i događajima vezanim za godine raspada Jugoslavije. Mesić je poluinformacijama i dezinformacijama o Karađorđevu svojim svjedočenjem dao prizvuk istinitosti. Ali svaki put kada je bio suočen s izravnim pitanjima Blaškićevih branitelja, on je odstupio ili relativizirao svoje prethodne tvrdnje. Zato može tvrditi da i nije rekao ono što je rekao, jer o meritumu stvari ništa i nije rekao.

S. Mesić: Tuđman se vratio iz Karađorđeva tog istog dana i rekao nam... će Bosna teško preživjeti, da mi možemo postići granice Banovine.

Tuđman je još rekao kako je Milošević, načinom velikodušne geste – da Hrvatska može uzeti Cazin, Kladašu i Bihać, jer je to bila tzv. Turska Hrvatska i Srbima nije potrebna.

Izvor: Predmet Blaškić IT-95-14-A, svjedočenje S. Mesića 16.–19. 3. 1998.

Pitanje: Dakle, nakon povratka predsjednika Tuđmana sa sastanka u Karađorđevu s predsjednikom Miloševićem, obavijestio vas je da će se Bosna podijeliti – podijeliti između

Hrvatske i Srbije; je li to točno?

S. Mesić: Grubo, iz onog što je rekao, bi se moglo izvesti kako Bosna ne može preživjeti, da ćemo dobiti granice bivše Banovine uz Kladašu i Bihać – Cazin i Bihać. To je bio zaključak kojeg se moglo izvesti iz onog što je rekao. Naravno, ništa nije govorio o činjenici da postoji pisani dokument o tome, ili za pisani ugovor. To se nije spominjalo.

Izvor: Predmet Blaškić, IT-95-14-A, svjedočenje S. Mesića, 16.–19. 3. 1998.

S. Mesić: Rad na kartama počeo je nakon dogovora u Karađorđevu. Smilja Avramov, sveučilišna profesorica i savjetnica Slobodana Miloševića, došla je u Zagreb kao i Hrvoje Šarinić i ostali – naposljetku, to je bila tajna – otišli su u Beograd. Zsigurno su raspravljali o kartama. Angažiralo se stručnjake, sveučilišne profesore, specijaliste u struci, koje su pozivali – želio sam ih susresti, ali nisam sudjelovao u tim razgovorima, jer, naposljetku, to je bilo s dozom povjerenja, ali znam da su ih izrađivali.

Znam da je profesor Lerotić radio na kartama, znam i da je prestao s time, napustio je taj posao. Znam to jer mi je i profesor Bilandžić rekao za to. Sad, jesu li oni mogli to iznositi u javnost, nije mi znano, ali mi je rekao, i kasnije izjavio za medije, «Dok sam izrađivao karte, Tuđmanu sam se sviđao», što možete pročitati i u medijima.

Izvor: Predmet Blaškić, IT-95-14-A, svjedočenje S. Mesića 16.–19. 3. 1998.

Tijekom unakrsnog ispitivanja Stjepan Mesić više nije siguran, on ne zna koja je bila namjera susreta u Karađorđevu. On ne zna što je dogovoreno u Karađorđevu, nego samo «ono što su mu rekli» da je dogovoreno, ali više mu to nije rekao predsjednik Tuđman. «Kakvi su dogovori tamo postignuti, ja to ne znam», tvrdi Mesić. Međutim, on je samo «svjestan posljedica». Kako je došao do toga da su te posljedice posljedice dogovora u Karađorđevu on nije objasnio, kao što nije objasnio Sudu ni kontekst cjelokupnih događanja u svezi s Karađorđevom, a ni svih drugih događaja o kojima je svjedočio:

Pitanje: Točno da je nastojanje predsjednika Tuđmana pri odlasku u Karađorđevo bilo da se izbjegne rat – je bio skrivena namjera za dogovor tog sastanka?

S. Mesić: Ne znam koja je bila namjera. Ne znam ni koja je bila moja namjera kad sam dogovarao sastanak.

Izvor: Predmet Blaškić, IT-95-14-A, svjedočenje S. Mesića 16.–19. 3. 1998.

Pitanje: Rekli ste kako je Hrvatska zajednica Herceg-Bosna bila osnovana na sličan način kao i Republika Srpska, kao posljedica dogovora između Tuđmana i Miloševića u Karađorđevu?

S. Mesić: Ne znam što je točno dogovoreno u Karađorđevu. Sve što znam je ono što su mi rekli o Karađorđevu. Kakvi

su bili dogovori tamo postignuti, ja to ne znam. Samo sam svjestan posljedica.

Izvor: Predmet Blaškić IT-95-14-A, svjedočenje S. Mesića 16.–19. 3. 1998.

Svjedočenje Stjepana Mesića bilo je dostatno za Haaški sud i Sud ga je prihvatio kao vjerodostojno jer se u prvostupanjskoj presudi Sud poziva na to svjedočenje:

105. Uostalom, te su se težnje za podjelom očitovale u povjerljivim razgovorima o podjeli Bosne i Hercegovine koje su Franjo Tuđman i Slobodan Milošević vodili 30. ožujka 1991. [204] u Karađorđevu. Nijedan predstavnik Muslimana nije nazočio tim bilateralnim razgovorima između Srba i Hrvata. [205] Poslije Karađorđeva Franjo Tuđman izrazio je mišljenje da Bosna vrlo teško može opstati i da će se Hrvatska vratiti na granice Banovine i obuhvatati uz to Cazin, Kladušu i Bihać. [206] Održani su tajni preliminarni pregovori na kojima su korištene geografske karte za sklapanje sporazuma sa Srbima o podjeli Bosne. [207] Intervju koji je svjedok obrane Bilandžić, 25. listopada 1996., dao hrvatskom tjedniku Nacional potvrđuje da je poslije pregovora sa Slobodanom Miloševićem «dogovoreno da bi se dvije komisije trebale sastati da razgovaraju o podjeli Bosne i Hercegovine». [208]

Izvor: Predmet Blaškić IT-95-14-A, Presuda, 3. ožujka 2000.

Teorijsko je pitanje je li zadaća tužiteljstva i suda utvrditi činjenice i istinu ili nije? No, u slučaju Haaškoga suda problem postaje složeniji, a odgovornost i Tužiteljstva i Suda je veća. Zašto? Zato što se u različitim haaškim slučajevima javljaju svjedoci koji su mjerodavni i u nekom drugom slučaju. Osim toga, Haaško tužiteljstvo optužuje i mrtve ljude, ljude koji se ne mogu braniti, a pritom neke njihove izjave koristi kao dokazni materijal, a druge ne.

Zato ćemo ovdje navesti izjave i predsjednika Tuđmana i predsjednika Miloševića te nekih haaških svjedoka – izjave koje pobijaju i haaške optužnice i Mesićevo nastojanje da ih potvrdi.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, 16. 7. 1993., u pismu glavnom tajniku UN-a Boutrosu Boutrosu-Galiju, iznosi stajališta Republike Hrvatske i u svezi Bosne i Hercegovine²⁹:

2) vijeće (VONS – prim. M.T.) smatra da su pritisci i prijetnje Hrvatskoj zbog situacije u Bosni i Hercegovini neosnovani iz sljedećih razloga:

a) Hrvatska je prva priznala cjelovitost i suverenost Bosne i Hercegovine te i dalje ostaje kod priznanja Bosne i Hercegovine kao samostalne države.

b) Nije bilo i nema nikakvih dogovora između Hrvatske i Srbije o podjeli Bosne i Hercegovine.

c) Hrvatska je i do sada bila vrlo kooperativna u traženju rješenja sa supredsjedateljima Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji. Hrvatska će podržati svako rješenje koje prihvate sva tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini.

d) Hrvatska podržava načelo neovisnosti i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine. Smatramo da bi se rat u BiH mogao okončati na temelju sporazuma o uređenju te države kao složene savezne trodjelne države triju konstitutivnih naroda.³⁰

Da «nije bilo i nema nikakvih dogovora između Hrvatske i Srbije o podjeli Bosne i Hercegovine» predsjednik Tuđman doslovno je ponavljao novinarima i u nizu intervjua:

Franjo Tuđman: «Što se tiče ostaloga, ponavljam jednom zauvijek: nikada nije bilo navodnog dogovora o podjeli Bosne između Miloševića i mene».³¹

Slobodan Milošević govorio je to isto i prije završetka rata u Bosni i Hercegovini, i prije nego što je potpisao priznanje Bosne i Hercegovine s Alijom Izetbegovićem 1996. Štoviše, Milošević je još slikovitiji u svom odgovoru o susretu u Karađorđevu: «Sad vam kažem, da smo to ondje odlučili, mogli smo odmah i učiniti»:

Slobodan Milošević: «Tuđman mi je rekao da želi neovisnu Hrvatsku. Ali se jednostavno nismo mogli složiti – on je htio uništiti savezne institucije, a ja nisam mogao na to pristati. Predlagao sam, kao i prije, promjenu Ustava kojom će se dopustiti samoodređenje. Bilo je nagađanja da smo se dogovorili o podjeli Jugoslavije. Sad vam kažem, da smo to ondje odlučili, mogli smo odmah i učiniti».³²

Predsjednici Tuđman i Milošević potpisali su i zajedničku izjavu u Ženevi 17. srpnja 1993. o tome da su «neutemeljene špekulacije o podjeli Bosne i Hercegovine između Hrvatske i Srbije».

Izjava predsjednika Tuđmana i Miloševića, Ženeva, 17. 7. 1993.

ŽENEVA: Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo

²⁹ Pismo je prosljedeno i: predsjedavajućem Vijeća sigurnosti UN-a Sir Davidu Hannayu, predsjedavajućem Vijeća ministara vanjskih poslova EZ-a Willyu Claesu i supredsjedateljima Konferencije o bivšoj Jugoslaviji lordu Davidu Owenu i Thorvaldu Stoltenbergu. Vidi: M. Tuđman, *Istina o Bosni i Hercegovini*, Dokumenti 1991. – 1995., Zagreb, Slovo M, 2005., str. 407.–409.

³⁰ U nastavku pisma stoji:

e) U Bosni i Hercegovini nema regularnih jedinica Hrvatske vojske, osim u graničnim područjima u skladu s točkom 8. Sporazuma o prijateljstvu i suradnji između Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, potpisanog 21. srpnja 1992. U HVO su otišli oni pojedinci, pripadnici Hrvatske vojske iz Bosne i Hercegovine, koji su tijekom srpske agresije na Hrvatsku dragovoljno pristupili Hrvatskoj vojsci u obrani Republike Hrvatske, a sada su se vratili zbog obrane svojih stoljetnih obitavališta.

f) Najbolja potvrda ovih naših stajališta jest u već iznesenom prijedlogu Hrvatske, koji sada ponavljamo, da UNPROFOR provede učinkovitu kontrolu granica kako između BiH i Savezne Republike Jugoslavije tako i između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, uključujući čitavu granicu, a ne samo granicu uz UNPA.

³¹ F. Tuđman, *Hrvatska riječ svijetu*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1999., str. 451.

³² Laura Silber i Allan Little, 1996., str. 124.

Tuđman i predsjednik Republike Srbije Slobodan Milošević, nakon sastanka održanog u organizaciji supredsjedatelja Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji Thorvalda Stoltenberga i lorda Owena, objavili su sljedeću izjavu:

1. Potpuno su neutemeljene špekulacije o podjeli Bosne i Hercegovine između Hrvatske i Srbije.
2. Jedini način za postizanje trajnog mira u Bosni i Hercegovini nalazi se u afirmaciji interesa svih triju konstitutivnih naroda i postizanju suglasnosti o uspostavljanju triju republika u okviru konfederacije.³³

Sve se te izjave prešućuju, kao i da nisu rečene. Kada se nekim njihovim izjavama pridaje važnost, a drugima ne, tada bi to trebalo i obrazložiti. Tužiteljstvo ih nije smjelo prešutjeti, a pogotovo ih obrana nije smjela zanemariti. Predsjednik Tuđman, dobro je poznato, nije bio osoba koja je sklona laganju i odricanju od vlastitih stajališta. Naprotiv, njegova upornost u iznošenju svojih stajališta, i na vlastitu štetu, dobro je poznata. On je mogao biti u krivu, ali neiskren nije bio. U slučaju mita o Karađorđevu mnogo je lakše dokazati da je on proizvod informacijskog rata, nego da je predsjednik Tuđman svojim izjavama o susretu u Karađorđevu prikrivao prave namjere svoje «dvostruke politike» prema Bosni i Hercegovini.

Paradoksalno je da o susretu u Karađorđevu preciznije govore protivnici i Tuđmanove politike i osamostaljivanja Republike Hrvatske. Za predsjednika Predsjedništva SFRJ ne može se reći da je bio sklon predsjedniku Tuđmanu. Imao je negativno mišljenje o njemu. Pa ipak, on daje potpuno oprečno mišljenje o susretu u Karađorđevu od Mesića:

Borisav Jović: «Informacije koje ja imam bitno odudaraju od onoga o čemu se stalno priča. Meni Milošević nije rekao da li su zaista razgovarali o podjeli Bosne, ali ja lično u to ne verujem. On je meni tada uvek govorio, kao i ja njemu, sve o čemu je s drugima razgovarao i prosto ne mogu da verujem da se takav razgovor vodio. On je meni rekao da su razgovarali o tome da li da idemo na promenu predsednika savezne vlade. S obzirom da se ni Hrvatska nije slagala sa Markovićem, i ona je imala neke primedbe i Slovenija je imala neke primedbe i Srbija je imala primedbe, oni su razgovarali o tome da li da se promeni predsednik savezne vlade i dogovorili su se da se to još malo odloži...»

«Za mene bi to bilo ogromno iznenađenje, jer bi takav pristanak Miloševića (na podjelu BiH – nap.a.), u tom trenutku, značio bitno odstupanje od naše celokupne politike. Ja zato u to ne mogu da verujem...»³⁴

Tužiteljstvo Mesićevo svjedočenje o Karađorđevu navodi kao prekretnicu «nakon koje se skrivena politika» počinje primjenjivati. Kada bi bila točna teza Tužiteljstva, onda je to, prema

iskazima svjedoka, bila «skrivena politika» na kvadrat, jer ni najbliži suradnici i Miloševića i Tuđmana o tome nisu znali ništa. (Pragmatično, postavlja se pitanje: Tko je onda radio na realizaciji takve politike, ako ni najbliži suradnici nisu znali za nju?)

Tužiteljstvo i Sud imaju tako pragmatičnih pravnih problema. Borisav Jović kao haaški svjedok potpisao je pod prisegom iskaz koji je u punoj suprotnosti s Mesićevim iskazom, također danim pod prisegom. Štoviše, Jović tvrdi: «Verovao sam da je takav dogovor o podjeli Bosne Mesićeva izmišljotina putem kojom je nameravao da diskredituje Tuđmana s kojim se bio sukobio».

72. Što se tiče sastanka u Karađorđevu, koji je navodno održan krajem marta 1991. i na kome je navodno razgovarano o podjeli Bosne, Milošević mi o tome nikada ništa nije govorio. Verovao sam da je takav dogovor o podjeli Bosne Mesićeva izmišljotina putem kojom je namjeravao da diskredituje Tuđmana s kojim se bio sukobio. Ako bi se ipak pokazalo da je Milošević zaista razgovarao sa Tuđmanom u vezi s podjelom Bosne, to bi samo značilo da je Milošević to skrivao od mene. U tom slučaju moje mišljenje o Miloševiću bilo bi još pogoršano. Ja nisam verovao u mogućnost razgovora o podjeli Bosne zato što to nije bilo u skladu s ciljevima politike srpskog rukovodstva. Bilo je u sukobu sa našim viđenjem načina rešavanja srpskog pitanja u Hrvatskoj i sa našim shvatanjem da treba sačuvati Jugoslaviju. (Razgovor broj 1, drugi deo, str. 6; razgovor broj 3, str. 5-6)

Izvor: Borisav Jović: «Izjava na osnovu pravila 89 (F), Haag, datum svedočenja: 18. novembar 2003.»

Prof. Dr. Smilja Avramov također je bila haaški svjedok u slučaju Milošević. Ona nije svjedočila o Karađorđevu, tj. o sudjelovanju u radu eksperata, ali je o tome vrlo detaljno pisala u knjizi koja je objavljena još 1997. godine. Opet isto pitanje za Haaško tužiteljstvo i Sud: Kako to da kao relevantni napis o radu ekspertnog tima prihvaćaju napis u Nacionalu (kojeg je akademik Bilandžić kao svjedok na Sudu osporio), a irelevantnim drže prikaz rada srpskoga člana ekspertne skupine?

Prof. Dr. Smilja Avramov: Predsednici dveju republika, Tuđman i Milošević, preduzeli su još jedan korak, ali ovoga puta neoficijelne prirode; oformili su dva tima sa ciljem da svestrano razmotre političke, ekonomske, ustavnopravne i međunarodnopravne posledice eventualne dezintegracije Jugoslavije, i kroz tu prizmu potraže rešenje. Verovatno je da je odluka o tome doneta na sastanku dva lidera u Karađorđevu marta 1991., ali o toku i rezultatima tih razgovora grupa nije obavještena³⁵. Nažalost, ni ovaj pokušaj nije uspeo. Jedina tačka u kojoj su se dve strane složile bila je da glavna deter-

³³ Vjesnik, 18. 7. 1993.; M. Tuđman, isto, 2005., str. 413.

³⁴ RFE-RL, Borisav Jović, Interview, 2004., HYPERLINK "http://www.danas.org/svjedoci/html/BorisavJovic.html" http://www.danas.org/svjedoci/html/BorisavJovic.html

³⁵ S hrvatske strane pregovaračku grupu sačinjavali su savetnici predsednika Tuđmana: Josip Šentija i Dušan Bilandžić, i profesor Zagrebačkog univerziteta Zvonko Lerotić i Smiljka Sokol. Srpsku grupu sačinjavali su savetnici predsednika Miloševića: akademik Kosta Mihajlović i Vladan Kutlešić, i profesori Beogradskog univerziteta Ratko Marković i Smilja Avramov. Prvi sastanak je održan u lovačkom dvorcu blizu Osijeka, 10. aprila, drugi na Dedinju 13. aprila, a treći u Zagrebu nedelju dana kasnije. (bilješka u izvorniku – prim. M.T.)

minanta za razgovor mora biti 70 godina zajedničkog života; stavovi o svim ostalim pitanjima bili su veoma udaljeni.

Hrvatska strana je nastupala sa kategoričnim stavom da bilo kakva jugoslovenska opcija nema šanse, i da je za Hrvatsku jedino rešenje izdvajanje iz Jugoslavije i stvaranje samostalne države u postojećim republičkim granicama, na bazi odluka AVNOJ-a. Pri tome su naglašavali da je suverena Hrvatska nastala još u toku Narodnooslobodilačkog rata i revolucije, i da tako treba i da ostane. Svi drugi putevi, po njima, vode u građanski rat. Upali su pri tome u jednu protivrečnost, koja se protkiva u rešavanju nastalih problema do današnjeg dana. Gospodin Josip Šentija argumentovano je obrazlagao tezu da bi razbijanje postojećih struktura Jugoslavije bio najupečatljiviji udarac boljševizmu, ali se i pored toga hrvatska strana čvrsto držala tekovine boljševizma, tj. revolucije. Srpska strana pošla je od kontinuiteta države (ne režima), i u tom svetlu postavila problem granica kao otvoreno pitanje, koje bi se moralo rešavati u slučaju dezintegracije zemlje. Drugim rečima, problem dezintegracije stavljen je u međunarodni kontekst, uz naglasak da je sve ono što se događa na prostoru Jugoslavije u dubokoj suprotnosti sa svetskim integracionim tokovima. Za hrvatsku stranu kategorije legaliteta i legitimiteta bile su irelevantne. Po shvatanju prof. Lerotića, ni Prvi ni Drugi svetski rat nisu rešili ni srpsko ni hrvatsko pitanje, te se, po njemu, i pri kraju hladnog rata nalazimo «u istom sosu». Tu konstataciju niko nije osporavao, ali je problem bio u tome da je hrvatska strana srpsko-hrvatske odnose postavljala na jednoj vanistorijskoj i vanpravnoj ravni. Jedina politički relevantna činjenica bila je za njih revolucija. Insistirali su na tezi da je raspadom Istočnog bloka došlo do raspada čitave evropske strukture. Dva ključna problema izbila su na površinu tokom druge opšte diskusije: problem granica i problem državnopravnog kontinuiteta. Kada smo se konačno složili da o ovim problemima otpočnemo sasvim konkretnu diskusiju, na bazi dokumenata i etno karata, hrvatska strana je prekinula pregovore krajem aprila 1991.

Bilo je iskričavih dvoboja kada su se pomenuli genocid nad srpskim narodom i diskriminacija i progon Srba u Hrvatskoj poslednjih meseci, posebno kada je dotaknut otpor srpskog naroda u Krajini protiv secesije, ali je atmosfera stišavana prelaskom na principijelan plan. Bilo je iskakanja iz tematike, npr. kada je gosp. Šentija rekao da bi Hrvatska «žrtvovala» Antu Markovića, pod uslovom da se Srbija odrekne Krajine, što je akademik Mihajlović energično presekao, i odbio da se o tom i sličnim pitanjima diskutuje. Stoji činjenica da se diskusija vodila iza zatvorenih vrata, daleko od javnosti, ali nikakvih tajnih dogovora nije bilo, niti je bilo ičega što bi trebalo skrivati od javnosti. Bila je to samo jedna epizoda u pokušaju iznalaženja rešenja, koja ne bi bila vredna pom-

ena da o tome nisu iskrsele u štampi priče koje sa stvarnošću nemaju nikakve veze».³⁶

I prema svjedočenju dr. Smilje Avramov «nikakvih tajnih dogovora nije bilo, niti je bilo ičega što bi trebalo skrivati od javnosti». Tijekom triju održanih susreta (10. travnja u Osijeku, 13. travnja na Dedinju i 20. travnja 1991. u Zagrebu) očitovale su se dva ključna problema: problem državnog kontinuiteta i pitanje granica. Tu se stalo, jer je hrvatska strana prekinula razgovore: «Dva ključna problema izbila su na površinu tokom druge opšte diskusije: problem granica i problem državnopravnog kontinuiteta. Kada smo se konačno složili da o ovim problemima otpočnemo sasvim konkretnu diskusiju, na bazi dokumenata i etno karata, hrvatska strana je prekinula pregovore krajem aprila 1991».

I akademik Bilandžić tijekom svjedočenja u slučaju Blaškić ponovio je, i ponavljao je, sadržaj razgovora ekspertnih skupina, sadržaj koji se u odnosu na prikaz dr. S. Avramov razlikuje po argumentaciji što ih je hrvatska strana zagovarala, ali ne ostavlja sumnju glede predmeta tih susreta i razgovora. Iako je, kao povjesničar, bio svjedok ekspert koji je trebao rastumačiti nastanak i značenje Banovine u Jugoslaviji, i tužitelja i suce više je zanimala osobna uloga akademika Bilandžića u hrvatsko-srpskim pregovorima poslije Karađorđeva:

D. Bilandžić: Ti razgovori između takozvanih delegacija, bile su to takozvane ekspertne grupe, pretvorili su se u oštri dijalog ili konfrontaciju tako da je glavna točka bila jesu ili Hrvatska ili Srbija ili obje ili jedna od njih suglasne oko nepovredivosti rezultata Drugog svjetskog rata. To je bio srž razgovora. Srpska strana nikada nije jasno i nedvojbeno rekla da će poštivati granice postojećih republika, jer da su to učinili, do rata ne bi došlo.

Pitanje: Dobro, doktore, sudjelovali ste na sastanku, ispričavam se za krivi izgovor imena tog grada, oprostite Tikves, T-I-K-V-E-S, koji je pored Osijeka, oko 10. travnja 1991., kao član hrvatske delegacije da raspravite mape i odredite koji će dio pripasti Srbiji, a koji će dio pripasti Hrvatskoj; je li to tačno?

D. Bilandžić: Ne, to nije tačno. Tačno je da se sastanak održao. Ponavljam da se 95 posto razgovora vodio oko priznavanja ustava iz 1974, i granica formiranih kao rezultat Drugog svjetskog rata, a što se tiče mapa i nekih konkretnih podjela, to nije postojalo. Postojale su samo etničke mape, što je normalno da se o tome raspravlja, ali ponavljam, nije bilo drugih dokumenata, koliko ja znam. Mi nismo uopće raspravljali o podjeli u smislu crtanja granica između Srbije i Hrvatske u Bosni i Hercegovini jer ja i moji kolege nismo uopće vjerovali, a to je bilo prije rata, mi nismo vjerovali u realnost takve politike, i smatrali smo da u to uopće ne trebamo ulaziti.

³⁶ Smilja Avramov, *Postherojski rat Zapada protiv Jugoslavije*, Veternik, LDI, 1997., str. 140-141.

³⁷ Srđan Radulović, 1996., str. 31., prema intervjuu danom beogradskom tjedniku *Nin* od 18. prosinca 1992., Milorad Tomanić, 2001., str. 93

Izvor: Predmet Blaškić IT-95-14-A, svjedočenje akademika Dušana Bilandžića 8. 9. 1998., str. 11234.-11235.

Još jedan haaški svjedok, i to svjedok pokajnik, ali i haaški uznik, Milan Babić, dao je svoju verziju susreta u Karadžorđevu, objavljenu u NIN-u već 1992., a publiciranu 1996. godine. Milan Babić prepričao je svoju verziju razgovora s Miloševićem koji je vođen neposredno poslije susreta u Karadžorđevu:

«Najozbiljniji dokaz da se odstupa od teze ‘svi Srbi u jednoj državi’, već marta 1991. je sadržaj dogovora između predsjednika Srbije i Tuđmana u Karadžorđevu. Milošević mi je tada, pokazujući na mapi, koje dijelove Krajine će prepustiti Hrvatskoj, rekao da će zauzvrat Tuđman njemu pomoći u eliminaciji Ante Markovića. Nedugo zatim, saznao sam i to da mu je Milošević obećao da neće dirati u putni pravac Zagreb–Knin–Split. Ove političke dogovore trebalo je da naučno utemelje članovi tzv. ekspertske grupe».³⁷

Čak i ova kninska verzija sastanka u Karadžorđevu ne govori o mapama koje su dijelile Bosnu i Hercegovinu, nego o političkim dogovorima vezanim za ulogu i poziciju predsjednika savezne Vlade.

Miroslav Tuđman: Vrijeme krivokletnika
Zagreb, lipanj 2006.

Predsjednik, George Bush

White House

Washington, DC 2 0500

24. siječnja 1991.

Poštovani gospodine Predsjedniče,

U potpunosti razumijemo i svjesni smo Vaše zabrinutosti oko krize u Zaljevu. Ipak, kao što ste već upoznati, situacija u republikama: Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini se nažalost razvija na sličan način kao što su se odvijali događaji na Kosovu. Momentalno se nalazimo u ozbiljnom stanju pripravnosti.

Krajnji je čas da Jugoslavenska armija zaustavi svoj već poznati scenario «prijetnji, povlačenja, prijetnji», – pokretima tenkova, aviona i vojnih jedinica. Također skrećemo pozornost na premještanje hrvatskih vojnika – rezervista izvan Hrvatske. Sve to ozbiljno destabilizira demokratske vlade spomenutih republika i spriječava da se usmjerimo na vitalne probleme koji bi nam pomogli da učvrstimo slobodno i demokratsko društvo i gospodarstvo otvorenog slobodnog tržišta.

Gospodine Predsjedniče, put u stabilnost ima samo jedan smjer, a to je uspjeh demokratskog društva. Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina te Makedonija, izabrale su demokratske vlade. Izbor marksističkog komunista Slobodana Miloševića ne može se usporediti s izabranim demokratskim vladama na sjeveru.

Katastrofu u Jugoslaviji može spriječiti izričita poruka Sjedinjenih Američkih Država da one podržavaju većinu, misleći na novouspostavljene demokratske republike, pozivajući na mirno rješenje radi osiguranja buduće stabilnosti i na poštivanje unutarnjih granica i na suradnju među spomenutim nacionalnim državama.

Jugoslavija nije Sovjetski Savez; Srbija nije Rusija; a Jugoslavenska armija nije Sovjetska armija.

Neoprostiva bi pogreška bila ako bi došlo do toga da se ponovno nametne komunistička strahovlada nad većinom u Jugoslaviji koja je na slobodnim izborima uspostavila svoju demokratsku vlast. To nebi bilo u interesu jugoslavenskih naroda niti Sjedinjenih Američkih Država. A to je moguće izbjeći odlučnim stajalištem Sjedinjenih Američkih Država.

Ako se sa spomenutim zastrašivanjem odmah ne prekine, to će imati dugotrajne i pogubne posljedice. Stoga očekujemo potporu Sjedinjenih Američkih Država.

Sa štovanjem,

Dr. Franjo Tuđman,
Predsjednik

Co. Senator Dole

ZAGREB. 11. 12. – Predstojnik Ureda Predsjednika Republike Hrvatske dr. Jure Radić i Predsjednikov savjetnik za vanjsku politiku dr. Željko Matić danas su, u Predsjedničkim dvorima, skupini ambasadora i otpravnika poslova akreditiranih u Hrvatskoj, s doajenom diplomatskog zbora Giulio Einaudijem na čelu, uručili pismo koje je predsjednik Republike dr. Franjo Tuđman uputio Chinmayi Rajaninathu Gharekhanu, predsjedniku Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, glede angažmana mirovnih snaga UN-a u Hrvatskoj. Pismo predsjednika Tuđmana prenosimo u cijelosti:

«Štovani gospodine predsjedniče,

Situacija u Republici Hrvatskoj sili me da Vam uputim ovo pismo u kojem Vam želim skrenuti pozornost na niz gorućih problema koji teško opterećuju ne samo Hrvatsku, nego i međunarodnu zajednicu koja je preuzela na sebe zadaću da aktivno sudjeluje u uspostavljanju i održavanju mira na području bivše Jugoslavije. Već na početku moram sa žaljenjem ustanoviti da zajednički naponi Ujedinjenih naroda i Europske zajednice nisu do sada dali očekivane rezultate. Naprotiv, nakon početnih pozitivnih koraka daljnji je napredak bio osujećen od ekstremnih elemenata srpske narodnosti u UNPA, koji su pri tome imali poticaj i odlučujuću političku i materijalnu pomoć srpske (jugoslavenske) vlasti u Beogradu.

Suprotno svim očekivanjima i nadama koje smo gajili, agresija na Hrvatsku nastavlja se i nakon međunarodnog priznanja njezine neovisnosti i samobitnosti, i usprkos angažiranju UNPROFOR-a, zadaća kojeg je bila osigurati prekid oružanih borbi, nadgledati povlačenje Jugoslavenske armije, provesti razoružanje srpskih paravojnih neregularnih skupina u UNPA, omogućiti povratak prognanika i izbjeglica radi postupnog ponovnog uvođenja u ta područja i u tzv. «ružičaste zone» pravnog poretka i vlasti Republike Hrvatske. Ekstremni srpski elementi su, dobivajući poticaje i neprestanu političku i materijalnu potporu vlasti u Beogradu i Jugoslavenske vojske, svojim postupcima gotovo u cijelosti onemogućili provedbu Vanceovog plana. Jugoslavenska vojska i dalje pomaže pobunjenike ljudstvom, ratnom tehnikom i opremom, uključujući i borbene helikoptere. U tri sektora UNPA (Istok, Sjever i Jug) i dalje vlada brutalni terorizam i svakodnevno se još uvijek događaju ubojstva, paljenje i uništavanje kuća, rušenje crkava, i ubijanje stoke i ostalih domaćih životinja. U oružanim razbojstvima poglavito strada nemoćno starije pučanstvo koje je ostalo na tim područjima. Tako je od dolaska UNPROFOR-a na ta područja ubijeno više od 600 hrvatskih građana. Čak se neki pripadnici tzv. «lokalne policije» zgražaju nad divljanjem srpskih «specijalnih milicija» koje je usmjereno i protiv «umjerenih» Srba u tim krajevima. U posljednje se vrijeme pokušava i u sektoru Zapad pokvariti skromne rezultate koji su do sada postignuti, i to tako što srpski ekstremisti iz Knina i iz Bosne i Hercegovine posjećuju to područje i javno

govore da će uspostaviti stanje okrutnog bezvlađa, jednako onom u ostalim sektorima UNPA.

Potpuno je jasno da odgovornost za neprovođenje mirovnog plana nedvojbeno leži na «vlastima u Kninu» koje su zloupotrijebile povjerenje koje je dano «lokalnim vlastima» za provedbu dijela tog plana, i koje su nasuprot tome stvorile ili održale okolnosti koje omogućavaju bezvlađe i nered. One su time perfidno iskoristile prisutnost UNPROFOR-a i prestanak oružanih sukoba na tom području za ostvarivanje svojih pretenzija na «suverenost i državnost», odbijajući povući i razoružati svoje neregularne postrojbe prema odluci iz Rezolucije 762 (1992.) i nastojeći učvrstiti uzurpirano stanje.

Sve to potvrđuje izvješće Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda Boutrosa Boutrosa Ghalija upućeno Vijeću sigurnosti 24. studenog 1992. godine (S 24848). O nepoštivanju ljudskih prava i zločinima koji se svakodnevno događaju svjedoče izvještaji Specijalnog izvjestitelja i drugih predstavnika Ujedinjenih naroda na osnovi kojih je Treći komitet Opće skupštine Ujedinjenih naroda donio Rezoluciju od 3. prosinca 1992. godine (A/C.4/47/L.79/Rev.1). Zbog toga raste zabrinutost međunarodne zajednice i svjetskog javnog mnijenja o čemu svjedoče, osim ostaloga, i Zajednička izjava ministara vanjskih poslova zemalja balkanske regije s Konferencije u Istanbulu, krajem prošlog mjeseca, i Rezolucija Šestog izvanrednog zasjedanja Islamske konferencije, početkom ovog mjeseca.

S obzirom na to da je Vanceov plan izvršen samo u svom prvom početnom dijelu, tj. da su se snage Jugoslavenske vojske povukle s područja Republike Hrvatske, dok je sve drugo ostalo neizvršeno, smatram svojom dužnošću, gospodine predsjedniče, izraziti Vam svoje uvjerenje, koje uostalom dijeli svakim danom sve veći broj svjetskih čimbenika, da su za rješenje postojeće krize potrebni energičniji koraci i međunarodne zajednice od dosadašnjih, i to prvenstveno Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.

Dopustite mi da stoga predložim Vijeću sigurnosti da učini ono što jedino može zaustaviti suludu agresiju kojoj je cilj osvajanje etnički «očišćenih» tuđih teritorija. To su djelotvorni koraci slični onima koji su poduzeti u slučaju napada na Kuvajt i u sadašnjoj situaciji u Somaliji. Stoga predlažem da Ujedinjeni narodi poduzmu, radi okončanja rata i stvaranja preduvjeta za trajni mir na ovom području, sljedeće:

1. da UNPROFOR-u daju ovlaštenje da svoju zadaću u okviru Vanceovog plana ostvare po potrebi i upotrebom sile;
2. da UNPROFOR, prema Rezoluciji Vijeća sigurnosti 769 (1992.) hitno uvede strogi režim kontrole međunarodnih granica Republike Hrvatske prema Srbiji i Bosni i Hercegovini radi sprečavanja nekontroliranog prometa robe i kretanja ljudi, a posebno prijelaza oružanih postrojbi ili dopreme oružja i ratne opreme;
3. da UNPROFOR provede razoružanje svih srpskih para-

militarnih postrojba u UNPA i tzv. «ružičastim zonama» do 31. prosinca 1992. godine;

4. da se omogući povratak prognanika u tzv. «ružičaste zone» do 31. pros. 1993. godine;

5. da se omogući otvaranje prometa autocestom i željeznicom na pravcu Zagreb–Slavonski Brod–Lipovac, koji je sastavni dio puta iz Europe prema jugoistoku Europe (Beograd–Skopje–Atena–Istanbul), da bi se time uklonila postojeća blokada cjelokupnoga gospodarskog života na tom području, i to do 31. prosinca 1992. godine;

6. da se do 31. prosinca 1992. godine omogući hrvatskim vlastima postavljanje privremenog pontonskog mosta na tjesnacu Masleničko ždrilo, kao i početak izgradnje novog mosta, da bi se mogao dovršiti prije otvaranja turističke sezone u 1994. godini;

7. da se do 31. prosinca 1992. godine omogući hrvatskim vlastima uporaba međunarodnih aerodroma Zemunik (kod Zadra) i Klisa (kod Osijeka);

8. da se što hitnije omogući hrvatskim vlastima da, uz pomoć UNPROFOR-a, razminiraju branu Peruća čime bi se omogućio normalan rad hidrocentrale i otklonio strah i neizvjesnost stanovništva, koje se nalazi nizvodno od brane, od moguće katastrofe;

9. da se omogući popravak dalekovoda u UNPA Sjever i Jug i time omogući uspostavljanje cjelovita sustava prijenosa električne energije Hrvatske elektroprivrede, što je veoma važno za opskrbu strujom cijele Hrvatske, a pogotovo južne Dalmacije kao i UNPA sektora Sjever i Jug;

10. da se omogući otvaranje željezničkog i cestovnog pravca Split–Knin–Karlovac–Zagreb i dalje prema Europi, do veljače 1993. godine;

11. da se u UNPA omogući, pod nadzorom promatrača UN i Europske zajednice, provedba izbora za Županijski dom Sabora Republike Hrvatske i za tijela lokalne samouprave u općinama i kotarevima, što također traži Srpska narodna stranka i većina srpskog pučanstva u UNPA koje se suprotstavlja ekstremističkoj politici i nametnutih «vođa» koji su uklonili izabrana legalna predstavništva;

12. da se, u cilju normalizacije života u UNPA, hitno spriječi nastavak srpskog ekstremističkog otpora provedbi Vanceova plana, koji ima političku i materijalnu potporu srpskih vlasti iz Beograda (i Bosne i Hercegovine); to je preduvjet za uspostavu funkcioniranja upravnih, socijalnih i zdravstvenih službi (PTT, banke i dr.) Republike Hrvatske na tim područjima, dopreme potrepštine za život, dolazak liječnika i zdravstvenih ekipa, te dušobrižnika svih vjerozakona radi pomoći stanovništvu koje je izloženo teroru srpskih ekstremista i paravojnih postrojbi.

Republika Hrvatska se sa svoje strane obvezuje da će pružiti bezrezervnu podršku i pomoć za provedbu Vanceova plana i

gore spomenutih zahtjeva. Ona će bezuvjetno štiti ljudska prava i prava etničkih zajednica u UNPA na temelju svog Ustava, Ustavnog zakona o ljudskim pravima i pravima etničkih manjina i svih ostalih zakona u svom pravnom sustavu, uključivši i Zakon o aboliciji.

Republika Hrvatska podupire nastojanja Ujedinjenih naroda kojima se ustanovljuje ad hoc međunarodni sud za suđenje ratnih zločina i istraživanje slučajeva izvršenja krivičnih djela protiv međunarodnog humanitarnog prava putem Komisije Ujedinjenih naroda za ratne zločine, na temelju Rezolucije Vijeća sigurnosti 771 (1992.) i 780 (1992.).

Na kraju Vas želim uvjeriti, gospodine predsjedniče, da su svi naponi hrvatskih vlasti upravljani na stvaranje preduvjeta za okončanje krize i prestanak krvoprolića na tlu bivše Jugoslavije i za uspostavljanje trajnog mira na ovom dijelu Europe.

Primite, gospodine predsjedniče, izraze mog osobitog štovanja», stoji u pismu predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana predsjedniku Vijeća sigurnosti UN.

3.7. Hercegovački narod stao na put tenkovima JNA – Polog maja 1991. Godine

Maja 1991. godine, glavnina oklopno-mehaniziranih jedinica 10. motorizirane brigade JNA otpočela je pokret od mirnodopske lokacije u Mostaru – Sjeverni logor, preko Balinovca i Širokog Brijega, s ciljem da se rasporedi u širem rejonu Kupreške visoravni. Ova aktivnost se odvijala po strateškom planu mobiliziranja i pregrupisavanja udarnih jedinica JNA za oružanu agresiju na R Hrvatsku, a kasnije i na R BiH. Pokret ove brigade je bio u funkciji zaštite četničke paravojske na teritoriji R Hrvatske, posebno u regiji Knin – Zadar – Split, kao i na jugu Bosanske krajine, od Bugojna, Jajca, Ključa i Bosanskog Petrovca. Logorujući i izvođeci obuku na Kupreškoj visoravni, ova brigada je mogla lahko ispoljiti borbena djestva u svakom od pravaca gdje je to trebalo radi podrške četničkim paravojnim jedinicama koje su tada harale po R Hrvatskoj.

Dok je narod stajao na putu ispred tenkova, vrhovi HDZ iz Zagreba, Sarajeva i Mostara insistirali su da se narod ukloni i da kolona prođe. Cijela situacija je rezultirala maksimalnom unutarnjom homogenizacijom i Hrvata i Srba. Jedino su se dijelili Bošnjaci na one koji podržavaju hrvatski narod i na one koji podržavaju JNA.

1.3. Četničko divljanje u Banja Luci

Usljedila je odluka Generalštaba JNA da 21. septembra 1991. godine, svih tridesetak polaznika Ratne škole budu raspoređeni u jedinice, koje su izvodile borbena djestva na vukovarskom i drugim ratištima, na teritoriji Hrvatske. Sa još oko desetak polaznika Ratne škole, raspoređen sam u Komandu operativne grupe sa komandnim mjestom u Hrvatskoj na Šamaricama (Petrova Gora), blizu Siska, Petrinje i Gline.

Niko osim Sefera nije imao nikakvog uticaja na Midu Aljića, koji je prilikom preuzimanja ljudstva iz bataljona Vojne policije, vršio veoma lošu trijažu. Udaljio je sve koji nisu Bošnjaci, čak i Bošnjake iz mješovitih brakova. Da apsurd bude veći, kad je Sefer u toku rata formirao političku partiju i otpočeo organiziranu propagandnu kampanju protiv Izetbegovića, Delića i mene, optuživao nas je da smo mi krivi što su u Armiji R BiH, uglavnom, Bošnjaci i što smo, navodno otjerali Srbe i Hrvate iz naših redova.

4.8. Sefer zaštitio kriminalne grupe u Sarajevu

Operativna situacija: «Od početka rata u BiH, u Sarajevu je eksalirala kriminalna djelatnost pojedinaca i grupa.

Sasvim je realan zaključak da u Sarajevu nema objekta koji nije manje ili više opljačkan i da nema građanina koji nije manje ili više oštećen ovakvim djelovanjem kriminalaca.

Iskoristio sam priliku da predsjedniku Izetbegoviću ukažem da su odnosi između njega i Sefera jedno od najkrupnijih i najosjetljivijih pitanja kojem treba pokloniti pažnju. Izrazio sam potrebu da predsjednik preispita Seferovu lojalnost prema sebi, jer imam argumente za sumnju da u tom pogledu ima problema. Predsjednik me priuipitao, na šta mislim. Ja sam nastavio, govoreći da sam u posljednjih dva do tri mjeseca, nekoliko puta bio prisutan kada je Sefer, prilikom pojave Izetbegovića na TV ekranu, njegove riječi komentarisao: «Eto budale. Neznam šta da radim sa ovim matorim. Ja mu govorim jedno, a on radi drugo» i slično.

8.2. Spasonosan dolazak Delića na čelo armije R BiH

Konjicija je kratko, u nekoliko rečenica, upoznao prisutne o odluci Predsjedništva, odnosno, o imenovanju Delića za komandanta Štaba Vrhovne komande, te da je u vezi s tom odlukom, Predsjedništvo imenovalo i Komisiju za primopredaju dužnosti između Delića i Sefera.

Zatim je opširno govorio Sefer. Djelovao je nervozno i ogorčeno. Rekao je da je odluka Predsjedništva o imenovanju Delića za komandanta Štaba Vrhovne komande velika podvala i izdaja. Isticao je da je odluka Predsjedništva skandalozna i da je ista donesena po mjeri četničke politike iz Beograda i Pala, da on lično nije ugrožen tom odlukom, ali da odluka Predsjedništva ugrožava BiH. Isticao je da je odluka Predsjedništva odraz njegovog sukoba sa predsjednikom Izetbegovićem u pogledu koncepta odbrane BiH, te da predsjednik Izetbegović uništava njegov, jedino opravdan koncept odbrane BiH. Objašnjavajući da je imenovanjem Delića na funkciju komandanta Štaba Vrhovne komande, pobijedila četnička linija u Predsjedništvu R BiH, isticao je da u tome ključnu ulogu imam ja pri čemu me grubo vrijeđao i činio najodgovornijim za poraz takozvanog njegovog koncepta odbrane BiH. Za Delića je govorio da nema ni zasluga ni sposobnosti potrebnih za funkciju komandanta, te da je imenovanjem Delića, Predsjedništvo ignoriralo pokazane rezultate i sposobnosti pojedinaca u dotadašnjoj borbi protiv agresora. Rekao je da sam ja, obarajući njegov koncept odbrane, pripremio skandaloznu odluku Predsjedništva, te da je Predsjedništvo krenulo putem izdaje, jer nije poštovalo Štab Vrhovne komande. Naglašavao je da Predsjedništvo ne može donositi važne odluke bez saglasnosti Štaba Vrhovne komande, što je djelovalo kao sugestija prisutnim članovima Štaba Vrhovne komande da se izjasne protiv odluke Predsjedništva. Sve u svemu, diskusija Sefera je pokazala njegovu ogorčenost i mržnju prema Izetbegoviću, Deliću i meni. Vrijeme će pokazati da smo dobili velikog i doživotnog neprijatelja.

8.4. Seferove manipulacije “Sandžaklijama”

Sefer je težio da uspostavi posebne relacije sa «Sandžaklijama». Na njih je računao kao na poseban element lične zaštite, ako mu bude ugrožena funkcionerska pozicija. Htio je da od «Sandžaklija» napravi posebnu snagu koju bi koristio za pritisak na one koji mu ugrožavaju funkcionersku poziciju. To su, u bezbjednosnom smislu, opasne podjele.

U okruženom Sarajevu, Sefer nije volio izlaziti iz svoje kancelarije. Rijetko je obilazio komande jedinica koje su branile Sarajevo. Dugo nije ni pomišljao izlaziti izvan okruženog Sarajeva. Sjedio je u kancelariji i po cijeli dan primao razne osobe od kojih mnogi nisu imali nikakvog značaja za posao koga obavlja. U mnogim njegovim razgovorima su dominirale teme koje su izvan konteksta ratne situacije ili su prema nivou daleko ispod njegove uloge kao načelnika Štaba Vrhovne komande.

Seferove procjene o ratnoj, vojnoj i političkoj situaciji su bile veoma plitke, pa čak i veoma štetne. Cijenio je da je međunarodna zajednica svojim vojnim prisustvom u obliku snaga UNPROFOR štetna i da bi međunarodne vojne snage trebale otići iz BiH, jer bi kako je isticao, bez njih Bošnjaci brzo postigli dogovor sa Srbima i Hrvatima, te da bi za mir bio nužan odlazak UNPROFOR iz BiH. To isto su željeli Milošević, Karadžić i Mladić.

Prilično su bile čudne njegove ocjene da je međunarodna zajednica svojim vojnim prisustvom u BiH jedina prepreka za mir koji bi se postigao sporazumom Bošnjaka sa Srbima i Hrvatima. Seferove ocjene o mogućnostima Armije R BiH i o njenoj superiornosti nad agresorskim snagama u BiH su bile izrazito proizvoljne. Kao takve, mogle su biti izraz slabog poznavanja situacije na ratištu, kako u pogledu stanja u redovima odbrambenih snaga tako i na agresorskoj strani. Želio se predstaviti kao da je munjevitom brzinom izgradio Armiju R BiH i da je ona već sredinom 1992. godine bila moćna za izvođenje širih ofanzivnih operacija, čemu su smetnja međunarodne vojne snage, odnosno, UNPROFOR-a. U tom pogledu je zavaravao političko vodstvo, koje se odgovorno ponašalo i nije nasjedalo Seferovim lažnim izvještajima.

Sefer nije, kako je trebao, izvršavao vojne zadatke, ali se veoma štetno miješao u odgovornost političara. Odlučivanje o ratu i miru je nadležnost političara, a vojnici su instrument politike. Sefer je isticao tezu da treba «osloboditi» BiH, što je podrazumijevalo da se po svaku cijenu nastavi rat kako bi jedinice Armije R BiH potisnule agresorske snage i sa istoka i sa zapada...

Sefer je napisao i često govorio da je u vrijeme obavljanja najviše vojne dužnosti, kad mu je Izetbegović bio nadređen, bio u «nesporazumima» s njime. Upravo priča o «nespora-

zumima» sa Izetbegovićem, pokazuje Seferovo nakaradno ponašanje, kao da je on Izetbegoviću povjerio političke poslove, a ne, da je Izetbegović njemu povjerio vojne poslove. On nije imao nikakvog osnova za «nesporazume» sa Izetbegovićem na političkom planu. Ako je vidio da je Izetbegović izdajnik BiH i bošnjačkog naroda, kao što je tvrdio, trebao je dati ostavku, istu obrazložiti, a zatim se izvan vojnog ambijenta boriti protiv Izetbegovića. On to nije učinio. Za Izetbegovića je napisao i govorio da je «grobar» BiH. Mogao je trpiti Izetbegovića kao «grobara» BiH, dok je bio na funkciji, ali mu se pojavio apetit da u tom pogledu javnost opterećuje, tek nakon što je izgubio čelnu funkciju u Armiji R BiH.

Svugdje i na svakom koraku, Sefer je kritizirao Izetbegovića. Za sve političare, pa i za predsjednika Izetbegovića je govorio da su podrumaši, da ne razumijevaju uslove borbe i da ga kočice u postizanju većih rezultata u borbi. Više puta tokom 1992. i u prvoj polovini 1993. godine, dok je Sefer obavljao funkciju načelnika ŠVK, bio sam u njegovom kabinetu, kada smo zajedno pratili TV program. TV je često prenosila izjave predsjednika Izetbegovića. Saslušavši šta predsjednik kaže, Sefer je grubo, uz očitu mržnju komentarisao: «Eto matorog, budale... Pa sad sam s njim bio i govorio mu drugačije, a on opet govori gluposti...»

8.9. Sefer je podsticao sukobe u Sarajevu i tako upropaštavao Cacu, Čelu...

Sefer je tokom 1993. godine, sistematski djelovao na produbljanju nepovjerenja između komandanta naprijed navedenih brigada i policije MUP-a. On je Delaliću – Čeli, Topaloviću – Caci i Aljiću svakodnevno govorio da «uskoro», «u toku dana» ili «u toku noći» slijede napadi policije MUP-a na komande njihovih brigada i da su funkcioneri MUP-a planirali njihovo hapšenje. Prilikom takvih upozorenja, Sefer im je govorio da se pripreme, da se suprotstave, da prihvate sukob i da «pucaju u meso», što je, inače, bio stil njegovog primitivnog, ali veoma opasnog načina komuniciranja sa ljudima koji su već nasjeli njegovim trikovima. Sefer je praktikovao, da u kasnim noćnim satima budi navedene komandante, kako bi im saopćio da dignu na uzbunu svoje ljudstvo, jer slijedi napad MUP-a na njih. Na osnovu takvih dojava od strane Sefera, komandanti Delalić, Topalović i Aljić su naređivali svojim jedinicama da blokiraju prilaze svojim lokacijama. U jednoj od situacija, nakon što ih je probudio i nakon što su oni blokirali prilaze lokacijama svog rasporeda, Sefer je navedenim komandantima saopćio da su policija MUP-a i vojna policija u zajedničkoj akciji s ciljem da Delalić, Topalović i Aljić budu likvidirani i na taj način skinuti sa svojih komandantskih

funkcija. Sefer je zahtijevao da se 9. brigada, 10. brigada i «Delte» što prije pripreme za borbu sa policijom MUP-a i Vojnom policijom, da u borbi djeluju zajedno i da im, ako budu zajednički pružali otpor, MUP i vojna policija ne mogu ništa.*

8.10.

Odgovor na Seferovu propagandu da smo tjerali srbe i hrvate iz armije R BiH

Četnici su u svojoj propagandi isticali da ih Bošnjaci progone iz Sarajeva. U takvu propagandu se uključio i Sefer. S obzirom da je ispoljavao ambicije da bude glavni politički i vojni lider Bošnjaka, gubi na značaju pitanje da li je on bio svjestan toga ili ne. Kad je formirao svoju političku partiju, u želji da kompromitira kadrove u Armiji R BiH, on je putem medija veoma često govorio da smo Delić i ja krivi zbog toga što u Armiji R BiH nema Srba i Hrvata, jer smo, navodno, nas dvojica provodili islamsku ideologizaciju vojske, čime smo, praktično, otjerali Srbe i Hrvate iz redova Armije R BiH.

8.11.

Moje pismo komandantu Caci i hapšenje pripadnika 10. Brigade

Predsjednik Izetbegović je pozitivno ocijenio moju upornost koju sam ispoljio, tako što sam se Caci obratio pismom, kojim sam ga korektno molio da mijenja svoje ponašanje.¹⁴⁶ Iako je u razgovorima sa Cacom insistirao da se prekine sa praksom zlostavljanja ljudi, maltretiranjem i odvođenjem na kopanje rovova, predsjednik Izetbegović je 01. 07. 1993.

godine, također, poslao Caci pismo.¹⁴⁷

Krajem juna dobivali smo podatke o načinu na koji Caco rješava problem nedostatka benzina i nafte. On i njegovi ljudi su telefonom pozivali građane u Sarajevu i naređivali im da se snađu kako znaju, te u određeno vrijeme i na određeno mjesto donesu po kantu benzina ili nafte. To su činili uz prijetnju, ako ne donesu da će ih odvesti na kopanje rovova. Mnoge prijetnje su realizirali. Osjećao sam se odgovornim da suzbijem ovakvu praksu. Pripremio sam ljude iz kriminalističke službe Vojne policije koja je već bila dobro izgrađena. Oni su stupili u kontakt sa građanima kojima je već upućena takva prijetnja. Dali su im garancije za sigurnost. Sugerirali su im da ne ispunjavaju Cacin zahtjev, odnosno, da ne traže i da ne odnose benzin i naftu, kako se to od njih, prijeteci tražilo. O tom problemu sam informirao komandanta Delića i predsjednika Izetbegovića. U okviru informiranja istakao sam da moram poduzeti mjere presjecanja takve Cacine prakse. Složili su se. Ustvari, to je bila moja zakonska obaveza i ja sam je, ako sam mogao, morao realizirati kao tekući zadatak, prema svojoj nadležnosti, bez posebnih odobrenja od bilo koga.

Cijeneci da će Cacini ljudi, zbog neispunjenih zahtjeva doći da ih vode na kopanje rovova, ispred njihovih kuća su organizirane zasjede. Kad su Cacini ljudi došli da hapse nevine građane, mi smo pohapsili njih. Odveli smo ih u sarajevsku kasarnu «Maršal Tito». To nije bio nikakav zatvor. To su bile obične kancelarije, u kojima su pripadnici kriminalističkog voda Vojne policije obavljali predistražne radnje. Među uhapšenima bio je Pecar Senad, inače zamjenik komandanta 10. brigade Mušana Topalovića – Cace.

* Dnevni list «Oslobođenje» je u srijedu, 18. 05. 2005. godine, na strani 7. objavilo članak pod naslovom «Dogovoreno ubistvo Rasima Delića». Članak je napisan na osnovu izjave koju je Ramiz Delalić Čelo dao kao svjedok pred Haškim tribunalom, o tome da je Sefer Halilović bio veoma ljut što je umjesto njega na čelo Armije R BiH došao Delić, te da je Sefer sa Delalićem i drugim, sebi poslušnim ljudima, razmatrao «fizičko uklanjanje Delića». Svjedočenje Delalića potvrđuje ocjene da se Sefer služio metodama zloupotrebe ljudi koji su po njegovim instrukcijama djelovali kompromitirajuće i za sebe i za Armiju R BiH i za BiH, kao državu.

U svojoj pismenoj izjavi koju je dao Službi bezbjednosti, oktobra 1993. godine, Delalić je svjedočio da je Sefer od njega tražio da ubije mene kao načelnika Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande i neke ljude iz kabineta Rasima Delića. I tu Delalićevu izjavu sam koristio u pisanju ovog teksta.

146 Akt Uprave bezbjednosti Štaba vrhovne komande broj 03/84 – 15, Sarajevo, 11. 06. 1993. godine, Arhiva.

147 Sadržaj pisma koga je predsjednik Izetbegović napisao i poslao Caci 01. 07. 1993. godine je sljedeće: «REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA PREDSJEDNIŠTVO PREDSJEDNIK Caci., Komandantu 10. brdske b. Ovdje.

U vezi sa našim razgovorom, obavještavam te o sljedećem:

1. Potrebne radnike (kopače) možeš ubuduće dobivati preko Okružnog sekretarijata odbrane Sarajevo (zgrada bivšeg DPO kod Skenderije). Potrebno je da do 15 sati za sljedeći dan prijaviš broj potrebnih radnika na telefone 664-151, 664-152 ili 664-153. Odgovorni čovjek je Esad Medošević. Idemo i na organiziranje inženjerskih jedinica.
2. Novi komandant Gl. Štaba Rasim Delić je dobar čovjek i vojnik. Suraduj s njim. Niko ne može sam. Moramo biti država, ako hoćemo da izađemo na kraj sa četnicima, što znači da moramo biti i boriti se zajedno i koordinirano. Inače će nas četnici jednog po jednog slomiti. Ako nam država još nije u redu, trebamo je popravljati, mijenjati što ne valja, a ne zatvarati se u sebe.
3. Za MTS – pošalji svoga logističara u Korpus i dobićeš. Ako stvari ne budu išle, javi mi. Prenesi moje selame i najbolje želje borcima. Neka vas Bog čuva.

Sarajevo, 1. jula 1993. godine PREDSJEDNIK PREDSJEDNIŠTVA R BiH Alija Izetbegović

Dirnuli smo gdje je najosjetljivije i najopasnije. Tog 02. 07. 1993. godine, u kasnim popodnevnim i večernjim satima, Caco je digao veliku uzbunu. U noć 2./3. jula Čelini i Cacini ljudi su pohapsili blizu dvadesetak pripadnika civilne policije, vojne policije i oficira Armije R BiH. Jedni su privedeni u Čelinu bazu «Sloga», u Lugavinoj ulici, a veći broj u Cacin štab na Bistriku, kod «Sedam braće». Caco i Cacini ljudi su ih mučki zlostavljali, a najteže je prošao Deljkčić Amir, koga su Caco i njegov odani Senad Hasić, oborili na zemlju, a zatim pretukli nogama, te na kraju naredili da bude odveden na kopanje rovova. Najteže su prolazili oni koje Caco i Senad Hasić uhapsu, a znaju da podržava rad komandanta 1. K Mustafe Hajrulahovića, njegovog zamjenika Vahida Karevelića i mene, kao načelnika Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande. Amir Deljkčić je bio oficir u Odjeljenju bezbjednosti Komande 1. K, što je bilo sasvim dovoljno da bude izubijan u tolikoj mjeri da mu je život visio o koncu.

Pred večer, tog 02. 07. 1993. godine, ja sam se nalazio u Komandi 102. brigade, koja je bila u Fabrici žica na Alipašinom Polju. Dok sam razgovarao sa komandantom te brigade Pal dum Esadom, zazvonio je njegov telefon. Sekretarica predsjednika Izetbegovića je prenijela da odmah dođem. Otišao sam, ali predsjednika nisam našao u njegovom kabinetu. Rekli su da je otišao u Štab. Već je bila noć. Kad sam došao u Štab, ispred zgrade «Vranica» i zgrade suda, zatekao sam veliku gužvu. Kad su me vidjeli Cacini ljudi, neki od njih su krenule prema meni. Jedan od Cacinih pomoćnika uperio je pištolj prema meni i upućivao mi vulgarne psovke. Zaštitio me pratilac. U međuvremenu, dobio sam obavještenje da se Predsjednik nalazi u zgradi «Vranice». Prije mog dolaska, predsjednik je sa nekim od Cacinih ljudi dogovorio da se udalje ispred Štaba, a da Caco dođe u njegov kabinet na razgovor. Za Predsjednikom sam otišao i ja u njegov kabinet. Tu smo razgovarali o nastaloj situaciji. Predsjednik je trebao da odluči da li da pustimo Pecar Senada i ostale uhapšene, što je bio ultimativni Cacin zahtjev ili da ih zadržimo u zatvoru uz rizike od Cacinih prijetnji da će granatirati zgradu Predsjedništva. Predsjednik se tada, u razgovoru sa mnom nije konačno odlučio. Kada sam ja otišao, on je u kabinet primio Cacu i još neke iz njegove komande. To su bili za predsjednika Izetbegovića teški pregovori. Caco je proširio svoje zahtjeve: da vratimo uhapšene i da Predsjednik odmah smijeni mene sa funkcije načelnika Uprave bezbjednosti, a Mustafu Hajrulahovića – Talijana sa funkcije komandanta 1. korpusa i Vahida Karavelića sa funkcije zamjenika komandanta 1.K. Predsjednik se konačno odlučio da Pecar i ostali ostanu u zatvoru i da se slučajevi zlostavljanja građana istraže i sudski procesuiraju. Caco je bio nezadovoljan.

Ušlo se u dugu, tešku i neizvjesnu noć. Caco je prijetio, a predsjednik Izetbegović je slijedio logiku pravde i potrebe da se konačno stane na put samovolji koju je, sa svojim ljudima provodio Caco. Te noći Caco je faktički uspostavio borbene linije duž sarajevskih ulica od pošte do Vječne vatre.

U toku noći i kada je svanulo jutro, Caco je bio u akciji uzimanja talaca. Svoje je ljude postavio u zahvatu mostova preko Miljacke, od Vijećnice do Drvenije. Građani koji su tokom noći i u jutro 03. 07. 1993. godine imali potrebu da sa lijeve obale Miljacke pređu na desnu i obratno, zaustavljeni su od Cacinih ljudi i odvedeni u jednu zgradu na Bistriku. Tako je uzeo oko 200 talaca. Među njima je bio i prethodne noći uhapšeni Delić Admir, sin generala Delića. Caco je ojačao svoje argumente. Predsjednik je prinuđen da odluči da pustimo iz zatvora Pecara i ostale uhapšene. Situacija se ubrzo smirila.

Razgovore vodio Nedžad Latić
Zenica 1997.

... ali to je bio moj prvi dolazak u Travnik u životu. Dobro pamtim, bio je 13. januar 1993. godine. Javio sam se personalcu u kasarni: «Zemljače, javljam ti se dobrovoljno i mogu biti sve – od vojnika do komandira.» Tražio mi je papire o vojnoj spremi. Imao sam čin potpukovnika. Kompletna lična dokumentacija bila mi je u torbi. Otišao sam u Visoko gdje upoznajem Fikreta Ćuskića, Sakiba Mahmuljina i Envera Hadžihasanovića. Kasarna nije bila uvojničena. Moj prvi zadatak bio je da uvojničim tri bataljona. Kad sam postrojavao Treći bataljon, jedan čovjek dobio je iz stroja: «Šta hoćete vi komunjare? Hoćete fotelje!» Oštro sam uzvratilo tom borcu da dođe na moje mjesto, a ja sam otišao na njegovo: «Ti ne možeš biti na mom, a ja mogu biti na tvom mjestu!», odgovorio sam mu. Taj momenat uzimam kao prvi vojnički korak u Armiji BiH.

Ćuskić će se tada vratiti sa godišnjeg odmora iz Rijeke. Dogovoreno je da se formira Operativna grupa Bosanska krajina u čiji bi sastav ušle jedinice Sedme, Sedamnaeste, Dvadeset sedme, Trideset sedme, što je pokazatelj linije ustrojstva Armije BiH na ovom prostoru. Naredba za formiranje OG Bosanska krajina izdata je 27. februara. Rasim Imamović bio je došao iz Zagreba sa nekom naredbom da formira motoriziranu banjalučku brigadu sa sjedištem komande u Zagrebu.

... Tvrdio sam da je bitno imati ljude u stroju. Oficiri HVO-a, koji je tada još saradivao sa nama, žestoko su mi zamjerali što tako oštro idem sa mobiliziranjem. Koncentrirao sam jedinice u Travniku na temelju ideje okretanju prema sjeveru. Tako sam doveo 305. jajačku. Tada me je posjetio ambasador Tibo, bio je aktualan Vance-Owenov plan. «Ovdje će pasti taj plan, gospodine Tibo», rekao sam mu. «Ovdje će pasti Herceg-Bosna». Kasarnu u Travniku još smo dijelili sa HVO-om. «Dvije vojske ne mogu biti u jednoj kasarni, niti dvije zastave», rekao sam Gaši, komandantu HVO-a. «Ti ćeš ići iz kasarne».

...

Stvaranje Operativne grupe Bosanska krajina smatram embrionom uvojničavanja naše Armije. Ona je u sebi imala samo dvije brigade, Sedmu muslimansku i Sedamnaestu krajišku, ali ta vojna formacija za vrlo kratko vrijeme uspjela je djelovati u Travniku, Zenici i Kačunima. Namjeru neprijatelja da ovlada dolinom Lašve, konkretnije linijom Travnik – Vitez – Lašvanska petlja i Kiseljak – Fojnica – Busovača, spriječila je ova mobilna vojna formacija. Boj na Sebešiću udžbenički je primjer filozofije ratovanja ove grupe. Naša taktika sastojala se od ulaska dijela snaga u pozadinu i stvaranja uvjeta za napad sa kružne osnove...

U očekivanju napada HVO-a na Travnik jedinice OG Bosanska krajina bile su planski tajno raspoređene

Međutim, prije nego što nastavim o ovim sukobima, podsjetiću vas, pa i sebe evo ovom prilikom podsjećam,

odluka da preuzmem OG Bosanska krajina donesena je na sastanku u Plavoj vodi u Travniku. Upravo tada neke naše jedinice vratile su se sa visočkog ratišta. Hadžihasanović mi je telefonom naredio da preuzmem komandu nad Grupom, i rekao da će u njen sastav ući dio jedinica iz tadašnje OG Zapad, a to su 306., 325., 312. i 308. brigada, dok je 305. brigada već ranije potčinjena OG Bosanska krajina kao i 7. muslimanska i 17. krajiška. Kasnije će nam se pridružiti još 27. brigada, koja je bila u formiranju, i 705. jajačka.

Znači, u očekivanju napada HVO-a na Travnik, mi smo već u tajnosti planski rasporedili snage, ne samo unutar grada već na cijelom prostoru. Naprimjer, na Vilenici smo imali snage iza leđa HVO-a, a da oni to nisu znali. Također, bili smo spremni za zauzimanje položaja prema četnicima u slučaju da ih HVO napusti. Najslabiji momenat u borbama bio je uvezivanje 312. i 306. koje su bile na tom zadatku. Zato sam se, kad je grad raščišćen, negdje oko 13 sati, sa jednom bijelom kobilom, uz stijene pokraj crkve Sv. Ive, probijao za Maline.

...

Kakva je bila Vaša uloga u operacijama kod Vareša?

Nakon jednog sastanka u Visokom svojom rukom napisao sam naredbu za operacije za Vareš. Sakib Mahmuljin dobio je zadatak da sa 7. muslimanskom i drugim manjim jedinicama pristupi oslobađanju Vareša sa ove strane. Time smo dobili dosta sigurniju komunikaciju sa 2. korpusom. Oslobađanje Vareša bila je dosta izvjesna bitka. Međutim, mi smo se pribojavali četničkog proboja na Gredi. Tu smo upotrijebili diverzantski bataljon kojim je komandovao Asim Šuvalić. Također, imali smo problema sa stabiliziranjem linija nakon oslobađanja samog grada.

...

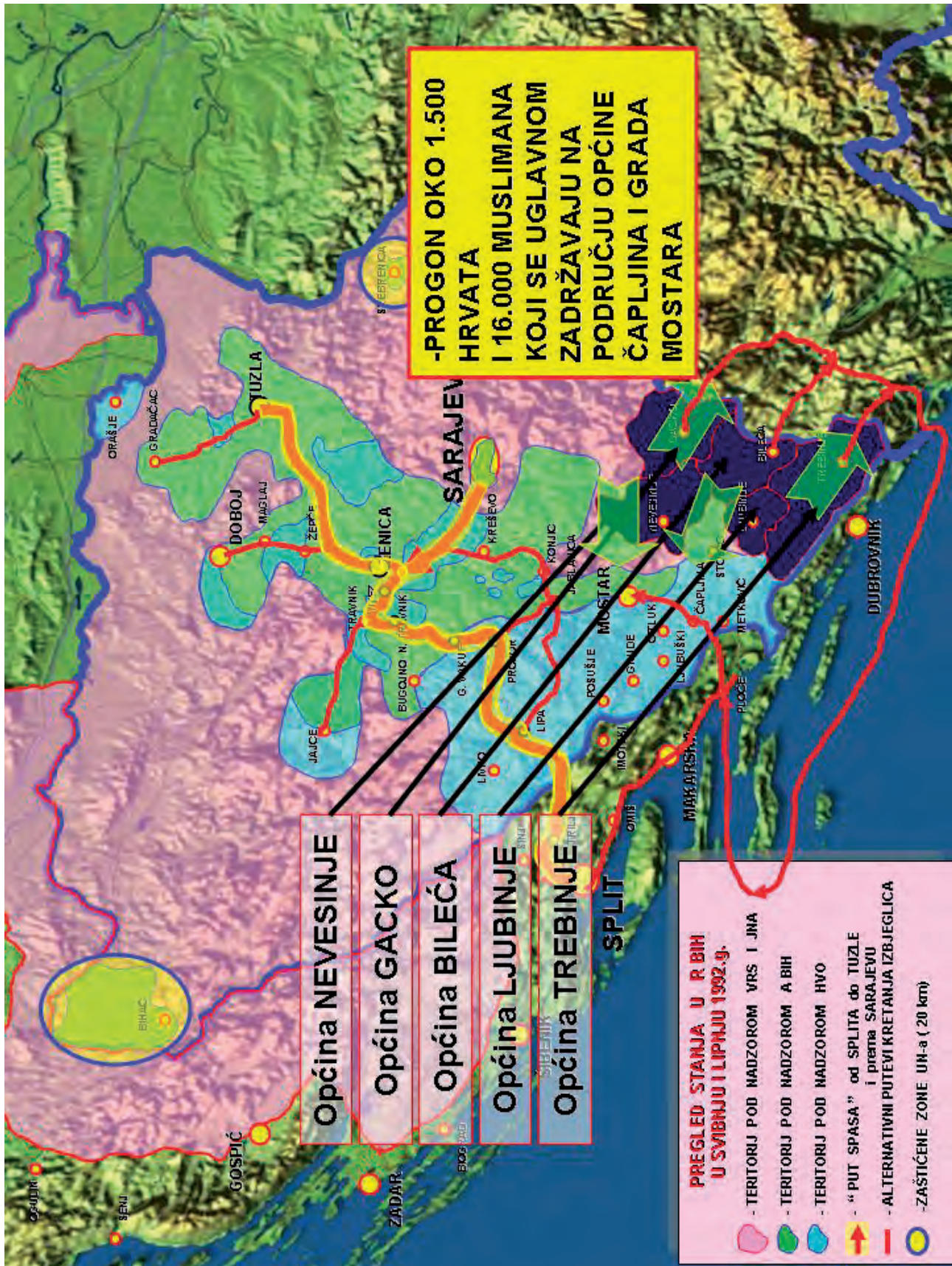
Prilikom prvog susreta sa Izetbegovićem, rekao sam – gospodine Predsjedniče, moramo preći u ofanzivni rat

Vrijeme u međuvremenu prolazi, vodite bitku za bitkom. Kada ste prvi put ušli u Sarajevo?

Krajem ljeta 1993. godine. Tada sam i upoznao predsjednika Aliju Izetbegovića.

Kako ste gledali na vrh Armije, na visoke oficire?

Nisam znao ko su ljudi u vrhu, nisam znao interne relacije, nisam znao ništa o tome šta se dešava među oficirima u Sarajevu. Od njih do tada nisam dobivao nikakve naredbe, upute, direktive, pomoć, ništa... Razgovarao sam sa predsjednikom Izetbegovićem. Bio je to ljudski razgovor. Rekao sam mu da imam kontakte sa Bošnjacima u Zagrebu, baš sam mu prenio selam od Hasana Čengića. Objasnjavao sam mu kako Krajišnici imaju tradicionalno dobre borbe i da moramo preći u ofanzivni rat.

ZBIJEG IZ ISTOČNE HERCEGOVINE PREKO NERETVE KOD ČAPLJINE KRAJEM TRAVNJA 1992.

IV CIVILNA ZAŠTITA

SA danom 05.04.1992. godine u mjestu Ševač Polje formirana se civilna zaštita. Komandir civilne zaštite je Halil Šabanović, a njegov zamjenik Ahmet Šabanović, Alije. U ovaj vod civilne zaštite uključuju se stariji ljudi iz sela i to:

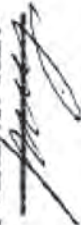
1. Rabić Omar, Husina
2. Rabić Ahmet, Selke
3. Rabić Ibrog Selke
4. Rabić Vel ije, Selke
5. Bojčić Ibraga, Halke - kurir
6. Šabanović Bećir, Mehmeda
7. Šabanović Mujo, Selke
8. Šabanović Ibro, Omara
9. Šabanović Hasan, Omara
10. Šabanović Huso, Selke
11. Šabanović Alija, Selke
12. Šabanović Ahmet, Selke
13. Šabanović Mustafa, Husnija
14. Šabanović Selko, Husnija
15. Šabanović Muret, Alije
16. Šabanović Camil, Halila
17. Šabanović Zver, Šebena
18. Šabanović Muhamed, Bojre
19. Šabanović Rijed, Halila
20. Šabanović Dženo, Ahmeta
21. Šabanović Adis, Zulfe
22. Selmo Mugdin, Muharems-kurir
23. Selmo Muharem,
24. Bojčić Ale, Selko

KAPORNA:

Mjesto šire o formiranju dvije satnije u Matugorju i satnije Počitelj-Ševač Polje, njihov rad i djelovanje, prelazak Neretve u noći 06./07.06.1992. godine i šifširanje, odnosno oslobađanje ovih teritorija biti će predmetom nastavka izrade ovog materijala.

OVAJ MATERIJAL SU IZRADILI

1. Šabanović Zulfo-

Član Kriznog štaba u Počitelju, š
Član Kriznog štaba sa Dubrave, pripa-
dnik Prve satnije IV bojne, kasnije
pripadnik Prve bojne, IV satnije

2. Ša Šabanović Mustafa

3. Šabanović Zver

4. Šabanović Mustafa

5. Šabanović Halil

6. Šabanović Džifer

7. Šabanović Zulfodžan

- član Kriznog štaba u Počitelju, kasnije pripadnik I satnije IV bojne, poslije I bojne, IV satnije

- član Kriznog štaba u Počitelju, kasnije pripadnik III satnije, IV bojne, poslije referent za pravne i opće poslove u Štabovodstvu IV bojne, a kasnije pripadnik III satnije, I bojne

- vozač-kurir u Kriznom štabu u Počitelju, kasnije pripadnik III satnije IV bojne, a kasnije pripadnik CG

- komandir CG za Ševač Njive, kasnije pripadnik I satnije IV bojne, a poslije povjerenik za CG za mjesto Ševač Njive

- komandir voda u Šeti Minze Lebe, kasnije pripadnik III satnije IV bojne, a poslije pripadnik III satnije I bojne

- komandir voda u satnji Počitelj-Ševač Polje, koje je kasnije postala III satnja IV bojne, a poslije III satnja I bojne